

miles de bangladeses", a "El Semanal" núm. 52, de 24/12/1995.
- Halinah Todd; (Xarxa del Tercer Món) dossier "Banca alternativa". Capítulo 14: "El banco de los pobres".
- "Correo de la UNESCO", febrer 1997 (núm. monogràfic sobre aquestes institucions).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Canvi del sistema de categories salarials

Factoria Font Vella

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

A partir del 1997, l'empresa Font Vella opta per un novedós sistema de categories professionals, eliminant les tradicionals (oficials, peons...), i creant una nova escala: P-1, P-2, P-3. Per sota hi ha un grup d'embotelladors eventuais, però amb possibilitats de passar a fixos i a categories superiors (amb un 20% més de salari) mitjançant la productivitat, qualitat i seguretat assolides en el seu treball; i sobretot tenen en compte el nivell de formació assolit dins l'empresa i la capacitat de realitzar diferents tasques en diferents sectors de la producció (grau de polivalència).

La categoria superior suposa la capacitat del treballador per ocupar qualsevol lloc de treball dins l'àrea productiva, i per desenvolupar les tasques organitzatives que permetin assolir o facilitar els objectius dels Equips de Responsabilitat Productiva. Aquests es reuneixen mitja hora cada dia i estan integrats pels encarregats responsables i els tècnics de manteniment de cada secció i algun maquinista (rotatiu).

Diagnòstic

Quan els treballadors d'una empresa ocupen sempre el mateix lloc de treball, hi ha un perill de rigidesa (o d'incapacitat d'adaptar-se i d'evolucionar al ritme que la realitat empresarial demana), que repercuteix negativament en la competitivitat, tant de l'empresa com del treballador.

El fet de participar en un únic segment de la producció provoca en el treballador una incapacitat de coresponsabilitzar-se en el bon funcionament del procés sencer, amb els conseqüents problemes de falta de coordinació amb els altres segments del procés, pèrdua d'interès pels resultats de la seva feina, i una gairebé inevitable desídia laboral (deguda a la monotonia de la seva tasca) que no sempre compensa a nivell personal la comoditat immediata de no haver d'aprendre coses noves. Aquestes circumstàncies generen en moltes ocasions un absentisme laboral molt elevat.

Es tracta d'una situació que tampoc facilita la participació creativa dels treballadors en la millora del procés. Tot plegat acaba repercutint tant en la productivitat general com en la qualitat de la producció, paràmetres absolutament necessaris per a la supervivència de les empreses en aquests moments de maximització i mundialització de la competència.

Objectius

Els objectius de l'empresa són:

-Acabar amb la rigidesa de l'organització actual del treball, i apostar per un model que faci més competitiva la planta, augmentant el nivell de coneixements i habilitats dels treballadors sobre diferents zones de la planta per tal que puguin treballar en qualsevol lloc de treball.

-Afavorir la productivitat i l'esforç en formació dels treballadors, tendint a elevar la seva capacitat de polivalència i coresponsabilització en el procés global de l'empresa.

-Els treballadors (comitè d'empresa), assumeixen tant els objectius de millorar la competitivitat de la firma (de vital interès per mantenir els seus llocs de treball), com els objectius de millora de les possibilitats de coneixement del procés global i d'altres informacions d'interès així com la intervenció creativa en els diferents aspectes de la dinàmica empresarial, sense oblidar les possibilitats de promoció professional a l'abast de tothom.

Mitjans i/o instruments.

-Pla de formació dels treballadors, orientat a l'assoliment d'un grau més elevat de polivalència dins de l'empresa.

-Nou sistema de categories professionals i d'incentius salarials, basats en la productivitat, qualitat i seguretat, així com en la participació en aquest pla de formació.

-Aquesta nova escala preveu les categories professionals P-1, P-2 i P-3 i, per sota un grup d'embotelladors eventuais. Aquests últims tenen possibilitats de passar a fixos i a categories superiors (amb un 20% més de salari) en funció de la seva productivitat però sobretot en funció del nivell de formació assolit dins l'empresa i de la capacitat de realitzar diferents tasques en diferents sectors de la producció (grau de polivalència). La categoria superior suposa la capacitat del treballador per ocupar qualsevol lloc de treball, i per desenvolupar qualsevol tasca organitzativa que sigui necessària.

-Creació d'Equips de Responsabilitat Productiva, que es reuneixen mitja hora cada dia i estan integrats pels

responsables i tècnics de manteniment de cada secció i algun maquinista (rotatiu).

Documentació tractada:

Gimeno, Albert. "Revolución en la escala profesional. Una fábrica de Font Vella cambia su sistema de categorías salariales". "La Vanguardia", 21.12.96 (secció "Economía").

Carrera Polanco, M.A.. Article aparegut en "Diari de Girona", 18.12.96, p. 14.

Cereijo, Carles: Article aparegut al diari "El Punt", 21.12.96.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Grups informals de crèdit

Carme Vila Rovira

Redacció: Carme Vila Rovira
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

La progressiva liberalització del mercat laboral i el desmantellament de l'estat del benestar amenacen amb deixar sense protecció social a un sector important de la nostra societat. El treball precari i l'atur situen els treballadors en una difícil posició per a accedir als crèdits bancaris i, quan ho aconseguen, els interessos hipotecaris es mengen els guanys.

La creació d'associacions de crèdit informal es constituïria en un sistema d'ajuda mútua al facilitar l'accés de cadascun dels seus membres a una quantitat determinada de diners i a un preu més barat que el bancari ja que no generaria interessos.

Tradicionalment, els africans van crear un sistema associatiu anomenat tontines que no és altra cosa que xarxes informals de crèdit sense interessos, les quals els permeten fer front a situacions de crisi puntuals a les quals els seus Estats no proveeixen. L'aprenentatge i importació d'aquest sistema d'autoprotecció i solidaritat pot crear xarxes econòmiques noves al primer món que contribueixin a lluitar contra l'augment de la marginació d'un ampli segment de la nostra societat.

Diagnòstic

La progressiva liberalització del mercat laboral i el fet que s'estigui desmuntant l'estat del benestar, amb la subsegüent pèrdua de les millores socials reivindicades i aconseguides a través de les lluites polítiques dels sindicats i partits polítics d'esquerres al llarg del darrer segle, semblen abocar a la desprotecció social a una part important de la nostra societat.

Les prospeccions actuals indiquen una disminució -quan no la desaparició- d'una jubilació estatal digna, així com la minva -o absència- de les prestacions de la seguretat social, tant pels treballadors com, molt especialment, pels aturats.

Una franja important de la societat del primer món corre el risc de marginació progressiva, augmentant les diferències socio-econòmiques entre un grup reduït, que té el poder polític i econòmic i una massa socialment desprotegida, amb una important reducció de l'àmplia classe social anomenada "mitja".

El treball precari i l'atur situen els treballadors en una posició difícil per a accedir als crèdits bancaris: els projectes i les iniciatives individuals o col·lectives per a endegar una petita empresa, negoci, etc., quan no troben feina en el mercat laboral, no són viables ja que no tenen propietats o lloc de treball amb els quals poder avalar un crèdit hipotecari i, quan poden fer-ho, els interessos creats pel préstec es menja tots els beneficis.

Objectius

1- Fer front a la desprotecció social a la qual sembla dirigir-nos l'actual procés de liberalisme econòmic i d'esfondrament de l'estat del benestar el qual, junt amb la precarització del treball i l'atur, situen els treballadors en una difícil situació per a accedir als crèdits bancaris necessaris per a fer front a necessitats puntuals.

2- Facilitar l'accés directe a crèdits sense interessos a tothom qui ho necessiti.

3- Revitalitzar la societat civil i contribuir a fer disminuir les dependències i submissió socials a unes èlits polítiques i econòmiques hegemòniques.

4- Potenciar la confiança en les pròpies capacitats d'un petit grup per a resoldre problemes, aprenentatge social que crea autoestima, cohesió i actituds positives (de crítica i autocrítica, de reivindicació, de diàleg i flexibilitat, etc.), davant la indefensió i el desànim.

Mitjans i/o instruments.

Grups Informals de Crèdit

A l'Àfrica, existeix una fórmula tradicional d'associació, anomenada de formes diverses però majoritàriament coneguda com tontine, que té com a finalitat crear una bossa de crèdit monetari per al conjunt dels seus membres. El grup acostuma a ser de pocs membres (de 12 a 20), el que gairebé és necessari per a que tots ells se'n puguin beneficiar, i aquests tant poden ser els membres d'una família extensa, com grups de dones o de joves o veïns de barri, o feligresos d'una església, o una coral, etc., etc. Sovint les persones pertanyen a més d'una tontine, segons les seves necessitats i activitats.

Cada associat aporta una quota fixa, setmanal o mensual, establerta prèviament per consens, el que permet recollir una quantitat de diners destinada al fi de l'associació.

Aquesta finalitat pot ser de qualsevol tipus: proveir en cas de malaltia a les despeses mèdiques, pagar

l'escolarització dels fills, finançar els funerals, allà molt cars; però també, pot tenir una finalitat col·lectiva, com la compra de material o el pagament de desplaçaments, etc. etc.

El punt clau i innovador d'aquestes associacions tant presents en molts països africans i sistema de mútua ajuda que podríem "importar" des del tercer món com una aportació de la qual podríem aprendre i beneficiant-se, en sentit invers a l'usual, és què, exceptuant les associacions amb objectius col·lectius, tot l'esforç de les tontines va dirigit a poder proporcionar a tots i cadascun dels membres del grup una ajuda en forma de crèdit per a les seves necessitats: cada mes, un dels associats rep tots els diners recollits, per ordre consecutiu, el que li permet adquirir, per exemple, una eina de treball o fer front a un pagament; o bé, quan l'associació és per parentiu, poden cobrir-se despeses importants imprevistes, com una hospitalització o una mort.

No cal dir que la confiança i l'honestedat són valors necessaris per a l'existència d'aquestes xarxes. Però és un fet que aquestes associacions estan àmpliament difoses a l'Àfrica i que es molt rar que es produeixin problemes d'apropiació de fons. El control social s'exerceix pel fet que són grups petits en els quals tots es coneixen. El sistema funciona i dona solució a la desprotecció estatal, el que fa suposar que és possible implantar-lo també aquí, a la nostra societat

Documentació tractada:

- . Existeix informació sobre les tontines dins de texts generals sobre les societats africanes.
- . Per a la redacció d'aquesta proposta no he utilitzat bibliografia sinó la meua pròpia experiència personal que em va permetre conèixer directament diferents associacions d'aquest tipus.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

- . Aclarir que el nom de tontine amb el que es coneix aquestes associacions va ser una invenció d'un europeu —crec que d'un suís. Ells, els africans, les anomenen de diferents maneres segons el país o el grup al que pertanyen.

Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza

Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

1. En Euskadi hay 250.000 parados y pese a que se trabaja 20 millones de horas extras las rentas salariales descienden en la renta nacional desde 1970.
2. Es necesario defender a los más desfavorecidos de la sociedad.
3. Las organizaciones sociales pueden asumir la iniciativa legislativa popular exigiendo a los parlamentarios que legislen según la voluntad popular.
4. Se propone una ley de:
  - a. reparto de trabajo
  - b. reconocimiento del derecho ciudadano a una renta social para los que queden fuera del mercado de trabajo.

Diagnòstic

1. En Euskadi hay:
  - a. 250.000 parados
  - b. 180.000 no cobran nada del INEM
  - c. 90.000 son parados de larga duración
  - d. el 30 % son mujeres
  - e. el 40 % son menores de 25 años
2. En Euskadi se trabaja 20 millones de horas extras al año y, desde 1970, las rentas salariales han perdido 15 puntos en la renta nacional.

Objectius

Defender los derechos de los mas desfavorecidos de la sociedad, reclamando igualdad y no caridad:

- Parados de larga duración y excluidos sociales
- Juventud marginada
- Mujeres desplazadas a las tareas del hogar
- Ciudadanos y ciudadanas que han perdido con el empleo el derecho a una vida digna y que malviven de la beneficencia y la caridad.

Forjar un nuevo consenso social para recuperar los lazos de solidaridad.

Mitjans i/o instruments.

Partiendo del hecho que las organizaciones sociales pueden representar la voluntad ciudadana de reivindicar derechos exigiendo a los parlamentarios que legislen según la voluntad popular explícita, las plataformas GOGO de Bizkaia, ERAIKI de Guipuzkoa y ELKARTASUNA de Laudio, han presentado al Parlamento Vasco una proposición de ley para que se proclame una Carta de Derechos Sociales contra el paro y la pobreza. Es la primera iniciativa legislativa popular de la historia del Parlamento Vasco.

La ley propuesta se basa en los siguientes puntos:

- a. Reparto de trabajo:
  - i. Reducción de la jornada laboral a 32 horas semanales
  - ii. desaparición de las horas extraordinarias
  - iii. adelanto de la jubilación a los 60 años
  - iv. eliminación del pluriempleo
  - v. sustitución de todos los contratos eventuales por empleo fijo
- b. de reconocimiento del derecho ciudadano a una renta social para todas las personas que queden fuera del mercado de trabajo, equivalente al salario mínimo interprofesional (66.630 pts x 14 meses)

Documentació tractada:

30.000 Firmas Para Una Ley Contra El Paro Y La Pobreza – Iniciativa Por Una Carta De Derechos Sociales

Mesures orientades a reduir i millorar el consum per fer viable el futur i viure millor

Alicia Arrizabalaga Daniel Wagman

Redacció: Marc Dueñas Sucrana
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els països desenvolupats viuen en societats no sostenibles, marcades pel consum i la malversació de recursos. Aquest model de societat, l'anomenada societat de consum, es defineix per un conjunt de característiques: la pèrdua de l'autosuficiència de les persones i la seva gran dependència dels productes elaborats amb mitjans tecnològics; la globalització i la concentració del sistema econòmic en un nombre reduït de grans corporacions empresarials, de gran poder decisor; gran part del consum s'orienta vers productes i serveis que no són de primera necessitat; en la seva recerca contínua de nous mercats, les empreses no dubten en crear noves necessitats i en promoure la cultura de l'«usar i llençar»; la monetarització de la vida humana suposa que les necessitats humanes esdevenen un escenari per a l'intercanvi monetari, però també suposa que només es valori allò que pot ser objecte de compra-venda. Aquest model de societat no és un model de futur, perquè està posant en perill la vida sobre el planeta (crisi mediambiental), perquè està fent créixer la distància entre aquells que viuen en l'abundància i aquells que viuen en la misèria (crisi nord-sud), i perquè està causant infelicitat i autodestrucció als seus hipotètics beneficiaris (crisi social i personal al Primer Món).

Per començar, cal prendre consciència que el model de societat on vivim no és l'únic possible i que cal buscar algun model de societat alternatiu. Però l'objectiu principal de la proposta és reduir el consum i disminuir la dependència respecte del diner. També hi ha un objectiu complementari: a través del canvi d'actitud vers el consum, canviar la manera de relacionar-se amb un mateix i amb els altres.

Els instruments proposats són: a nivell individual, prendre consciència de la natura del nostre propi consum (de què podríem prescindir? què podríem fer (o deixar de fer) per tal que el nostre consum sigui més respectuós amb el medi ambient i amb les desigualtats nord-sud?, així com substituir el treball propi per la compra de productes. A nivell col·lectiu, procurar satisfer necessitats personals a través de diverses modalitats d'ajuda mútua que, a més de contribuir a reduir el consum, aporten noves perspectives en la relació amb els altres.

Diagnòstic

1. Els països del Primer Món viuen en societats orientades vers el consum i la malversació dels recursos; es tracta d'un model socioeconòmic insostenible a llarg termini.
2. La societat de consum es caracteritza per la confluència dels factors següents:
  - (a) la creixent especialització i divisió del treball impliquen que les persones, a l'hora de satisfer les seves necessitats bàsiques, hagin perdut la seva autosuficiència i depenguin, cada vegada més, dels productes i serveis que aporta la tecnologia.
  - (b) Globalització i concentració del sistema econòmic: avui dia, tots els aspectes de l'activitat econòmica (producció, distribució i comercialització) estan integrats a nivell mundial i la gestió d'aquests processos està controlada per un nombre cada vegada menor d'empreses; aquestes macroestructures econòmicofinanceres mouen grans masses de diner i, per tant, gaudeixen d'un gran poder d'influència sobre les institucions polítiques i sobre les condicions de vida (i les creences) dels ciutadans; el seu objectiu prioritari és vendre més per augmentar els seus beneficis.
  - (c) Gran part del consum ho és de béns que no són de primera necessitat. D'una banda, la majoria de ciutadans dels països industrialitzats tenen les seves necessitats bàsiques més que cobertes; d'altra banda, la capacitat de producció de l'economia mundial és enorme, però en la seva major part està orientada cap a la fabricació de béns que, des de diversos punts de vista, podrien ser considerats un luxe.
  - (d) Busca contínua de nous mercats. Per tal de mantenir i augmentar el nivell dels seus beneficis, les empreses necessiten incrementar la seva quota de mercat o bé introduir-se en nous mercats. Crear noves necessitats és una de les maneres d'obrir nous mercats. Implantar la cultura de l'«usar i llençar» (l'obsolescència planificada), n'és una altra. (e) La monetarització de la vida humana: quan les necessitats, tant materials com emocionals, esdevenen ocasions per a l'intercanvi comercial. Cada cop és més freqüent aconseguir allò que necessitem i desitgem a canvi de diners. Això ha acabat per repercutir en el sistema de valors: sembla que només es valorin aquelles coses que poden transformar-se en "productes" destinats a l'intercanvi monetari.
3. Les limitacions fonamentals de la societat de consum (i que la fan insostenible a llarg termini) són: (a) està provocant una greu crisi mediambiental, que presenta dues vertents: l'expoli imparabile dels recursos naturals i la producció de quantitats cada vegada més grans de residus i contaminació (en bona part no assimilables per la naturalesa). La principal causa de l'expoli i la contaminació de la Terra és el desmesurat consum de recursos i la consegüent producció de residus. (b) Està provocant una crisi nord-sud, ja que cada vegada sembla més clar que els nivells de consum aconseguits per la població més privilegiada són causa de la misèria creixent de la majoria

de la població mundial. (c) Està provocant una crisi social i personal en els països més desenvolupats: irònicament, els màxims beneficiaris del model consumista no hem arribat a un estadi de felicitat permanent, ans al contrari: hi ha moltes coses que necessitem i que no tenen res a veure amb el diner, la possessió i el consum. Les relacions amb els altres estan cada dia més minades per dificultats de tota mena. I el món és ple de fenòmens destructius i autodestructius (desequilibris mentals, addiccions diverses, comportaments antisocials, etcètera).

Objectius

Hi ha tres funcions fonamentals del medi ambient:

- a. Proporcionar recursos
- b. Assimilar o emmagatzemar residus
- c. Proveir serveis

El creixement de l'activitat econòmica, al compàs del creixement industrial implica la degradació del medi ambient:

- a. Esgota els recursos naturals
- b. Produeix residus i contaminació
- c. Genera danys als serveis medi ambientals
- d. L'esclatxa en la distribució de l'ingrés i la desigualtat consegüent es converteix en una de les forces generadores de la degradació ecològica.

Es necessari atènyer un desenvolupament sostenible. Per això és precis:

- a. Que la taxa d'explotaci

Mitjans i/o instruments.

- Per caminar vers els objectius 1 i 2: situar la nostra societat en un context històric; investigar les causes, dinàmiques i mecanismes que regulen la producció, la distribució i el consum, així com els mites i ideologies que aquests processos socioeconòmics engendren.

- Per tendir vers els objectius 3 al 5:

(a) a nivell individual: per començar, fer una mena d'enquesta sobre el propi consum. Quan s'hagi recollit prou informació (durant tot un mes), podem plantejar dos tipus de preguntes: ¿era molt necessari el consum d'x, o en podia haver prescindit?, o bé, ¿hi ha alternatives que redueixin el consum o impliquin un impacte menor sobre el medi ambient o la desigualtat nord-sud? (aquí cal tenir en compte qüestions com la reducció d'envasos, l'estalvi energètic, fàcil reciclat, producció local, possibilitats de reparació, comerç just, compra de segona mà, etcètera). Més endavant també cal considerar la possibilitat de fer servir el treball o la iniciativa propis enlloc de comprar productes i serveis.

(b) a nivell col·lectiu: potenciar experiències que ens ajudin a descobrir que la millor manera de satisfer necessitats personals és a través de l'ajuda mútua (per exemple: cooperatives de consum, grups de propietat i serveis compartits, substitució de la compra per un préstec, associacions d'intercanvi de productes i serveis, activitats de lleure basades en la participació i l'activitat). Aquestes propostes tenen un gran valor afegit, ja que a més d'ajudar-nos a reduir el nostre consum, ens introdueixen en dinàmiques en les què podem aprendre moltes coses sobre nosaltres mateixos i sobre la nostra relació amb els altres.

Documentació tractada:

- WAGMAN, Daniel i Alicia ARRIZABALAGA, «Vivir mejor con menos», Papers d'innovació social, núm. 54 (gener 1998).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Taller formatiu "Consumir menys per viure millor"

Pere Subirana i Samitier

Redacció: Pere Subirana i Samitier
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

Curs que dona eines per fer la vida més senzilla i més ecològica:

Cal aprendre a reduir el consum, fer-lo més conscient i responsable, incrementar el grau d'autosuficiència personal i comunitària, gestionar millor els recursos de temps, diners i salut.

Programa general del curs:

- El mapa personal
- Comptabilitat personal i familiar
- Com estalviar diners en medicaments
- L'autonomia personal: entre el consumisme i l'autosuficiència.

Diagnòstic

-El consum és un dels aspectes que crea més problemes ecològics i socials. La societat de consum no és sostenible per la gran quantitat de recursos naturals i energia que utilitza a escala global, i pel fet que va deixant cada cop a més persones al marge.

-El nostre sistema econòmic produeix allò que necessita el nostre sistema econòmic i no allò que nosaltres necessitem, la qual cosa és ben diferent: la societat es veu abocada a decreixer en les seves aspiracions de progrés personal real per tal que el sistema econòmic vigent -un dels possibles- pugui seguir creixent.

-Incrementar les necessitats vol dir incrementar la pobresa i els conflictes per aconseguir recursos.

Objectius

-Educar per crear alternatives personals a la societat de consum, que passen per incrementar el grau d'autosuficiència i autonomia personals, i possibilitar accions personals i locals efectives per promoure canvis globals.

-Aprendre a valorar la vida per damunt de tot: cuidar de la mateixa manera els aspectes quantitius (diners, consum, etc.) i els aspectes qualitius (el temps de la nostra vida, la seva qualitat, l'estabilitat emocional i psicològica, l'espiritualitat,...).

-Reduir el consum de coses materials i d'energia al mínim necessari per viure una vida digna i senzilla, i augmentar el consum dels productes immaterials que fan créixer la nostra riquesa humanística.

-Crear un estil de vida sostenible, la qual cosa passa per practicar la simplicitat i la frugalitat.

Mitjans i/o instruments.

Taller formatiu "Consumir menys per viure millor" (20 hores de durada)

Programa general del curs:

- El mapa personal
- Comptabilitat personal i familiar
- Com estalviar diners en medicaments
- L'autonomia personal: entre el consumisme i l'autosuficiència

Documentació tractada:

-Subirana, Pere. "Consumir menys per viure millor", Papers d'innovació social, núm. 33, octubre 1995, Associació Ecoconcern.

-Programa del curs en català i castellà.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Pere Subirana (Barcelona, 1961) ha estat regidor i conseller comarcal. L'any 1991 va fundar la cooperativa dels consumidors de productes biològics "Mare Terra" de Vilafranca del Penedès. Ha estat realitzant els cursos "Consumir menys per viure millor" des de 1993. És autor del llibre "Ecologia per viure millor", Icària 1998.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Educación para adultos en el lugar de trabajo

Marta Soler   Montserrat Fisas Ollé

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Con la crisis de la sociedad industrial, ha ido emergiendo la sociedad de la información, y las tareas a realizar en las empresas se han ido transformando progresivamente con las nuevas tecnologías.

No hay una formación básica en el lugar de trabajo. Hay una escisión entre el sector de personas adultas con un nivel de formación académica y otro sector de gente adulta que tiene un bajo nivel académico. Esto lleva a una obligada división social.

Hay una selectividad cultural que está relacionada con una selectividad social.

Los objetivos principales de la propuesta son: dar una formación que se transforme en la herramienta que proporcione al trabajador habilidades y destrezas que le permitan ser polivalente y plurivalente, una formación que le dé capacidad para adaptarse a los cambios, una formación mas general que permita la creatividad y reflexión para con su trabajo. Con lo que se evitará el costo del despido.

Entre los medios de la propuesta se destaca la racionalización de los Programas de Formación a partir de las necesidades de aprendizaje de los trabajadores y de las características de la inteligencia adulta.

Diagnòstic

Con la crisis de la sociedad industrial, ha ido emergiendo la sociedad de la información, y las tareas a realizar en las empresas se han ido transformando progresivamente con las nuevas tecnologías.

Las exigencias del mundo laboral llevan a realizar trabajos cada vez mas mentales e internos y menos manuales y externos.

La formación se ha caracterizado hasta ahora por ser específica para cada una de las tareas que van apareciendo , pero esto trae inconvenientes: impide el desarrollo de la participación y la creatividad del trabajador.

Es una formación carísima por la infraestructura y materiales en cada especialidad y en seguida se convierte en obsoleto.

No hay una formación básica en el lugar de trabajo. Hay una escisión entre el sector de personas adultas con un nivel de formación académica y otro sector de gente adulta que tiene un bajo nivel académico. Esto lleva a una obligada división social.

Hay una selectividad cultural que está relacionada con una selectividad social.

Objectius

1. Mejorar la calidad de formación de los trabajadores para que repercuta en la mejora de su calidad de vida y de su trabajo.
2. Dar una formación que se transforme en la herramienta que proporcione al trabajador habilidades y destrezas que le permitan ser polivalente y plurivalente, que le dé capacidad para adaptarse a los cambios; una formación más general que permita la creatividad y reflexión para con su trabajo, con lo que se evitará el costo del despido.
3. Lograr una formación básica dentro de la empresa con lo que se evita una inversión excesiva de tiempo en desplazamientos. Facilitará la rentabilidad y la eficacia de la formación.

Mitjans i/o instruments.

1. Mediante la racionalización de los Programas de Formación a partir de las necesidades de aprendizaje de los trabajadores y de las características de la inteligencia adulta.
2. Mediante una propuesta de Análisis de las Necesidades de Aprendizaje en el lugar de Trabajo y constituye el estudio de los aprendizajes necesarios para que una persona o grupo pueda desarrollar correctamente un trabajo.

Documentació tractada:

Marta Soler y Montserrat Fisas, Numeracy in the workplace (Habilidades numéricas básicas en el lugar de trabajo)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El grup de treball personal: una eina al servei d'alguns alumnes de l'ESO

M^a. Isabel Valverde Ferreiro

Redacció: M^a. Isabel Valverde Ferreiro
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

La nostra societat ha fet una opció: integrar a tots els alumnes entre 6 i 16 anys en el seu sistema educatiu. Hi ha alumnes amb problemes emocionals i intel·lectuals que no superen els aprenentatges bàsics. Quan arriben a l'Institut se'ls qualifica com a problemàtics: es tornen "invisibles" o "al·lèrgics" al sistema educatiu. Els professors tradicionals no disposen de mitjans per entomar aquesta nova situació i organitzar la vida al centre d'ESO de forma que realment hi tinguin cabuda aquests alumnes.

Cal introduir als Instituts un nou tipus de professional, professor-analista i terapeuta a l'hora, per organitzar uns Grups de Treball Personal en els quals els alumnes amb dificultats s'hi trobin acollits.

El Grup de Treball Personal proposat té dues vessants: el treball intern del grup que milloraria l'estabilitat emocional de cada un dels membres i a l'hora la convivència amb els altres, i el treball d'aportació al col·lectiu de l'Institut que els permetria una millor integració social.

Diagnòstic

Per les més variades causes hi ha alumnes que als 6 anys no superen els aprenentatges bàsics i que als 10 anys són incapaços de seguir el 50% de l'activitat de la classe amb els seus companys. Quan arriben a l'Institut es poden presentar com a persones "invisibles", amb una participació mínima a la classe, resignades a suportar 4 anys més d'activitats obligatòries que no viuran amb satisfacció. O bé serà una persona "al·lèrgica" al centre, que reaccionarà amb violència davant les normes, amb una agressivitat poc o mal continguda i amb una autoestima baixíssima que intentarà compensar protagonitzant esdeveniments escandalosos o delictius. El sistema educatiu obliga a aquests alumnes amb problemes a participar fins als 16 anys en unes activitats que li resulten inassequibles o gens motivadores, i a formar part d'un col·lectiu on no són benvinguts (els "invisibles" passen desapercebuts i els "al·lèrgics" són clarament indesitjats per la majoria del personal del centre). En la major part del casos aquests alumnes i el seu entorn no disposen de gaires mitjans materials ni de suports afectius, cosa que afavoreix l'agreujament de la situació. Se'ls pot oferir alguna possibilitat de millora a través de professors especialment capacitats.

Objectius

- Fer que el sistema educatiu sigui conseqüent i aporti els mitjans perquè millori aquesta situació.
- Aconseguir que l'estada a l'Institut de Secundària dels alumnes amb dificultats no els deteriori més ni conflictiu en extrem la vida al centre, diversificant molt més l'oferta d'activitats que es fan per acollir els alumnes amb dificultats intel·lectuals i emocionals.
- Oferir als professors la formació personal i professional que es requereix per acollir aquests alumnes.

Mitjans i/o Instruments.

- Reduir encara més les estones d'aprenentatge intel·lectual per aquests alumnes, sense que deixin de formar part d'un grup-classe amb alumnes de tot tipus.
- Crear Grups de Treball Personal que siguin a l'hora terapèutics, és a dir, que disposin de temps perquè es puguin plantejar les dificultats de convivència, estabilitat emocional, etc. dels seus components, i s'elaborin els conflictes amb un professor analista i terapeuta a la vegada.
- L'activitat del Grup de Treball tindria dues vessants: les activitats internes del grup i que només reverteixen en el propi grup, dedicades bàsicament a afavorir el creixement personal i la millora de la convivència, i les activitats d'aportació que el grup fa per intervenir en la vida social del centre. - les activitats d'aportació són el mitjà d'inserció social del Grup. Aquestes activitats han de ser realment significatives pel funcionament del centre perquè es pugui valorar la seva aportació al col·lectiu i avaluar-la d'una forma objectiva. Les activitats a organitzar podrien ser: Una lliga esportiva o de jocs de taula a l'hora del pati o al migdia, un aperitiu o un berenar per alguna festa especial, una discoteca, la decoració dels espais comuns, reparació de bicicletes, ambientació per les festes tradicionals, confecció de records o premis, etc.
- Les activitats de creixement personal poden prendre la forma de jocs simbòlics o de rol, dramatitzacions, dinàmiques de grup, psicomotricitat relacional, etc. En aquestes sessions s'elaboren els aspectes conflictius que sorgeixen a la vida al centre: autoafirmació, confiança, agressivitat, construcció de límits, acceptació de les normes, relació amb els altres, identificació de gènere, etc.
- Les persones encarregades d'organitzar i tutoritzar aquest Grup de Treball Personal han de disposar de formació en psicologia pràctica i actual: psicologia humanista, anàlisi corporal, antropologia urbana, psicomotricitat... També és important que coneguin algunes eines com la meditació zen, les arts marcials, la biodansa, el ioga, etc, per introduir activitats diverses que millorin la dinàmica del grup. Altres coneixements, com el bricolatge, la

pastisseria, el grafiti, la fotografia, etc. afavoreixen el desenvolupament de les activitats d'aportació a la vida de l'Institut. És important proporcionar als professors de tots els claustres algun tipus de reciclatge que els permeti veure amb nous ulls aquests alumnes conflictius, els valorin com a persones amb determinades mancances i creguin que acceptar-los, treballar amb ells i estimar-los és imprescindible per desviar la trajectòria que porten i orientar-los cap a una millor integració social.

- La societat en tot el seu conjunt en sortirà beneficiada. Entenent-lo com un compromís que ens ve donat amb una democràcia ben entesa.

- Ampliar aquest reciclatge als altres alumnes i pares i mares, per augmentar l'acceptació i col·laborar en la millora de l'autoestima de tot el col·lectiu, tan els que se'n surten bé com els que hi tenen dificultats.

Documentació tractada:

- Experiència personal i professional pròpia.
- Proposta d'Anàlisi Corporal Relacional al SEM (Terrassa).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Vaig néixer a Madrid, l'any 1957.

He exercit de mestra des dels 17 anys, en escoles en les que l'interès i el benestar dels alumnes és l'objectiu principal, l'ambient és càlid i acollidor. També he treballat en escoles en les que els mestres senten els alumnes com una càrrega diària, tenen por dels alumnes "agressius", treballen a la defensiva.

He comprovat directament que mentre jo no he reconegut la meua pròpia agressivitat i m'he familiaritzat amb ella no he pogut tractar als meus alumnes sense por, acceptant-los amb les seves dificultats i conflictes, que en el fons s'assemblen molt als meus.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta implica un canvi de valors profund en la concepció dels centres de Secundària: a més a més de ser centres on la majoria dels alumnes adquireixen uns coneixements a través dels professors-catedràtics, que potencien les seves capacitats intel·lectuals, d'altres aprenen a viure en grup, a acceptar l'autoritat i les normes i coses pràctiques per trobar "el seu lloc al món", acompanyats per professionals que els entenen, accepten i tracten d'una forma global, integrant el cos, les emocions i els sentiments en l'aprenentatge.

Per formar aquests nous professionals es necessiten persones que coneguin i hagin elaborat mínimament les seves pròpies dificultats i conflictes, de forma que no els treguin de polleguera les dificultats i els conflictes dels seus alumnes. Que siguin conscients dels diversos aspectes que conformen l'estructura humana, acceptin que les carències afectives bloquegen el desenvolupament personal i que només l'experiència de sentir-se acceptat i estimat pot introduir canvis positius.

Les persones que han fet aquest camí tendeixen a sentir-se solidàries amb els alumnes que es troben amb dificultats i els poden acompanyar en l'aprenentatge.

Amb la integració real i profunda dels alumnes amb dificultat a l'ESO, la societat en tot el seu conjunt en sortirà beneficiada ja que acceptarà aquestes persones en comptes de rebutjar-les amb por, permetent que elles mateixes es busquin un lloc socialment acceptable. Aquest esforç per canviar els valors que actualment regeixen el funcionament dels Instituts d'ESO l'hem d'entendre com un compromís que ens ve donat amb una democràcia ben entesa.

El refrany i la frase feta: espècies a protegir

Alexandre Agulló i Guerra

Redacció: Alexandre Agulló i Guerra
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Com es deriva del títol, el refrany, la dita, la frase feta, estan en perill d'extinció; és per això que són espècies que cal protegir.

Reflexionar al voltant d'aquesta situació i sobre les conseqüències derivades d'ella, esdevé l'intencionalitat primera de la proposta. La segona, insinuar mitjans o instruments per intentar entrebancar aquest procés d'extinció d'una faceta del nostre patrimoni, així com del procés de substitució de la nostra llengua, minoritària, per altra majoritària.

Diagnòstic

1. És una opinió generalitzada i constatada que el llenguatge usual del jovent és molt pobre en lèxic i en recursos lingüístics, prescindint, a més a més, quasi completament de qualsevol frase feta, dita o refrany i recorrent sovint al "tio", "gual", "mola"
2. En el llenguatge cult, en el llenguatge acadèmic, en el estàndar dels mitjans de comunicació, està molt minvat, o totalment ignorat el seu ús.
3. Aquest fenomen, a més de la desaparició d'un patrimoni ancestral peculiar de cada llengua, facilita el procés de substitució de les llengües minoritàries per les majoritàries.

Objectius

Sensibilitzar de la necessitat de treballar per conservar viu aquest patrimoni singular de cada poble. Adonar-se'n de la necessitat de fer un ús habitual i quotidià per aconseguir que no vaja minvant.

Mitjans i/o instruments.

1. Potenciar el coneixement de refranys, frases fetes, de forma vivencial, funcional:
  - Arreplegant informació, espontània o suggerida, de persones que en fan servir; especialment gent major, d'ambients rurals.
  - Investigant de fonts escrites.
2. Reflexionar sobre la seua utilitat com:
  - Instrument fonamental per afavorir la conservació de la nostra parla.
  - Nexe vàlid per connectar i descobrir troballes similars en altres llengües.
  - Eines que faciliten i economitzen la comunicació
  - Mecanismes de distensió interna (com el cop, el crit, o la "paraulota")
  - Referents que confirmen la unitat de la llengua catalana
  - Possibilitadors d'una garbera de recursos per eixamplar el lèxic.
  - Elements que faciliten informacions de diversa índole (històrica, geogràfica, climatològica, d'activitats rurals, etc.)
  - Materials vius per reflexionar sobre els valors proposats (hi ha de contradictoris, de discriminadors, que fan plorar les pedres, etc.)
3. Incorporar-los al nostre llenguatge i fer-los servir en la nostra comunicació habitual.

Documentació tractada:

A partir de treballs propis

De recerca i investigació (treball de camp arreplegant material)

D'estructuració i publicació:

BROTS I ESCLAFITS VERBALS D'ALCOI I POBLES MUNTANYENCOS (Alcoi 1989)

De comunicacions:

EL REFRANY, LA FRASE FETA, ESPÈCIES A PROTEGIR

(Primer simposi del professorat d'ensenyament en valencià. Alcoi 1994)

D'investigació:

Estudi sobre COMPETÈNCIA I ÚS DEL VALENCIÀ A ALCOI. RELACIÓ AMB EL CONEIXEMENT I ÚS DE REFRANYS I FRASES FETES

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Alexandre Agulló i Guerra (Alcoi 1953) és mestre de Primària amb 25 anys d'experiència docent. Amb algunes

publicacions col·lectives, a banda de les esmentades en l'apartat de documentació.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Espacio de formación integral de las personas

Xavier Pons Frutos

Redacció: Xavier Pons Frutos

Fòrum temàtic Educació

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La evolución de la acción del hombre sobre el planeta pone en riesgo la misma pervivencia de la especie. La presión de los acontecimientos es tal que debemos cambiar o desaparecer. Y la forma en que se educa está detrás de todo ello. La educación al uso parece tener un solo objetivo: que seamos personas dóciles y útiles. Es esa una forma grosera de reducir al ser humano.

Entendemos que educar tiene que ver básicamente con crear las condiciones adecuadas para permitir el desarrollo desde dentro. No hemos de preguntarnos qué necesita saber y conocer el hombre para mantener el orden establecido; sino ¿qué potencial hay en el hombre y cómo puede desarrollarse? El objetivo que pretendemos con nuestra propuesta es el de crear un tipo de centro, donde puedan darse las condiciones adecuadas para que puedan emerger del mejor modo el potencial y la vocación de cada ser. Un espacio donde -desde la serenidad, el arte, la reflexión, la observación, el estudio y la práctica diaria- pueda cada participante situarse en el mundo con responsabilidad y conciencia.

Para ello, estamos trabajando en la creación de un centro que pueda ofrecer oportunidades más adecuadas para el desarrollo como ser humano creativo y no solo como persona útil. En dicho espacio, jóvenes mayores de 18 años, podrán compartir por un año -y en régimen de convivencia- la experiencia educativa que estamos intentando plasmar.

Diagnòstic

La situación actual del mundo encierra una serie de peligros progresivos para la especie. Y esos peligros que vienen causados muchas veces por la intervención humana, a nuestro parecer, están requiriendo un cambio en las actitudes y en los comportamientos. Pero el hombre mismo, con su forma de ser y actuar es, a menudo, el primer obstáculo para esa evolución. Y la forma en que se educa está detrás de todo ello.

La educación al uso parece tener un solo objetivo: que seamos personas dóciles y útiles. Es esa una forma grosera de reducir al ser humano. El permanecer subdesarrolladas gran parte de nuestras potencialidades supone un elevado coste a la especie. Hay que revolucionar eso. Necesitamos profundizar el nivel de lo que se llama educación. Si elevar el nivel de conciencia supone, ante todo, abrir nuestro marco de comprensión, habría que considerar si la mayoría de los otros problemas no tienen también ahí sus raíces: en lo más profundo de la naturaleza humana.

Educar no puede seguir siendo enseñar lo que uno ha aprendido en las escuelas, repitiendo -cada vez de una manera más raquítica- lo que nos han dicho otros. Educar no puede seguir siendo castrar al ser humano para adaptarle a esta sociedad, haciéndole guardián y mercenario, parcializador y repetidor de lo que hay. No podemos seguir compartimentando la realidad. La presión de los acontecimientos es tal que debemos cambiar o desaparecer.

Objectius

Entendemos que educar tiene que ver básicamente con crear las condiciones adecuadas para permitir el desarrollo desde dentro (como una semilla, que si tiene las condiciones ambientales adecuadas y la energía biológica interna comienza un proceso de crecimiento; si no las tiene, aunque la semilla esté viva, no germina).

Queda claro que no hemos de preguntarnos qué necesita saber y conocer el hombre para mantener el orden social establecido; sino ¿qué potencial hay en el hombre y cómo puede desarrollarse? De esta manera el orden social se irá enriqueciendo con lo que aporten los hombres integrales que se incorporan al mismo en vez de hacer de cada generación lo que el orden social establecido quiere hacer de ella.

En esta línea, el objetivo que pretendemos con nuestra propuesta-experiencia es el de crear un tipo de centro, donde puedan darse las condiciones adecuadas para que puedan emerger del mejor modo el potencial y la vocación de cada ser. Y todo ello animado básicamente por una comunidad educativa que procure, ella misma, crear y transmitir con su vida esa atmósfera acogedora, libre, rigurosa y compleja.

Un espacio donde -desde la serenidad, el arte, la reflexión, la observación, el estudio y la práctica diaria- pueda cada participante situarse en el mundo con responsabilidad y conciencia.

Mitjans i/o Instruments.

Espacio de formación integral

Proponemos la creación de un centro donde puedan darse las condiciones adecuadas para que puedan emerger del mejor modo posible el potencial y la vocación de cada ser. Todo ello animado básicamente por una comunidad educativa que procure, ella misma, crear y transmitir con su vida esa atmósfera acogedora, libre, rigurosa y compleja.

Un espacio donde -desde la serenidad, el arte, la reflexión, la observación, el estudio y la práctica diaria- pueda cada participante situarse en el mundo con responsabilidad y conciencia.

Para caminar hacia ahí, estamos trabajando en la creación de un primer centro que pueda ofrecer nuevas y más ricas oportunidades: es decir, oportunidades más adecuadas para el desarrollo como ser humano creativo y no solo como persona útil. Desde hace dos años, trabajamos para rehabilitar una finca que ofrece posibilidades idóneas para llevar a cabo tal centro y en la que estamos preparando las infraestructuras que serán necesarias, tanto de alojamiento como de talleres, espacios de música y silencio,...

En ella, una comunidad de vida, ofreceremos una educación integral apoyada en el desarrollo de cinco áreas: formación teórica, actividad laboral, desarrollo artístico, técnicas de crecimiento personal y convivencia diaria confrontada. Todo ello en un bello espacio natural, en un ambiente de silencio y respeto, con una infraestructura artesanal y agropecuaria y sin despreciar nada, desde la rueda al ordenador y desde la danza a la economía internacional.

En dicho espacio, jóvenes mayores de 18 años, podrán compartir por un año -y en régimen de convivencia- la experiencia educativa que estamos intentando plasmar.

En el "mientras tanto" necesario, al no gozar de financiación exterior, ofrecemos el espacio a personas que puedan necesitarlo para reponerse, para crecer o para trabajar en el desarrollo personal o comunitario. Intentamos ir creando así la atmósfera y las condiciones que luego podremos ofrecer en el centro que proponemos.

Documentació tractada:

Informe-Proyecto realizado por el mismo autor y equipo.

Se recogen ideas de Edgar Morin, Krishnamurti, Informe al Consejo del Club de Roma, Rudolf Steiner, Roger Garaudy, Rudolf Bahro, José Antonio Marina y otros.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Xavier Pons Frutos ha cursado estudios de Sociología, Aparejador y Educación, aunque se ha dedicado toda la vida a la animación de jóvenes y a ensayar la vida en común, a lo que ha dedicado más de 17 años. Ha trabajado desde los 13 años, hasta que a los 33, decidió dedicarse por completo a construir una sociedad diferente. En la actualidad, vive enteramente, junto con su compañera y un pequeño equipo de apoyo, para poner en práctica cuanto aquí se expone. Nació en 1946 e intenta apasionadamente construir nuevas propuestas.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Estoy con lo que dijo Xirinachs en la inauguración del Forum: "Hay que revolucionar también el estudio y hacer que lo que se predica se practique". Es curioso, pero el hecho de no querernos comprometer con ninguna ideología o filosofía en concreto nos está trayendo fuertes dificultades financieras al no obtener el apoyo económico de casi nadie. Creo, con Gandhi, que "deberíamos SER el cambio que deseamos VER"; y, con Bahro, que "todavía no nos hemos apeado del ti vivo mas que con una sola pierna", pues dedicamos solo unas horas a querer cambiar con una pierna lo que, con la otra, afianzamos con nuestro trabajo diario.

Formación de expertos y habilitación de espacios para celebrar ritos de paso de teístas, panteístas, agnósticos y ateos no vinculados a una cosmovisión religiosa específica

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dado el pluralismo de creencias que se ha desarrollado en los últimos treinta años en nuestro país, respecto a cosmovisiones religiosas, o agnósticas, o ateas, y el vacío de "ritos de paso" que se observan en la mayoría de las que no están vinculadas a una confesión religiosa concreta y con la finalidad de que las personas vinculadas a cualquier cosmovisión puedan celebrar los momentos relevantes de su trayectoria vital pudiendo recurrir a algunos ritos en los que se integre el poder movilizador del lenguaje simbólico se proponen medidas para la formación específica de expertos que puedan animar esas celebraciones -incluidos los matrimonios civiles- y para disponer de locales adecuadamente acondicionados, incluidos algunos elementos artísticos.

Diagnòstic

Una vez que se ha desarrollado en nuestro país un creciente pluralismo de posiciones respecto a las creencias o cosmovisiones religiosas, agnósticas o ateas, se echan de menos la existencia de ritos creativos que ofrezcan ciertas estructuras para la celebración de momentos relevantes de la vida en los que las personas implicadas inician una nueva fase de la misma, de forma análoga a las celebraciones sacramentales cristianas -y de otras religiones- respecto al nacimiento e introducción en una órbita de fe, el compromiso de amor de pareja, el proceso de morir, la reconciliación, etc.

Si, como señala Ana Gimeno-Bayón en otra propuesta, los ritos cristianos actuales, con su correspondiente manejo del lenguaje simbólico, adolecen frecuentemente de rutina y falta de creatividad y de implicación personal auténtica -cognitiva y emocional- en los símbolos utilizados, las celebraciones en la vida de los no vinculados a una confesión religiosa, o no existen, o son predominantemente de un convencionalismo sumamente pobre, cuando no chabacano.

Objectius

Contribuir a que aumente el porcentaje de ciudadanos -vinculados o no a una confesión religiosa- que dispongan de recursos para celebrar de forma creativa y con implicación profunda de sentimientos compartidos, pensamientos inspiradores y decisiones humanizadoras, ritos de paso en los momentos relevantes de su trayectoria vital.

Mitjans i/o instruments.

Cursos para capacitar a expertos -con formación psicológica específica y conocimientos suficientes sobre el lenguaje y poder de los símbolos y ritos- a los que se pueda recurrir a la hora de decidir una celebración de un rito de paso.

Conseguir que la Administración facilite algunos locales en distintas poblaciones acondicionados adecuadamente -con la inclusión de elementos artísticos- como espacios facilitadores de celebraciones satisfactorias.

Se incluyen aquí a los celebrantes de los matrimonios civiles y los espacios en que éstos tienen lugar.

Documentació tractada:

Talleres presentados en los Congresos europeos de Psicología Humanista en los que se facilitaron orientaciones para celebraciones festivas de adultos -civiles o religiosas- que resulten creativas, reconfortantes, y potenciadoras de actitudes humanizadoras.

Experiencias e investigaciones llevadas a cabo en el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, integrando también elementos de culturas con aptitudes celebrativas más potentes que las que se dan en los países del Primer Mundo.

ELIADE, M., Imágenes y símbolos. Madrid: Taurus, 1955.

JUNG, C. G., El hombre y sus símbolos. Madrid: Aguilar, 1966.

MATEOS, J., Símbolo, en Conceptos fundamentales de pastoral. Madrid, 1983 (pp. 961-971).

MAUSS, M., Lo sagrado y lo profano. Barcelona: Barral, 1970.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Casita: una experiencia educativa en Barcelona

Begoña González Minguillón

Redacció: Begoña González Minguillón

Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Experiències

Resum

La educación infantil es una función delegada hoy en día por las familias en los profesionales, en estructuras creadas a partir de las necesidades adultas. Por otra parte los centros educativos están poco dispuestos a una verdadera comunicación y participación de las mismas familias en la función educativa.

La Casita pretende fomentar una vivencia responsable y enriquecedora de la educación por parte de las madres y padres. Entiende la escuela infantil como un espacio educativo de carácter familiar creado en función de las necesidades e intereses reales de los niños y niñas.

En la Casita se está llevando a cabo un proyecto basado en el respeto al mundo espontáneo y autónomo del niño como eje de su educación (etimológicamente proceso de sacar de dentro). El proceso educativo se realiza en estrecha coordinación entre educadores, madres y padres. En un ambiente lúdico, familiar y de respeto a las necesidades individuales dentro de un marco ético claro, el niño va construyendo de forma natural los aprendizajes que requiere para su desarrollo.

Diagnòstic

Hoy día, la educación infantil está concebida por madres y padres como una tarea insatisfactoria (condiciona o limita la vida social, el desarrollo en el trabajo, etc.) que se delega en gran medida en profesionales. La guardería (termino que se continua usando de forma coloquial) la escuela, los medios de comunicación, los psicólogos, etc.

- La escuela o guardería es el lugar donde los adultos aparcan a los niños para poder así "realizarse como personas" (en el trabajo, las relaciones, el consumo, etc). Cada día aumenta el número de niños criados desde edades muy tempranas por personas que no son la madre o el padre (canguros, abuelos/as, personal de guarderías).
- Las escuelas y guarderías están creadas a la medida del adulto (padre, educadores, instituciones) y no a la del niño. Su estructura y organización (ratio educador-alumnos, separación de grupos por edades, uniformidad de contenidos para todos los alumnos, rigidez de horarios, etc.), impide un enfoque educativo que tenga en cuenta las necesidades e intereses de los niños como individuos y como colectivo.
- Existe una gran incomunicación entre la escuela y las familias, de forma que los niños suelen vivir estas dos realidades como separadas y en ocasiones contradictorias. La escuela tiende a evitar o limitar excesivamente la participación de las familias en la dinámica interna y cotidiana por su misma estructura de funcionamiento; la integración de las familias en la vida escolar y en la línea educativa supone un trabajo extra y un riesgo de cuestionamiento de sus criterios educativos.

Objectius

- Favorecer una cultura que considere la importancia de la infancia y su educación como la clave que definirá el mundo futuro.
- Abordar la formación de las madres y padres para que asuman responsablemente la educación de los hijos, como una función libremente elegida, gratificante y enriquecedora; favorecer el desarrollo de sus propios recursos educativos para que se sientan capaces y seguros en esta función.
- Entender la escuela infantil o la ludoteca (desterrar el término "guardería") como un espacio social educativo con un carácter esencialmente "familiar" (integración de las familias, grupos reducidos, etc.)
- Enfocar la educación como el conocimiento sobre uno mismo dentro de la colectividad para que cada niño sepa desarrollar sus potencialidades y aceptar sus limitaciones. Favorecer el desarrollo de la autonomía en todos los sentidos (hábito, convivencia, criterios, ética, etc.)
- Crear una estructura escolar que pueda atender a los intereses y las necesidades subjetivas e inmediatas de cada niño dentro del marco de la convivencia.

Mitjans i/o instruments.

A través de la creación del proyecto educativo "La Casita", cuyas características principales son:

1. Es una "comunidad educativa" compuesta por familias con niños y niñas de 1 a 6 años y educadoras. (no es intencionado el hecho de que sean dos mujeres)
2. El horario de asistencia es libre dentro del tiempo que el espacio permanece abierto (cinco horas y media)
3. El número de plazas está limitado a 14 para 2 educadoras.
4. No existe separación de grupos en función de edad. Solo en algunos momentos se hacen propuestas educativas voluntarias dirigidas a una determinada franja de edad.
5. Se realiza un proceso de adaptación totalmente personalizado con asesoramiento a la familia.
6. La base de la actividad lúdica es el juego espontáneo (enmarcado en una distribución por "rincones" de juego).

- Este tipo de actividad es estimulada, canalizada y desarrollada a través de diferentes recursos educativos, en la medida que se manifieste el interés de los niños.
7. Los niños pueden moverse libremente por el espacio, decidiendo en cada momento el tipo de actividad, juego o material que le interesa.
  8. Se atiende de forma especial el lenguaje involuntario de los niños: su estado de tensión física, emotiva o intelectual.
  9. La intervención del adulto tiende a ser indirecta, permitiendo un espacio de resolución autónoma de las situaciones por parte de los niños (conflictos de relación, dificultades en el juego, reconocimiento de su deseo, etc)
  10. La comunicación con las familias es permanente y estrecha; su colaboración abarca todos los aspectos del desarrollo del proyecto.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Begoña González es maestra y directora de La Casita

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Comprensió Musical Conscient per aprendre de la Música

Josep Margarit Dalmau   Glòria Sol Beltran

Redacció: Josep Margarit Dalmau
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Tant en l'ensenyament general com en l'ensenyament específic, la música i el seu aprenentatge no són realment utilitzats per formar la persona de manera integral. En un i en l'altre la música no arriba a tothom, no serveix per a tothom.

Cal donar el vertader valor formatiu de la persona a l'ensenyament de la música, i que aquesta sigui un mitjà de formació integral i global de la persona, i no tant sols un fi. No es tracta simplement d'aprendre música sinó d'aprendre de la música, i per això és necessari aprendre d'una altra forma.

Es proposa la comprensió musical conscient com a mitjà per descobrir què té i què hi ha en un objecte musical i sentir el que representa el seu funcionament, i descobrir així el seu valor conceptual i la seva qualitat global.

Diagnòstic

En l'educació general -primària i secundària-, l'ensenyament musical es fa d'una manera bàsicament anecdòtica, tant pel que fa al temps lectiu com pel que fa als continguts (còpia lleugera i limitada dels continguts del règim especial). I en l'educació especial, l'especialització de l'ensenyament de la música -escoles i conservatoris-, l'ensenyament es basa en les habilitats i capacitats prèvies del nen. En el primer cas, sembla que l'objectiu d'aquest ensenyament sigui simplement formar l'alumne musicalment perquè sigui receptor i consumidor de música (quan per això avui en dia no és necessari donat que el consum el determinen bàsicament altres factors!) o bé músic aficionat (amb el possible sentiment de frustració que això pot comportar!). En el segon cas, simplement l'objectiu sembla ser formar músics professionals, donat el caràcter d'especialització que té aquest ensenyament (té sentit dirigir a un nen cap a l'especialització des dels vuit anys?). En el primer cas, la música com a matèria no té quasi bé importància dins de la formació general de l'alumne, al costat de matèries com les matemàtiques o la llengua, i així no serveix per assolir una formació integral de l'alumne. En el segon cas, la música és la sola cosa que té importància, donada la especialització i l'elevat grau de pràctica que suposa, i per tant tampoc s'assoleix una formació integral.

Objectius

- Fer que la música arribi a tothom, sense cap tipus de selecció per raons ja sigui econòmiques, socials, culturals o per raons del potencial intuïtiu del nen.
- Aconseguir que la música sigui un mitjà per a formar persones de forma integral i global, donant a l'ensenyament i a l'aprenentatge de la música el seu vertader valor formatiu de la persona.
- Canviar la mentalitat de la societat en general respecte a la utilitat i funció de l'ensenyament musical mostrant i demostrant què se'n pot treure en aquest ensenyament a nivell personal i més enllà dels coneixements musicals concrets.

Mitjans i/o instruments.

L'instrument bàsic és el que anomenem la "Comprensió Musical Conscient", que es pot entendre com una comprensió del fet musical que no depèn de la intuïció personal de cada alumne, ni de la seva habilitat particular en el fer música, sinó que passa sempre per la seva consciència per mitjà del raonament i de la reflexió. Aquest treball de comprensió es fonamenta en els principis bàsics següents:

- entendre l'objecte musical (les obres musicals) des d'ell mateix, des de la seva realitat com a tal, per evitar subjectivismes no explicatius,
- descobrir com està construït aquest objecte, més enllà de la seva descripció externa,
- extreure d'aquesta construcció conceptes i principis d'organització interna, extrapolables i retrobables en tots els àmbits del coneixement,
- sentir i entendre que la creació musical és el resultat d'una forma de pensar inconscient i desintencionada, que pot ser però descoberta i coneguda,
- prendre consciència que entendre la música representar entendre la sensació musical, i per tant entendre el nostre propi sentir,
- generar una explicació de l'objecte musical, que serà una explicació de la seva globalitat,
- sentir la globalitat en l'explicació i trapassar-la així al subjecte que entén la explicació,
- entendre així que pensar i sentir poden estar realment fusionats en la seva diferència.

Documentació tractada:

MARGARIT DALMAU, Josep

- "Aprenentatge Musical Conscient: Ensenyar Globalitat i ensenyar des de la Globalitat". Per publicar.

PURROY CHICOT, Pedro

- Ensayo-prólogo, al llibre "Introducción al Análisis Schenkeriano" de Forte i Gilbert. Barcelona. Ed. Labor. 1992.
- "Programación y objetivos(?)". Zaragoza. Publicación interna del Ministerio de Educación. 1994.
- "Memoria. Correspondiente a la Cátedra de Armonía del Conservatorio Superior de Zaragoza". Zaragoza. Publicación interna del Ministerio de Educación. 1994.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Josep Margarit és Professor de Teoria i Anàlisi Musical. Desenvolupa conjuntament amb el professor Pedro Purroy, de Zaragoza, una Teoria Organísmica i Sistèmica de la Música, a partir de la teoria Schenkeriana. Pren contacte amb E. Morin l'any 1994, amb qui es dona una "convergència extrema" (en paraules del propi Morin) entre el seu treball i el treball d'investigació sobre i des de la música. Dirigeix junt amb Glòria Sol Bertran l'aplicació d'aquestes teories en l'ensenyament de la Música en el centre d'Expressió Musical "El Tram" de la Garriga (Barcelona)

Glòria Sol és Músic i mestra de música (com a concepte global) i (desmembrat) de piano i llenguatge musical.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta ja s'està portant a terme, tant en la seva aplicació com en començar a trobar resultats concrets, en el Centre d'Expressió Musical "El Tram" de la Garriga (Barcelona).

La lectura engendra cultura: els Grups de Tertúlia Literària

Grup de Tertulia Literària

Redacció: Carme Tarrida
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

La educación de personas adultas nos permite, a unos recordar lo que un día empezamos a aprender y a otros a aprender lo que un día no pudimos y, sobre todo nos permite aprender todos los conocimientos que se van generando a partir de las nuevas necesidades y de las diferentes transformaciones sociales. El debate anima a expresar nuestra opinión, lo que no resulta fácil a partir de que estamos educados en la cultura del silencio.

El objetivo de este tipo de experiencias es animar a las personas adultas a leer y participar en actividades literarias y demostrar que la edad o el nivel de estudios no es ningún obstáculo. Generar afición a la lectura y ocupar el tiempo libre de forma enriquecedora y creativa.

Para ello se ha de organizar grupos de tertulia literaria y grupos de personas adultas, lugares de encuentro con fines diversos, transformándolos en encuentros sistemáticos con objetivos comunes.

Diagnòstic

Estamos educados en la cultura del silencio, hacen falta espacios de debate que nos animen a expresar nuestra opinión.

La educación de personas adultas nos permite, a unos recordar lo que un día empezamos a aprender y a otros a aprender lo que un día no pudimos y, sobretodo nos permite aprender todos los conocimientos que se van generando a partir de las nuevas necesidades y de las diferentes transformaciones sociales.

Objectius

El objetivo de este tipo de experiencias es animar a las personas adultas a leer y participar en actividades literarias y demostrar que la edad o el nivel de estudios no es ningún obstáculo.

Evidenciar la necesidad de las personas adultas de expresar sus ideas, sentimientos, ilusiones.

Procurar extender esta experiencia y animar a otros grupos a participar y crear otros grupos de estas características.

Poder comentar y reflexionar en grupo las propias interpretaciones de una lectura individual que siempre es mas pobre , con aspectos que pasan desapercibidos.

Generar afición a la lectura.

Ocupar el tiempo libre de forma enriquecedora y creativa.

Dejar claro que la lectura engendra cultura.

Mitjans i/o Instruments.

Grupos de tertulia literaria:

- 1 El coordinador, en el comienzo del curso informa todas las novedades, entrega una relación de títulos de obras, autores y épocas, tanto clásicos como contemporáneos, para que se pueda elegir entre todos los participantes, tanto los libros como el orden de las lecturas.

De forma democrática se determina hasta qué página se ha de leer, en base a las posibilidades de todos, a la dificultad del libro, al tipo de lectura, si es en verso o en prosa. La lectura se hace en casa o en otro lugar fuera del espacio de la tertulia. Se debe hacer con la suficiente pausa y atención, y si es posible releerlo nuevamente, a fin de poder analizarlo en profundidad el día de reunión, luego comentar lo leído y pararse en los párrafos mas significativos.

Lo ideal es llevar una lectura mas o menos coordinada para poder seguir las explicaciones y las reflexiones en torno a las ideas que van surgiendo, evitando así interrupciones.

Esta forma de leer obliga, a unos más que a otros, a efectuar consultas en libros, diccionarios, atlas etc. que tenemos en casa, o consultar con los hijos, nietos etc. o incluso en bibliotecas Se pueden hacer referencias a los autores, biografía, la época en que vivieron en torno cuando escribieron, sin olvidar la situación política y social, etc.

Las tertulias se dan en un ambiente de diálogo, se respetan los turnos de palabra y el contenido de las opiniones emitidas aunque no sean coincidentes. Cada participante da su versión de lo que se lee y se entiende, lo que implica un debate, con esta dinámica todos salen informados y beneficiados por las distintas interpretaciones.

El debate anima a expresar nuestra opinión, lo que no resulta fácil a partir de que estamos educados en la cultura del silencio.

- 2 Grupos de personas adultas, lugares de encuentro con fines diversos, transformándolos en encuentros sistemáticos con objetivos comunes.

Documentació tractada:
GRUPO DE TERTULIA LITERARIA, La lectura engendra cultura

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Randa, Escola d'Estudis Polítics

Randa, Escola d'Estudis Polítics

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Educació

Fòrum. transversal Experiències

Resum

L'escola Randa vol ser un àmbit permanent de recerca orientada a l'anàlisi de la realitat política, que metodològicament funcioni com espai de formació però també de trobada, reflexió i de diàleg que contribueixi a enriquir el bagatge de la cultura política crítica, i a estimular el sorgiment d'iniciatives i experiències innovadores per a la reflexió, que permeti la vinculació entre la producció intel·lectual i l'activisme. Temàticament, es vol ubicar la catalanitat (cultura, ideologies...) en un context mundial, a partir de temes com la multiculturalitat, la dialèctica de cultures i en concret la perspectiva mediterrània, entre d'altres. Pedagògicament l'escola vol experimentar noves vies que permetin participar d'una voluntat de transformació dels paradigmes científic i d'acció cultural existents: "Sortir una mica de la figura de l'ensenyament on el que sap transmet a un grup".

En aquest sentit, el funcionament de l'escola és un curs en tres anys. El primer curs, introductori, aborda qüestions fonamentals per a l'estudi dels paradigmes polítics. Els cursos segon i el tercer s'orienten cap a l'autoformació de petits grups de treball (amb tutories) i autogestió d'un pressupost per viatges d'estudi, documentació, professorat especialitzat, etc. La formació del tercer any consisteix en la vinculació activa a algun grup d'acció social o cultural i la realització de l'informe de participació.

Diagnòstic

- "Tot procés d'acció social, cultural o política, requereix del compromís i de la participació de persones capaces d'analitzar correctament i sense dogmatismes la realitat, així com de donar respostes rigoroses, innovadores i eficaces als seus reptes.

- La complexitat dels fenòmens polítics i socials exigeix una capacitat d'anàlisi i de comprensió globals, a la vegada que l'aptitud per al disseny de respostes adequades en àmbits i terrenys específics, tot tenint en compte els diversos nivells de la realitat.

-Les ràpides transformacions a escala civilitzadora que estan experimentant les societats dels nostres dies i els canvis que arreu s'estan produint pel que fa a les relacions entre Estat, Societat i Nació, conviden també a una reflexió que renovi el nostre pensament polític nacional, l'alliberi de tòpics i dogmatismes caducs, i el faculti per inspirar estratègies vàlides per respondre als reptes que ens emplacen."

Objectius

"La reflexió i la pràctica polítiques amb vocació transformadora requereixen d'eines que l'Escola vol contribuir a construir, des del retrobament amb les tradicions més fecundes de la identitat catalana, mediterrània i europea, i des de la mirada atenta als moviments socials que arreu recorren vells i nous camins d'alliberament col·lectiu." En concret:

"a) Formar persones o col·lectius interessats en aprofundir la seva cultura política i en reflexionar sobre els nous camins de l'acció cap a una societat més lliure, justa i solidària". L'escola s'ha pensat com espai de reflexió útil per a gent que participa en altres entitats orientades cap a l'activisme social, si bé vol restar oberta pel que fa a la procedència dels estudiants i del professorat.

"b) Esdevenir un espai obert de trobada i de debat que contribueixi a enriquir el bagatge de la cultura política crítica, i a estimular el sorgiment d'iniciatives i experiències innovadores." En aquest sentit l'escola vol anar més enllà del que és la formació i esdevenir lloc de trobada, gestació i intercanvi d'idees i experiències. "L'important és la vinculació entre allò interior i allò actiu per tractar d'evitar o només l'activisme o només l'intel·lectualisme"

c) "Ser un àmbit permanent de recerca orientada a l'anàlisi de la realitat política, dels seus processos de transformació i de les seves alternatives"

d) Temàticament, ubicar la catalanitat (cultura, ideologies) en un context mundial, a partir de la inclusió de temes com la multiculturalitat, la interculturalitat, la dialèctica de cultures i la perspectiva mediterrània, entre d'altres.

e) Pedagògicament, experimentar noves vies que permetin participar d'una voluntat de transformació dels paradigmes científic i d'acció cultural existents: "Sortir una mica de la figura de l'ensenyament on el que sap transmet a un grup".

Mitjans i/o instruments.

"L'escola desenvolupa la seva activitat al llarg de tres cursos de nivell progressiu. El primer curs, introductori, planteja temes metodològics, transversals i de perspectiva global, referits a les qüestions fonamentals per a l'estudi dels paradigmes polítics."

"En el segon i el tercer nivells pren un lloc central l'estratègia d'autoformació, amb el suport d'un tutor o tutora, i amb una part del pressupost gestionada pels propis estudiants per a sessions amb professorat especialitzat, viatges d'estudi, documentació, assistència a jornades, etc."

-Aquesta proposta es concreta en un programa de formació i investigació de tres anys de durada. El primer curs s'organitza en dos seminaris que palantegen fonaments teòrics de la recerca de paradigmes emancipatoris, des d'una perspectiva global i mediterrània. El segon curs s'organitza entorn els dos mateixos seminaris, abordats, però, des d'una òptica aplicada als àmbits de l'ecologia, l'economia, la tecnologia, la política i la cultura. El tercer curs es basa en petits grups de recerca que duen a terme, amb el suport d'una tutoria, un treball d'investigació sobre algun dels temes del programa de primer o segon curs. Aquests grups d'estudi es constitueixen ja al llarg del segon any en què comencen a treballar com a tals en les sessions de debat.

-El planter de professors inclou, entre d'altres: Lluís Maria Xirinacs, Raimon Panikkar, Josep Maria Terricabras, Ignasi Alvarez, Aureli Argemí, Arcadi Oliveras, Vicenç Fisas, Jean-Loup Herbert, Carles Riera, Agustí Nicolau, Basarab Nicolescu, Joan Francesc Mira i Stefano Puddu

Documentació tractada:

Fullet de promoció "Randa, Escola d'Estudis Polítics. A la recerca de paradigmes alliberadors, una perspectiva transdisciplinària des de la Mediterrània. Any quart"

"Conversa amb Jean-Loup Herbert", Via fora! 50 p.53-61

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aprent a consultar

Montserrat Carbonell Moncho
Comunitat Bahà'í

Redacció: Montserrat Carbonell Moncho
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

Aquesta proposta tracta del mètode de presa de decisions anomenat consulta. S'examinen qüestions com: què és la consulta?, com consultar? i com emprar la consulta en diferents situacions?: en la família, en els negocis i assumptes professionals, per resoldre problemes personals, en reunions de qualsevol mena.

Analitza perquè la gent veu les coses de forma diferent i com la consulta pot convertir aquestes diferències en forces.

En contrast amb els mètodes de debat dels sistemes actuals, el principi de la consulta promou la cooperació i un ambient de llibertat d'on poden sorgir les millors idees. És un pas evolutiu en els assumptes humans.

Diagnòstic

Ha existit sempre la necessitat de disposar d'algun sistema per portar les coses, mantenir l'ordre, dirigir les activitats i establir les diferències. El sistema més primitiu consisteix en el xoc de forces: una força bruta contra un altre força bruta.

El següent estadi és el del xoc de voluntats i interessos adquirits. Aquests avanç, respecte a l'ús de ganivets i verins, estableix la lluita entre un conjunt de voluntats i un altre. El terme "comunitat d'interessos" és emprat sovint per descriure àrees d'interessos limitats però comuns. El xoc de voluntats és específicament efectiu dins de les limitacions d'una determinada comunitat d'interessos. Uns interessos adquirits xoquen amb d'altres, amb l'esperança que el millor guanyi. En la política això requereix llibertat d'expressió i de debat. En les disputes civils, les corts de justícia permeten a una de les parts enfrontar-se directament a l'altre amb l'assistència d'advocats que presenten cada part de la manera més favorable. Aquest mateix principi s'aplica a altres comunitats d'interessos.

El problema que es planteja és que, malgrat que es puguin arribar a resultats pel xoc de voluntats o d'interessos adquirits, les decisions tenen tot sovint un impacte que més enllà de les directament implicades. En aquest món cada cop més complex i interrelacionat, poques decisions es troben limitades a un sol àmbit. El sistema de la consulta pot servir de manera fidedigna, superant aquestes limitacions. Lliure de les restriccions imposades pels interessos adquirits i del xoc de voluntats, la consulta entre parts, tant interessades com desinteressades, pot situar tots els resultats en una perspectiva més global i permet valorar implicacions més àmplies que les que es deriven emprant només àrees d'interès limitat.

Objectius

Obtenir guia, comprensió, il·luminació i benestar.

Aprendre a utilitzar les millors idees sense preocupar-se de qui és el mèrit.

Canviar el xoc de forces o de voluntats, pel xoc d'idees.

Alliberar-se dels interessos adquirits i de la corrupció.

Mitjans i/o Instruments.

La consulta és un mitjà per considerar quelcom junts i alhora un mitjà per permetre que creixi una idea. Hi ha una fusió única d'experiències, coneixements, ments, cors, sentiments, esperances i pors. En un estat de suspensió de judici, aquests es combinen per permetre el desenvolupament d'una idea, una transformació que es presenta quan existeix un bescanvi sincer. Generalment el resultat final és prou diferent de la idea original, no és ni un compromís, ni una simple suma d'idees: és una nova creació.

La consulta es caracteritza per aquests quatre trets:

- 1.- Allibera energies creadores de les ments i dels cors implicats
- 2.- S'aporta al tema una nova comprensió e il·luminació per un propòsit específic com pot ser: resoldre un problema, generar inspiració, examinar altres punts de vista, planejar una línia de conducta,...
- 3.- Això es porta a terme amb la participació i la interacció d'informacions, idees, pensaments, sentiments i impressions adequades, proporcionats per les diferents perspectives, coneixements, experiències, esperances i pors dels participants, i donant-li temps a la interacció per que es desenvolupi.
- 4.- Si això es realitza en una ambient que fomenti l'amor, l'harmonia i la unitat, és una consulta complerta.

La consulta també és evolutiva en el sentit que només gradualment es descobreix el seu potencial, flexibilitat, ús i poders complets.

Resumint, la consulta pot ser definida com un procés tendint a produir un canvi, amb la finalitat de complir un propòsit definit. Això implica, una participació i una interacció d'idees i sentiments en un esperit d'amor i harmonia.

Documentació tractada:

La consulta, una luz de guía universal. John E. Kolstoe, Ed. Baha'í, 1989

Desarrollo Económico y social. Holly Hanson Vick, Ed. Baha'í, 1998

Prosperidad Mundial, Ed. Baha'í, 1996

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Creación de un banco de datos de recursos del ámbito religioso

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dada la dispersión de información de los recursos religiosos de nuestra sociedad, y con la finalidad de hacerlos asequibles a cualquier ciudadano interesado en el tema, se propone la creación de un banco de datos unificado y fácilmente asequible a cualquiera que lo desee, disponible para la consulta en diferentes instituciones públicas (ayuntamientos, oficinas de turismo...), y religiosas (templos y comunidades de diferentes confesiones), donde se informe de las diferentes opciones existentes en el ámbito territorial propio.

Diagnòstic

El desplazamiento territorial de las personas, hace que a la hora de ubicarse en un nuevo domicilio queden rotas muchas raíces de las que la persona se nutría en su anterior lugar de residencia. También las religiosas. Entre las dificultades para la integración en un lugar nuevo se encuentran las que derivan de la ignorancia de qué grupos religiosos operan allí, qué características tienen y qué servicios ofrecen.

Igualmente, personas que en un momento dado tienen inquietudes de tipo espiritual o religioso no definidas en relación a un grupo concreto, y que desearían conocer diferentes ámbitos para ver cuál de ellos le resulta más significativo, se encuentran muchas veces desorientadas, sin saben por dónde empezar a buscar.

Por otro lado, el pluralismo religioso, el pluralismo dentro de una misma confesión religiosa y la proliferación de grupos de espiritualidad al margen de estructuras oficiales, algunos de ellos no adscritos a ninguna confesión religiosa concreta, dificulta el conocimiento de su existencia y características, pues la información en muchos casos es dispersa y difusa, cerrando así caminos de comunicación y diálogo con personas e instituciones.

También las personas que se encuentran integradas satisfactoriamente en un grupo religioso concreto, y los grupos mismos, quisieran, a veces, conocer grupos similares y entrar en contacto o diálogo con ellos, o bien ampliar sus puntos de referencia, o crear actividades conjuntas. Otras vegetan en dichos grupos por desconocer la existencia de otros más afines a sus inquietudes y deseos. La búsqueda de información puede constituir una ardua tarea, cuyos resultados dejan de lado parte de la riqueza que el tejido social puede ofrecer en este campo.

Objectius

Facilitar la obtención de información de los recursos religiosos que ofrece una comunidad, en forma sencilla, ágil y asequible, para:

- garantizar la integración de los que así lo deseen;
- facilitar el camino de búsqueda a las personas con inquietudes religiosas que desean conocer grupos con determinadas características;
- facilitar a las instituciones, comunidades y grupos religiosos y de espiritualidad información de grupos afines con los que poder contactar y dialogar, así como darse a conocer entre personas que pueden estar buscando opciones que ellos ofrecen y, en definitiva, ser más eficaces a la hora de aprovechar posibilidades concretas ya existentes en una comunidad, en el ámbito de la religión y la espiritualidad, que se pierden por falta de conocimiento de su existencia.

Mitjans i/o instruments.

Este banco de datos unificado de recursos dentro del ámbito religioso y espiritual debería abarcar un determinado ámbito territorial un tanto amplio (por ejemplo, la comarca o provincia, en un principio, pudiendo ampliarse posteriormente), interconfesional, al que tendría acceso información, no solo respecto a confesiones e instituciones oficialmente reconocidas, sino también grupos de espiritualidad no adscritos a confesión alguna o no oficialmente reconocidos dentro de una confesión, que deseen constar en esa base de datos (previa constatación de la certeza de los datos). Abarcaría así desde horarios de los oficios de Semana Santa en una parroquia católica (especificando, por ejemplo, si son cantados por una coral), hasta la existencia de un monasterio budista, las características de un grupo de meditación independiente, o la próxima venida de un maestro espiritual hindú y el grupo que organiza el acto. Igualmente se puede incluir una selección bibliográfica básica y de calidad, relacionada con las diferentes cosmovisiones y espiritualidades.

La información incluiría algunos rasgos característicos de la cosmovisión propia del grupo, tipología predominante,

coordinador/a, maestro/a espiritual, objetivos, metodología, tipos de actividades y frecuencia de las mismas, horarios y manera concreta de contactar.

El banco de datos tendría que estar disponible fácilmente, con un manejo sencillo, a través de los ordenadores similares a los habituales para consulta pública, e instalarse en instituciones tales como ayuntamientos, oficinas de turismo y centros cívicos, por ejemplo, así como en iglesias y templos de diferentes confesiones.

Documentació tractada:

No se ha partido de libro alguno, pero como ejemplo de síntesis informativa que en pocas líneas, sirve la que hace Roberto TREPAT (Guía de lo misterioso, lo milagroso, lo oculto en Barcelona. Barcelona: ed. del autor, 1979) de las diferentes religiones activas en ese momento en la ciudad, con un medio de contactar con ellas.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La propuesta responde a la constatación de la dificultad de ofrecer informaciones concretas a personas con inquietudes espirituales, que quisieran conocer las diferentes alternativas a las que acercarse.

Estades temporals en comunitat per facilitar l'acostament a l'espai del religiós i del transcendent

Lluís Ylla Janer

Redacció: Lluís Ylla Janer

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Els joves que cerquen una vivència del religiós i del transcendent, no troben en els espais convencionals un lloc adequat per dur a terme una experiència personal al respecte, per la manca d'adequació d'aquests a les noves realitats socials i culturals que aquests viuen. Llavors l'accés a l'espiritualitat es fa per via del consum, seguint modes i corrents del moment, o via personal. Però manca una oferta oberta, transparent i pública d'espais.

L'objectiu de la proposta es facilitar l'accés a joves a espais del religiós i transcendent, mitjançant la possibilitat de dur a terme una estada de 1 a 2 anys (o un altre període que es vegi adequat) en centres acollidors (monestirs, grups rurals, diferents tipus de llocs d'apertura al fenomen religiós).

Per tal de dur a terme aquestes estades i organitzar-les mínimament, hom proposa la creació d'un organisme coordinador que establiria els acords amb diferents centres acollidors i s'encarregaria de fer una oferta pública de llocs i places.

Diagnòstic

L'espai del religiós, del transcendent, de les capacitats d'abstracció, de silenci, de símbol, d'escolta, d'altres formes d'estètica de les convencionals... forma part de la persona tan com la racionalitat que guia bona part del funcionament de les nostres societats i grups.

A Espanya -força més que en altres països del voltant, per una reacció a una societat catolitzada a la força - tot referents a l'espai del religiós ha quedat bandejat, malvist, marginat, ridiculitzat... per mitjans i persones amb pretensió de superioritat.

Avui per la gent jove cercadora és difícil endinsar-se en espais del religiós: per què són absents dels espais de comunicació, per què són llunyans culturalment, per què no són assequibles els pocs que hi ha, per experiències negatives del fet religiós.

En l'educació formal no s'obren espais que vagin més enllà del racional, amb lleugeres incursions en l'estètica, en l'abstracció. Es palesa la dificultat dels joves per accedir a àmbits abstractes no materials (filosofia, espiritualitat...). L'accés a l'espiritualitat sovint es fa via al consum (corrents, modes) o via a relacions personals. D'aquestes se'n deriven o no opcions personals. L'accés a aquests centres va molt lligat a un compromís de llarga durada. No hi ha una oferta oberta, transparent (pública):

Acostar-se a llocs "especialistes" en el religiós, si no ets del rotllo, si no acceptes unes formes tradicionals, es fa poc engrescador i socialment es pot veure rar. No tots són prou oberts ni saben com obrir-se, hi ha costums llunyans als de les nostres dies, hi ha contradiccions... Tanmateix aquests llocs tenen alguna cosa per oferir en l'àmbit del religiós i del transcendent als cercadors d'avui.

Objectius

Facilitar que joves que cerquin endinsar-se en l'espai del religiós puguin accedir d'acord a una sèrie de criteris i amb unes determinades condicions a llocs on hi ha persones que duen experiències comunitàries o no properes a l'espai del religiós i transcendent: monestirs, convents, comunitats de diferents menes, grups de vida al camp, etc

Propiciar "encontres tangencials" o "heterodoxes": sovint van als llocs d'àmbit religiós gent que ja en prové. Els encontres heterodoxes poden ser enriquidors pels estadants i pels acollidors, produir enriquiments i apertures mutus, suscitar iniciatives i propostes per un món en el que tots hem de ser aprenents i on la Tradició està per fer-se

Convertir en natural l'espai del religiós en els nostres ambients formatius (d'estudis superiors).

Un objectiu indirecte, però no menyspreable, és que alguns d'aquests centres, en el diàleg amb persones heterodoxes encetin canvis formals, noves formes d'expressió, traduccions... que acostin allò de nuclear de la seva vivència a la cultura i llenguatges d'avui.

Mitjans i/o Instruments.

Estades temporals en comunitats

A) Característiques generals de les estades:

- durada entre 1-2 anys
- no suposen un cost per l'estadant, que treballa per mantenir-se al lloc d'estada
- l'estadant fa una contribució (no monetària) al lloc d'acollida, mitjançant el seu treball (el centre acollidor ha de poder veure com enriquidor el fet d'acollir estadants)
- l'estadant interacciona amb els seus acollidors de manera que la seva estada és més que un intercanvi de recer per menjar.
- s'acorda -i es formalitza si cal- un "contracte" (semblant al que es contempla en la llei de voluntariat), per regular drets, obligacions i evitar situacions abusives, o reclamacions no procedents.

B) Condicions a acordar amb els receptors de persones:

- nombre d'estadants
- selecció dels estadants
- tasques dels estadants
- acord entre les característiques del lloc d'acollida i els objectius de l'estadant
- pla de treball i activitats que s'ofereixen
- seguiment: com es farà, qui ho farà

C) Gestió de les Estades

Per tal de facilitar la organització d'aquestes estades, hi hauria d'haver un centre coordinador responsable d'establir els convenis, d'organitzar l'oferta pública en òrgans de difusió adequats i que s'encarregui de la formulació precisa de criteris, responsabilitats, funcionament, condicions.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Temes pendents:

- Presentar el projecte a una sèrie de llocs (monestirs, grups,)
- Organisme gestor d'aquest servei: Una organització privada no lucrativa?; un organisme públic especialitzat en voluntariat?
- Redactar les condicions, funcionament, limitacions, aspectes jurídics, etc
- Discutir si aquest hauria de ser un servei ofert bàsicament a persones en període de formació o previament a la seva incorporació laboral (al finalitzar estudis) o hi hauria d'haver una oferta més àmplia.
- Precisar què volem dir per religiós i transcendent, car hi poden haver interpretacions més o menys àmplies. Proposo una interpretació àmplia, si bé, per les característiques sociològiques d'ací, tret d'alguns casos (penso en Vivàrium, en centres de ioga al camp) ens hauríem de cenyir a ambients de tradició catòlica
- Hi haurà prou centre acollidors prou oberts per acceptar aquest acolliment?

Experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida.

Ma Assumpta García Renau

Redacció: Ma Assumpta García Renau

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

La secularitat sagrada veu l'ésser humà tal com el veien les societats "primitives" on el diví era un aspecte integrant, si bé superior, de la dimensió humana i còsmica. La seva recuperació permetria una acció integrada de l'ésser humà en tots els aspectes: polítics, socials, culturals, econòmics, psicològics, religiosos. No soluciona cap problema concret però és la base perquè tot millori. Però se n'ha de fer una adaptació per la nostra era tecnològico-científica.

La seva experimentació i difusió caldria dur-la a terme fonamentalment a través de la creació de petites comunitats de vida en les que s'integrés la dimensió sagrada en totes i cadascuna de les activitats quotidianes.

Diagnòstic

Les antigues religions fomentaven l'experiència mística, que és la superació de l'ego. La desaparició i/o degeneració dels antics mètodes religiosos per superar l'ego (iniciacions, meditacions, rituals, pràctiques ascètiques, art sagrat, etc.) porta a l'egoisme, l'egolatria i l'egocentrisme, els quals condueixen a l'individualisme que posa els altres i el món al servei d'un ego que, amb el poder, crea els imperialismes i el capitalisme, el qual és a l'origen de tots els problemes actuals (socials, psicològics, ecològics, etc.).

Per tal de sortir de l'atzucac de la societat moderna occidental, ens cal recuperar la dimensió sagrada i religiosa de tota la realitat.

Objectius

-Superar la dicotomia entre la dimensió sagrada i el món no sagrat i profà, cosa que actualment només és possible com a actitud personal, però molt difícil a nivell social. Aconseguir una acció integrada de l'ésser humà en tots els aspectes: polítics, socials, culturals, econòmics, psicològics i religiosos.

-Experimentar els principis de les cosmologies de les antigues tradicions sagrades on l'aspecte espiritual regia el nivell psíquic, aquest regulava el nivell material, i tots tres eren integrats en la dimensió mística.

-Experimentar el funcionament d'uns models de societat on el sagrat i la seva pràctica sigui la base i estigui integrat al conjunt de les activitats quotidianes, les quals tenen que solventar també tots els problemes de la societat actual: tecnològics, ecològics, sanitaris, desigualtats socials, etc.

Mitjans i/o instruments.

La proposta consisteix en un projecte d'experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida, que pot ser dut a terme a través dels següents mitjans:

-Posar les bases teòriques mitjançant el diàleg amb els interessats pel tal de discernir quins elements de l'època científica són científics i quins són els elements ideològics que la fan incompatible amb una societat sagrada. S'han d'estudiar també les conseqüències polítiques que se'n deriven, per garantir el respecte a les llibertats personals.

- Començar per petits grups en una espècie de comunitats amb gent de tota edat i ofici. Millor al camp, per fomentar la contemplació i el silenci, per una major facilitat d'autoabastir-se i per independitzar-se el màxim possible del sistema imperant. Però no s'han de desconnectar de la resta del món. S'ha de practicar el diàleg, l'acollida i donar a conèixer el model a potencials interessats per facilitar la seva difusió. El projecte es pot dur a terme des de qualsevol religió ja existent que, tanmateix, hauria d'estar oberta a la pràctica interreligiosa i intercultural.

- A les ciutats, a les comunitats ciutadanes, hi poden haver centres d'estudi, informació, diàlegs, difusió de llibres i àudio-visuals, fomentar l'agrupació de simpatitzants, de relacions intercomunitàries, etc. El model s'ha d'escampar per l'exemple i el coneixement, mai per imposició.

Documentació tractada:

Garcia Renau, Mª Assumpta; "Secularitat sagrada i política", text llegit als col·loquis de Tavertet III/IV 1994.

Garcia Renau, Mª Assumpta; "L'art sagrat" presentat al Simposi "Estètica i Religió", Universitat Pompeu Fabra, octubre 1996.

Panikkar, Raimon; "L'albada de la Cristiania", a "La nova innocència II", Barcelona, La Llar del Llibre.

Panikkar, Raimon; "Culto y secularización", Madrid, Marova, 1977.

Panikkar, Raimon; "Benaurada senzillesa", Barcelona, La Llar del Llibre, 1988

Panikkar, Raimon; "La intuïció cosmoteàndrica", a Qüestions de Vida Cristiana..

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

a) Vies d'implantació

1er. Aprofundiment teòric: com aplicar l'esquema de les societats primitives (pre-imperis i pre-capitalistes) a l'època tecnològica, estudi dels seus simbolismes, espiritualitat, mitologies i creences cosmològiques i formes d'aplicació dels seus principis religiosos, ètics, etc a unes altres cosmologies. Creació d'un centre d'estudis, diàleg i formes d'aplicació

2on Creació d'una o varies comunitats preferentment al camp. Tenen que ser totes sobre els principis de la secularitat sagrada però poden ser diverses les formes d'aplicació o especialització: Cristianes, interculturals, budistes, ecològiques, agràries, noves tecnologies, centre d'estudis, de meditació, etc

3er. Sense rompre mai el sistema de comunitats petites o mitjanes que possibilitin una integració plenament humana dels seus membres, s'haurà d'establir una xarxa de relacions entre totes elles a nivell mundial així com unes normes o lleis que comprometin tots els seus membres lliures a practicar els principis..

b) Possibles efectes indesitjables que cal tenir en compte:

Sectarisme, intolerància, fonamentalisme, conservadorisme, il·luminisme, integrisme, etc. Cal, però, tenir en compte que tot això són acusacions liberals-capitalistes contra uns societats tradicionals que la implantació del propi sistema liberal-capitalista ha contribuït a marginar, degenerar i situar en condicions límit i reaccionàries en voler reduir les religions a purs "espiritualismes" desencarnats i, per tant, inoperants. És l'exemple actual de l'Islam. Crec que l'aplicació de la ontonomia (interdependència sense confusió dels aspectes espirituals i materials, religiosos i polítics) de Raimon Panikkar així com l'estudi aprofundit del simbolisme tradicional que ajudi a comprendre millor les bases de les cosmologies religioses i la seva comparació amb les concepcions acòsmiques (o meres "cosmètiques") del món actual pot ajudar.

c) Propostes amb temàtiques similars

De fet, totes les religions i tradicions sagrades de la humanitat han estat proposades en aquest sentit. El que passa és que ara hem de corregir les intoleràncies per un cantó i les creences cosmològiques derivades d'interpretacions literals i no simbòliques dels vells mites per l'altre. Ens cal també superar la dicotomia, establerta pel liberalisme entre vida religiosa i vida civil. De fet, els monestirs eren una altra proposta en aquest mateix sentit. Només que ells, per mitjà sobre tot del celibat, pretenien apartar-se del món, mentre que la secularitat sagrada intenta viure en el món la condició sagrada tal com feien les antigues tradicions pre-imperialistes i pre-capitalistes. En lloc de desterrar-nos, afirmem que només el retorn de la secularitat sagrada, de la unió dels principis divins i humans, pot salvar la terra. La proposta de la ontonomia de Raimon Panikkar va en aquest sentit. També algunes "sectes" volen el mateix. Falta estudiar si els mitjans són els adequats i, si no ho són, en què fallen.

d) Advertència molt important

La secularitat sagrada no significa de cap manera la sacralització de cap poder o govern, per la senzilla raó que el principal atribut de la sacralitat és la llibertat enfront de qualsevol situació donada i que l'oposició sagrat-profà és la seva raó de ser. De fet, la funció de la sacralitat dins la societat és més la d'oposició que la de sancionar actituds per acontentar el poble: quan el poble demani venjança ella recordarà perdó; quan el poble s'enalteixi, ella exigirà humilitat; quan sigui massa egoista, ella recordarà generositat; quan el poble malgasti, ella recordarà austeritat. Enfront de l'individualisme, ella clamarà la comunió; enfront a la massa igualitària, ella clamarà els drets de la persona lliure. No es tracta de portar sistemàticament la contra, però sí de que sigui la consciència crítica de la societat. Sense aquesta funció profètica, la seva funció mística degenera en conservadurisme i en sacralització idòlatrica de qualsevol forma de poder. Per això, com ja he mencionat abans, la Secularitat Sagrada significa la superació de la dicotomia sagrat-món, però no sagrat-profà. Sacralitat és tot el contrari de sacralització del que és relatiu. Potser en aquesta distinció és on cal situar la crítica a les antigues societats sagrades, quan la sacralitat va degenerar en sacralització i va acabar essent una mera serva del poder fàctic o ella mateixa s'hi va convertir. És el gran perill que pot portar a l'integrisme. Per això, la ontonomia, relació sense confusió entre política i religió, es fa imprescindible.

La noció de "secularitat sagrada" va ser encunyada per Raimon Panikkar; n'ha parlat en conferències i pot trobar-se en alguns dels seus llibres (com els esmentats més amunt). Però la formulació concreta que es fa en aquesta proposta és obra de l'autora.

Templos interconfesionales

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dada la escasez en nuestro país de templos que no pertenezcan a la Iglesia católica, y las carencias que ellos suscita ante el creciente pluralismo religioso y el diálogo interconfesional, y con la finalidad de facilitar espacios celebrativos a los grupos religiosos y espirituales que lo necesiten, así como de potenciar los lazos de unión y las iniciativas interconfesionales, y dar salida expresiva al sentimiento religioso compartido, se propone la creación de diferentes templos interconfesionales, dirigidos por un equipo también interconfesional, donde acoger los diferentes grupos, y desde el cual potenciar y servir de punto de referencia a actividades interconfesionales.

Diagnòstic

La falta de pluralismo religioso durante tantas décadas en nuestro país, ha tenido como consecuencia la abundancia de templos cristiano-católicos y casi inexistencia de templos de otras confesiones.

Con la cada vez mayor presencia de un pluralismo religioso y también del interés por la espiritualidad sin adscripción a una relación concreta, se pone de relieve las dificultades de algunos grupos y personas para disponer de espacios celebrativos suficientemente funcionales, cuidados y estéticos.

Además, los diálogos informales que están surgiendo entre diferentes iglesias en grupos interconfesionales - aparte de los que tengan lugar en los altos niveles de las mismas- y las jornadas conjuntas de reflexión y oración, tienen -por ahora- que conformarse bien con locales pertenecientes a la Iglesia Católica, bien destinados a una finalidad no religiosa, lo cual genera inconvenientes expresivos y estéticos.

Por otro lado, bastantes personas y grupos desearían entablar comunicación con los de otras confesiones, para reflexionar e intercambiar experiencias, pero carecen de información sobre cómo contactar con ellos.

Y por último, existen personas no adscritas a ninguna confesión religiosa en particular, que quisieran tener un espacio público de oración comunitaria, en el que compartir una búsqueda espiritual común con todas las religiones, y que carecen de esa posibilidad.

Objectius

Acentuar los lazos de unión entre todas las personas que están interesadas en una búsqueda religiosa-espiritual, por encima de las diferencias específicas de cada iglesia o grupo.

Facilitar una mayor igualdad de oportunidades a las personas y grupos que desean vivir sus celebraciones religiosas y -por las razones que sean- carecen de espacio adecuado, funcional, expresivo y estético.

Dar lugar a que, a través del contacto informal, se despejen suspicacias religiosas, aumente el diálogo y conocimiento interconfesional desde los ciudadanos de a pie y surjan iniciativas comunes que susciten sentimientos de complicidad y cercanía entre diferentes grupos religiosos.

Expresar material -arquitectónicamente- la acogida a las inquietudes transcendentales de la comunidad humana, enfatizando los elementos comunes de las mismas y relativizando las barreras divisorias.

Mitjans i/o Instruments.

Templos Interconfesionales

A través de la creación y mantenimiento por parte de la Administración, y entendido como un servicio público, de toda una serie de templos interconfesionales, gestionados por un equipo también interconfesional, donde pudieran tener lugar tanto celebraciones de cualquier religión como de celebraciones interconfesionales.

Los templos servirían también como punto de referencia para propuesta de actividades interconfesionales, o simplemente de actividades relacionadas con el crecimiento espiritual. Podrían programarse, por tanto, determinadas celebraciones, coloquios o actividades meditativas, que permitieran sentirse acogidos, integrados y con igualdad de derecho a estar allí, tanto a personas católicas -de una u otra tribu- como evangélicas, musulmanas, judías, budistas, etc. así como personas que no saben o no quieren definirse en relación a ningún tipo de confesión, pero que tienen una visión trascendente de la existencia y desean compartir grupalmente su búsqueda.

Un requisito indispensable sería que la construcción material de los templos estuviese a cargo de artistas

(arquitectos, diseñadores, interioristas, etc.) asesorados por expertos en teología y liturgia de distintas confesiones, para garantizar la funcionalidad del mismo, y la transparencia simbólica de los elementos artísticos.

Documentació tractada:

No parte de documentación bibliográfica, pero sí de reflexiones grupales y propuestas presentadas por el grupo del que la autora forma parte al Concilio de la Tarraconense, a propósito del templo de Abrahám, en la Villa Olímpica de Barcelona.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

De l'alfabetització al projecte col·lectiu.

Francesco Azzimonti

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Experiències

Resum

Davant de la constatació que els immigrants pateixen marginació i manca de poder social i polític, hom cerca que l'alfabetització d'immigrants no quedi circumscrita només a la pròpia alfabetització, sinó que esdevingui un mitjà per donar poder i per sostreure de la marginació les persones immigrants en països occidentals. Hom proposa la "Pedagogia del projecte", basada en la vida quotidiana de les persones afectades, a partir de la qual es planifica la seva alfabetització.

Diagnòstic

Els col·lectius d'immigrants en les societats occidentals pateixen marginació i manca de poder social i polític, que és el veritable problema, i no tant l'analfabetisme en si mateix. L'ur situació de marginació i manca de poder prové essencialment del fet de tenir una cultura diferent de la cultura majoritària, la qual cosa els impedeix de funcionar en un univers normatiu diferent del seu.

Objectius

- Donar poder i eliminar la marginació de les persones i col·lectius d'immigrants en les societats occidentals.
- Superar l'alfabetització per l'alfabetització, inserint-la en una pedagogia centrada en la vida concreta de les persones immigrades.

Mitjans i/o instruments.

Pedagogia del projecte

Hom cerca una combinació entre el projecte d'acció i el projecte de formació. En el cas concret de l'alfabetització d'immigrants, aquesta es fa partint de la vivència concreta de les persones afectades. Llavors la vida quotidiana d'aquestes ja no és tan sols un pretext en si per l'alfabetització, sinó l'objectiu en si ja que, alhora que s'està alfabetitzant, es proposen mesures concretes per transformar la seva vida. La pedagogia del projecte està estructurada en quatre fases:

- a) L'emergència, fa referència al naixement d'idees, de voluntats i de somnis que sorgeixen en diferents "llocs de paraula" i "espais d'expressió", situats fora dels llocs i moments programats. És un moment que permet "donar la paraula" als actors
- b) La negociació en el marc de subgrups d'interès entorn a un problema que cal solucionar, el que permet una comunitat d'interessos i de somnis entre els membres.
- c) La realització, que és l'execució del projecte ideat pel grup, permetent que cadascú contribueixi amb allò que sap i que el grup en el seu conjunt aprengui com funciona la societat que l'acull. Del "grup-problema" es passa al "grup-projecte"
- d) L'avaluació és una constant de cada etapa del projecte.

Documentació tractada:

Fundació SER.GI; "Sobre Interculturalitat 2", Girona 1994.

Documentació addicional:

Existeix un dossier sobre la "pedagogia del projecte" a la Fundació SER.GI, a Girona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Espacios comunes para el diálogo de culturas

Luz Marina Estupiñán Cardona

Redacció: Luz Marina Estupiñán Cardona

Fòrum temàtic: Interculturalitat

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Mediante un proceso de sensibilización, encuentro e intercambio físico, cultural y lúdico, en espacios comunes vecinales, se intenta crear redes de asociaciones interculturales, que permitan enfrentar conjuntamente las problemáticas afines a diferentes sectores de la población en Barcelona: exclusión social por paro, vejez, discriminación a la mujeres, marginación laboral de los jóvenes, vivienda, etc. En estas redes se incluyen personas de diferentes orígenes, culturas, sexo, edad y condición social.

Diagnòstic

Los espacios comunes en los barrios y en general, en las ciudades, que por uso cotidiano se han caracterizado por permitir que la comunicación y por tanto, las relaciones personales sean fluidas entre quienes los frecuentan, no permiten en cambio, que esta interrelación se produzca con la misma fluidez cuando se trata de incluir personas de origen extracomunitario y/o de minorías culturales.

Esta dificultad de relación produce:

1. Desconocimiento de la otras culturas lo que a su vez permite que se acentúen los estereotipos - tanto positivos como negativos - ya tradicionales hacia ellas, generadas en gran parte por los medios de comunicación.
2. Esto a su vez, ocasiona que no haya convivencia real entre miembros nativos de las comunidades y los residentes extranjeros, sino que se establecen dinámicas sociales separadas.
3. Este desconocimiento del "otro" acentúa la exclusión socio-económica de las minorías culturales, en tanto que no se permite que este "otro" exprese y desarrolle sus propios potenciales creativos, rompiendo con el rol social que le asigna el estereotipo, y por tanto, lo sigue relegando a los niveles inferiores de la escala social.
4. Además, esta dinámica separada impide que se construyan o establezcan relaciones interculturales equilibradas, en beneficio de nativos y foráneos.

Objectius

El objetivo principal de la presente propuesta es generar dinámicas sociales que permitan una mayor interrelación y convivencia entre personas de diferentes orígenes culturales que confluyan en una misma comunidad. Desde este punto de vista, los objetivos específicos serían:

1. Conseguir que los actuales espacios de convivencia vecinal posibiliten una comunicación más fluida entre los residentes del barrio, sean del origen que sean.
2. Generar proyectos comunes de transformación social basados en la convivencia intercultural.
3. Estas propuestas interculturales deben generar alternativas a los problemas de exclusión socio-económica que afectan a toda la población.

Mitjans i/o instruments.

1. Campañas de sensibilización sobre la población inmigrada y de étnia gitana que vive en el barrio, organizada desde las diferentes ámbitos sociales que conviven en la comunidad: centros cívicos, escuelas, polideportivos, centros culturales, grupos de solidaridad, agrupaciones políticas, etc.
2. Actividades de convivencia que generen diálogos culturales: tertulias entre ancianos y jóvenes, encuentros de mujeres, intercambios deportivos entre jóvenes, exhibición de películas, muestras gastronómicas, comidas comunitarias, eventos como fiestas, teatro, grupos musicales, entre muchas otras actividades, que aporten nuevas experiencias -de parte y parte- a los miembros de la comunidad, sean del origen que sean.
3. Este paso de conocimiento y reconocimiento afectivo de los diferentes miembros de una comunidad, incluyendo los de origen "diferente", debe permitir la conformación de asociaciones en las que relaciones se profundicen en torno a problemáticas comunes como la exclusión social por paro, discriminación de las mujeres, problemas de vivienda, opciones para los jóvenes, etc., además de las propias inherentes a cada situación (dificultades por extranjero, por raza, por vejez, por sexo, edad, etc), posibilitando el intercambio de experiencias que puedan llevar a propuestas comunes de solución: cooperativas, grupos de ayuda, pequeñas empresas, programas de autoformación, soluciones de vivienda, etc. En la totalidad de este proceso tienen un papel fundamental los interlocutores o mediadores sociales reconocidos por la comunidad.

Documentació tractada:

De acuerdo al investigador de Culturas Populares, Jesús Martín Barbero, "De los medios a las mediaciones. Comunicación, cultura y hegemonía", (G. Gili, Barcelona, S.A., 1987) una cultura barrial se constituye desde tres tipos de ámbitos distintos: los constituídos por factores ajenos, como la escuela; los que constituídos desde

fuera son, sin embargo, dotados de significación propia, como el café; las bibliotecas, que hacen posible un contacto directo y activo de la cultura oral con la del libro y las revistas; y los clubs, frecuentados por un público más joven, en donde se organizan las competencias deportivas, los bailes, conciertos, etc. El otro elemento configurador básico de esa cultura barrial son los mediadores, activistas políticos, culturales, algunas veces comerciantes y/o profesionales del barrio, que operan en las diversas instituciones barriales, y que hacen de transmisores de otros mensajes y experiencias, pero que al mismo tiempo están insertos en el entramado de la cultura popular del barrio.

Según este análisis, el barrio aparece como el gran universo entre el universo privado de la casa y el mundo público de la ciudad, un espacio que se estructura en base a ciertos tipos específicos de sociabilidad y en últimas de comunicación: entre parientes y entre vecinos. El barrio proporciona a las personas algunas referencias básicas para la construcción de un nosotros, esto es, de una socialidad más ancha que la fundada en los lazos familiares y al mismo tiempo, más densa y estable que las relaciones formales e individualizadas impuestas por la sociedad. "Frente a la provisionalidad y rotatividad del mercado de trabajo, que especialmente en tiempo de crisis económica dificulta la formación de lazos permanentes, es en el barrio donde las clases populares pueden establecer solidaridades duraderas y personalizadas. Porque es en ese espacio donde quedar sin trabajo no significa perder la identidad, esto es, dejar de ser hijo de fulano o padre de mengano" (Ibidem p. 216-217).

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Programa Pau i Solidaritat: per una educació i solidaritat interculturals ala Mediterrània

Josep Suarez Ferrer

Educació i solidaritat. Universitat de les Illes Balears

Redacció: Josep Suarez Ferrer

Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Experiències

Resum

La mediterrània ha esdevingut els darrers anys, especialment des del final de la Guerra Freda, una zona calenta susceptible d'enfrontaments. La situació crítica en la que viuen moltes societats de la riba sud provoca una immigració que fuig de la fam i la misèria i que els fundamentalismes, tant del Nord com del Sud, atien i fan més virulents. Aquest fet, en el context d'Espanya, a qui en el marc de la Comunitat Europea, se li ha assignat el paper de policies en la retenció de la immigració, pot ser fàcilment motiu d'enfrontament i incomprensió entre pobles i cultures.

Per tal de contribuir al mutu coneixement i intercanvi entre els pobles de la mediterrània, especialment entre la societat civil, a través del Programa Pau y Solidaritat, hom proposa una sèrie d'activitat: trobades, xarxa universitària, plataformes d'intercanvi, estudis i recerques

Diagnòstic

Dintre d'aquest cinc/deu anys darrers, el mapa geopolític europeu ha sofert tota una sèrie de canvis, que han desplaçat, per complet, gran quantitat de plantejaments obligant a replantejar amb profunditat, aquesta nova situació. L'avantpassat "perill" comunista de l'Europa de l'est (motiu per el qual es formà l'estructura militarista de l'OTAN) amb la caiguda del mur de Berlín i la desfeta de la URSS, han perdut tot el discurs dels anomenats "blocs", en que les grans potències tenien dividides el món occidental. Per altra banda, la creació del Parlament Europeu -dit la Europa de Maastchtric- ens duu a un replantejament de les polítiques econòmiques, socials i polítiques dins d'Europa i en especial pel que fa a Espanya, i el paper que tenen que assumir dins la nova situació geopolítica.

El "perill", geogràficament situat a l'est d'Europa, s'ha desplaçat cap al sud, on Espanya ha quedat situada en primera línia. Aquest desplaçament ve donat pel fet d'haver perdut el món socialista, el país amb el món capitalista i haver passat a primer terme, el problema de l'anomenat Tercer Món, problema que segons les prediccions polítiques s'agreuja en els propers anys, ja que el Primer món es desenvolupa de forma endògena, el Segon de cada vegada es fa més petit i el Tercer de forma alarmant, s'escampa cada vegada més. Pensem que la URSS ha passat pràcticament de Primer món a Tercer món i que dins EE.UU. el Quart món ja assoleix proporcions que no s'adiuen amb el paradigma d'una primera potència mundial.

En aquest sentit, i seguint el fil d'aquesta reflexió, la Mediterrània s'està convertint en una zona calenta. Greument calenta ja en l'Orient-mitjà i en perill de calentar-se en les costes de la península Ibèrica. Pensem que la zona de l'estret de Gibraltar ha estat militaritzada, seguint la política de l'eix de defensa militar Canàries-Gibraltar-Balears.

Potser, l'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea, esdevingui un cert avantatge en el sentit de sortir d'un aïllament crònic que ha afectat moltíssim a la nostra cultura en general, però per altra banda, aquesta obertura ens pot dur una sèrie de problemes que cal prevenir. i un d'aquests problemes pot derivar del fet d'haver-nos assignat el paper de policies en la retenció de les onades d'immigració que es preveuen, procedents dels països del Sud, forçats a fugir de la fam i la misèria i que els fundamentalismes, tant del Nord com del Sud, atien i fan més virulents, enfrontant-los els uns contra els altres.

La Mediterrània, per tant, ha esdevingut un camp de problemes latents que, si amb urgència no se'ls hi dona solució, pot convertir-se i formar part d'altres zones que arrosseguen conflictes mai de resoldre i en de perill cronificar-se, és a dir, d'enfrontar perillosament pobles contra pobles obrint ferides que ni al llarg de la història arriben a cauteritzar-se.

Constatam que avui, les nostres societats i els nostres pobles, viuen hiperinformats, però perillosament infracomunicats. En aquest sentit cal engegar una tasca que promogui trobades de diàleg. Diàleg que incideixi sobre tot en els valors universals que venen desenvolupats en el que es denomina ètica civil.

Objectius

Contribuir a la creació d'un pont entre els països de la Mediterrània nord i els països de la Mediterrània sud per tal de promoure:

- el desenvolupament de la pròpia identitat,
- una posta en comú dels valors propis que configuren la seva identitat.

L'orientació d'aquest diàleg, es el d'inculturalització en la pluralitat dels seus subjectes.

De forma col·lateral, un altre objectiu és el de fer operativa la proposta política de la segona part de la Declaració de Barcelona adoptada a la Conferència Euromediterrània (27/28 de novembre de 1995) i que tracta de la col·laboració en els àmbits social, cultural i humà: desenvolupament dels recursos humans, foment de la comprensió entre les cultures i dels intercanvis entre les societats civils (paraules textuais de dita Declaració).

Tenim la sospita que si la societat civil no assumeix aquestes proclames de tipus polític, es quedaran, com altres Declaracions, en buides proclames o iniciatives allunyades dels seus veritables objectius, és a dir, com passa amb l'ajuda als països subdesenvolupats on s'hi sobreposen interessos no massa positius o fins i tot negatius pels països subdesenvolupats

Mitjans i/o instruments.

Programa Educació i Solidaritat

Fidels al seu propi nom, el programa intentarà promoure plataformes per a compartir i comunicar als altres col·lectius els valors propis d'un col·lectiu, d'una societat o d'un poble, a fi de oferir a altres col·lectius, societats o pobles la diversitat i pluralitat d'un món divers i pluricultural ja que del coneixement neix l'empatia i la unió del que és divers i diferent. Concretament, en el marc del programa hom proposa una sèrie d'activitats:

- a).- Promoure la trobada o ajudar a la creació de diferents ONGs dins l'àmbit universitari, a fi i efecte de establir una xarxa operativa de treballs conjunts.
- b).- Establir unes relacions que facin necessàries unes trobades d'intercanvi d'experiències i de coneixement de les diferents cultures. Així com relacionar-se amb el món associatiu en el sí dels diferents pobles i nacions
- c).- Elaborar estudis i jornades de reflexió dins l'àmbit propi de cada Universitat per a donar a conèixer aquesta problemàtica, per ajuntar al projecte, altres forces de les nostres societats.
- d).- Crear plataformes d'intercanvi d'estudiants com a mitjà per assolir una millor penetració cultural de coneixement de les diferents expressions culturals i lingüístiques
- e).- De la mateixa manera que dins les nostres ciutats hi han "cases de.", mantenir dins l'espai físic dels nostres campus un espai físic dedicat a la "Universitat de" on treballarien els estudiants provenint d'aquestes Universitats.

Documentació tractada:

Com a document polític de referència cal tenir en compte la "Declaració de Barcelona" adoptada a la Conferència Euromediterrània (27/28 de Novembre de 1995) com a document de referència per a contactes amb el Consell de la Unió Europea i la Comissió Europea.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

- a).- La nostra ONG "Educació i Solidaritat" nascuda en el sí de la Universitat de les Illes Balears amb vocació d'ésser un ajut al desenvolupament educatiu i ensems a l'apropament cultural dels pobles, es considera instrument adient per assolir aquesta tasca.
- b).- Seguint l'obra del nostre Ramon Llull, continuar, amb la posada al dia de la seva filosofia, amb una política d'apropament, sobretot dins l'àmbit universitari, amb projecció cap la cultura popular, d'encontre de cultures dins la ribera del Mare Nostrum.
- c).- Atès que els problemes d'alimentació, sanitaris, agrícoles, etc. estan ja, en certa mesura, dins l'àmbit d'actuació d'altres ONGs, els nostres objectius ens obliguen a crear o a integrar-nos dins altres col·lectius de ONGs amb iguals objectius i, per tant, la nostra tasca aniria orientada cap a un camp específic i no cobert per les organitzacions que treballen en el camp de les necessitats primàries.
- d).- Tenint en compte que les necessitats primàries són imprescindibles per els pobles en vies de desenvolupament, les necessitats secundàries, cultura principalment, són necessàries tant per el Primer com per el Tercer món. Amb aquest fi, la nostra tasca la considerem necessària, i fins i tot urgent, tant dins el nostre àmbit social, com al terreny d'altres pobles i cultures.
- e).- Dins de la política "globalitzadora" que domina el món actual, cal fer una tasca de protecció de les "diferències" com a riqueses culturals de la humanitat.
- f).- Cal que el món universitari i per tant, el món intel·lectual i científic, s'emancipi de les forces de poder i esdevingui punt d'orientació que desenvolupi tasques d'alliberament crític de totes les societats.

Comentaris i Observacions:

Aquest pre-programa o document base seria la proposta de "Educació i Solidaritat" que serviria de borrador a oferir als diferents col·lectius engrescats en aquesta tasca. Aquest seria l'objectiu d'aquest primer any, o sia, la creació o la integració dins una xarxa que assolís els objectius d'aquests programa. Així com amb diferents Universitats tant d'Espanya com de l'estranger, com amb organitzacions sindicals, associacions de veïns i d'altres col·lectius que treballin dins l'àmbit de la cultura popular. A tots aquests diferents col·lectius se'ls oferiria el nostre borrador (com a mostra) perquè també treballessin amb l'elaboració d'un borrador propi, a fi de què, el nostre curs (o sigui, el segon any) elaborat ja un programa definitiu per a poder engegar, al tercer any, un programa elaborat pels diferents col·lectius engrescats en aquests treball i així poder demanar les subvencions pertinents per posar en pràctica el programa elaborat.

Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals

Martí Terés i Bonet
Centre de Recursos per la Pau i la Solidaritat

Redacció: Martí Terés i Bonet
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els Centres de Recursos Solidaris i Interculturals s'han originat de diverses formes i disposen de materials que no sempre són aprofitats amb el màxim d'eficiència.

Coneixedors de la importància en el camp de la sensibilització que tenen aquests centres, per tal millorar en l'eficàcia i fer més present el camp de la solidaritat i la interculturalitat en el camp de l'ensenyament, del lleure, del voluntariat i en general de la societat, hom proposa d'establir una "Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals" a partir dels centres que ja funcionen i que han estat creats per organismes unitaris de cooperació, ong o altres entitats, administració o des de formules mixtes - ong/administració.

Diagnòstic

Els Centres de Recursos Solidaris i Interculturals són centres que tenen com a finalitat informar, assessorar i difondre la cultura de la solidaritat en l'àmbit de les persones i col·lectius sensibilitzats, però també en aquells que en tenen desconeixement.

La situació actual és que cada centre de recursos respon a un origen i un context diferent. N'hi ha que són d'ongs, n'hi ha que són de l'administració i n'hi ha que són mixtes, n'hi ha que només són un centre de préstec de recursos, n'hi ha que fan assessorament, n'hi ha que organitzen activitats... Els centres de recursos són una font de gran utilitat per voluntaris, estudiants, educadors... i el denominador comú és que aquests centres sovint són el punt de contacte entre les ONG i la societat civil. Cal ser-ne més conscients, ja que sovint costa molt apostar per accions de sensibilització, com són els centres de recursos.

Objectius

Millorar en l'eficàcia i fer més present el camp de la solidaritat i la interculturalitat en el camp mediàtic, de l'ensenyament, del lleure, del voluntariat i en general de la societat.

En una primera fase caldria:

- intercanviar experiències de funcionament dels diferents Centres de Recursos
- poder comunicar-se on-line per intercanviar petites informacions

Posteriorment es podria:

- dissenyar les línies de futur per tal de créixer en nombre i abast.
- coordinar els esforços i estalviar recerques de recursos que altres potser ja han fet.
- establir una formació conjunta per tal que els seus responsables es puguin especialitzar.

Mitjans i/o instruments.

Una Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals

Aquesta Xarxa estaria composta pels diferents centres de característiques afins a les exposades i que actuaria a nivell de plataforma útil per millorar-ne el rendiment. La Xarxa funcionaria a través d'algunes trobades presencials i d'una connexió permanent per tal de poder estar tots assabentats de les últimes novetats, per consultar-se mútuament sobre campanyes en funcionament, per saber els ajuts per a projectes convocats en el territori català. No cal oblidar que la xarxa hauria de servir pel que els seus integrants volguessin que servís.

En qualsevol cas l'estructura seria en forma de xarxa plana sense cap punt que assumís una rellevància per sobre els altres, les funcions i responsabilitats es repartirien per igual entre els diferents components.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El CeDRe consisteix en un espai a la ciutat de Girona que permet oferir serveis d'informació, documentació, assessorament, formació i innovació a les entitats membres de la Coordinadora, grups i persones sensibilitzades en temes de Pau i Solidaritat.

Comentaris i Observacions:

El Centre Internacional Pierre Mendès France

Centre Internacional Pierre Mendès France

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic: Política

Fòrum transversal: Experiències

Resum

'El fet de viure en un període de trastorns sense precedents sembla assumir-se com un fet quasi trivial. El procés de mundialització sembla imposar-se avui dia en tots els dominis: encara que ofereix oportunitats en termes d'augment d'intercanvis, augmenta, d'una altra banda, les desigualtats a l'interior dels països del Nord així com als del Sud, plantejant de forma dramàtica la qüestió del repartiment dels recursos, dels ingressos i del treball...' El CIPMF pretén ser un lloc de trobada i debat, més enllà d'interessos i enfrontaments partidistes, entre persones innovadores (intel·lectuals, activistes) i responsables de decisions (polítiques, econòmiques...) que desitgen dominar els efectes de la mundialització, i oferir una alternativa als sentiments de por i d'impotència. El seminari de reflexió del centre pren cos en forma de reunions temàtiques que tenen per objectiu realitzar el balanç de la situació de les grans qüestions relacionades amb la mundialització: el treball, la ciutadania mundial, la regulació financera internacional, la ciutat (dins el marc de la Conferència de les Nacions Unides d'Istanbul), els serveis d'interès general, la diplomàcia preventiva'.

Diagnòstic

'El fet de viure en un període de trastorns sense precedents sembla assumir-se com un fet gairebé trivial. El procés de mundialització sembla imposar-se avui dia en tots els dominis: encara que ofereix oportunitats en termes d'augment d'intercanvis, augmenta, d'una altra banda, les desigualtats a l'interior dels països del Nord així com als del Sud, plantejant de forma dramàtica la qüestió del repartiment dels recursos, dels ingressos i del treball: els estats es debiliten cada cop més, sense que al seu lloc cap instància reguladora internacional arribi a consolidar-se, deixant via lliure a la violència dels fanatismes i les passions d'identitat, siguin aquelles vinculades a un grup, un territori o una religió.

D'altra banda la revolució científica i tècnica de la informació i de la biologia transforma profundament la nostra relació amb el coneixement, obrint-nos perspectives inèdites, que poden donar lloc al millor o al pitjor.

Per qui rebutja acomodar-se i crítica tot allò que és inacceptable (guerres, racisme, exclusió) hi ha present una gran inquietud: saben que els esquemes de representació i d'acció heretats del passat no poden operar, i se senten impotents davant la magnitud dels desafiaments.'

Objectius

Ser un lloc de trobada i debat, més enllà d'interessos i enfrontaments partidistes, entre persones innovadores (intel·lectuals, activistes...) i responsables de decisions (polítiques, econòmiques...) que desitgen dominar els efectes de la mundialització, i oferir una alternativa als sentiments de por i d'impotència.

Actuar, en un primer moment, a partir de l'anàlisi de l'estat de la qüestió. Prendre la mesura dels canvis geogràfics, econòmics, culturals, socials... vinculats a la mundialització, abans de preveure noves formes d'acció col·lectiva.

Mitjans i/o Instruments.

'El Centre Internacional Pierre Mendès France vol publicar en forma de quaderns, els resultats dels seus treballs.

Un primer cicle de quaderns està destinat a plantejar algunes de les problemàtiques clau a les quals el planeta està actualment confrontat i a identificar punts de consens o divergència entre els membres del centre.

Un segon cicle busca fornir pistes concretes per a una renovació de l'acció política.'

D'altra banda, 'el seminari de reflexió pren cos en forma de reunions temàtiques mensuals que es celebren a la seu del Centre. Des de 1996 aquestes reunions van tenir per objectiu realitzar el balanç de la situació de les grans qüestions relacionades amb la mundialització: el treball, la ciutadania mundial, la regulació financera internacional, la ciutat (dins el marc de la Conferència de les Nacions Unides d'Istanbul), els serveis d'interès general, la diplomàcia preventiva'.

Documentació tractada:

CIPMF; "La gauche face à la mondialisation" i altres documents informatius.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Alguns membres del CIPMF són: Edgar Morin, Michel Rocard, Pierre Calame, Daniel Cohn Bendit, Susan George, Andréi Gratchev, Véronique Kleck, Eneko Landaburu, Jacques Moreaur, Edgard Pisani, Ignacy Sachs, Marina Subirats, Patrick Viveret, Valery Peugeot (contacte del centre), Eulàlia Vintró, Jordi Borja, Jordi Solé Turà, Pasqual Maragall, Martí Olivella)

Comentaris i Observacions:

El Partit Radical Transnacional

Rafael Villaró

Partit Radical Transnacional

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Experiències

Resum

El Partit Radical, transnacional i transpartític, va néixer l'any 1988 a Bolònia arran del 34è Congrés del Partit Radical Italià (fundat el 1954 a partir d'una escissió de l'antic Partit Liberal). El document final d'aquest Congrés mostrava que cap dels problemes actuals i del destí de la humanitat poden ser resolts en l'estricta dimensió nacional. Calia, doncs, un partit que afegís una dimensió transnacional -els seus interlocutors no són els Estats sobirans, sinó les Nacions Unides, els organismes i les agències internacionals- i una dimensió transpartítica (la seva militància és compatible amb l'adscripció a d'altres partits d'àmbit "nacional".)

Algunes de les iniciatives que els radicals promouen són: la no-violència radical, la defensa dels drets de la persona i de la democràcia arreu del planeta; la limitació dels abusos de les sobiraniaes nacionals; la consideració de la SIDA com a qüestió político-institucional; els problemes mediambientals; la salvaguarda dels drets a l'idioma i la difusió de l'esperanto; la total abolició de la pena de mort; la creació d'un fòrum de comunicació telemàtica.

Diagnòstic

Formes concretes de manca de respecte cap als drets humans denunciades pel Partit Radical són: la hipocresia de la il·legalitat de les drogues, el manteniment de la pena de mort en molts estats, la sacralització del dret de no ingerència a partir del principi de les sobiraniaes nacionals, la manca de reglamentació internacional entorn de temes d'interès mundial com els recursos, el consum i el medi ambient, o l'incompliment d'aquesta reglamentació en els casos en que si existeix.

Objectius

-Com a objectiu genèric, el partit radical(PR) promou uns valors de relació social, corresponsabilitat i respecte mutu fora de cap partidisme electoralista que defineixi una parcel·la ideològica, sinó basats en la pràctica real que esdevé en ella mateixa l'objectiu de lluita contra les injustícies (manifestes o ocultes darrera de les inèrcies burocràtiques i de les declaracions directa o indirectament legitimadores de la inacció.)

-Per assolir la transformació social, el PR s'esforça per convertir-se en un subjecte d'iniciativa i de pressió a nivell transnacional, recolzant el reforçament i reestructuració dels organismes internacionals (especialment Nacions Unides), i esdevenint un poder autònom en favor de la democràcia, la llibertat i els drets humans i civils arreu del planeta.

-Alguns dels objectius concrets que s'han treballat més a fons són:

- reforçar la capacitat d'ingerència en conflictes armats, mitjançant la creació de contingents civils i humanitaris de cascos blaus;
- creació d'un tribunal internacional penal permanent, encarregat de jutjar els crims de guerra, contra la humanitat i crims internacionals (narcotràfic, esclavatge, etc.);
- reforçament del mandat d'organismes internacionals com l'OMS en matèria de coordinació de la lluita internacional contra pandèmies;
- creació d'organismes internacionals i lluita per la reglamentació internacional de l'aprofitament mesurat dels recursos,
- mesures similars en favor de l'esperanto, contra la ingerència de l'estat en la vida privada(especialment en el cas del consum de drogues) i contra la pena de mort;
- la promoció de la comunicació horitzontal internacional a partir de fòrums telemàtics.

Mitjans i/o instruments.

Pel que fa al funcionament intern, s'han establert alguns mecanismes de pràctica original lligats a la filosofia del partit:

- La vocació transnacional, manifesta en la representativitat geogràfica proporcional al nombre de socis residents.
- Quota mínima d'inscripció dels associats equivalent a una proporció igual de la renda per càpita de cada país.
- Renovació anual voluntària d'aquesta inscripció.
- Possibilitat d'estar inscrit a d'altres partits, entenent que els diputats d'aquests als parlaments nacionals representen també els interessos del PR.
- L'establiment d'un fòrum telemàtic de debat internacional com una forma de comunicació horitzontal entre els membres del partit.

Respecte a la metodologia d'acció social, cal destacar:

- El protagonisme que prenen les coordinadores, lligues, i associacions internacionals, sovint sense ideologia radical però federades al partit, amb una dinàmica autònoma que li permet arribar a majors graus de concreció i eficiència en projectes determinats, del que ho faria un sistema centralitzat i jeràrquic.

b) L'orientació cap a la concreció i compliment de declaracions d'intencions a nivell internacional, així com al reforçament d'institucions internacionals, aprofitant les estructures existents per modificar-les, enlloc de partir de zero o crear estructures per multiplicar, diversificar i en darrer terme debilitar els esforços.

Documentació tractada:

Villaró, Rafel, "Els radicals, un partit transnacional", Papers d'Innovació Social, núm. 30, 1993
"Partido Radical", "Europa puede darte más, dale tu firma a Europa", documents inèdits.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La política del món real: un informe sobre polítiques d'acció responsable elaborat per ONG britàniques

Michael Jacobs

The Real World Coalition (contacte TCPA)

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Experiències

Resum

Aquest manifest ha estat elaborat per la coalició Real World, formada per 30 importants ONG a Gran Bretanya, lligades per un interès comú en la lluita per la sostenibilitat ambiental, la justícia social (que inclou la reducció i l'eradicació de la pobresa a aquell país i internacionalment) i la renovació democràtica. El seu objectiu és el de servir de font de consulta per a l'elaboració dels programes electorals dels diferents partits i, en general, de referència per al debat polític.

Cadascuna de les organitzacions membres ha pres consciència de la necessitat de coordinar-se per prendre una posició per canviar un sistema que, com a conjunt, és causant de les problemàtiques particulars que cada ONG no pot resoldre pel seu compte.

El manifest declara la insostenibilitat i tendència autodestructiva de l'actual model de creixement econòmic, i proposa mesures en línies com la sostenibilitat ambiental, justícia social, renovació de la democràcia, regeneració del teixit social i de les comunitats i reequilibri nord-sud. Aquestes mesures són línies obertes de diàleg, no tancades en elles mateixes sinó possibilistes, adaptables a crítiques, millores i concrecions que d'altres hi puguin fer.

Diagnòstic

"A mesura que ens apropem al nou segle, sembla cada cop més clar que el model de progrés social i econòmic dominant en la segona meitat del segle actual ha deixat de funcionar bé. Els problemes de degradació medioambiental, pobresa mundial i desigualtat local comencen a amenaçar i fins i tot depassar, els beneficis aconseguits. El resultat és el risc de seguretat de les nacions i de la qualitat de vida dels humans, fins i tot d'aquelles persones aparentment beneficiàries del progrés. (...) La fallida del model no va lligada només a l'existència d'aquests problemes o al seu augment, sinó especialment al fet que les pautes de creixement econòmic, basades en l'expansió de les forces del mercat, són en si mateixes la causa. El model és en darrer terme autodestructiu." Si bé l'argument que es dona és el de que l'augment de la producció permet aconseguir més béns per poder distribuir-los, i més ingressos per combatre la degradació medioambiental, en realitat és el mateix augment de producció el que genera els problemes socials (desigualtat en la propietat i el treball, conflictes per l'apropiació dels recursos...) i ambientals (exhauriment d'aquests recursos, increment dels residus i emissions tòxiques). Davant d'aquesta tendència qualsevol política relativament redistributiva com la de molts països actuals esdevé inútil, i no pot aturar el creixement de la pobresa i la desigualtat, de l'atur, de la degradació ambiental, els conflictes armats, el racisme, el descrèdit de la democràcia, etc. L'abandonament a les "forces del mercat" de les polítiques conservadores és encara més devastador.

Objectius

- En primer lloc, convertir els objectius indirectes de les polítiques econòmiques, socials i ambientals (lluita contra l'atur, la desigualtat, per la pau, pel benestar social, l'equilibri ambiental, contra la corrupció...) en objectius prioritaris, sense haver de recórrer al creixement econòmic com a objectiu prioritari i mitjancer dels altres.
- En concret podem parlar d'algunes línies principals: sostenibilitat ambiental, justícia social, renovació de la democràcia, regeneració de les comunitats i reequilibri nord-sud.
- A escala local (Gran Bretanya), els objectius poden ser l'establiment de mesures per assolir nivells de sostenibilitat ambiental, reduir les desigualtats i la pobresa, augmentar i redistribuir el treball. En general augmentar els nivells de benestar social i cultural de tothom.
- La forma d'arribar-hi no exclou el creixement econòmic, però sí el seu paper primordial. En canvi, les inversions en recuperació medioambiental o la creació de llocs de treball pot generar, al seu torn, un augment dels beneficis materials.
- L'anomenada societat civil, les organitzacions de base voluntària, comunitària i ciutadana, han de ser un element important en aquest procés de renovació democràtica cap a la millora de la societat, davant de les crisis de mercats i de governs.

Mitjans i/o instruments.

- L'objectiu d'aquest manifest és el de servir de consulta per a l'elaboració dels programes electorals dels diferents partits i, en general, de font de referència per al debat polític. Ha estat elaborat per la coalició Real World, formada per 30 ONG importants a Gran Bretanya, lligades per un interès comú en la lluita per la sostenibilitat ambiental, la justícia social que inclou la reducció i eradicació de la pobresa a aquell país i internacionalment i la renovació democràtica.
- Individualment, les organitzacions membres treballen en un o més aspectes concrets relatius a aquests objectius. Cadascuna d'elles ha pres consciència de la necessitat de coordinar-se per prendre una posició cap al

canvi d'un sistema que, com a conjunt, és causant de les problemàtiques particulars que cada ONG no pot resoldre pel seu compte.

-Per a l'elaboració d'aquest llibre cada ONG ha aportat informació pròpia (estadístiques, elaboració de petits informes o "panells"...) que ha servit per documentar l'estat de la qüestió tal i com és percebut. Els camps concrets d'acció d'aquestes organitzacions són, entre d'altres: transport responsable, desenvolupament comunitari, renovació urbana, aprofundiment de la democràcia i reforma constitucional, cooperació internacional, exclusió social, pobresa, creació de treball, educació, economia sostenible, medi ambient (pol·lució, exhauriment de recursos, clima, consum, habitats naturals i socials), habitatge, població i dona al Tercer Món, delinqüència, planificació regional integral, produccions mediàtiques pel medi ambient, pacifisme, economia responsable i sostenible, sanitat pública, infància, agricultura, alimentació.

Documentació tractada:

Jacobs, Michael (comp.); The Real World Coalition; "The politics of the real world. Meeting the new century", Earthscan, Londres, 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Una "acció estratègica" és una experiència supralocal, innovadora en l'estratègia presa per difondre uns continguts propers al d'altres propostes recollides i reflexions en sintonia amb aquest projecte. En aquest cas la innovació és la declaració d'una coalició d'ONG britàniques per pressionar en els processos polítics del seu país, primera experiència d'aquesta mena que coneixem.

Projecte Infolle: implantación de tecnologías telemáticas en la localidad alacantina de Villena

Pla Estratègic de Modernització de l'Administració Valenciana

Redacció: Micaela - Andrea Ceconello - Ivaldi

Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Experiències

Resum

Se trata de experimentar un modelo de desarrollo tecnológico, el primero en el mundo, consistente en repartir entre los ciudadanos de Villena (a un precio irrechazable) 1000 ordenadores personales conectados a la red de Internet y a una amplia gama de servicios, en beneficio de los mismos y de las empresas. También "se crea un ayuntamiento virtual encargado de coordinar los servicios y las funciones de esta nueva ciudad electrónica. Será la primera aldea global española, y entra en funcionamiento a finales de otoño de 1997". El modelo se trasplantará a continuación a otras ciudades de la comunidad Valenciana que ya lo han solicitado: Xàtiva, Gandia, Alzira.

Diagnòstic

Valencia és una regió perifèrica en un país perifèric. El 90% de su producto interior bruto lo crean pequeñas y medianas empresas, que en este momento se están encontrando con desventajas competitivas, "porque están utilizando instrumentos menos sofisticados y más caros que sus competidores".

Entendemos por "competitividad" la calidad y la capacidad suficientes para conseguir sobrevivir (sin emigrar, por ejemplo, a la ciudad) en una sociedad como la nuestra, que empieza a ser demasiado hostil a la supervivencia de muchos ciudadanos. La sociedad de la información permite una cierta igualación de zonas periféricas en cuanto a oportunidades, en aspectos técnicos, formativos, propiciadores de actividad económica, etc.

Objectius

- "Dar centralidad a la comunidad de Valencia."
- "Utilizar las telecomunicaciones para el beneficio de los ciudadanos y de las empresas, facilitando la universalización de los servicios."
- "Anticiparse al futuro como fuente de ventaja competitiva" (ver en diagnosis una interpretación positiva de la palabra "competitividad". "Anticiparse" tendrà que tener el sentido de llegar antes a ser herramienta de ayuda, no a desbancar a alguien en otro lugar).
- "Crear, finalmente, una Generalitat Valenciana virtual, universalizando los servicios a los 4 millones de valencianos."

Mitjans i/o instruments.

- Programa por el que se reparten 1000 ordenadores personales conectados a Internet y a "una amplia gama de servicios: el banco en casa, teletienda, teletrabajo, teleanidad, correo electrónico, educación, ocio, servicios municipales..." entre los ciudadanos de Villena (población alicantina de 31.555 habitantes).
- "Ayuntamiento virtual encargado de coordinar los servicios y las funciones de esta nueva ciudad electrónica."
- El experimento tiene un presupuesto de 150 millones de pesetas (que proceda de los 9.595 millones con que está dotado el Plan Estratégico de Modernización de la Administración Valenciana).
- Socios tecnológicos: algunas de las principales compañías del mundo de la informática y las telecomunicaciones, incluyendo a Telefónica, "con el compromiso de potenciar y ampliar la red corporativa de telecomunicaciones de la Generalitat hacia una red de transmisiones avanzadas de alta velocidad, ampliar la incorporación de los usuarios en el entorno de la Administración de Justicia, Administración local, centros de enseñanza...";
- Un servidor propio (Infomol)
- Se prepara la próxima integración "en la sociedad valenciana de una red de comunicaciones en las que participen las universidades, escuelas de telecomunicaciones, informática..., aunque sin intenciones de entrar en el negocio telefónico propiamente, a diferencia de Euskadi, por ejemplo, y con una estrategia distinta también a la de otros movimientos, como los que se están realizando en torno al cable en Cataluña; entendiendo que debe ser el sector privado el que tiene que sentar las bases en un régimen abiertamente competitivo".

Documentació tractada:

"La aldea global en Villena. La Generalitat de Valencia acerca 1000 ciudadanos a la sociedad de la información." Artículo aparecido en el diario EL PAÍS, 19 de mayo de 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Aquest és l'organisme que gestiona el "Projecte Infoville" (implantació de noves tecnologies telemàtiques a la localitat alacantina de Villena).

Comentaris i Observacions:

Vot blanc o nul

Jaume Rodri

Redacció: Jaume Rodri
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Experiències

Resum

Vista la ineficàcia (de cara als grans problemes) d'una democràcia mediatitzada pels diners i la mediàtica, proposo una campanya de desobediència moral i de presència massiva a les properes eleccions generals o autonòmiques del vot nul: "No és això, companys" o del vot en blanc.

Diagnòstic

Hem col·laborat a fer possible la democràcia, però poc a poc la democràcia s'ha girat contra els interessos generals. Ara i aquí no serveix per canalitzar ni la veu del poble, ni la seva voluntat.

Objectius

Posar a prova aquesta democràcia obligant-la a prendre consciència de la seva precarietat real.

Mitjans i/o instruments.

1. Campanya llarga i argumentada contra el vot afirmatiu
2. Proposta de vot nul amb la llegenda "No és això, companys, no és això".
3. També es pot potenciar el vot en blanc.

Documentació tractada:

L'autor disposa de documentació i d'un text de Ghandi al respecte. La proposta fou llegida per en Lluís Maria Xirinachs en el seu discurs en l'Assamblea Constituent del Fòrum Català per Repensar la Societat, el 31 de gener de 1998, reproduït parcialment al número 1 del Vai Fòrum.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Sociòleg, polític, ex-diputat, regidor, escriptor.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Círculos de Seguridad para repensar las relaciones entre masculino y femenino

Marita Viscarro

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal Experiències

Resum

Los derechos de la mujer han sido objeto de debate en foros mundiales. Estos pueden ser una puerta abierta de un debate pendiente y mucho mas profundo que tenemos olvidado los seres humanos. Se trata de un debate sobre el poder

El objetivo es formar grupos que se transformen en un paralelo local de aquellos foros mundiales que iniciaron los debates sobre los derechos de la mujer. El objetivo de estos grupos es que sus participantes conozcan lo que hacen los otros en su campo de acción, sin que ninguno se atribuya un protagonismo exclusivo. Saber que existen diferentes niveles de acción dentro de la problemática entre hombres y mujeres, enriquecerá a todos y cada uno de los presentes.

Es necesario impulsar la creación de círculos de seguridad no excluyentes formados por personas que trabajan en el campo de las relaciones de género.

La premisa básica para que se entienda un grupo es que los integrantes acepten que todos y cada uno de ellos hace un trabajo parcial pero muy necesario en relación a la libertad, justicia equitativa y bienestar de ambos géneros.

Diagnòstic

Los derechos de la mujer han sido objeto de debate en foros mundiales. Estos pueden ser una puerta abierta de un debate pendiente y mucho mas profundo que tenemos olvidado los seres humanos. Se trata de un debate sobre el poder, como valor dentro de nuestra sociedad competitiva. Un valor a conseguir que nos impulsa a ser los primeros en decir la última palabra y a competir y dominar a los demás.

Finalmente en estos debates se puede imaginar nuevos escenarios de relaciones humanas más cooperativas, donde todos juntos aprendemos a compartir.

Objectius

El objetivo es formar grupos que se transformen en un paralelo local de aquellos foros mundiales que iniciaron los debates sobre los derechos de la mujer. El objetivo de estos grupos es que sus participantes conozcan lo que hacen los otros en su campo de acción, sin que ninguno se atribuya un protagonismo exclusivo. Saber que existen diferentes niveles de acción dentro de la problemática entre hombres y mujeres, enriquecerá a todos y cada uno de los presentes.

Es necesario, que las personas que trabajan con mujeres maltratadas conozcan la existencia de quienes buscan celebrar las diferencias, como que éstos se hagan cargo de la necesidad de un feminismo radical que defienda y proteja de la violencia a un grupo no pequeño de mujeres.

Lograr que las mujeres se reúnan para hablar de sus problemas, observen las dificultades que tienen los colectivos de hombres a la hora de redefinir su masculinidad y su papel social hoy día.

Mitjans i/o Instruments.

Es necesario impulsar la creación de círculos de seguridad no excluyentes formados por personas que trabajan en el campo de las relaciones de género.

La premisa básica para que se entienda un grupo es que los integrantes acepten que todos y cada uno de ellos hace un trabajo parcial pero muy necesario en relación a la libertad, justicia equitativa y bienestar de ambos géneros.

Es necesario que en estos grupos se hable qué significa que, a fines del siglo xx, se hable de machismo, feminismo, patriarcado, matriarcado etc.

Los participantes de cada círculo pueden dedicarse a:

- *. Personas que trabajan con mujeres maltratadas.
- *. Mujeres y hombres juristas que trabajen por la igualdad de derechos entre los géneros.
- *. Colectivos de mujeres en busca de la igualdad
- *. Grupos de hombres y mujeres que se reúnen para celebrar sus diferencias y para iniciar o continuar una convivencia armoniosa
- *. Educadores que buscan nuevas formas de educar (en lo que se refiere al género) a las nuevas generaciones.

Documentació tractada:

Lograr la equidad hombre/mujer desde la diferencia

Conxa Martínez Jabaloyes

Redacció: Conxa Martínez Jabaloyes

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Experiències

Resum

Entender la historia como un proceso en evolución continua nos permite acercarnos a la comprensión del presente. Para las mujeres y también para los hombres es fundamental conocer la historia pero con todos sus protagonistas. La visualización de las situaciones y las personas nos acercan y nos pueden proporcionar herramientas que nos conduzcan a cambiar aquello con lo que no nos identificamos. Durante siglos a las mujeres nos han ocultado. Hoy no es así. Somos muchas las mujeres que reivindicamos nuestra identidad pero ello no pasa por querer ser igual a los hombres. Ser quien queramos ser, reconstruyamos lo femenino y lo masculino incorporando y valorando cuanto hay de uno y otro en cada ser humano para lograr el mundo que deseamos y no permitamos que el sistema neoliberal y capitalista nos conduzca. Cuestionemos constantemente. Dudemos y actuemos en la dirección que decidamos como seres libres y diferentes. La construcción de la persona como un ser que integra lo femenino y lo masculino como partes complementarias. Cambiar la identificación de los valores, incorporando la tolerancia, el respeto, la equidad, la comprensión y todos aquellos supuestamente propios del sexo femenino como los nuevos valores del género humano. El lenguaje, vehículo de comunicación que configura el pensamiento es fundamental. Reescribamos las palabras. Recuperemos el poder personal como fuente de transformación de la realidad. Seres conscientes y en crecimiento favoreceremos un mundo y los cambios que deseamos. Es una labor común que pasa por el proceso de autoreflexión y por el proceso de reflexión en grupo. La escuela se convierte en un motor de cambio pero también las personas que configuran los núcleos familiares, las amistades, y hay que cuestionar a las instituciones y recuperar el tejido social como medio de presión ante las políticas institucionales. El asociacionismo es fundamental para reformular la democracia como un proceso participativo real donde el protagonismo lo tengamos las personas. Ahora bien, la participación supone creer y sentir que somos ciudadanas y ciudadanos conocedores de nuestros derechos y ello supone tomar la responsabilidad de nuestras vidas. Podemos aprender juntos pero para ello, nos hemos de convertir en aliadas y aliados hacia un frente común: mejorar la calidad humana, la calidad de nuestro mundo. Desde todos los ámbitos (social, económico, educativo, político, internacional, personal, cultural...) transformemos la realidad.

Diagnòstic

La situación de las mujeres actualmente nos incorporamos al mundo laboral -en algunos casos- asumimos la doble y triple jornada, realizamos el trabajo productivo, reproductivo y social y sencillamente llega un momento donde ya no podemos más. El estrés, la ansiedad, el no saber qué nos pasa nos induce a somatizar y nuestra salud se ve deteriorada. Esta sería la realidad de algunas mujeres del Norte. Las mujeres de los países del Sur lo tienen más duro: algunas siguen sin tener derechos de ningún tipo, otras que los tenían hasta hace poco se les arrebatan y vuelven a "no existir" (caso de las mujeres afganas), en numerosos países los cuerpos de las mujeres son mutilados y violados, en otros ..... Y aquí estamos. Son algunos hombres los que tampoco están de acuerdo con esto. Ahí está el tema. La muestra de comportamiento social actual es la concreción de los valores de un mundo patriarcal, neoliberal, capitalista y deshumanizado. No quiero hacer un diagnóstico pesimista sino real y positivo. El forum puede ser esa oportunidad de encuentro, de reflexión. Mujeres y hombres necesitamos reencontrar el valor de lo humano, en femenino y en masculino. La bipolaridad, el yin-yan de nuestra existencia. Las políticas internacionales no favorecen esto. Hoy la población mundial es más pobre que hace 20 años, y entre esa población pobre, las mujeres aún lo son más. ¿qué ocurre? El sistema nos ha vendido un modelo y nos lo impone. Cuestionemos es modelo. No sólo se trata de un modelo económico, se trata de un modelo que restringe el poder sobre nuestras propias vidas y hay que cuestionar constantemente.

Objectius

1. Favorecer los procesos de autoreflexión y toma de conciencia como principios de los procesos de cambio global.
2. Potenciar el cambio de valores en la escuela, el trabajo, el núcleo familiar incorporando la tolerancia, el respeto a las diferencias, la equidad como líneas de actuación permanentes.
3. Lograr la equidad en nuestras acciones y relaciones humanas.

Mitjans i/o instruments.

1. Creación de espacios de debate y reflexión permanentes (grupos de autoayuda y encuentro) como vía alternativa a una sociedad individualista.
2. Favorecer el intercambio de experiencias lúdico-creativas entre grupos de profesionales de la educación, la salud, la investigación social, y otros... para compartir experiencias positivas.
3. Crear plataformas y/o coordinadoras cívicas que aglutinen los diferentes sectores (sociales, educativos, solidarios, ... etc.) que favorezcan el seguimiento de las acciones políticas, el control y gestión de los recursos económicos.
4. Crear nuevas palabras que configuren la cosmovisión femenina, hoy invisible en la lengua.
5. Favorecer el conocimiento de técnicas alternativas para el cuidado de la salud de forma integral y con respeto a

los procesos individuales de propio cambio.

6. Potenciar el ocio y la cultura desde perspectivas más solidarias e interculturales mediante intercambios con otras culturas.

7. Mantener el espacio de debate del forum a niveles más locales para continuar y realizar el seguimiento de las acciones propuestas.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Licenciada en Filología y desde hace 5 años, monitora de grupos de mujeres. Por mi formación en género y técnicas complementarias (tai-chi, qi-gong, quiromasaje, crecimiento personal etc.) enfoco mi trabajo a fomentar el proceso de autoconciencia a través del cuerpo y también he trabajado con mujeres rurales en procesos de dinamización y organización de los mismos con el sindicato agrario COAG y grupos de mujeres de Andalucía, Valencia, y Vigo. He contactado con grupos de mujeres de Guatemala y El Salvador y soy una constante estudiante de los procesos de crecimiento personal, incorporando el feminismo como actitud vital y solidaria con los seres humanos.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Desde el primer momento creí que el Forum podría ser el espacio de debate y reflexión que puede favorecer

Manual i Assemblea Familiar Permanent per repartir i compartir les feines de la llar

Carlota Gimenez Compte

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Sembla d'acord amb les estadístiques i al que observem en la realitat (una realitat, però, "invisible" tancada a la privacitat de cada casa), que la pràctica totalitat de les feines de la llar i sobretot, de la seva responsabilitat, continuen recaient sobre la dona, bàsicament la "mare de família".

Diem repartir i compartir, perquè si només les repartim, ens trobarem en problemes per posar-nos d'acord en quan i com les fem.

Degut a la complexitat general en les tasques domèstiques i d'organització dins de la unitat familiar i les relacions entre els membres de la família, que es viuen diferent entre els homes i les dones, a causa de la càrrega cultural que arrosseguem; la dona surt perjudicada en la seva trajectòria individual: molt sovint ha d'anteposar la seva condició de membre del grup familiar al seu propi desig individual.

Proposem aquí un mètode basat en una assemblea permanent de les persones que comparteixen un mateix habitatge i en un Manual de suport adaptable a cada cas.

Diagnòstic

Ens trobem en un moment en que contínuament canvien els paper de l'home i la dona.

La dona té el dret de tenir una professió i un lloc de treball amb un horari laboral igual que l'home. Encara, però, és freqüent que la dona ocupi llocs de treball de mitja jornada, a hores, en professions infravalorades, però que per altra banda ella s'hi conforma perquè pot simultanejar el treball de fora amb les tasques de la casa.

Sigui quin sigui l'horari laboral de la dona, continua responsabilitzant-se de la part més gruixuda de les tasques que genera la convivència familiar i això va en detriment del seu desenvolupament personal (activitats socials, culturals, professionals...)

D'altra banda, malgrat els electrodomèstics, preparats alimentaris, etc., a la llar no hi ha menys feina que abans; ans al contrari. El volum de roba és més gran, els plats i estris de cuina també, les activitats actuals requereixen una planificació que afecta a d'altres membres de la casa, els horaris de tots no són els mateixos, etc.

Han canviat les necessitats dels membres de la família, però el funcionament de la casa està organitzat gairebé igual que abans. No es pot seguir el mateix esquema de funcionament com quan la mare de família s'estava a casa fent de coordinadora general i sempre al peu de canó, amatent a les necessitats de cada membre familiar.

Objectius

- Buscar formes de repartir millor i compartir de forma efectiva les feines de la llar entre les persones que comparteixen el mateix habitatge.
- Descarregar d'un pes massa feixuc a la persona que fins aquest moment es responsabilitzava gairebé de tota aquesta tasca.
- Educar les persones, especialment quan són joves, en el respecte mutu, l'autosuficiència, en pensar en els altres membres, en la comunicació i la cooperació dins dels seus nuclis familiars. Donar valor al fet de viure amb d'altres individus.
- Crear condicions per iniciar canvis.
- Posar a punt i millorar contínuament un Manual de suport, adaptable a cada situació per a l'aplicació de la proposta.

Mitjans i/o instruments.

1. Manual de suport per a "repartir i compartir les feines de la llar".

Aquest Manual que posem a la vostra disposició: pot adaptar-se a cada cas i completar-se amb la vostra col·laboració (encara que mai serà un producte acabat: serà sempre millorable, adaptable a diferents tipus de nuclis familiars). Hi trobareu, entre d'altres:

- Una Enquesta sobre el repartiment de les feines de la llar
- Una Guia de coneixements mínims necessaris
- Un Llistat de conflictes que poden aparèixer (amb suggeriments per a la persona que fins ara portava massa pes

i responsabilitat)

- Un llistat de formes de fer les coses que faciliten les feines de la llar.
- Un llistat de situacions massa desiguals en el repartiment de responsabilitats.

2. Assemblea Familiar Permanent

Com que la unitat familiar és un grup on cal organitzar-se i entendre's, es fa necessària una Assemblea familiar permanent, com a espai per a la comunicació, organització del que es fa, etc.; amb reunions periòdiques per comentar què va passant, el resultat dels acords, les planificacions, etc. Recomanem fer servir el sistema d'"Agenda", ja que incideix en el cal fer i ajuda a sortir dels punts morts quan es plantegen els problemes. Cadrà establir vies de comunicació escrita, sobretot notes que si es necessari es contestin; també es poden fer llistats de problemàtiques i propostes de solucions, si és el cas, que es podran anar completant en un quadern comú.

Documentació tractada:

Elaborada per l'equip que fa la proposta; veure apartat Mitjants i instruments.

Documentació addicional:

- Cristina Carrasco, El trabajo doméstico, Un análisis económico, Madrid 1991, Madrid Centro de Publicaciones, Ministerio del Trabajo y Seguridad
- Cristina Borderias i d'altres, Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales, Barcelona, 1993, Fuhem, Icaria
- Dolors Comas, Trabajo, género, cultura, Barcelona 1995, Icaria
- Martine Segalen, Antropología histórica de la familia, Madrid 1992, Taurus Universitaria
- Cristina Carrasco, El trabajo doméstico y la reproducción social, Madrid 1991, Ministerio de Asuntos Sociales

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Forma part de la unitat familiar formada per la parella, dos fills, nois de 16 i 22 anys. Treballa mitja jornada i estudia la llicenciatura d'Antropologia social la Universitat de Barcelona, entre d'altres ocupacions.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La posada en marxa d'un pla de repartiment de les feines de la llar no és gens fàcil i normalment comporta un seguit de nous problemes: conflictes personals, esculls a la continuació de l'experiència, el no renunciar a privilegis adquirits, etc. Creiem que molts es poden evitar o facilitar-ne la resolució, prevenint-los mitjançant la lectura de llistats com: Repercussions negatives de... i la seva resolució, el qual també posem a la vostra disposició. Us recordem que com tots els nostres llistats és "obert". Podeu anar-los completant i adaptant-lo al vostre cas. Fins i tot podeu enviar-nos les vostres aportacions per ajudar-nos a completar i millorar el que aquí us oferim.

Mujeres sin tierra, educación y matemáticas

Gelsa Knijnik

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Experiències

Resum

La lucha por la tierra y, mas específicamente, la lucha por la reforma agraria es una cuestión relevante en el Brasil actual desde el punto de vista social. Afecta a las poblaciones que viven en el medio rural y a las que viven en las ciudades porque sufren las repercusiones del éxodo rural, el desbordamiento de las periferias urbanas.

El que se destaca es el Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra.

Los trabajadores rurales en Brasil padecen la exclusión social intensa desde hace tres a cuatro décadas por el proceso de modernización conservadora que se dio en el campo brasileño

En la lucha por la tierra existe la necesidad de lidiar con todas las áreas de conocimiento escolar.

Hay un problema cuando se habla de la liberación de las mujeres para poder actuar en el seno del Movimiento por parte de los padres.

Son conscientes que si quieren transformaciones tienen que cambiar esta estructura que margina la participación por el simple hecho del género.

Hay una necesidad de escolarización y especialmente capacitar a sus cuadros para desempeñar tareas que requieren del conocimiento ma-temático. Para responder a las demandas de la producción de las cooperativas, por transacciones bancarias o simplemente rendir cuentas de un viaje internacional.

La presencia de las mujeres tiene repercusión en las escuelas del Movimiento.

La aproximación etnomatemática implica el establecimiento de estrechas conexiones entre la educación matemática y las actividades productivas de las mujeres y de los hombres agricultores del MST.

El Movimiento no trata de organizar a las mujeres sino que considera prioritaria la lucha de las mujeres y les da su espacio pero no antepone su lucha y sus reivindicaciones a la lucha de clases, ya que parte de que la dominación capitalista y patriarcal están interrelacionadas y se refuerzan mutuamente.

Lograr que el movimiento de trabajadores rurales, organizados en torno a la lucha por la reforma agraria, plantee como prioridad la educación y en particular la educación matemática.

Centrar en una aproximación etnomatemática para establecer una relación entre la matemática académica y los saberes populares que usualmente han silenciado los procesos pedagógicos.

Lograr que la aproximación etnomatemática y lo que eso implica no oscurezca las relaciones de género

Incorporar los estudios feministas a formas nuevas de investigación y de intervenir en un proceso de lucha que aspira a una sociedad con menos desigualdades de clase, de etnia y de género.

Con una educación matemática ligada a propuestas educativas generales que van en dirección a construir una sociedad mas justa.

Con sistemas pedagógicos elaborados por el Sector Educación, con participación de las Universidades del país, a través de programas y proyectos de investigación que incluyen a educadores/as de diferentes áreas de conocimiento.

Diagnòstic

La lucha por la tierra y, mas específicamente, la lucha por la reforma agraria es una cuestión relevante en el Brasil actual desde el punto de vista social. Afecta a las poblaciones que viven en el medio rural y a las que viven en las ciudades porque sufren las repercusiones del éxodo rural, el desbordamiento de las periferias urbanas.

En la base de este proceso se encuentra de forma directa o indirecta, la alta concentración de la tierra en Brasil.

La respuesta que las clases dominantes de la sociedad brasileña han dado a esta demanda social es la violencia en el campo.

Por lo tanto, las mujeres y los hombres del campo, que han sido de forma sistemática excluidos de los bienes materiales y culturales, se organicen en movimientos sociales.

El que se destaca es el Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra.

Los trabajadores rurales en Brasil padecen la exclusión social intensa desde hace tres a cuatro décadas por el proceso de modernización conservadora que se dio en el campo brasileño.

En la lucha por la tierra existe la necesidad de lidiar con todas las áreas de conocimiento escolar.

Las mujeres han estado siempre presentes en las múltiples dimensiones de la lucha por la tierra, en las cooperativas de producción, hasta la participación, junto con hijas e hijos en las ocupaciones de tierras y acampadas.

Es de real importancia la participación de las mujeres que pasan por este proceso de lucha, porque participan de la discusión política y hay un proceso educativo, entonces van al asentamiento con una acumulación de experiencias, que las desarrolla y les es muy útil.

La constitución del MST, como movimiento social organizado ha desencadenado modificaciones en la vida de sus integrantes.

Discusiones internas en el Movimiento han dado lugar a la formación de nuevos criterios en la distribución de la riqueza y ha posibilitado, aunque de forma incipiente, que lo instituido sea cuestionado y problematizado.

Hay un problema cuando se habla de la liberación de las mujeres para poder actuar en el seno del Movimiento por

parte de los padres.

Son conscientes que si quieren transformaciones tienen que cambiar esta estructura que margina la participación por el simple hecho del género.

Últimamente hay un trabajo más sistemático en relación a las mujeres en el seno del Movimiento, existen mujeres en la dirección del Movimiento que han sido elegidas por las distintas instancias.

La presencia de las mujeres tiene repercusión en las escuelas del Movimiento.

La presencia de las mujeres en la dirección marca una diferencia, es importante que la educación trabaje estas cosas del género y que esté presente en los cursos de formación política y de capacitación profesional.

El Movimiento no trata de organizar a las mujeres sino que considera prioritaria la lucha de las mujeres y les da su espacio pero no antepone su lucha y sus reivindicaciones a la lucha de clases, ya que parte de que la dominación capitalista y patriarcal están interrelacionadas y se refuerzan mutuamente.

En el MST hay unas 1500 educadoras y educadores, en su mayoría mujeres, las mujeres son llevadas hacia la docencia, esto también tiene que ver que con la docencia la mujer aporta a fin de mes.

Por otra parte se dan cuenta que quién está estudiando tiene más posibilidades de intervención en su realidad que los que no se escolarizaron.

Hay una necesidad de escolarización y especialmente capacitar a sus cuadros para desempeñar tareas que requieren del conocimiento matemático. Para responder a las demandas de la producción de las cooperativas, por transacciones bancarias o simplemente rendir cuentas de un viaje internacional.

En la lucha por la tierra existe la necesidad de lidiar con todas las áreas desconocimiento escolar, pero particularmente la educación matemática por su aplicación concreta, una aproximación etnomatemática, es decir la investigación de las tradiciones, las prácticas y las concepciones matemáticas de un grupo social subordinado y el trabajo pedagógico que se desarrolla con el objeto de que el grupo decodifique e interprete su propio conocimiento producido por las matemáticas académicas establezca comparaciones entre su propio conocimiento y el conocimiento académico, analizando las relaciones de poder que subyacen en el uso de los dos saberes.

La aproximación etnomatemática implica el establecimiento de estrechas conexiones entre la educación matemática y las actividades productivas de las mujeres y de los hombres agricultores del MST.

Objectius

Lograr que el movimiento de trabajadores rurales, organizados en torno a la lucha por la reforma agraria, plantee como prioridad la educación y en particular la educación matemática.

Formar escuelas de docentes para propuestas educativas concretas.

Investigar un proyecto pedagógico a partir de las experiencias concretas de lucha.

Centrar en una aproximación etnomatemática para establecer una relación entre la matemática académica y los saberes populares que usualmente han silenciado los procesos pedagógicos.

Lograr que la aproximación etnomatemática y lo que eso implica no oscurezca las relaciones de género

Incorporar los estudios feministas a formas nuevas de investigación y de intervenir en un proceso de lucha que aspira a una sociedad con menos desigualdades de clase, de etnia y de género.

Mitjans i/o Instruments.

Estos objetivos se pueden lograr mediante formas de organización social que abarquen la cotidianeidad.

Con una educación matemática ligada a propuestas educativas generales que van en dirección a construir una sociedad más justa.

Con sistemas pedagógicos elaborados por el Sector Educación, con participación de las Universidades del país, a través de programas y proyectos de investigación que incluyen a educadores/as de diferentes áreas de conocimiento.

Mediante una compaginación entre una pedagogía relativista y una pedagogía legitimista, que resulta compleja y con dificultades.

Documentació tractada:

Gelsa Knijnik, Mujeres sin tierra, educación y matemáticas, Achipiélagu/30

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Gelsa Knijnik ha trabajado como docente e investigadora en diferentes grupos del Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra (MST)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Castell per la Pau: Centre intercultural per a la resolució de conflictes

Pau Avenir
Centre per a la Innovació Social

Redacció: Martí Olivella Solé
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els Castells militars- i entre ells el de Figueres, el més gran d'Europa - han estat símbol i eina de les guerres. Avui els castells poden reconvertir-se en Castells per la Pau, espais que afavoreixin la recerca i l'aprenentatge d'una resolució pacífica dels conflictes; poden ser un símbol del canvi històric que els humans hem de fer per reconvertir l'obsolet sistema de defensa armada i la sagnant trajectòria que ens ha deixat a Europa i arreu del món. La reconversió del Castell de Figueres en Castell per la Pau pot crear un lloc de trobada, coneixement i mediació entre cultures i pobles enfrontats; pot impulsar els ciutadans i les organitzacions pacifistes a elaborar propostes d'alternatives a la defensa armada.

El Fòrum Universal de les Cultures a Barcelona l'any 2004 aposta per afavorir el diàleg entre cultures sobre les condicions de la pau. La reconversió participativa del Castell de Figueres durant aquests propers anys pot ser una bona contribució al Fòrum Universal de les Cultures, i el Castell per la Pau pot convertir-se en un dels seus llegats permanents afavoridors de les cultures de la pau.

Diagnòstic

Acabada la Guerra Freda les societats estan replantejant les concepcions estratègiques de la defensa militar i de les amenaces nacionals i internacionals. Els plans de professionalització dels exèrcits responen a aquests replantejaments.

Moltes organitzacions estan aportant estudis, experiències i forces a favor del canvi de paradigma que suposa el repte de resoldre els conflictes, també els internacionals, d'una forma pacífica, amb la mediació i l'acció no-violenta.

Els castells militars van ser símbol i arma de les guerres. El Castell de Sant Ferran de Figueres, el més gran d'Europa, és una enorme construcció militarment obsoleta i civilment desaprofitada. Aquest és un moment favorable per aprofitar les naus, edificis i places que ofereixen múltiples possibilitats.

El 1996, en el 20è aniversari de l'empresonament del primer grup d'objectors al Castell de Figueres es feu la crida "De Castell militar a Castell per la Pau" en què es proposava la reconversió d'aquest Castell com a símbol del canvi històric que els humans hem de fer per reconvertir l'obsolet sistema de defensa armada i la sagnant trajectòria que ens ha deixat a Europa i arreu del món.

Objectius

La reconversió del Castell de Figueres pot ser un precedent en la reconversió de la xarxa de castells i de ciutadelles europees que afavoreixi la investigació i l'aprenentatge de la resolució pacífica dels conflictes, i l'anàlisi i intercanvi d'experiències sobre les diferents alternatives a la defensa armada. Es tracta de:

- Prendre la reconversió del Castell de Figueres en Castell per la Pau com a element dinamitzador d'un diàleg social i entre cultures sobre alternatives no-violentes de defensa.
- Dissenyar una remodelació artística i arquitectònica del Castell adequada perquè pugui albergar diferents activitats i pugui ser realitzada en els propers anys.
- Afavorir la recerca i estudi de viabilitat de propostes i experiències en l'àmbit de la resolució de conflictes, treballant prioritàriament totes aquelles que siguin útils per a repensar els sistemes de defensa armada.
- Sensibilitzar els mitjans de comunicació, apostant per un treball continuat que vehiculi l'art com a eina per a la prevenció i resolució dels conflictes, i ens permeti generar un espai obert a la construcció de la Pau.

Mitjans i/o instruments.

1. El pla de reutilització i remodelació del Castell pot comptar, almenys als estius, amb:
  - Camp de treball internacional (amb joves de diferents cultures i zones de conflictes),
  - Escola d'estiu (sobre resolució pacífica de conflictes i alternatives de defensa)
  - Festival de Figueres per la Pau (que doni ressò al projecte i a la ciutat).
2. La convocatòria d'un Concurs internacional de remodelació del Castell. Un projecte, a realitzar al llarg dels anys, amb coherència de conjunt per esdevenir un símbol mundial en la recerca de la pau.
3. El suport social. La Coordinadora d'ONG solidàries de Girona i gran part de les entitats pacifistes catalanes han mostrat el seu interès. Serà determinant el paper que jugui el Consorci del Castell format pel Ministeri de Defensa, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Figueres.
4. La reconversió del Castell pot ser un procés "pedagògic" per a la recollida de propostes i experiències de les entitats i experts que volen "repensar la defensa". Ja s'està donant un pas en el Fòrum Català per Repensar la Societat (www.troc.es/repensar).
5. El Fòrum Universal de les Cultures pot ser un bon catalitzador d'aquesta iniciativa.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Creación de una ONG para evitar abusos empresariales

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dadas las dificultades que, en la práctica, tienen las personas que sufren abusos por parte de sus empresas a la hora de defender su derecho a un trabajo humanizado, salvo que se arriesguen a perderlo si protestan o denuncian, y con la finalidad de crear un sistema que frene esos abusos sin comprometer al trabajador ni su continuidad en la empresa, se propone la creación de una ONG que, al estilo de Amnesty International, ejerza presión moral denunciando -por parte de personas ajenas a las empresas cuestionadas y a sus intereses- aquellas situaciones de abuso y haciendo un seguimiento para evitar represalias sobre las mismas personas a quienes pretende proteger, a raíz de las denuncias efectuadas.

Diagnòstic

En este momento, son muchos los casos de personas contratadas que sufren importantes abusos por parte de las empresas, de modo que, por ejemplo, realizan un contrato con un determinado horario y, en el momento de empezar a trabajar, con la excusa de "los primeros días" se les exige -en forma habitual- muchas más horas de las previstas, sin aumentar por eso el sueldo. Esos primeros días se pueden prolongar indefinidamente durante meses o a os. En otros casos la empresa altera unilateralmente el horario del empleado que llevaba a os con él (por ejemplo, haciéndole ir, además, por las tardes cuando tenía horario intensivo), o recalifica las categorías para rebajarlas, de modo que aunque mantenga el mismo sueldo, se modifiquen los conceptos a que corresponden las cantidades para rebajar las indemnizaciones por despido, si llegara el caso.

El empleado queda desvalido ante esos abusos, puesto que no quiere recurrir a medios legales y denunciar a la empresa en Magistratura por miedo a que le despidan. Lo mismo ocurre si lo denuncia ante los sindicatos. En este caso, incluso, los delegados sindicales de la empresa pueden estar recibiendo trato de favor por parte de ésta con tal de que permanezcan inoperantes ante aquellos abusos, y el trabajador se encuentra arrinconado.

Objectius

Conseguir un control social sobre esos abusos, cuya denuncia y corrección no perjudiquen a los propios interesados que los están sufriendo.

Mitjans i/o instruments.

ONG contra los abusos empresariales

Esta ONG tendría una función similar a la que tiene Amnesty International, pero no en el campo político sino en el empresarial. Como ésta, debería reunir las características siguientes:

- La denuncia no la realiza el propio interesado, sino otras personas distintas que hayan tenido conocimiento del caso y averiguado la existencia real del abuso, y que no tengan vinculación alguna con la empresa, ni intereses encontrados, en forma parecida a la "red de apelantes" de Amnesty.
- Las denuncias se realizan en forma rigurosa, tras una comprobación de la veracidad de los hechos, y de manera respetuosa, buscando -más que condenar- abrir cauces para el cambio de política empresarial.
- Las denuncias -que tendrían, ante todo, un carácter de presión moral- se podrían también hacer públicas a través de los medios de comunicación para sensibilizar a los ciudadanos y reorientar la clientela de estas empresas hacia otras que ofrezcan prestaciones similares y sean más honestas.

Estas denuncias pueden hacerse no referidas a los abusos en relación con un trabajador concreto (que sería despedido) sino con la práctica general de la empresa, que sería sometida a observación y posibilidad de corrección de los abusos que hubiere. En el caso de que, como resultado de esta denuncia, resultare despedido alguno de los trabajadores que había sufrido el abuso, se propone que la ONG hiciera un seguimiento posterior a su denuncia y que en ese caso se arbitren medidas legales para duplicar -por ejemplo- la indemnización por despido en el caso de empresas que hayan sido sometidas a este tipo de observación y hayan penalizado a alguno de sus empleados como consecuencia de la misma.

Igualmente esta ONG velaría por que el empleado no fomentase el abuso para obtener esa indemnización.

Documentació tractada:

Se ha tenido en cuenta la experiencia positiva, respetuosa y responsable, que parece desprenderse de la tarea de Amnesty International, y el conocimiento de múltiples casos de abusos del estilo de los relatados y la impotencia de los interesados.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Denunciar la militarització subtil per a una societat confosa

Arcadi Oliveres i Boadella

Redacció: Arcadi Oliveres i Boadella
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Les noves formes de militarització social són més subtils que abans però segurament resulten més eficaces. Es procura fer referència a les seves diferents manifestacions. Es constaten els seus efectes contraproductius, que lluny de resoldre els conflictes socials més aviat els agreuja. Finalment es formulen algunes propostes de caire educatiu, col·lectiu i individual per tal de rebutjar la militarització.

Diagnòstic

La militarització social que no és altre cosa que un instrument al servei dels privilegiats (països industrialitzats, grups econòmics dominants, poders fàctics, etc.) ha canviat en els darrers anys la seva presentació pública. Ara, es justifica amb les accions internacionals "pacificadores", la lluita contra el terrorisme, i la desaparició del servei militar obligatori. Alhora però, s'estén la voluntat d'introduir l'esperit militar a les escoles, es promouen les recerques de tipus bèl·lic en àrees del progrés científic, el control poblacional és facilitat per les noves tecnologies, proliferen els cossos de seguretat privats, la violència és permanentment present en els mitjans de comunicació, i membres de les classes socials més desafavorides acaben constituint la "carn de canó" de les forces armades.

Objectius

- Despertar la consciència col·lectiva al voltant d'aquest fenomen
- Disposar d'una informació capaç de contrapesar el discurs oficial.
- Promoure un compromís social que pugui derivar en accions amb dimensió política.
- Generar actituds compromeses de coherència personal

Mitjans i/o instruments.

- Amb mitjans educatius que presentin la inutilitat de les guerres, la ineficàcia militar per fer front a les actuals amenaces socials, i amb escoles que es declarin "objectores" en front de qualsevol propòsit d'extensió de l'esperit militar.
- Amb moviments per la pau que impulsin la denúncia dels blocs militars, de les despeses en defensa, de la indústria i comerç de les armes, i que promoguin la pressió política a favor de la prevenció i la negociació, el desarmament i la reconversió de les indústries militars.
- Amb actituds personals de desobediència civil (pe. Insubmissió, deserció, objecció fiscal).

Documentació tractada:

Materials de la campanya contra el comerç d'armes (C3A), de la Fundació per la Pau i de Justícia i Pau. Publicacions del Centro de Investigación para la Paz (CIP) i de les editorials Icaria i Libros de la Catarata.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Arcadi Oliveres i Boadella Barcelona. 1945.
Economista. Professor del Departament d'Economia Aplicada. UAB.
Vice-president de la Fundació per la Pau, de Justícia i Pau, i de la Federació Catalana d'ONG per la Pau.
Àmbits de recerca: Economia del desarmament. Fluxos econòmics Nord-Sud i cooperació al desenvolupament.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les accions proposades s'han d'entendre de base local però amb visió i coordinació internacional. Alhora no es poden desvincular d'altres àmbits tals com desenvolupament, drets humans, ecologia, gènere, justícia social, interculturalitat, etc.

Guerrers de Pau

Eduard Vinyamata i Camp

Redacció: Eduard Vinyamata i Camp
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Proposta de creació d'una futura organització civil preparada per intervenir en els conflictes armats amb la finalitat de resoldre el conflicte i prestar ajut d'emergència de caràcter humanitari sense fer ús de cap mena de violència.

Diagnòstic

En els conflictes armats i violents actuals, la població civil representa el 90% de baixes, només són el 10% les baixes militars. Contràriament, en el passat aquestes xifres eren, més o menys, inverses. Esta sobrerament demostrat que la violència, lluny de ser una tècnica eficaç de resolució de conflictes humans és, justament, la que n'és la seva causa. No n'hi ha prou en denunciar la violència, cal trobar alternatives concretes i d'una eficàcia garantida i major.

Objectius

Protegir la població civil i els seus recursos vitals, en el marc de conflictes armats, sense utilitzar de cap tipus de violència física, política, econòmica, psicològica, jurídica o estructural.
Resoldre pacíficament els conflictes armats.

Tanmateix, per servir com un eficaç interlocutor en la resolució de conflictes bèl·lics fidel als principis del que internacionalment es coneix com a Resolució de Conflictes, es a dir, sense el recurs de cap mena de violència. No únicament la violència física sinó tampoc política, econòmica, psicològica, jurídica o estructural. Un altre dels objectius de la preparació de persones com a Guerrers de Pau, seria la lliure elecció de les tasques a les que cada individu hagi volgut incorporar-se.

Mitjans i/o Instruments.

Guerrers de Pau.

Es tractaria de d'una organització estable capacitada per a la intervenció eficient en zones de conflicte armat o violent, amb la finalitat de protegir la població civil i els seus recursos vitals, en base als principis de la no-violència. Els Guerrers de Pau desenvoluparan diferents tasques de protecció no-violenta a partir de la lliure elecció que cadascú haurà fet al moment de la seva incorporació. Llurs estratègies i accions s'inscriuran en les desenvolupades pel moviment internacional de Resolució de Conflictes, el que inclou també tasques de mediació pacífica entre les parts enfrontades.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Eduard Vinyamata és professor de l'Universidad Raimón Llull de Barcelona, a les facultats de Psicologia i Ciències de l'Educació i a la de Ciències de la Comunicació. Professor i coordinador de cursos de Postgrau en Mediació i resolució de conflictes a l'ICESB de la mateixa universitat. Doctor en Ciències Socials, la seva tesi tractà sobre Diplomàcia i resolució de conflictes. La seva formació universitària, es desenvolupà en diferents períodes de temps tant a França (Universitats de la Sorbona y Perpinyà) com en programes de postgrau als Estats Units d'Amèrica (universitats de Georgetown y George Mason, a l'Institute for Conflict Analysis and Resolution).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Insumisos en los cuarteles, por un debate sobre el militarismo

Redacció: Mario Javier Firmenich Martínez
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Se presentó desde el Movimiento de Objeción de Conciencia (MOC) una nueva estrategia desobediente: la insumisión en los cuarteles. Cinco insumisos de todo el Estado, tras haber desertado de los cuarteles, rompieron sus actas de incorporación a filas ante la prensa para posteriormente presentarse públicamente en el Gobierno Militar de Madrid. En todo el Estado se realizaron diversas actividades para dar a conocer esta nueva estrategia. Con consignas como "Vamos a tomar medidas. Insumisión en los cuarteles" o "Si te llevan por mal camino... Salte de la fila y quítate el uniforme", quieren promover esta nueva forma de desobediencia civil. En respuesta al llamamiento a la desobediencia, nuevos insumisos se incorporaron a esta estrategia. Las acciones públicas han continuado, a pesar de que varios de los insumisos han sido detenidos. A pesar del silencio informativo, la semilla de la desobediencia sigue germinando en los cuarteles.

El modelo de defensa militar nos agrede, sus costes económicos son inaceptables (más que el total de los Ministerios de Industria y Energía; Educación y Ciencia; Agricultura, Pesca y Alimentación; Cultura...); las funciones de la "nueva" OTAN siguen siendo de dominación Norte-Sur; las intervenciones militares "humanitarias" y "pacificadoras" son una hipocresía.

La insumisión de los cuarteles es una nueva vía de acción política que quiere romper el secretismo, la opacidad y la falta de control popular que encubre a toda la política de defensa.

El objetivo de la propuesta es: exigir un debate serio y profundo sobre el militarismo y sus consecuencias y afirmar la opción por una alternativa no violenta a la defensa militar.

Los medios expresados por la propuesta son: desertar de la "mili" para presentarnos públicamente en el nuevo marco de la campaña del MOC y asumir las consecuencias legales (insumisión en los cuarteles), y participar en la denuncia del militarismo a través del desvío hacia fines socialmente útiles del dinero de la declaración de rentas que corresponde a los gastos militares (objeción fiscal).

Diagnòstic

1. El 6 de marzo de 1997 se presentó desde el Movimiento de Objeción de Conciencia (MOC) una nueva estrategia desobediente: la insumisión en los cuarteles. Cinco insumisos de todo el Estado: Plácido Ferrándiz Albert (Elche), Carlos Pérez Barranco (Valencia), Ignacio Ardanaz Ruiz (Pamplona), Javier Gómez Sánchez (Bilbao) y Alberto Isaba Lakabe (Pamplona), tras haber desertado de los cuarteles, rompieron sus actas de incorporación a filas ante la prensa para posteriormente presentarse públicamente en el Gobierno Militar de Madrid.

Coordinadamente en todo el Estado se realizaron diversas actividades por parte del MOC para dar a conocer esta nueva estrategia. Con consignas como "Vamos a tomar medidas. Insumisión en los cuarteles" o "Si te llevan por mal camino... Salte de la fila y quítate el uniforme", en medio de originales e irónicos actos de protesta, quieren promover esta nueva forma de desobediencia civil.

2. En respuesta al llamamiento a la desobediencia, nuevos insumisos se incorporaron a esta estrategia. Las acciones públicas han continuado, a pesar de que varios de los insumisos han sido detenidos. Casi nada de todo esto ha sido dado a conocer por los medios de información "oficiales", ya que es una estrategia que cuestiona directamente la esencia de una institución "democrática" como son las Fuerzas Armadas. A pesar del silencio informativo, la semilla de la desobediencia sigue germinando en los cuarteles.

3. Desobedecer, colectiva, pública y no violentamente al ejército y al militarismo es bueno para la salud social. El modelo de defensa militar no nos protege, sino que nos agrede. Los costes económicos de cualquier modalidad de ejército son inaceptables: 1,9 billones de pesetas en el gasto militar para 1997, (más que el total de los Ministerios de Industria y Energía; Educación y Ciencia; Agricultura, Pesca y Alimentación; Cultura...); las funciones de la "nueva" OTAN siguen siendo de dominación Norte-Sur; las intervenciones militares "humanitarias" y "pacificadoras" en conflictos generados desde la injusticia del orden económico y político internacional, y agravados por el tráfico de armas internacional, son una hipocresía.

4. La insumisión de los cuarteles es una nueva vía de acción política que quiere romper el secretismo, la opacidad y la falta de control popular que encubre todo lo relacionado con la política de defensa.

Objectius

Exigir la apertura de un debate serio y en profundidad sobre el militarismo y sus consecuencias y afirmar la opción por una alternativa no-violenta a la defensa militar.

Mitjans i/o instruments.

1. Desertar de la "mili" para presentarnos públicamente en el nuevo marco de la campaña del MOC y asumir las

consecuencias legales (insumisión en los cuarteles).

2. Participar en la denuncia del militarismo a través del desvío hacia fines socialmente útiles del dinero de la declaración de rentas que corresponde a los gastos militares (objeción fiscal).

Documentació tractada:

Mambrú 57 (verano 97) de la nota insumisión.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Co-Escucha: ayuda mutua por la escucha

Eneko Landaburu

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Los seres humanos somos por naturaleza inteligentes, afectuosos, cooperativos y alegres. Sin embargo, nuestra conducta suele estar lejos de esta definición, ya que a lo largo de nuestra vida vamos pasando por muchas experiencias angustiosas que paralizan nuestra inteligencia, disminuyendo nuestra capacidad de razonar.

Los seres humanos disponemos de mecanismos naturales para liberarnos de estas experiencias angustiosas, aunque estén reprimidos en la mayor parte de las culturas.

A través de la Co-Escucha, un método de ayuda mutua por la escucha que comprende el Co-Consejo (relación cooperativa, de igual a igual) y la Re-Evaluación (nueva forma de percibir una experiencia penosa), personas de todas las edades y condiciones aprenden a respaldarse mutuamente y a liberar los mecanismos espontáneos del desahogo. A través de la liberación de estos mecanismos naturales, podrán desprenderse de las consecuencias de sufrimientos que padecieron en el pasado.

El método es útil también en situaciones de conflictos colectivos, ya que permite comprender las razones y sentimientos de nuestros oponentes.

Diagnòstic

-Los seres humanos somos por naturaleza inteligentes, afectuosos, cooperativos y alegres. Sin embargo, nuestra conducta suele alejarse de esta definición, ya que a lo largo de nuestra vida vamos pasando por muchas experiencias angustiosas que paralizan nuestra inteligencia, disminuyendo nuestra capacidad de razonar.

-Para liberarnos de estas experiencias angustiosas poseemos mecanismos naturales espontáneos que se manifiestan cuando alguien nos escucha, en forma de descargas emocionales: llorar, reír, temblar, rabiar, sudar, bostezar, etc.

Estos mecanismos de desahogo están reprimidos en casi todas las culturas, por lo que vamos acumulando angustias a lo largo de nuestra vida, disminuyendo así nuestra inteligencia y alegría de vivir.

-En sociedades individualistas y competitivas como las occidentales, dar ayuda y recibir ayuda, mirarse de frente con la intención de ayudarse, es algo todavía poco frecuente. También resulta contracultural fomentar el desahogo emocional en sociedades que condenan el llanto y la exteriorización del dolor como señales inequívocas de debilidad.

-Sin embargo, estos desahogos emocionales permiten que todos los datos almacenados de forma desordenada durante las experiencias dolorosas se clasifiquen y conviertan en información útil, disponible para entender experiencias posteriores.

-Una fuente frecuente de conflictos es la que tiene su origen en la tendencia que tenemos los seres humanos de estar a favor de unos y en contra de otros, lo que nos conduce a no escuchar a quienes no participan de nuestras ideas.

Objectius

Objetivos generales:

-Aportar una vía de solución al problema de la irracionalidad humana, que impide resolver cuestiones clave, como la guerra nuclear, la explotación y el hambre.

-Hacer ver la importancia de que todas las personas y colectivos puedan y deban ser escuchados, al margen de sus problemáticas, sentimientos e ideología.

-Conseguir la resolución de conflictos a través de la escucha.

Objetivos concretos:

-Recuperar los mecanismos espontáneos de liberación de las experiencias angustiosas. La descarga emocional nos hará tomar conciencia del trauma del pasado, asimilarlo (reevaluarlo) y poder vivir desde el presente.

-Hacer salir a las personas de la pasividad con la que viven sus angustias, haciéndolas responsables de su propio bienestar: la salud mental no es un asunto privativo de psicólogos y psiquiatras.

-En un conflicto colectivo, el objetivo es que un bando deje de juzgar a otro, con el fin de pasar a escucharse y comprender las problemáticas vividas desde el otro bando.

-A título personal, el objetivo es facilitar una nueva percepción de las experiencias penosas del pasado para que el conflicto sea capitalizable y pueda así enriquecernos.

Mitjans i/o Instruments.

La propuesta es un método de ayuda mutua, la Co-Escucha o Escucha Cooperativa, que hace incapié en el poder curativo de la escucha y la descarga emocional subsiguiente. El Movimiento Internacional de Re-Evaluación por el Co-Consejo ("Counselling") ha sido promovido por Harvey Jackin.

-El método de la Co-Escucha comprende el Co-Consejo (relación cooperativa, de igual a igual) y la Re-Evaluación

(nueva forma de percibir una experiencia penosa), y está pensado para que personas de todas las edades y condiciones aprendan a respaldarse mutuamente y a liberar los mecanismos espontáneos de desahogo. A través de la liberación de estos mecanismos naturales, podrán desprenderse de las consecuencias de sufrimientos que padecieron en el pasado.

-El "Co-Consejo" es la relación cooperativa de igual a igual, en la que se desarrolla este proceso:

- a) conviene no aconsejar ni empeñarse en resolver, así como no interpretar, consolar, o quitar importancia a lo que estamos escuchando;
- b) algunas actitudes hacia la persona que escuchamos favorecerán el desahogo: aprobación, agrado, respeto, confianza en la capacidad del que nos habla. No hay que dar la razón a la persona a la que escuchamos, ni hacerle ver que no la tiene;
- c) se necesita un voluntariado de escuchas que abra canales de comunicación entre todos los sectores de la población. Para ser un buen escucha, hay que aprender muchas cosas.

-La "Re-Evaluación" se refiere a la nueva forma de percibir una experiencia penosa pasada, una vez vivida la descarga emocional. En co-escucha se dice que tragarse el dolor debilita y que después del llanto recuperamos la fuerza.

-La "Co-Escucha" se pone en práctica en reuniones para "pensar" sobre un tema concreto, y que tienen las siguientes reglas de juego:

- a) no vale interrumpir: cuando alguien habla, los demás escuchan y muestran interés con la postura y los gestos de la cara;
- b) nadie habla dos veces hasta que todos no hayan hablado una vez;
- c) alguien se preocupa de que no nos vayamos por las ramas, y que el pensamiento se centre en el tema elegido (un moderador);
- d) alguien toma nota de las ideas más importantes que van saliendo para que no se las lleve el viento y pasen al olvido. Luego pueden ser publicadas para que otros puedan seguir pensando en base a los frutos de nuestros pensamientos.

-La aplicación de la Co-Escucha a la resolución de conflictos ofrece tres posibilidades, que pueden utilizarse sucesivamente:

- a) dos personas o grupos en conflicto se buscan cada uno un escucha, se van a lugares distintos, aparte, y se desahogan ("para unir a los seres humanos, primero hay que separarlos");
- b) una persona hace de mediador. Las partes en conflicto están presentes y un mediador escucha a todos, delante de las otras partes;
- c) dos personas en conflicto, a solas, buscan un lugar donde no puedan ser interrumpidas. Llevan consigo papel, lápiz, moneda y avisador. La moneda decide quien empieza a hablar. Se pone el avisador para 5 minutos. El que habla, lo hace del tema que quiera. El que escucha no puede interrumpirle. Puede tomar notas para luego rebatir aquellos argumentos con los que no esté de acuerdo. Cuando terminan los cinco minutos, el que ha estado escuchando tiene que hacer un resumen de lo que se ha dicho. Si el locutor no está satisfecho dice "no lo captaste del todo bien", y a continuación aclara lo que el otro no entendió. En media hora da tiempo a participar unas dos veces cada uno. La dosis: 1/2 hora tres veces por semana. Se trata de obligarse a escuchar y evitar debates interminables entre personas que conviven o trabajan juntas. También se evita así el abuso por parte de personas que tienen más agilidad de pensamiento o de habla.

-Además de a la mejora del estado de ánimo de las personas, la Co-Escucha también puede aplicarse a muchos campos, como a la enseñanza (para adquirir conocimientos es mejor librarse de angustias y preocupaciones) y a la terapia de enfermedades mentales y del carácter.

Documentació tractada:

Carta de presentación de la Asociación para la Promoción y Difusión de la Escucha en Catalunya.

Artículo: "Escuchaos los unos a los otros", revista "Integral", núm. 111 - Marzo del 89

Se ha solicitado a Sumendi, información detallada sobre el tema, así como bibliografía existente.

Hay editados unos 15 libros y unas 40 cintas de vídeo y cassettes. En castellano, entre la bibliografía, se recomienda: "El lado humano del ser humano" y "Manual elemental de la Escucha".

Existen también publicaciones periódicas donde compartir experiencias.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mediación y democracia: la aportación de la mediación en la transformación de la sociedad

Maria Cristina Recouso Franco

Redacció: Maria Cristina Recouso Franco

Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Experiències

Resum

La mediación, como forma alternativa de resolución de conflictos, favorece un cambio de actitudes personales que puede ayudar a la transformación democrática de la sociedad.

Diagnòstic

Las sociedades, actualmente, establecen en su seno relaciones individuales y grupales cada vez más complejas al mismo tiempo que más abiertas. Ello también puede decirse de las relaciones entre los diferentes países. Estas interrelaciones no se desarrollan, en muchas ocasiones, en un plano de igualdad y respeto del otro. Es por eso que nos encontramos con que los conflictos que se generan se resuelven muchas veces desde una posición de poder que niega la evolución democrática tanto en el ámbito individual como en el de los países.

Objectius

¿Qué debemos entender por democracia en las relaciones? En las interpersonales, en mi opinión, se establecen unas relaciones democráticas cuando todas las partes pueden expresar libremente su parecer, cooperan voluntariamente unas con otras, se respetan mutuamente y no solamente ejercen sus derechos sino que también asumen sus responsabilidades. Creo que no puede haber una sociedad democrática si los que conviven en ella no se comprometen con claridad en el ejercicio de sus derechos y responsabilidades, por más que muchos supongan que una vez que se ha votado un gobierno, toda la responsabilidad se ha transferido a los que ejercen la actividad de gobernar. Existe una responsabilidad social en nuestra actividad de la cual debemos ser conscientes. Otros signos de una verdadera transformación democrática de la sociedad son: la concreción de la igualdad de oportunidades, el acceso a la educación y la sanidad, la distribución equitativa de los recursos económicos y la garantía de unos mínimos vitales para todos. Obviamente, todavía estamos muy lejos de tener unas relaciones personales y entre países que cumplan totalmente con estas premisas.

Mitjans i/o Instruments.

Dentro de este contexto de objetivos a lograr, la mediación, como forma alternativa de resolución de los conflictos que se generan, nos puede ayudar a avanzar en la consecución de la transformación social. ¿Por qué la mediación? Por la manera en que se desarrolla el proceso. Primero, cuando se produce un conflicto y las partes enfrentadas acceden a la mediación para llegar a un acuerdo, ya han realizado un primer acto de cooperación mutua, porque voluntariamente aceptan el proceso y comparten el costo del mismo. Segundo, porque, aunque asistidas por una tercera parte imparcial, las partes asumen la responsabilidad de sus propios acuerdos y decisiones, es decir son dueñas de su conflicto y de su resolución. Tercero, porque durante la mediación cada una de las partes expresa libremente su visión del conflicto y lo que cree que lo produce.

Finalmente, en este proceso, el mediador/la mediadora, tercero/a imparcial que asiste a las partes enfrentadas y conduce el proceso, tiene la responsabilidad de evitar que alguna de las partes se sitúe en una posición de dominio de la otra, asimismo debe vigilar que se mantenga una actitud de respeto mutuo y facilitar con su trabajo la comunicación entre las partes, al mismo tiempo que se compromete a mantener la confidencialidad de lo que se trata en las sesiones, con lo cual afirma su respeto a las partes en conflicto.

Al final del proceso, las partes enfrentadas habrán reflexionado sobre su conflicto y las razones del mismo y el acuerdo al que lleguen dará satisfacción a ambas, ya que lo sentirán el propio, libremente pactado. De esta manera, también se evita el deterioro emocional que puede producir, por ejemplo, un largo proceso judicial, puesto que, en general, por la mediación se logra un acuerdo en un plazo relativamente corto de tiempo. Asimismo, se logra mantener la confidencialidad del conflicto, que no queda expuesto al público como podría ser el caso cuando se recurre a la justicia.

Es decir, la mediación en su desarrollo favorece un cambio de actitudes que puede ayudar a la transformación democrática de la sociedad.

No obstante, se debe dejar constancia de que no todos los conflictos que se producen en nuestras sociedades complejas pueden resolverse por la mediación y que en algunos tipos de conflictos es la propia sociedad la que legisla y obliga a someterlos a mediación.

Documentació tractada:

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Socióloga, licenciada por la Universidad de Buenos Aires, Argentina.

Especialización en resolución alternativa de conflictos, Universidad Politécnica de Catalunya.

Socia fundadora y mediadora del "Centre de Mediació i Resolució de Conflictos, S.L.", de Barcelona.

Miembro de ACDMA (Associació Catalana per al Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge), participando en las comisiones de "Mediación y Familia" y "Mediación Escolar".

Actividades empresariales de comercio exterior.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Objeció fiscal a los gastos militares

Servicio de Información de la Objeció Fiscal

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

1. A principios de siglo se conoció el derecho a la objeció de conciencia.
2. La creació de armamentos es una amenaza que afecta a toda la sociedad. El ejército continúa respondiendo a los intereses de los países desarrollados que ejercen como árbitros y policías del nuevo orden mundial. Una parte importante de los presupuestos militares la ponemos directamente en las cuentas de Hacienda a través del impuesto sobre la renta.
3. La declaración de la renta continúa siendo la única ocasión que tenemos de arreglar nuestras cuentas con el Estado.
4. En 1984, con el apoyo de la Asamblea de No-violencia de Cantabria, de Justicia y Paz de Barcelona y del movimiento de Objeció de Conciencia, se realizó la primera campaña de objeció fiscal a los impuestos militares. La objeció fiscal consiste en desviar del impuesto sobre la Renta de las Personas físicas el porcentaje que corresponde al Ministerio de Defensa de acuerdo o una cantidad fija. Este dinero se desvía hacia finalidades socialmente útiles.
5. Los gastos militares representan, dieciocho veces más que la Ayuda al Desarrollo que los países de la OCDE transfieren al Tercer Mundo, absorben una cantidad siete veces mayor que la de los pagamentos que se le exigen a los países del Sur en concepto de servicios de la deuda. La acumulación de gastos militares en relación a las dificultades presupuestarias que tocan a los gastos sociales confirman la "racionalidad" de los objetores fiscales.
6. En el año 1986 se realizó el primer encuentro internacional de objetores fiscales con representaciones de Alemania, Italia, Francia, EE. UU, Canadá, Gran Bretaña, Bélgica, Holanda, Japón, Australia, Finlandia y España.
7. Los estados no aceptan la objeció fiscal, por eso se estudia una estrategia común de presentar a los tribunales internacionales de derechos humanos a la OF como un Derecho Fundamental de las Personas.
8. La Comisión de Libertades Civiles del Parlamento Europeo ha aceptado que la objeció de conciencia alcanza al tema impositivo.
9. Los objetores y objetoras se ven expuestos a sanciones, recursos y embargos.

El objetivo de la propuesta es que en vez de gastar dinero en preparar la guerra, dedicarlo a mejorar la sociedad.

Entre los medios señalados se destacan: negarnos a colaborar con el ejército, que se respete el derecho a la objeció de conciencia fiscal como derecho fundamental de las personas, que el objetor destine la parte objetada a finalidades socialmente justas, que la OF sea una tarea coordinada y colectiva, que se envíe una carta al grupo más cercano de OF con los datos personales, la cantidad objetada y la destinación escogida para evaluar la campaña, tener conocimiento de las acciones de Hacienda y mantener una comunicación más rápida y fluida con los objetores.

Diagnòstic

1. Si hay guerras es porque hay gente que las hace y a la guerra la hacen ir adonde interesa.
2. A principios de siglo, en Suecia, se conoció por primera vez el derecho a la objeció de conciencia.
3. Las leyes continúan diciendo que reconocer la objeció de conciencia se reduce a aceptar que un hombre no vaya al servicio militar, esto supone una gran reducción del significado de la objeció de conciencia.
4. La creació constante de armamentos que hacen posible la desaparición de la vida en el planeta es una amenaza real que afecta a toda la sociedad. No nos debemos dejar engañar por el nuevo papel "social" de los ejércitos que se nos intenta dar. El ejército continúa respondiendo a los intereses de los países desarrollados que ejercen como árbitros y policías del nuevo orden mundial.
5. El sistema militar está produciendo estragos en la humanidad y su entorno. Una parte importante de los presupuestos militares la ponemos directamente en las cuentas de Hacienda a través del impuesto sobre la renta.
6. La declaración de la renta continúa siendo la única ocasión que tenemos de arreglar nuestras cuentas con el Estado.
7. En 1983 la Asamblea Andaluza de No-violencia se plantea la idea de objeció de conciencia fiscal como respuesta a la aparición de la Ley de dotaciones presupuestarias para el sostenimiento de las Fuerzas Armadas de 1982. En 1984, con el apoyo de la Asamblea de No-violencia de Cantabria, de Justicia y Paz de Barcelona y del movimiento de Objeció de Conciencia, se convirtió en la primera campaña de objeció fiscal a los impuestos militares.
8. Técnicamente la objeció fiscal consiste en desviar del impuesto sobre la Renta de las Personas físicas el porcentaje que corresponde al Ministerio de Defensa de acuerdo con los presupuestos del Estado o una cantidad fija. Este dinero se desvía hacia finalidades socialmente útiles, no se trata de pagar menos impuestos, sino librar de su impuesto una parte hacia algo que verdaderamente defienda. La objeció fiscal se constituye así en una lucha que tiene un componente de solidaridad para impulsar otras luchas, es decir, una defensa alternativa.

La evolución anual de la objeción fiscal no depende sólo del número de objetores/as de conciencia, sino también de sus declaraciones, por lo que el aumento sostenido de objetores/as fiscales no se corresponde con un aumento paralelo de las cantidades objetadas.

9. Los gastos militares representan, dieciocho veces más que la Ayuda al Desarrollo que los países de la OCDE transfieren al Tercer Mundo, absorben una cantidad siete veces mayor que la de los pagamentos que se le exigen a los países del Sur en concepto de servicios de la deuda. Es en defensa donde el "esfuerzo" español se asemeja al comunitario.

10. La acumulación de gastos militares y su consideración en relación a las dificultades presupuestarias que tocan a los gastos sociales no hacen más que confirmar la lógica de "racionalidad" de las posiciones de los objetores fiscales.

11. Desde hace años, en estados como Alemania, Holanda, Canadá, EE.UU, Francia, Italia, etc, se organizan campañas de objeción fiscal.

En el año 1986 se realizó el primer encuentro internacional de objetores de objetores fiscal, bajo el lema "ni una peseta para el armamento", con representaciones de Alemania, Italia, Francia, EE.UU, Canadá, Gran Bretaña, Bélgica, Holanda, Japón, Australia, Finlandia y España.

12. Los estados no aceptan la objeción fiscal como un derecho de las personas, por eso se estudia una estrategia común de presentar a los tribunales interestatales de derechos humanos, la objeción fiscal como Derecho Fundamental de las Personas. El día 2 diciembre de 1993 se aprobó una resolución en la Comisión de Libertades Civiles del Parlamento Europeo aceptando que la objeción de conciencia alcanza al tema impositivo, e insta a sus estados miembros a dar una respuesta.

13. Los objetores y objetoras se ven expuestos a sanciones, recursos y embargos.

14. Durante la década de campañas de OF, se ha dado apoyo a diferentes proyectos internacionales y estatales con fines solidarios hacia el Tercer y Cuarto Mundo. La edición de material, la coordinación estatal e internacional, el seguimiento de casos jurídicos... tiene un costo de dinero que se subvenciona entre todos aquellos que lo desean.

Objectius

Dedicar el dinero a mejorar la sociedad en vez de gastarlo en preparar la guerra.

Mitjans i/o instruments.

1. Para que alguna cosa que no nos agrada deje de existir lo que debemos hacer es negarnos a colaborar, en este caso, con el ejército. En esta propuesta convocamos a la no colaboración, a la desobediencia civil a las intenciones del Estado de hacernos partícipes de la injusticia.

2. El Estado debe respetar el derecho a la objeción de conciencia fiscal en todos los temas relacionados con el tema de los derechos funda-mentales de las personas mientras que el/la objetor/a debe destinar la parte objetada a finalidades socialmente justas.

3. Enfrentarse a Hacienda, en el derecho a decidir no pagar impuestos para armamento, debe ser una tarea coordinada y colectiva.

4. Al hacer la Objeción Fiscal es necesario que se envíe una carta al grupo mas cercano de OF con los datos personales, la cantidad objetada y la destinación escogida. Así se podrá evaluar la campaña, tener conocimiento de las acciones de Hacienda y mantener una comunicación más rápida y fluida con los objetores.

Documentació tractada:

Objecció fiscal a les despeses militars

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Resolució de conflictes, un nou horitzó

Eduard Vinyamata i Camp

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Experiències

Resum

El conflicte és un element amb el qual convivim en el decurs de tota la nostra vida. Conflictes que ens afecten tant individualment com col·lectivament: socials, laborals, polítics internacionals, conflictes amb un mateix, etc.

La resolució de conflictes no tracta de buscar culpables per després jutjar-los, sinó que, a través d'un mediador, acordarà entre ambdues parts les capacitats de la serenitat. La resolució de conflictes és un sistema molt innovador d'entendre les relacions humanes, que no analitza, ni jutja ni sanciona, que resol eficaçment a través de la pacificació. En la resolució de conflictes no existeixen culpables, malgrat les proves que puguin aportar-se. Els conflictes comencen a resoldre's quan decidim iniciar el procés de pacificació i renunciem a prendre part i a jutjar les parts implicades.

L'objectiu implícit de la resolució de conflictes és el restabliment de l'harmonia original, de la comunicació i la cooperació de les relacions humanes. L'objectiu final és la pacificació amb un sistema òptim per resoldre els conflictes i problemes per un mateix.

Mitjançant la comprensió, l'observació i la percepció d'una realitat conflictual es podran aconseguir els objectius d'harmonia i serenitat entre les parts. Un instrument important, en la resolució, és la reconciliació com a sistema per a superar ofenses, ressentiments i dificultats.

Diagnòstic

1. Des de fa temps comptem amb un nou horitzó en el pensament humà sorgit de la inquietud de trobar solucions als seus problemes.

2. El conflicte és un element amb el qual convivim en el decurs de tota la nostra vida. Conflictes que ens afecten tant individualment com col·lectivament: socials, laborals, polític internacionals, conflictes amb un mateix. Sobre la naturalesa del conflicte hi ha diverses teories. Freud, per exemple, afirmava que l'agressivitat forma part de les característiques instintives de l'ésser humà; d'altra banda, Marx, conclou que és la societat la generadora de conflictes.

3. La història de la Humanitat és la història dels conflictes: relacions entre l'home i la dona, entre els pares i els fills, entre germans, entre persones que comparteixen el mateix lloc de feina, entre veïns d'una barriada o habitants d'una ciutat, o d'un país, etc. Qualsevol element diferenciador pot ser la causa aparent del conflicte. El conflicte comença en un mateix i es fa més cru en les nostres relacions amb els altres. Quan sorgeix un conflicte, tractem de trobar el culpable per aplicar algun càstig i alliberar-nos del problema que ens incomoda.

4. La resolució de conflictes no tracta de buscar culpables per després jutjar-los, sinó que a través d'un mediador acordarà entre ambdues parts les capacitats de la serenitat. La resolució de conflictes és un sistema molt innovador d'entendre les relacions humanes, que no analitza, ni jutja, ni sanciona; que resol eficaçment a través de la pacificació. Es tracta de facilitar i induir els processos de pacificació que contribuiran a diluir el conflicte, de desenvolupar el principi que en el resultat de les nostres relacions socials, tots hem de guanyar. No hi ha, per tant, ni vencedors ni vençuts. En la resolució de conflictes no existeixen culpables malgrat les proves que puguin aportar-se. Els conflictes comencen a resoldre's quan decidim iniciar el procés de pacificació i renunciem a prendre part i jutjar les parts implicades.

Objectius

L'objectiu implícit és restablir l'harmonia original de la comunicació i de la cooperació de les relacions humanes. Resoldre els aspectes perniciosos i els inconvenients originats pel desenvolupament dels conflictes en lloc de sancionar els actes humans.

L'objectiu final és la pacificació amb un sistema òptim de resoldre els conflictes i problemes per un mateix. Reduir la tensió, induir la serenitat, desenvolupar l'autoestima i la pròpia confiança, suscitar la reconciliació, tot allò que pugui induir a l'equilibri, al benestar intern i a l'harmonia.

Mitjans i/o Instruments.

1. Mitjançant la comprensió, l'observació i la percepció d'una realitat conflictual es podran aconseguir els objectius d'harmonia i serenitat entre les parts.

2. Mitjançant coneixements de psicologia, pedagogia, història, medicina o ciències polítiques, depenent de quin tipus de conflictes s'hagin de resoldre.

3. Un instrument important, en la resolució, és la reconciliació com a sistema superador d'ofenses, ressentiments i dificultats.

4. L'ús de qüestionaris especialment preparats per induir les parts en conflicte a retrobar-se amb elles mateixes, a expressar les seves necessitats, els seus desigs o temors, o a recuperar per ells mateixos la confiança o l'autoestima.

5. Jocs de rol, dramatització dels mateixos processos conflictuals, dinàmiques de grup, etc.

6. En conflictes d'àmbit col·lectiu, l'ús dels mitjans de comunicació social, són instruments imprescindibles.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Eduard Vinyamata és professor de l'Universitat Raimón Llull de Barcelona, a les facultats de Psicologia i Ciències de l'Educació i a la de Ciències de la Comunicació. Professor i coordinador de cursos de Postgrau en Mediació i resolució de conflictes a l'ICESB de la mateixa universitat. Doctor en Ciències Socials, la seva tesi tractà sobre Diplomàcia i resolució de conflictes. La seva formació universitària, es desenvolupà en diferents períodes de temps tant a França (Universitats de la Sorbona y Perpinyà) com en programes de postgrau als Estats Units d'Amèrica (universitats de Georgetown y George Mason, a l'Institute for Conflict Analysis and Resolution).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Rwanda: per un poble reconciliat en un estat de dret

Joan Carrero Joan Casòliva i Barcons
Fundació S'Olivar - Inshuti

Redacció: Joan Casòliva i Barcons

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Cal construir un Estat de dret a Rwanda, base per a una veritable reconciliació, pau i desenvolupament durables en el país, tot i partint de la condemna del genocidi comès contra els tutsi i condemnant el genocidi encara en curs contra els hutu.

Demanam que, siguin les que siguin les seves funcions o pertinences ètniques, els autors de crims de genocidi, crims contra la pau i contra la humanitat, així com d'altres violacions dels drets de l'home, siguin identificats per a respondre dels seus actes, cadascú individualment. Per això, considerem que el Tribunal Penal Internacional per a Rwanda és l'únic marc apropiat per a jutjar els responsables d'aquests crims. La competència d'aquest Tribunal s'ha d'estendre més enllà del termini i jutjar, a més del crims contra la humanitat tal i com estan definits per la resolució n° 955/1994 del Consell de Seguretat de Nacions Unides, els crims contra la pau i els crims de guerra. Cal honorar la memòria de totes les víctimes del drama rwandès, sense excepció, i evitar d'explotar per a finalitats polítiques les desgràcies que han omplert de dol les famílies i el poble rwandès, així com la humanitat sencera. Cal construir la pau a Rwanda a fi que es previngui la desintegració total del país, en bancarrota a causa de la violència.

La recent invasió de la RD del Congo pels exèrcits de Rwanda, Uganda i Burundi, és la mostra més clara de les pretensions expansionistes d'aquests tres països, que compten amb el suport dels Estats Units. Però la reacció dels països de la regió, que s'hi han oposat, fa preveure un conflicte llarg, que pot tenir unes conseqüències devastadores per a la població civil, que ja ha patit durant més de trenta anys la dictadura de Mobutu.

Diagnòstic

En el moment actual, Rwanda ja ha perdut més del 40% de la seva població a causa dels crims contra la pau i dels crims contra la humanitat, en una guerra declarada contra el poble. Ja, el juliol de 1994, més de la meitat de la població, és a dir prop de quatre milions de persones, estaven mortes o desplaçades a l'interior o refugiades a l'exterior del país. Segons les xifres de la Divisió d'empadronament de la població del Ministeri de l'Interior del Govern FPR, el nostre país deplorava 2.101.250 víctimes mortes, a finals de 1994. Les estimacions establertes a mitjan 1997 avancen les xifres de 3.150.000 persones mortes, incloent-hi tant les víctimes del genocidi -del qual també el dels refugiats a l'ex-Zaire- com les de les diferents i nombroses massacres, com la de Kibeho, esdevinguda l'abril de 1995. Aquesta política d'exterminació del poble rwandès continua amb el silenci de la Comunitat internacional, silenci que va en contra de la Convenció per a la prevenció i la repressió del crim de genocidi, del 9 de desembre de 1948, i això des de la ruptura de l'acord de pau degut a una guerra d'agressió a Rwanda desencadenada pel FPR, a partir d'Uganda, l'1 d'octubre de 1990.

Llançada amb el suport del poder ugandès sota la complicitat personal del president Museveni, aleshores president en exercici de l'OUA, aquesta guerra va crear les bases d'una dramàtica cadena de violències sense precedents. Crims contra la pau i contra la humanitat van ser comesos, i es va institucionalitzar una impunitat, amb menyspreu del dret internacional. Així, la Carta de l'ONU, signada el 26 de juny de 1945 a San Francisco, i la Carta de l'OUA, signada el 25 de maig de 1963, són trepitjades des del 1990. Com sabeu, aquestes cartes exigeixen el respecte de la igualtat de sobirania dels Estats, la no intervenció en els afers interiors dels Estats membres i condemnen sense reserves les activitats subversives en el territori dels Estats veïns sobirans. El suport d'Uganda a la guerra d'agressió del FPR a Rwanda atempta contra la Convenció de l'OUA del 10 de setembre de 1969, relativa als aspectes específics referents al problema dels refugiats. Aquesta demana, sense equívocs, als Estats signants, "prohibir, als refugiats residents en els seus respectius territoris, d'atacar un Estat membre de l'OUA, fent ús de les armes o de mitjans mediàtics susceptibles de causar tensions entre els Estats membres". Segons els termes de l'article 102 de la Carta de l'ONU, aquest patrimoni jurídic africà forma part integrant del dret internacional. El conflicte rwandès, que s'ha estès per tota la regió de l'Àfrica Central, es situa, doncs, al marge de tota aquesta legalitat internacional.

Avui, proves aclaparadores que s'obren pas cada vegada més, demostren la perfídia utilitzada per l'Exèrcit del FPR per tal de camuflar la seva gran responsabilitat en el genocidi d'abril de 1994. Fan referència, particularment, a l'atemptat del 06.04.94 contra l'avió del president Habyarimana, a bord del qual també hi viatjava el seu homòleg de Burundi, Cyprien Ntaryamira, així com els seus més pròxims col·laboradors i l'equip francès. Els testimonis fiables disponibles assenyalen el FPR i els seus còmplices com a planificador i executor de l'atemptat, amb gran menyspreu de l'acord de pau d'Arusha, del 4 d'agost de 1993. Segons el dictamen de la Comissió de l'ONU sobre Rwanda, en el seu informe S/1994/1405 del 9 de desembre de 1994, és aquest atemptat el que va "desencadenar greus violacions premeditades dels drets de l'home, incloent-hi violacions sistemàtiques, generalitzades i flagrant del dret internacional humanitari, crims contra la humanitat i actes de genocidi". És

escandalós que aquest genocidi sigui vergonyosament explotat com un veritable "xec en blanc" pel règim del FPR, que hi té una gran part de responsabilitat.

El 1990 el problema dels refugiats rwandesos estava en vies de conèixer una solució. L'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Refugiats i el Secretariat General de l'OUA, que prenién part en les negociacions entaulades a aquest efecte, són els testimonis privilegiats d'aquest fet històric incontestable. És així com el primer ministre ugandès, E. Kategaya, afirmava el 3 d'octubre de 1990, davant el Parlament ugandès, que el seu Govern "havia treballat conjuntament amb el Govern rwandès per trobar una solució política a la important població de refugiats rwandesos, i que la darrera reunió, celebrada a Kigali del 27 al 31 de juliol de 1990, havia portat a vies de solució prometedores". És permisible, doncs, negar tota legitimitat a la guerra d'octubre de 1990, que una campanya mediàtica vol fer passar per una guerra dels refugiats en lluita legítima pel seu dret inalienable al retorn al país. Aquesta guerra contra el poble rwandès va ser concebuda, més aviat, amb una estratègia portada als extrems, per prendre el poder.

Els mitjans apologistes del règim actual de Kigali persisteixen en l'error de sotmetre l'opinió pública a un dictat d'un pensament únic maniqueu, que presenta el FPR en termes de "bon alliberador", partit en guerra per parar el genocidi. Per perpetuar aquesta mentida, no es dubta a deixar passar al davant la paranoia sobre la realitat dels fets i donar una importància desmesurada a alguns elements isolats i sistemàticament recargolats. Així, el genocidi de 1994 va obrir un crèdit il·limitat, un xec en blanc, que permet al FPR justificar totes les abominacions passades i actuals, en les quals ell hi té responsabilitats polítiques i criminals evidents. Això també és vàlid per al genocidi dels refugiats rwandesos i burundesos a l'ex-Zaire. Les diferents organitzacions internacionals i congoleuses de defensa dels drets de l'home disposen de proves d'aquest genocidi. Ja en el seu informe del 2 d'abril de 1997 (E/CN. 4/1997/6/add. 2), l'enviat especial de l'Alt Comissari dels Drets de l'Home, el xilè Roberto Garreton, parlava de crims de "privacions col·lectives de la vida". Es tractava d'un eufemisme per a allò que convé anomenar "genocidi", segons els termes de la Convenció per a la prevenció i la repressió del crim de genocidi, del 9 de desembre de 1948. El Sr. Garreton cita en aquest informe més d'una cinquantena d'indrets precisos i enumera els fets sobre aquest genocidi, que es va caracteritzar per "massacres premeditades, la dispersió dels refugiats cap a zones inhospitalàries, el bloqueig sistemàtic de l'ajuda humanitària", etc...

El juliol de 1997, una comissió de l'ONU on hi havia, a més del Sr. Roberto Garreton, la Srta. Bacré Wanly Ndiaye, del Senegal, i Jonas Foli, de Ghana, respectivament relator sobre les execucions sumàries i expert sobre les desaparicions forçades, va examinar més d'un centenar de casos de massacres, tortures, violacions, pillatges i violacions greus dels drets de l'home. Totes aquestes violacions tenien, segons aquests experts <|>"un caràcter sistemàtic, producte d'una preparació prèvia". Vols de nit amb avions C-130 Gunship, veritables canoners volants, blindats i armats de canons amb míssils, metrallaven els camps de refugiats matant milers de persones innocents. Són aquests crims els que el general Kagame ha reconegut al reivindicar la victòria del Sr. Kabila, en una entrevista concedida al Washington Post, el 9 de juliol de 1997. Arribant a presentar, amb arrogància, el Sr. Kabila com un simple peó, Kagame reivindicava la planificació, força abans de l'octubre de 1996, i la realització de l'ofensiva militar de les forces de l'AFDL. Aquestes, amb el triple objectiu de desmantellar els camps de refugiats hutu, destruir l'estructura de les milícies i fer caure Mobutu "no eren capaces de fer-ho soles". Kagame va anunciar, al mateix temps, que els Estats Units havien pres la "sàvia decisió de deixar-lo fer". No hi ha, doncs, cap dubte que l'AFDL i l'APR van aplicar fredament una estratègia deliberada d'extermini dels refugiats rwandesos i burundesos, a vista de la Comunitat internacional. I, fins i tot, si la Comissió de les Nacions Unides encarregada d'investigar sobre les massacres dels refugiats a l'ex-Zaire, està bloquejada pel poder actual de Kinshasa i no se'n surt per acabar el seu informe, els fets són allà i els testimonis abunden per a documentar aquest genocidi.

Convidat pel Parlament europeu a mitjan gener de 1998, el general Kagame, president del FPR, vice-president de Rwanda, ministre de Defensa, comandant en cap de les Forces Armades i, per raó d'aquests nombrosos títols, efectivament "l'home fort de Rwanda", va qualificar aquesta mena d'esdeveniments-genocidi de "vent de canvi". Segons ell, les nombroses pèrdues de vides humanes representen "el preu a pagar per a eradicar els mals que privaven les nostres societats de direcció positiva". Aquesta percepció triomfalista no pot més que mostrar la seva incapacitat per a comprendre una tragèdia que ha desviat el futur de Rwanda, de l'Àfrica i de la humanitat sencera. Aprovant així el genocidi d'un poble, Kagame banalitzava les absurditats d'una guerra total contra el poble. Troba una justificació odiosa i sublim al sofriment de tot un poble a l'erigir-lo en virtut cardinal. Un poble ha sigut destruït, unes col·lectivitats han desaparegut i Kagame fa passar aquest empobriment definitiu de la humanitat com a pèrdues i profits en "direcció positiva". A l'ombra d'aquesta banalització de la guerra i del genocidi, el FPR intensifica actualment la seva guerra contra la població per tal d'eliminar tota veïllat d'oposició al seu règim etnofeixista. Això es tradueix en massacres a gran escala, assassinats polítics i "desaparicions", principalment dels refugiats darrerament expulsats cap a Rwanda, perseguits i deportats cap aquest país en "combois de la mort", amb menyspreu de la Convenció de Ginebra de 1951 sobre els refugiats. També hi ha exaccions de tota mena a les presons, avui sobrepoblades, amb més de 130.000 persones, entatxonades a més de quatre persones per metre quadrat, de les quals només una tercera part té un expedient d'acusació. Una gran part d'aquests presoners roman i mor a la presó simplement perquè membres del FPR, del seu Exèrcit APR i la seva milícia ABAKADA, o dels protegits del règim, s'han apoderat de les seves propietats. Per haver pogut sobreviure, molts supervivents del genocidi i de les massacres són difamats i humiliats per haver estat del costat dels dignataris de l'antic règim i, segons el FPR, s'amagarien avui sota falses aparences.

Els especialistes de la història de Rwanda i la majoria dels rwandesos saben que els INKOTANYI, nom triat deliberadament pel FPR a agredir Rwanda, van constituir una milícia de trista anomenada, la història de la qual es remunta al segle XIX. Molt coneguda per les seves atrocitats i el seu vandalisme, aquesta milícia va participar en

la consolidació d'un regne de més de quaranta anys de violència, entre 1850 i 1895, a l'interior del país i contra els països limítrofs. Rwabugiri, el rei d'aquella època, va menar moltes campanyes militars, com les guerres d'agressió contra Burundi, Tanzània, Uganda i contra la província congoleesa del Kivu, tot i reprimint els moviments populars interiors. L'anàlisi d'aquests conflictes que van marcar la història de Rwanda permet afirmar, sense cap mena de dubte, que el conjunt de les tensions conegudes a Rwanda són d'ordre polític, mentre que el problema de les ètnies només constitueix un problema secundari, sovint instrumentalitzat per a la causa del problema fonamental: la participació justa i equitativa del poder polític, econòmic i cultural, així com la justícia social. Aquesta anàlisi és vàlida per allò que va passar arran de la cèlebre revolució social de 1959 i més enllà, fins els nostres dies.

La història i, potser també, el Tribunal Penal Internacional per a Rwanda, a Arusha, establiran la justesa d'aquest fet important, fent justícia al poble rwandès, tot sencer, del qual les seves diferents ètnies són víctimes d'una campanya de culpabilització col·lectiva sota l'efecte de manipulacions pèrfides de l'opinió pública. En efecte, com es pot explicar, a l'afirmar contradictòriament que el conflicte de Rwanda és fonamentalment ètnic, que d'una banda el president dels famosos Interahamwe, Robert Kajuga, era un dels centenars de joves tutsi d'aquesta milícia, mentre que de l'altra banda, l'anterior president del FPR, Alexis Kanyarengwe, i molts dels seus col·laboradors, entre els quals l'actual president de la República, Pasteur Bizimungu, són hutus? Per això, la campanya de difamació col·lectiva contra tots els "antics dignataris del règim de Habyarimana", dels quals un nombre important es troben al si del Govern actual dominat pel FPR, no té fonament i el seu únic objectiu és la pèrfidia.

És així que una ideologia racista i feixista continua descrivint el factor ètnic com l'element fundador del problema rwandès, presentant hutu, tutsi i twa, com espècies animals al marge de la resta de la humanitat, nascudes i predestinades genèticament a matar-se entre elles. Això constitueix un treball revisionista de resurrecció del racisme i de la ideologia de "la desigualtat de les races". És així que, en els ambients d'extrema dreta, les tesis que s'oposen a la noció de progrés humà i neguen als negres el pensament i l'organització racional, estan de nou a l'ordre del dia. Es parla altra vegada d'una Àfrica "antihistòrica" "completament presonera de l'esperit natural", incapaç de moviment i desenvolupament. No s'està molt lluny de les arrels del nazisme, que fundava l'exterminació dels jueus en l'afirmació sense embuts que "la raça semítica comparada a la raça indoeuropea representa realment una combinació inferior de la raça humana". En una declaració recollida pel diari The Shariat, el president ugandès Yoweri Museveni, hauria revelat el secret del que passa a l'Àfrica central al declarar, el 04.04.97, que: "(la seva) la missió és d'encarregar-se que Eritrea, Etiòpia, Sudan, Uganda, Kenya, Tanzània, Rwanda, Burundi i Zaire, arribin a ser Estats federals sota una sola nació... El que Hitler va fer per unificar Alemanya, ho hem de fer també aquí. Hitler era un tipus intel·ligent, ...". Tot porta a creure, doncs, que el FPR està profundament motivat per aquesta mena d'ideologies. Ebrí del seu poder militar-feixista, s'aprofita criminalment de l'apatia de la Comunitat internacional, tetanitzada per l'autoculpabilització a causa de la seva no-assistència a persones en perill arran del genocidi. Exploitant aquest com un xec en blanc, el FPR exporta la seva estratègia de guerra contra els altres pobles africans. Projecta capgirar la situació geoestratègica a l'Àfrica central i oriental i més enllà i tot. Així, el secretari general d'aquest front, Denis Polisi, declarava el 15 de juny a Brussel·les que "Rwanda ha esdevingut una peça clau a la regió" i que "no es farà res més sense passar per ella". Afegia que "Rwanda acaba de resoldre el problema del Zaire i es prepara per resoldre'n d'altres a la regió". Quina arrogància hegemònica!

Es pot afirmar, sense por d'equivocar-se, que l'octubre de 1990 les ètnies començaven a no representar més que realitats amb una tradició socio-ètnica i narracions familiars. Amb el procés democràtic, encetat per l'esfondrament del sistema comunista, el 1989, el poble rwandès, majoritàriament, començava a optar per la racionalitat humana. Un cert corrent mobilitzador volia substituir la política de l'etnisme violent per la lògica del diàleg, en una societat pluralista i democràtica. D'una manera general, aquest corrent afirmava que el fenomen ètnic no és sinònim de retrocés, anarquia o replegament identitari. A la manera d'altres grups ètnics africans, repartits en molts països, d'una banda i l'altra de les fronteres, no es plantejava per al nostre poble de concebre la nació rwandesa seguint el criteri de l'ètnia. Els exemples de nombrosos casaments interètnics a Rwanda són allà per a confirmar aquesta veritat, sovint escarnida per la propaganda mediàtica. Així, malgrat la intensitat de la violència, de la qual és víctima, una majoria de rwandesos continua refusant la instauració de "hutulands" i "tutsilands" a Rwanda, conceptes pròxims de l'apartheid, un crim contra la humanitat, contra el qual el poble rwandès lluitarà amb determinació per salvaguardar la seva integritat. Aquesta majoria del poble rwandès aspira a reconciliar-se amb ell mateix per reconstruir, per fi, una societat pluralista, d'homes i dones lliures, sobirans, solidaris i en relació constructiva i amical amb la comunitat regional i internacional.

Ei que distingeix les nacions no són ni les ètnies ni les llengües sinó, més aviat, una comunitat d'idees, interessos, afeccions, records i esperança. Pensem que és criminal ressuscitar aquesta mena de "pangermanisme" hitlerià que consistia a "anar a mesurar els cranis de la gent" per prendre'ls per la força, dient-los-hi: "tu ets de la nostra sang, ens pertany". Inspirant-se en la Declaració universal dels drets de l'home, la Carta de l'OUA i la Carta africana dels drets de l'home i dels pobles consagren el principi de la sobirania dels pobles i els ciutadans, incloent el seu dret inalienable a no obeir més que un poder consentit democràticament pel poble.

Objectius

La solució del conflicte ruandès només pot reposar sobre la veritat respecte a tot el que ha contribuït a encendre el foc d'aquest conflicte. Les causes i els efectes del drama rwandès es comprenen millor analitzant tot un entrellat complex de causes i efectes vinculats a la ruptura de la pau, causada per la guerra d'agressió a Rwanda

a partir d'Uganda, l'octubre de 1990. És l'agressor el que, per les armes i no per les urnes, va accedir al poder a Rwanda. No té cap credibilitat després de l'atemptat que va costar la vida als presidents Habyarimana, de Rwanda, i Ntaryamira, de Burundi, el vespre del 06.04.94, desencadenant el genocidi i una cadena de violència assassina, de la qual ell ha de respondre de responsabilitats enormes.

La Comunitat internacional, en general, i els països membres de l'ONU i de l'OUA, en particular, que van fallar en els seus compromisos, dels quals el de prendre les "mesures necessàries per al manteniment i el restabliment de la pau i la seguretat internacionals" a Rwanda i a la nostra regió, poden encara recuperar-se'n per tal de donar esperança al poble rwandès i a la humanitat. Cal la recerca d'una solució política duradora, garantint l'Estat de dret, la veritat sobre el drama rwandès, la justícia i la democràcia, bases de la veritable reconciliació, de pau i desenvolupament durables a Rwanda.

Mitjans i/o instruments.

1. Represa i manteniment de Rwanda a la llista dels països administrats per l'òrgan central del mecanisme de l'OUA sobre la prevenció, la gestió i el reglament dels conflictes.
2. Aturada definitiva del genocidi i les massacres del poble rwandès.
3. Condemna sense reserves del genocidi comès contra els refugiats rwandesos i burundesos al Congo/ex-Zaire.
4. Manteniment i intensificació de les accions humanitàries urgents i efectives en favor dels supervivents del genocidi i de les massacres a Rwanda.
5. Protecció, assistència i no expulsió dels refugiats rwandesos que han buscat asil en els diferents països africans.
6. Suport diplomàtic per a un tractament polític del conflicte i mediació per a l'obertura de negociacions entre el Govern rwandès, dominat pel FPR, i els diferents grups d'oposició, en vista de la restauració de la legalitat constitucional i les institucions democràtiques a Rwanda.

Documentació tractada:

RDR, Pour un peuple réconcilié, dans un État de droit, Brussel·les, 21.05.98.

JOAN CARRERO, El exterminio del pueblo hutu, Estellencs, 02.06.98.

JOAN CARRERO, Crònica d'una vaga de fam, Brussel·les, 24.02.97.

VÉRITÉ GRANDS LACS, 'La descente aux enfers du Rwanda nouveau', Brussel·les, maig 1998.

RDR, 'The Clinton administration should stop all military assistance to rwandan and ugandan warmonger dictators', Brussel·les, 27.08.98.

PIERRE ERNY, 'Rwanda 1994, Clés pour comprendre le calvaire d'un peuple', L'Harmattan, París 1994.

C. M. OVERDULVE, 'Rwanda, un peuple avec une histoire', L'Harmattan, París 1997.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

La Fundació s'Olivar d'Estellencs, Mallorca, ha realitzat varies mobilitzacions per a sensibilitzar l'opinió pública respecte al genocidi del poble rwandès. Dues marxes a peu, una de Barcelona a Ginebra, i altra d'Assís a Ginebra, i un dejuni de 42 dies davant la seu del Parlament europeu a Brussel·les, per a cridar l'atenció dels polítics europeus respecte al genocidi que s'estava cometent contra els refugiats hutus a l'est de l'ex-Zaire, entre 1996 i 1997.

L'associació Inshuti, de Manresa, compta entre els seus membres amb 6 persones de nacionalitat rwandesa, una de les quals és un supervivent del genocidi comès a l'ex-Zaire entre 1996 i 1997, quan es van atacar els camps de refugiats rwandesos d'ètnia hutu, i una altra ha treballat molt activament en l'àmbit de la resolució pacífica del conflicte rwandès. Entre la resta de membres de l'associació, alguns han treballat a Rwanda durant períodes més o menys llargs. Ha participat en mobilitzacions per a sensibilitzar l'opinió pública sobre les causes del conflicte. La seva pàgina WEB és <http://www2.minorisa.es/inshuti>

Comentaris i Observacions:

Un model d'universitat popular i globalista per a la presó "Model"

Pau Avenir

Redacció: Pau Avenir

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

La presó Model de Barcelona va ser, en el seu moment, un nou tipus de model de presó. Des de fa anys ha deixat de ser-ho i, ha esdevingut un model d'allò que no ha de ser una presó, si és que hi ha d'haver presons! Alguns dels il·lustres presos que hi van habitar els anys 60 i 70 n'han destacat sempre les enormes possibilitats que te aquest edifici per ser adaptat a altres funcions. Es tracta de redissenyar la Model de Barcelona com a universitat popular (accessible als diferents interessos de la població per acostar-se a la producció i aprenentatge de coneixements) i globalista (integradora de les diferents branques del coneixement).

Diagnòstic

La presó Model de Barcelona va ser, en el seu moment, un nou tipus de model de presó. Des de fa anys ha deixat de ser-ho i, ha esdevingut un model d'allò que no ha de ser una presó, si és que hi ha d'haver presons! Han anat sorgint diferents projectes sobre què fer el dia que la Model deixi de ser presó, que pel bé dels reclusos hauria de ser quan abans millor. Un solar d'aquestes característiques, al bell mig de l'Eixample i, amb les justeses pressupostàries que l'administració diu que pateix, està condemnat a esdevenir una operació immobiliària de primer ordre especulatiu. Alguns dels il·lustres presos que hi van habitar els anys 60 i 70 n'han destacat sempre les enormes possibilitats que te aquest edifici per ser adaptat a altres funcions. Una de les més destacables, és la suggerida per Lluís Ma Xirinacs: universitat globalista i popular. D'altra banda, les universitats s'han anat hiperespecialitzant (en facultats, departaments i estudis) i estant allunyades de la gent normal i corrent (quedant en mans de professors, estudiants matriculats, normalment joves).

Objectius

Dissenyar la Model de Barcelona com a universitat popular (accessible als diferents interessos de la població per acostar-se a la producció i aprenentatge de coneixements), globalista (integradora de les diferents branques del coneixement) i intercultural (amb especial esment a la producció i transmissió de coneixement de diferents tradicions culturals).

Mitjans i/o instruments.

El projecte de remodelació pot contemplar:
L'enderrocament dels murs i l'ajardinament dels patis.
L'especialització de cada una de els 5 galeries, en una de els grans branques del saber interconnectades per la galeria central -rectorat- a on totes convergeixen.
Cada cel·la una, petita aula d'informació especialitzada (en la planta baixa) accessible a tots el públics. Les cel·les es converteixen en petits seminaris i despatxos a mesura que estan situades més a munt en els pisos superiors. Així, la presó Model passaria ser una universitat model, popular -accessible a diferents públics- i globalista -integradora del coneixement.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El desig particular com alternativa a la ètica enganyosa de la satisfacció i la universalització

Centre de psicoteràpia de l'Esquerra de l'Eixample

Redacció:

Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

La tendència a la universalització, a través de cert ús dels avanços científics i tecnològics units a una ètica de la utilitat i la satisfacció que obtura al subjecte amb la recerca insatisfactòria del tenir, estan afavorint el malestar dels éssers humans, a l'excloure la particularitat (el desig) de cadascun.

No es tracta de rebutjar les possibilitats dels avanços de la ciència i de la tècnica, sinó de poder interpretar les noves formes de malestars per treballar contra la segregació, obrint la possibilitat de fer una elecció diferent, que no passi per la malaltia mental i l'excessiu patiment.

La Psicoanàlisi, aposta per escoltar i fer sorgir la particularitat del subjecte, afavorint la desalienació i la responsabilitat en les seves paraules, actes i eleccions.

Com? Mitjançant la clarificació del desig particular, portant el saber de l'inconscient al lloc de la veritat subjectiva. El desig particular, no es tracta dels capricis passatgers, sinó d'allò més íntim que compromet al subjecte en el seu esdevindre.

Això implica la instauració d'una ètica, que subordini els avanços de la ciència i les aportacions de la tècnica, a la realització de la peculiar versió del desig, que és la vida de cada subjecte.

Diagnòstic

"La OMS afirma que los problemas mentales serán una plaga el próximo siglo." (Diari El Mundo. 19-9-96).

"La asistencia mental se ha doblado en cinco años, en Cataluña, pero sigue lejos de cubrir la demanda." (Diari el País. 11-10-97).

Aquest malestar creixent està estretament vinculat amb la també creixent exclusió de la particularitat (el desig) de cadascun. Aquesta exclusió es veu molt afavorida per cert ús dels avanços científics i tecnològics, amb els efectes sobre les fronteres del possible, els canvis accelerats de les formes d'organització social, l'impuls a la universalització i una ètica enganyosa de la satisfacció, que convida al subjecte a alienar-se en soledat a nous objectes.

Objectius

- Afavorir la desalienació del subjecte i la responsabilitat en les seves paraules, actes i eleccions.
- Obrir la possibilitat de fer una elecció diferent, que no passi per la malaltia mental i l'excessiu patiment.
- Fer sorgir la particularitat del subjecte, donant importància i fent un lloc a allò que no s'escolta en el que s'està dient.

Mitjans i/o Instruments.

Mitjançant la clarificació del "desig particular" del subjecte (de l'inconscient).

Per humanitzar-nos no és suficient l'ésser biològic, cal sentir-se desitjat i que el propi desig sigui reconegut per l'altre.

Cal no confondre aquest desig amb l'expressió conscient "allò que em dona la gana". El desig particular no fa referència als capricis passatgers de l'individu, sinó al desig que habita en el més íntim i que el compromet en el seu esdevindre.

Podem dir que esbrinar el propi desig comporta no solament salut sinó també concretar les pròpies eleccions i definir-se.

Documentació tractada:

- Safouan, Moustapha. "La palabra o la muerte. ¿Cómo es posible una sociedad humana?"
- Gallano, Carmen. "De qué sufren la mujeres hoy?"
- Montseny, Josep. "La anorexia actual"

- Pommier, Gerard. "Freud apoitico?"
- Laurent, Eric. "La ètica del psicoanàlisi hoy"
- Entrevista Colette Soler.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Vies d'implantació:

Mitjançant l'escolta analítica.

A) Espai d'anàlisi individualitzat: permet que el subjecte capti la seva divisió, i que -en lloc de sostenir-se en la il·lusió de la seva consciència- pugui aprehendre a través dels somnis, lapsus, actes fallits i símptomes (formacions de l'inconscient), les claus d'allò que va estructurar inicialment la seva subjectivitat, el seu desig i els seus conflictes.

B) Espais de reflexió, debat, i decisió:

1 -Xerrades de sensibilització adreçades als professionals de la salut sobre la importància dels aspectes inconscients que intervenen en la malaltia i la salut.

2 -Grup de comentari de casos que presenten conflicte o interrogant.

3 -Comitès d'ètica, que garanteixin que el lloc del subjecte no estigui esborrat per altres criteris.

Experiència de Grup Gran per conèixer i millorar les dificultats en la comunicació i les relacions interpersonals

Miquel Sunyer

Redacció: Miquel Sunyer
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

Es tracta de proposar un seguit de trobades amb un mateix grup de persones fins a un màxim d'una cinquantena per tal d'estudiar les dificultats que les persones tenim a l'hora de comunicar-nos i establir entre nosaltres un projecte comú.

Es proposa una experiència sense guió on els membres que conformen el grup haurem d'anar establint les bases de diàleg i comprovant com es de complex l'establiment de la comunicació i el context social.

Diagnòstic

La societat és un grup, però que funciona des de paràmetres particulars. L'articulació des de l'individu, la família i la societat és un procés on la majoria ens hi perdem. Les ansietats que aquesta barreja d'estructures provoca, augmenta la confusió i la incomunicació. En conseqüència, els humans organitzem sectes de tot tipus: religioses, polítiques, culturals...

La intolerància ens mostra la gran por que tenim a la vida. La petitesa que vivim en el món la volem combatre amb banderes de tot tipus. I les dificultats de créixer ens fan albirar permanentment que qualsevol temps passat fou millor: en conseqüència la malenconia que aquesta idea genera, facilita la creació d'estructures ideològiques que no són sinó formes d'alienació mental, millor o pitjor estructurades.

Objectius

1. Descobrir les possibilitats creatives i de comunicació que tenim si som capaços de superar les dificultats que paralitzen la nostra capacitat de pensar.
2. Comprendre com l'home se sent perdut en les grans estructures generant pensaments basats més en la confusió que en la capacitat creativa.
3. Poder articular l'individu amb altres estructures més complexes com ara la família, els grups institucionals i la pròpia societat.

Mitjans i/o instruments.

El Grup Gran

Es tracta d'un grup de 20-25 persones en el que s'estableix un diàleg sense ordre del dia, sense argument, amb l'únic compromís de poder pensar entre tots el que ens passa en aquesta situació de laboratori.

Els participants s'han de comprometre a assistir a un mínim de vint sessions d'hora i mitja de durada cadascuna.

Documentació tractada:

Llibres

- Nitsum, M. (1996). The antigroup. Edit. Routledge
- Jreeger, L. (1974). The large group Edit. Constable
- Anzieu, D. (1978). El grupo y el inconsciente. Bibl. Nueva.

Articles:

- Ayerra, J.Mº (1997). Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 7. (28 –46)
- Ayerra, J.Mº (1998). Reflexiones en torno al equipo terapéutico. (1998). Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 9. (17-46)
- De Mare, P. (1997). Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 7 (17-27).

- Martínez, O. (1997). El grupo Grande en la obra y pensamiento de S.H. Foulkes. Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 8. (28-39).

- Sunyer, J.M. (1998). El grupo Grande: Desarrollo histórico y psicoterapéutico. Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 11 (3-20).

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Doctor en Psicologia clínica. Grupoanalista- Psicoterapeuta. Membre de la Fundació OMIE i membre de l'Institut de Grup Anàlisi de la Fundació OMIE. President de la A.P.A.G. Professor de la URL.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És important que sigui un grup on la gent s'hi compromet personalment a assistir i sàpiga precisament que es tracte no d'una experiència intel·lectual sinó d'una experiència personal (taller)

La enfermería y los cuidados basados en el yoga: un programa de educación para la salud

José Francisco Jimeno Salgado

Redacció: José Francisco Jimeno Salgado
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

La mayoría de personas en nuestra sociedad, no viven como protagonistas de su estado de salud. Hace falta una cultura de prevención y fomento de la salud que permita crear hábitos sencillos y cotidianos para mantenernos sanos.

A través de este programa de educación para la salud se pretende mejorar la calidad de vida de las personas, aportando unos conocimientos basados en las teorías y práctica del yoga y la enfermería natural.

Diagnòstic

- La mayoría de personas en nuestra sociedad, no viven como protagonistas de su estado de salud, y consecuencia de ello, es una a veces excesiva dependencia que se tiene con la farmacología y los servicios médicos. Esto, como se sabe conlleva unos costos muy difíciles de mantener.

- Hace falta en nuestra sociedad una cultura de prevención, de fomento de la salud y de los estilos saludables de vida que permita crear hábitos sencillos y cotidianos para mantenernos sanos.

Objectius

Los objetivos generales de esta propuesta son:

- Mejorar la calidad de vida de las personas.
- Proporcionar la experiencia práctica necesaria para el autocuidado corporal basado en el yoga.

Objetivos específicos:

- Aprender una serie de ejercicios posturales, respiratorios y de relajación, facilitando su práctica de manera sistemática.
- Prevenir y aliviar diversos trastornos y dolencias: dolores musculares, insomnio, estrés, ansiedad.
- Mejorar la imagen propia, el rendimiento profesional y la calidad de atención.

Mitjans i/o Instruments.

Programa de educación para la salud "La enfermería y los cuidados basados en el Yoga", cuyos contenidos son:

- Prevención de problemas, promoción de la salud y de la calidad de vida.
- Formación para la relajación corporal yógica.
- Corrección postural para el mejor uso corporal.
- Mejora del descanso.
- Educación Respiratoria para la salud.
- Higiene y Limpieza de los Sistemas Corporales.
- Autocuidado y Educación Sanitaria .
- Entrenamiento físico Aeróbico.
- Reestructuración postural global.

Documentació tractada:

1. "Teaching the gentle way to labour". Fields, N. NURSING TIMES, Vol. 91, Num. 6, Pags. 44-45. Año 1995
2. "A study of yoga as a nursing intervention in the care of patients with pleural effusion". Prakasamma, M.; Bhaduri, A. JOURNAL OF ADVANCED NURSING, Vol. 9, Num. 2, Pags. 1127-133. Año 1984

3. "The effect of yogic breathing exercises on mood". Harvey, Jonh R. JOURNAL OF THE AM SOC OF PSYCHOSOMATIC DENTISTRY & MED, Vol. 30, Num. 2, Pags. 39-48. Año 1983
  4. "Thermal responses to vegetarian meals and yoga". Agte, V.; Chiplonkar, S. ANNALS OF NUTRITION AND METABOLISM, Vol. 36, Num. 3, Pags. 141-147. Año 1992
  5. "Evaluation of a Yoga Based Regimen for Treatment of Osteoarthritis of the Hands". Garfinkel, M.S. etc. JOURNAL OF RHEUMATOLOGY, Vol. 21, Num. 12, Pags. 2341-2343. Año 1994
  6. "Les Techniques de Relaxation". Lamontagne, Ives. VIE MEDICALE AU CANADA FRANÇAIS, Vol. 7, Num. 1, Pags. 56-65. Año 1978
- etc.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

1986-87: Durante este año llega al Instituto Kaivalyadhama, estudia y practica la terapia del yoga.
1992: Es profesor de Yoga en la Casa de la Juventud de Pamplona.
Imparte un curso de Yoga para la Academia Local de Policía de Navarra.
1994-1997-Cursa D. U. E. (Diplomatura Universitaria de Enfermería) en la Escuela de Ciencias de la Salud de la Universidad Pública de Navarra.
1996-1997-- Participa en el VIII Congreso de la Enfermería organizado por la Escuela de Enfermería del Servicio Vasco de Salud, en Vitoria, con la Comunicación "La Educación Respiratoria y la Corrección Postural como instrumentos del Yoga para la relajación de las enfermeras".
- Completa el curso "Plantas Medicinales y Aromáticas" en la Universidad Pública de Navarra.
- Participa en las I Jornadas de Estudiantes Universitarios de Enfermería de La Rioja con la comunicación "Introducción a las prácticas del yoga para enfermería".
1997-98: Visita la India durante seis meses trabajando con el Dr Khandelwal en el Hospital Yoga kaivalyadhama.
Visita impartiendo terapia yoga: Polonia, Austria, Holanda, Francia, Bélgica y España. Viaja a la India para continuar con su trabajo de investigación.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Comentarios:

Este programa va dirigido a los profesionales de la salud (cuidarse para poder cuidar), y a la población en general. Se trata de un curso de 10 días en clases eminentemente prácticas de 2 horas. La metodología de la enseñanza está basada en el aprendizaje por la experiencia práctica y el trabajo en grupos reducidos.

Este proyecto es un método de protección y fortalecimiento de la salud basado en la enfermería naturalista y en el yoga, que es barato, efectivo y experimental, aplicable a cualquier persona en general.

Son actividades centradas específicamente en la prevención de enfermedades y dolencias. Promueven hábitos saludables. Se fundamentan en la auto-responsabilidad, la práctica de ejercicio aeróbico regular, el descanso suficiente y la creación de un entorno saludable en nuestra vida.

Medidas para facilitar el acceso a las técnicas con imágenes y fantasía en el tratamiento de enfermedades por déficit del sistema inmunitario y de trastornos psicopatológicos

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dada, por una parte, la acentuada falta de formación psicológica de la mayoría de los médicos, y, por otra parte, la escasa información por parte de los psicoterapeutas de nuestro país -centrados exclusivamente en los procedimientos verbales- de las técnicas imaginarias, como también las psicocorporales y con la finalidad de poderse beneficiar de la eficacia curativa de tales técnicas, con resultados terapéuticos sorprendentes, comprobados científicamente por algunos colectivos en los Estados Unidos, y con la finalidad de ahorrar gastos de la Seguridad Social en el tratamiento de enfermedades como el cáncer (tal como se han propuesto varios gobiernos de aquellos Estados), se propone colaborar en facilitar información a las autoridades de la Administración implicadas en el tema de la salud, y a los decanos de las Facultades de Medicina, recomendándoles que tengan en consideración las experiencias de los Estados Unidos en este tema.

Diagnòstic

Por una parte, respecto al poder terapéutico de procedimientos psicológicos y entre ellos los que utilizan actividad imaginaria, se han dado hechos como los siguientes:

LOCKE y HORNING-ROMAN (1983) publican una bibliografía comentada informando sobre más de 1.300 artículos científicos presentados en el breve período de 1976 a 1982, en los que se contaba el gran número de investigadores que, trabajando independientemente, pudieron probar la influencia de la mente sobre el sistema inmunitario y las correspondientes conexiones neuroendocrinas.

SIMONTON C. y S., en su trabajo en el Simonton Cancer Center, en donde reciben tratamiento médico y psicológico enfermos de cáncer a los que se les ha diagnosticado previamente "medicamento incurables", con una media de vida de un a o, han obtenido resultados sorprendentes que constituyen -a mi juicio- un ejemplo paradigmático de trabajo con técnicas de fantasía desde un enfoque cognitivo, abriendo un camino hacia el tratamiento de otras enfermedades físicas, como el SIDA.

El reconocimiento comprobado de la presencia del efecto placebo puede considerarse una prueba a favor del poder de la mente -y en especial de la imaginación- sobre la fisiología y bioquímica del organismo humano.

Objectius

Contribuir a que los ciudadanos puedan beneficiarse, cuando lo precisen, de la eficacia curativa de las técnicas con imágenes y fantasía, con resultados sorprendentes según informes de algunos colectivos médicos de Estados Unidos y psicoterapeutas de dicho país y, en Europa: en Francia, Alemania, Inglaterra, Holanda y Francia, principalmente.

Mitjans i/o instruments.

Tres medidas paralelas y complementarias deberían aplicarse para lograr el objetivo propuesto:

- Formación distinto personal sanitario en el uso de dichas técnicas
- Inclusión en los tratamientos de la Seguridad Social la posibilidad de uso de las técnicas mencionadas, al menos a nivel de región sanitaria y en los hospitales.
- Información clara y comprensible para los pacientes susceptibles de poder beneficiarse de dichas técnicas para la curación de su patología.

Documentació tractada:

En 1994, el Journal of Mental Imagery, editado por Ahsen (vol. 18, 1&2), contenía alrededor de 7.000 referencias bibliográficas sobre aportaciones de psicología de la actividad imaginaria y aplicaciones psicoterapéuticas, a pesar de que sólo incluía los trabajos publicados entre 1977 y 1991.

ROSAL, R. (1992). El poder terapéutico de las imágenes. Revista de Psicoterapia, 10-11, 101-128.

ROSAL, R. (1996). Efectividad de la actividad imaginaria en los cambios creativos del proceso psicoterapéutico. Tomos I y II (795 pp.). Universidad de Deusto. Tesis doctoral no publicada.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Para poder desarrollar las medidas propuestas, previamente sería necesario Informar a representantes de la Administración y a autoridades académicas relacionadas con las ciencias y profesiones de la salud sobre las experiencias logradas con la aplicación de las técnicas con imágenes con fines curativos y recomendarles que apoyen -y subvencionen- su aplicación.

Projecte d'animació per gent gran

Animació de Gent Gran

Redacció: Alicia Devesa
Fòrum temàtic Salut

Fòrum. transversal Experiències

Resum

L'envelliment demogràfic ha estat vist com un fet problemàtic i força negatiu durant molt temps perquè la vellesa ha estat sinònim de malaltia, de carència i degeneració. La valoració desfavorable i la pèrdua de consideració social de l'ancià afecta directament l'autoestima de la persona, la seva vivència afectiva i el seu sentiment comunitari i provoca un replegament de la persona sobre sí mateixa.

Mitjançant el "Projecte d'animació per a gent gran", volem fer realitat el dret de la gent gran a intervenir en el seu entorn, i a potenciar el seu desenvolupament personal fins al final de la seva vida.

Diagnòstic

La problemàtica detectada és:

1. La limitació i el deteriorament de les capacitats sensorials, comunicatives, relacionals i afectives de l'ancià, que no sempre es treballen per frenar la pèrdua.
2. La passivitat i el conformisme del propi ancià davant una realitat que no el satisfà. Això es tradueix en una manca de participació en les diferents activitats socials, d'oci o una opció majoritària per als entreteniments merament passius.
3. La reubicació en els centres institucionals, fora de l'àmbit familiar que provoca l'allunyament de la realitat social i familiar.

Objectius

- 1- Que sigui una realitat el dret de la gent gran a intervenir en el seu entorn, a expressar-se, a ser escoltats, condicions necessàries per el seu desenvolupament personal i la seva autovaloració.
- 2- Possibilitar una vida digne i alhora gratificant, o sigui, dotar-los d'una millor qualitat de vida.
- 3- Potenciar el desenvolupament de la persona fins al final de la seva vida, que puguin viure conforme a les seves inquietuds i història de vida.

Mitjans i/o instruments.

Mitjançant el "Projecte d'animació per a gent gran". Aquest projecte aborda:

- 1-La millora de les habilitats comunicatives treballant a través de sessions d'activitat física i tallers :
  - a- La potenciació de les capacitats sensorials i cognitives per una millor qualitat de vida.
  - b- El manteniment de les capacitats conservades per millorar l'autoestima.
  - c- L'autoajuda per potenciar l'autonomia
- 2-La motivació per a la participació i relació interpersonal i social:
  - a- Realitzant entrevistes als usuaris per esbrinar els seus significants personals.
  - b- Implicant la família . 1/ per obtenir informació relativa a l'ancià (la seva història de vida) . 2/ perquè col·laborin en les acivitats que realitzem acompanyant a l'ancià.
  - c- Organitzant intercanvis culturals i intergeneracionals
  - d- Celebrant les festes populars i locals

Documentació tractada:

Projecte pròpi

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

ANGEGRA neix la primavera del 1997 a través de la participació dels seus membres en un curs d'animació per a gent gran. Ha realitzat un projecte d'animació que està duent a terme a l'àmbit residencial.

Les persones que han creat aquest projecte són: Carme Balmes, Maria Serra, Alicia Devesa i M^a. Àngels Martí

Comentaris i Observacions:

Tallers de percepció vivencial de la pròpia mort com a forma de creixement i d'alliberament profund

Josep Ma Fericgla

Redacció: Josep Ma Fericgla
Fòrum temàtic: Salut

Fòrum transversal: Experiències

Resum

La mort ha estat --i segueix estant de forma imperiosa-- la principal font d'ansietat per a l'ésser humà. Avui, per a la majoria de persones les religions ja no compleixen la seva funció fonamental que ha estat la de servir d'eina per a frenar aquesta ansietat generada per la consciència de la pròpia finitud. En aquesta situació són els governs els qui manipulen la por a la mort en propi benefici: hi ha morts "bones" (la del policia en prestació de serveis) i morts "dolentes" (la de l'heroïnòman o la del terrorista, que moren com animals), i els mass media s'encarreguen de difondre cadascuna d'aquestes categories de mort d'acord als interessos imperants. La majoria de gent té morts anònimes, dins espais asèptics (els hospitals).

D'aquí que calgui buscar altres formes per combatre aquest font d'ansietat que és el que, en darrer terme, ens frena de viure amb plenitud.

Diagnòstic

La mort ha estat --i segueix estant de forma imperiosa-- la principal font d'ansietat per a l'ésser humà. Avui, per a la majoria de persones les religions ja no compleixen la seva funció fonamental que ha estat la de servir d'eina per a frenar aquesta ansietat generada per la consciència de la pròpia finitud. En aquesta situació són els governs els qui manipulen la por a la mort en propi benefici: hi ha morts "bones" (la del policia en prestació de serveis) i morts "dolentes" (la de l'heroïnòman o la del terrorista, que moren com animals), i els mass media s'encarreguen de difondre cadascuna d'aquestes categories de mort d'acord als interessos imperants. La majoria de gent té morts anònimes, dins espais asèptics (els hospitals).

D'aquí que calgui buscar altres formes per combatre aquest font d'ansietat que és el que, en darrer terme, ens frena de viure amb plenitud

Objectius

Ajudar a perdre la por a la pròpia mort, i a la dels altres en conseqüència; i impulsar a viure més plenament, sense pors condicionats.

Mitjans i/o Instruments.

Els Tallers de Percepció vivencial de la pròpia Mort es van comencen a celebrar l'any 1996 i enguany ja han passat més de 500 persones per l'experiència. Es tracta de tallers d'un cap de setmana en els quals, en grups de màxim 24 persones, se sotmet als participants a una experiència de dissolució profunda de l'ego, el que indueix i porta a que cadascú visqui allò que porta dins, més enllà de les emocions i automatismes habituals de personalitat. La tècnica és per medi de respiracions holorèniques, extretes originalment del xamanisme esquimal, que provoquen una hipòxia no perillosa.

Documentació tractada:

apunts elaborats des de l'Institut de Prospectiva Antropològica

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dr. en antropologia cultural, especialista en cognició i estat modificats de consciència, autor de 14 llibres i uns 40 articles especialitzats, director de la col·lecció de llibres "Cogniciones" editats per Libros de la Liebre de Marzo, i director de la col·lecció d'antropologia editada per Ed. Martínez Roca; professor i tutor del Màster en gerontologia social de la UB. Ha rebut diversos premis oficials per les seves investigacions...
Conseller F generacions

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Els Tallers de Percepció vivencial de la pròpia Mort es van comencen a celebrar l'any 1996 i enguany ja han passat més de 500 persones per l'experiència. Es tracta de tallers d'un cap de setmana en els quals, en grups de màxim 24 persones, se sotmet als participants a una experiència de dissolució profunda de l'ego, el que indueix i porta a

que cadascú visqui allò que porta dins, més enllà de les emocions i automatismes habituals de personalitat. La tècnica és per medi de respiracions holorèniques, extretes originalment del xamanisme esquimal, que provoquen una hipòxia no perillosa.

Es tracta d'una proposta experiencial o vivencial, no d'un taller intel·lectual o acadèmic

El conductor de l'experiència és Josep Mª Fericglà, antropòleg i psicòleg, recolzat per un petit equip de psicoterapeutes que ajuden a elaborar l'experiència de cadascun dels participants.

Resultat: ampliació dels propis límits vitals i pèrdua de por a viure i a morir.

Hi ha més informació a la web de l'I.P.A.: <http://www.pangea.org/fericglà>

Els estats generals de l'ecologia política

États Généraux de l'Ecologie Politique

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Els "Estats generals de l'ecologia política" és un procés de diàleg organitzat conjuntament i equitativa entre Ecolo (partit ecologista belga francòfon) i representants de la societat civil de la comunitat francòfona de Bèlgica (Valònia i part de Brussel·les). Les persones i organitzacions participants han constatat els límits de les accions aïllades de cadascuna d'elles, d'on ha sortit la idea d'elaborar conjuntament noves propostes polítiques concretes, més enllà d'actituds corporativistes, per repensar la societat.

Enfront l'immobilisme del sistema polític actual, els estats generals s'estructuren a partir de la constitució de fòrums temàtics que pretenen abastar aspectes prou diversos de la realitat social i ambiental, però a la vegada sota una mateixa perspectiva d'acció basada en l'aprofundiment de la democràcia.

El calendari preveu, durant els anys 1997 i 1998, la celebració de 80/100 fòrums (temàtics o locals), unes "jornades de l'ecologia política" on es debatran les conclusions dels fòrums per integrar-les en un projecte polític i finalment unes assemblees generals programàtiques que, basant-se en tot això, nodriran el programa polític d'Ecolo.

Diagnòstic

1- Les classes polítiques de les societats occidentals no tenen prou en compte, des de fa molt de temps, les necessitats i reivindicacions ciutadanes, i actuen segons els interessos de les élites que dirigeixen la política econòmica mundial.

2- La manifestació més important d'aquesta constatació és l'onada neoliberal, que vol justificar la destrucció de l'Estat del Benestar amb arguments de rendibilitat econòmica i benefici social a llarg termini, quan en realitat la classe política que defensa aquests arguments està participant dels beneficis dels grans empresaris i especuladors financers i immobiliaris.

3- Les polítiques dels governs, doncs, són favorables als oligopolis del capitalisme contemporani que, amb la seva lògica de maximització del benefici i de transformació de la ciutadania en treballadors a precari i en consumidors, desestructura les relacions socials i dificulta la feina de les ONG

4- Davant d'aquests fets, la societat civil pren consciència dels límits del sistema polític actual, i s'adona de la impossibilitat que les seves accions de desenvolupament social tinguin la repercussió desitjada.

Objectius

a) Reflexionar de forma imaginativa per recrear els lligams que existeixen entre problemàtiques aïllades i provocar el retrobament d'agents socials fins ara situats en categories tancades.

b) Reivindicar una política que tingui més en compte les necessitats i reivindicacions socials, i menys les lleis del mercat. L'establiment, a tal efecte, d'un procés de diàleg entre els actors polítics i la societat civil, que prengui el temps necessari per poder fer una reflexió col·lectiva a fons sobre les problemàtiques socials plantejades.

c) Difondre l'ecologia política com la "ideologia dolça" per al segle XXI. Això vol dir: Aconseguir que els programes polítics del segle que ve estiguin alimentats per conceptes com la sostenibilitat social i ambiental: regeneració dels espais naturals i agrícoles, transport a escala humana, diversitat cultural i solidaritat, economia per al benestar social, radicalització de la democràcia (democràcia participativa, integració de local i global en política, major transparència...), humanització de la cultura, modernització dels serveis públics... i tot això sense imposicions des de cúpules de poder, sinó a partir del consens i la legitimitat que, més enllà de la democràcia formal, poden donar processos de construcció consensuada com aquest. d) Al cap de dos anys, remodelar el programa polític del partit Ecolo, a partir de la contribució dels resultats dels "estats generals", convertits en propostes polítiques, essencials per a l'emergència d'un nou contracte social i ecològic.

Mitjans i/o Instruments.

L'instrument és la constitució i el funcionament dels propis "estats generals".

-El calendari del procés general és com segueix: a) Durant l'any 1997 tindrà lloc la participació de ciutadans, ciutadanes i associacions en 80/100 fòrums sobre temes de debat polític actuals, organitzats de forma descentralitzada a partir de les iniciatives de diferents associacions que representen la societat civil, en general vinculades directament amb el tema de cada fòrum, i amb el recolzament en partenariat dels ecologistes. b) La primavera de 1998 tindran lloc les "jornades de l'ecologia política", en el curs de les quals seran debatudes les conclusions de cadascun dels fòrums, per tal d'integrar-les en un projecte polític renovat i reforçat. c) Finalment

tindran lloc una sèrie d'assemblees generals programàtiques que, basant-se en els resultats d'aquest procés, nodriran el programa polític d'Ecolo.

-Els fòrums es relacionen entre ells de dues maneres: a) per grans temes, els quals són: ciutat i gestió del territori; local-global (del barri al món); medi ambient i consum; agricultura i desenvolupament rural; treball i producció de riquesa; fiscalitat i seguretat social; acció pública; privat i ciutadania; societat multicultural; cultura i mitjans de comunicació; ensenyament, educació i formació; ajut a les persones i sanitat; infància, joventut i vellesa; justícia i seguretat. b) per regions. En una segona fase, la síntesi dels fòrums es realitzarà a partir d'una desena de grans temes transversals, redactats a l'hivern de 1997, que seran els capítols de l'informe que es distribuirà a les "jornades de l'ecologia política".

El calendari de gestió dels fòrums temàtics preveu: a) constituir un grup d'animació a partir d'una xarxa de persones-contacte; b) fer un inventari de les anàlisis, proposicions i iniciatives existents sobre la qüestió, enunciar un quadern de tasques, un calendari i una problemàtica; c) relacionar aquesta problemàtica amb els agents socials existents (poders públics, societat civil, agents econòmics) i els seus camps d'activitats (social, cultural, econòmic, polític...); d) construir propostes destinades a la societat, la política (en particular el partit Ecolo) i l'acció civil; e) Finalment proposar estratègies d'aliança, de procés per arribar-hi i de camins per posar-se en marxa.

Els estats generals s'organitzen a partir de a) un "grup de pilotatge" (unes 70 persones) encarregat de la coordinació entre els fòrums, comunicació i organització pràctica, b) organitzadors i organitzadores dels fòrums.

Documentació tractada:

Documentació dels estats generals de l'ecologia política:
"Le grand chantier des états généraux de l'écologie politique", 1996/2
"Manuel des fòrums"
etc .

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La experiencia cooperativa de Mondragón

Mondragón Grupo Cooperativo

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

Cuando surgen problemas sociales en las empresas capitalistas, no se consigue la solución de obtener más participación para los trabajadores. La organización cooperativa surge como una alternativa posible.

Todas las cooperativas recién nacidas afrontan ciertos problemas comunes:

- el mercado de dinero capitalista no ofrece una alternativa financiera apropiada para el cooperativismo,
- carencia o insuficiencia de seguridad social para trabajadores autónomos,
- carencia de coordinación y de asistencia técnica y económica.

Es necesario:

1. reformar el marco social y económico en función de la libertad, la justicia social, la solidaridad y la promoción social
2. promover y proteger valores ideológicos (morales y espirituales) compartidos, humanos, de espíritu de servicio, solidarios, democráticos.
3. La sustitución de las relaciones sociales capitalistas de trabajo asalariado se realiza por las cooperativas de trabajo asociado, que son la base de una alternativa nacida de la primacía del trabajo.
4. En las cooperativas se practica una democracia de tipo mixto: representativa y participativa.
5. Ante el problema financiero se crea la Caja Laboral Popular (como cooperativa de cooperativas), que recoge el ahorro popular o de fondos inactivos de las cooperativas y los canaliza a las empresas cooperativas.
6. Se crea el Grupo Cooperativo Asociado, que surge en torno a la Caja Laboral Popular. A través de los servicios comunes reúne las ventajas de las grandes empresas. Agrupa cooperativas industriales, agroalimentarias, de consumo, de servicio, de enseñanza y de vivienda. Se desarrollan los grupos comarcales.
7. Se destaca la importancia dada a la cooperación de producción, tanto en trabajo asociado como en el cooperativismo industrial. Este aspecto es único a escala mundial. Abarca los sectores de forja-fundición, máquinas herramientas, bienes de consumo duradero, bienes de equipo, componentes industriales y construcción.
8. Otra especificidad del cooperativismo vasco es la integración. Los empleados de las cooperativas, incluidas las de segundo grado, son socios y no sólo empleados. Esta característica casi no existe en otros lugares.
9. La solidaridad adquiere dos dimensiones:
? Solidaridad interna: se institucionaliza un intervalo retributivo máximo fijo.
? Solidaridad externa: se equipara la retribución de las cooperativas con el de las empresas de la zona.

Diagnòstic

1. La situación original se puede caracterizar como rural, con "disciplina industrial" y un mercado de fácil acceso. En un estado de necesidad y miseria, (después de la guerra) los jóvenes se ven obligados a irse de sus pueblos para encontrar trabajo.
2. Cuando surgen problemas sociales en las empresas capitalistas, no se consigue la solución de obtener más participación para los trabajadores.
3. Ante la ausencia de figuras jurídicas societarias que permitan conjugar la sociedad anónima con reparto de beneficios a los trabajadores, (al estilo de lo que hoy es la sociedad anónima laboral), la forma cooperativa ofrece una salida legal.
4. Todas las cooperativas recién nacidas afrontan ciertos problemas comunes:
  - el mercado de dinero capitalista no ofrece una alternativa financiera apropiada para el espíritu cooperativo,
  - carencia o insuficiencia de seguridad social para trabajadores autónomos,
  - carencia de coordinación y de asistencia técnica y económica.
5. Teóricamente una de las limitaciones de la empresa cooperativa es la imposibilidad de rebasar cierta comunidad sin que los valores humanos básicos se resientan.
6. La debilidad congénita de la cooperativa industrial radica la exigüidad del fondo de capital. Este mal se basa en:
  - la debilidad de ahorro de sus miembros
  - la dificultad de acudir al capital exterior, ya que el capital pierde en la cooperativa tanto el poder como el beneficio.Cuando la cooperativa fracasa como empresa, fracasa también su pretendida proyección social y humana.

Objectius

1. Objetivo final: reformar el marco social y económico en función de la libertad, la justicia social, la solidaridad y la

promoción social.

2. Objetivo intermedio: promover y proteger valores ideológicos (morales y espirituales) compartidos, humanos, de espíritu de servicio, solidarios, democráticos.

Mitjans i/o instruments.

1. La fórmula jurídica de cooperativa es idónea para que el trato a los factores de producción sea coherente con la dignidad del trabajo y la solidaridad.

2. La sustitución del trabajo asalariado por las cooperativas de trabajo asociado es la base de una alternativa nacida de la primacía del trabajo.

3. En las cooperativas se practica una democracia mixta: representativa y participativa.

4. Como solución financiera se crea la Caja Laboral Popular (cooperativa de segundo grado). Su estructura inicial respondía a las carencias:

- División Bancaria (puente entre el ahorro popular y la inversión cooperativa)
- División Empresaria (asesoramiento, promoción y control a las cooperativas)
- División Social (gestiona el sistema propio de seguridad social inicial)

5. Se crea la organización autónoma de la seguridad social Lagun Aro (cooperativa de segundo grado).

6. Se crea escuelas cooperativas de formación técnica y de directivos y existe un departamento de formación permanente que se ocupa del reciclaje de los socios en casos de reconversión industrial. Los centros educativos se coordinan con la asociación Hezibide Elkarte.

7. Se crea el Grupo Cooperativo Asociado en torno a la Caja Laboral Popular. Con los servicios en común reúne las ventajas de las grandes empresas. Se desarrollan 16 grupos comarcales.

8. Se crea el Centro de Investigaciones tecnológicas Ikerlan y una organización para promover las exportaciones, Lankide Export.

9. A partir del I Congreso Cooperativo en 1987, se avanza en la coordinación de políticas de los grupos comarcales y de las entidades Caja Laboral Popular, Lagun Aro e Ikerlan. Se crea el Consejo General del Grupo Cooperativo Mondragón. A partir del III Congreso se reorganizó el grupo en función de la máxima eficiencia para la integración en el mercado único europeo. Nació así Mondragón Corporación Cooperativa.

10. La originalidad del cooperativismo vasco consiste en la importancia dada a la cooperación de producción, siendo el cooperativismo industrial un aspecto típico y único a escala mundial.

11. Otra especificidad es la integración, a través del carácter de socios que tienen todos los trabajadores de las empresas cooperativas que no son cooperativas de trabajo asociado. Esta característica es casi inexistente en los movimientos cooperativistas de otros lugares del mundo.

12. La solidaridad adquiere dos dimensiones:

- Solidaridad interna: se institucionaliza un intervalo retributivo máximo fijo, de modo que entre el mayor y el menor de los anticipos mensuales exista una proporción máxima (era de 4,5 a 1, aunque se puede elevar hasta 6 a 1 para no perder directivos).
- Solidaridad externa: se equipara el nivel retributivo de las cooperativas con el de las empresas de la zona

Documentació tractada:

El Grupo Cooperativo Mondragón

MANUEL ROMERA, Esperanza Ilusionada; MERCÈ MANYÀ, Història de l'experiència cooperativa de Mondragón, ambos artículos en El Brot, Buletí informatiu de FACCTA, juny 1992

PAQUI VILLENA, Mondragón Corporación Cooperativa: un gran paso adelante, entrevista a Javier Erdozia en Treball Cooperatiu 38

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Propiedad comunal y desobediencia civil para un mundo diverso y sostenible

Vandana Shiva

Redacció: Andri Wemer Stahel
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

El proceso de globalización se presenta como un proceso de homogeneización y destrucción de la pluralidad de culturas y formas de vida. Se trata de la imposición de un modelo de organización social y económica central, el modelo de la civilización patriarcal occidental. Este proceso empezó con la violenta división colonial del mundo por las potencias navales europeas y modernamente a través de la definición del concepto de "desarrollo" según la cual la inmensa mayoría de las sociedades y poblaciones del planeta son vistas como "europeos incompletos". Eso llevó a la necesidad de promocionar una serie de pautas para llevar esos pueblos al nivel de desarrollados y civilizados. Ese proceso nos ha llevado a la actual ola de globalización de los mercados mundiales y la homogeneización cultural y social asociada. Este proceso destruye tanto la diversidad cultural, como la diversidad biológica, procesos de hecho íntimamente vinculados.

Esta expansión siempre se ha basado en la no consideración de los derechos y de la autonomía de los pueblos no-modernos y de los seres vivos no-humanos, sistemáticamente diezmados o dominados. Se ha basado en la apropiación de sus riquezas y conocimiento, al mismo tiempo en que se impone el modelo de civilización occidental capitalista. Es este proceso de pillaje que observamos en la actual ola de ingeniería genética y manipulación industrial de productos naturales por el complejo industrial fármaco-químico, que se apropia de los conocimientos y de la riqueza natural y genética, fruto de una larga evolución biológica y social, para en seguida imponer sus intereses comerciales protegidos por las patentes y derechos de propiedad intelectual

Para lograr una globalización que preserve la diversidad cultural y biológica y en la que los actores locales tengan un papel activo, la autora propone la introducción del derecho comunal de la tierra y el ejercicio de la desobediencia civil frente al pillaje biogenético.

Diagnòstic

El proceso de globalización actual, más que un proceso de integración/interconexión de realidades plurales y diversas, es la imposición de un modelo de sociedad y cultura particular a nivel global por la supresión de culturas y formas de vida distintas. Este proceso no sólo destruye la diversidad y riqueza cultural y biológica global, fruto de una larga evolución, sino que también amenaza la sustentabilidad de la vida humana sobre la tierra, una vez que ese modelo de sociedad es inherentemente insostenible.

Este proceso de globalización empezó con la expansión colonial europea, por la cual el mundo no europeo fue considerado como vacío y propiedad de los "descubridores", permitiendo el saqueo de las riquezas y la destrucción de la cultura y de las sociedades que no se encuadraban en el modelo de civilización patriarcal y comercial europeo. Al negarse su historia y sus culturas y concepciones distintas, abrieron las puertas para el genocidio, la esclavitud y la subyugación del grueso de la población mundial, no europea, bien como la destrucción y saqueo de sus riquezas, biológicas, naturales y culturales.

La segunda ola de globalización vino con el posguerra y la definición de desarrollo que automáticamente clasificaba el grueso del mundo todavía no convertido al modelo de civilización industrial capitalista de "europeos incompletos", esto es: naciones subdesarrolladas que tendrían que pasar por una serie de pasos para alcanzar el desarrollo y así un modelo único e impuesto de civilización.

La tercera ola de globalización viene con la imposición del libre mercado y del pensamiento único à nivel global. Se trata de una globalización dirigida y que sirve a los intereses de las grandes compañías transnacionales que, por intermedio de la biopiratería se apoderan de las riquezas biológicas y culturales locales, imponiendo en seguida sus intereses comerciales protegidos por patentes y legislaciones de libre comercio. Este proceso no sólo niega la creatividad natural y las formas de conocimiento tradicionales, basadas en milenios de innovaciones y transmisión comunal del conocimiento y de las riquezas, sino que, destruye las formas diversas y plurales de organización cultural y social, base para la protección y el fomento de la diversidad biológica y pone en riesgo la base misma de la vida sobre la tierra.

Contra este proceso hay que crear mecanismos de reconocimiento y protección de las formas tradicionales de cultura, propiedad y conocimiento. Hay que estimular la diversidad cultural y social en un marco de tolerancia, enriquecimiento mutuo y descentralización.

En definitiva, nos encontramos inmersos en un modelo socio-económico de globalización homogeneizadora y centralizada, por la cual los actores locales son aislados y desposeídos de sus herencias y raíces culturales y

históricas, relacionándose de manera atomizada con un mercado y/o un gobierno central que impone un modelo único de civilización, basada en la exclusión y la dominación. Frente a la destrucción de la diversidad, que reaparece como necesidad de afirmarse de manera excluyente (en guerras étnicas, racismo, discriminación y xenofobia), la globalización puede emerger como potencial de enriquecimiento mutuo de la diversidad en la globalidad.

Objectius

Lograr una globalización basada en la descentralización, la diversidad y el respeto mutuo, en la cual las culturas y formas locales tengan la autonomía y la responsabilidad de velar por su patrimonio (biológico, cultural, histórico y científico, incluyendo ahí formas plurales de saber y de conocimiento).

Se trata de conseguir un marco jurídico que asegure la diversidad cultural y social, el respeto mutuo y la descentralización administrativa, por el cual los más interesados en la sustentabilidad local (esto es, los actores locales) puedan preservar sus culturas y conocimientos, asegurando en conjunto la preservación de la biodiversidad, o sea, de la vida misma sobre la tierra.

Es en ese sentido que hay que encontrar maneras alternativas a las reglas del libre mercado y de patentes y protección de la propiedad intelectual negociadas unilateralmente en el marco del Gatt y de la OMC, que de hecho son fruto del lobby y del esfuerzo concentrado de estas compañías en conjunción con los gobiernos de los países desarrollados junto a estas instituciones, a servicio, así, de sus intereses económicos.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen distintas medidas complementarias:

1. Introduciendo el derecho a la propiedad comunal o colectiva en el ámbito de las discusiones actuales sobre propiedad intelectual. Actualmente estas discusiones están centradas en la noción de propiedad privada y reconocen solamente la creatividad y las innovaciones hechas en el marco de la bioingeniería industrial y el modelo de la ciencia occidental. De esta forma niegan otras formas de saber y de innovación, permitiendo su apropiación por los grandes capitales por la biopiratería, de hecho protegida por este marco jurídico.
2. Hay que crear y fortalecer movimientos de no-cooperación basados en el principio gandhiano de Satyagraha (lucha por la verdad) que consiste en la desobediencia civil a leyes e imposiciones injustas, como es el caso del movimiento actual en la India del Satyagraha de la Semilla, por el cual se está creando una red alternativa de producción, distribución y innovación de semillas entre los campesinos. Este movimiento se opone a la imposición por los intereses de la agroindustria de semillas genéticamente manipuladas y protegidas por patentes, que provocan no solo la erosión de la diversidad biológica, sino que también la erosión cultural y de la diversidad de prácticas sociales.
3. Se propone a asegurar una práctica agrícola sostenible frente a la insostenibilidad ecológica y social de la agricultura industrial. Hay que retomar el principio gandhiano de Swadeshi según el cual cada uno y cada comunidad ya tiene en sí el espíritu de regeneración, de la reconstrucción creativa, base para el autogobierno (swaraj), derecho inalienable de los individuos y de las comunidades.

Documentació tractada:

Shiva, Vandana; *Biopiracy: the plunder of Nature and Knowledge*; Boston Ma: South End Press, 1997

Bibliografía adicional:

Shiva, Vandana; *The Violence of the Green Revolution*; Penang: Third World Network, 1991.

Shiva, Vandana; *Monocultures of the Mind*; London: Zed Books, 1993.

Martin, Kenneth; *Biotechnology: The University-Industrial Complex*; New Haven and London: Yale University Press.

Tokar, Brian; *Earth for Sale: Reclaiming Ecology in the Age of Corporate Greenwash*; Boston Ma: South End Press.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ganadora del "Right Livelihood Award" (el Nobel Alternativo) de 1993. Directora de la Fundación para la Investigación, la Ciencia, la Tecnología y los Recursos Naturales. Editora asociada del *The Ecologist* y una de las activistas y pensadoras ecológicas más importantes y radicales del mundo de hoy.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Las propuestas de la autora responden a la exigencia de los movimientos ecologistas de base y de los pueblos nativos de una mayor descentralización y respeto de la autodeterminación y la diversidad cultural. Implica en retomar los principios gandhianos de Satyagraha (lucha por la verdad, basado en la desobediencia civil y el bloqueo pacífico y firme a la injusticia) y swaraj (autogobierno, basado en la percepción del Swadeshi, o sea de que cada sistema ya posee la capacidad de auto-regeneración en sí).

Repensar la societat: propostes innovadores per a un món responsable i solidari

Martí Olivella Solé

EcoConcern, associació per a la innovació social

Redacció: Martí Olivella Solé

Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

El projecte consisteix en recollir propostes socialment innovadores, sistematitzades en un banc interactiu, de forma que puguin estar a l'abast de qualsevol persona interessada (especialment d'aquelles que vulguin contrastar les propostes per tal de millorar-les). La promoció de la innovació social s'entén com una resposta d'alguns col·lectius (com el que porta a terme aquest projecte) per minimitzar i neutralitzar els desequilibris socials causats per les permanents innovacions tecnològiques, inserides en un sistema caracteritzat per la competitivitat, el consumisme i la maximització dels beneficis.

En darrer terme, les propostes recollides han de servir per afavorir, més enllà d'un enfocament crític, una actitud participativa de les persones per millorar i transformar els sistemes d'organització social actuals.

Es pretén combinar diverses metodologies: la promoció de la creativitat i la prospectiva, la participació a partir d'un banc d'idees interactiu, l'aposta per noves tecnologies que faciliten aquesta interactivitat, la concentració espai/temps de l'equip que hi treballa permanentment, la implementació progressiva en els espais català i internacional i la previsió d'una continuïtat futura.

Diagnòstic

Vivim en una profunda crisi de civilització, provocada en part pels impactes de la innovació tecnològica i l'enfonsament dels models alternatius. La innovació tecnològica no s'acompanya de la corresponent innovació social, que hauria de posar la ciència i la tecnologia al servei de les aspiracions humanes fonamentals, per tal de minimitzar i neutralitzar les greus problemàtiques de les nostres complexes i interrelacionades societats.

Una de les raons que dificulta la innovació social és que la investigació social convencional es concentra primordialment en l'anàlisi dels problemes, i no acostuma a plantejar propostes de solució. Això potser és així perquè el mètode científic convencional serveix per estudiar les lleis de la realitat, però no per crear noves realitats.

Objectius

-L'objectiu general és potenciar, en l'àmbit català, una dinàmica social que susciti la formulació de propostes innovadores prou operatives i concretes perquè puguin contribuir a resoldre els principals problemes de les complexes i canviants societats actuals.

-En darrer terme, afavorir entre els ciutadans, a més d'una actitud crítica, una actitud participativa i constructiva per millorar i transformar els sistemes d'organització social en què vivim.

-Els objectius específics són:

- recollir propostes existents i suscitar-ne la formulació de noves;
- suscitar sinergies entre innovadors socials;
- contrastar i difondre les propostes recollides;
- posar-les en comú en l'àmbit internacional, dins el marc de l'Aliança per a un món responsable i solidari;
- oferir a l'opinió pública un ventall intel·ligible i contrastat de noves opcions socials;
- identificar les propostes que cal sotmetre a estudis de viabilitat.

Mitjans i/o instruments.

Aquesta proposta reflecteix l'experiència del projecte "Repensar la societat", que s'ha servit dels mitjans següents:

- El Centre per a la Innovació Social, situat en un marc que permet la concentració, acull un equip de persones que, amb un equipament informàtic adequat, treballa en el tractament de les propostes innovadores.
- Una metodologia basada en tècniques de promoció de la creativitat i de la prospectiva, estructurada en dos cicles (català i internacional) de set fases cada cicle; les fases són: recollida, clarificació, diàleg, contrastació, tria, edició i difusió de les propostes.
- El conjunt d'actors individuals i col·lectius que participen formulant, reelaborant, estudiant la viabilitat de les propostes aprofitant les noves metodologies telemàtiques interactives, constructivistes i generalistes per afavorir el procés d'innovació social.

El projecte té un pressupost anual aproximat d'uns 15 milions de pta, que inclou un equip de 5-7 persones, el

Centre per a la Innovació Social i els equipaments informàtics i telemàtics.

Documentació tractada:

Diferents documents interns del Projecte Repensar la Societat

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La convocatòria del Fòrum Català per Repensar la Societat és una via d'implantació d'aquets projecte.

Tecnologia adequada

E.F. Schumacher
Schumacher College

Redacció: Ma. Dolors Musté Jove
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

La principal tasca de la tecnologia ha de ser la d'alleugerir el pes del treball que l'home ha de dur a terme per poder subsistir i desenvolupar les seves facultats potencials, en canvi l'orientació actual de la tècnica fa cada vegada màquines més grans, imposant cada vegada majors concentracions de poder econòmic i exercint una violència cada vegada major sobre el medi ambient. La saviesa requereix una nova orientació de la ciència i la tecnologia cap a l'orgànic, l'estimable, el no-violent, l'elegant i el que és bell. Continuar en aquest sentit suposa la desintegració dels sectors tradicionals, la desocupació massiva i la migració també massiva cap a les àrees metropolitanes. Per tant cal desenvolupar una tecnologia que ajudi als pobres a ajudar-se a si mateixos i promogui la plena ocupació.

Diagnòstic

Hi ha un treball que destrueix l'ànima, mecànic, monòton i embrutidor, constitueix un insult per a la naturalesa humana i produeix escapisme i agressió. L'adopció dels actuals mètodes de producció i nivells de consum destrueixen les possibilitats de confiança i ajut propis, tan a nivell individual com de països sencers. Els resultats són un no intencionat neo-colonialisme i la desesperança dels pobres.

Objectius

Un nou estil de vida, amb nous mètodes de producció i noves pautes de consum sostenibles. I per això és absolutament imprescindible una tecnologia que condueixi a la descentralització, compatible amb les lleis de l'ecologia, que tingui cura de l'ús dels recursos escassos i s'adapti per servir a la persona humana. Una tecnologia democràtica, d'autoajuda, a l'abast de tothom i no només dels rics, més simple i més barata. L'ELECCIÓ DE LA TECNOLOGIA ÉS LA MÉS IMPORTANT DE LES ELECCIONS, si no es canvia les formes de producció i de consum no es poden solventar els problemes actuals, només es podrà intentar mitigar els seus efectes sense els resultats que foren desitjables.

Mitjans i/o instruments.

Amb una tecnologia de petita escala, relativament no violenta, de forma que la gent tingui oportunitat de fruit mentre treballa, en lloc de treballar només per a rebre el seu salari i esperar el moment de l'esbarjo per poder gaudir. Es necessiten mètodes i equips que siguin:

- Prou barats per tal que estiguin a l'abast de tothom.
- Apropisats per a ser utilitzats a petita escala.
- Compatibles amb la necessitat creativa de l'home.
- Que utilitzin materials i recursos locals.

Documentació tractada:

: "Lo pequeño es hermoso" E.F. Schumacher. Biblioteca d'Economia. Ediciones Orbis, S.A. 1983

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El doctor E.F. Schumacher, nasqué a Alemanya, va arribar a Anglaterra als anys trenta i va estudiar Economia al New College d'Oxford, després fou professor a la Columbia University de Nova York. Des del 1950 al 1970 va ser conseller econòmic del Consell Nacional del Carbó d'Anglaterra. Expert en el desenvolupament de les zones rurals, fou consultat per molts països del Tercer Món. Va morir el 1977. Les seves obres "Lo pequeño es hermoso" i "Guía para los perplejos" han causat una veritable commoció no només entre els estudiosos sinó també a nivell popular. Això es deu a que el doctor Schumacher suposa una veu fresca i original, que no es deixa endur per les teories i els tòpics a l'ús i es capaç d'exposar de forma clara i directa a l'home del carrer els problemes més complexos.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aliança per a un Món Responsable i Solidari

Aliança per un món Responsable i Solidari

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La modernitat inventada a Occident s'ha difós pel món sencer, i en aquesta expansió ha generat tres desequilibris importants: entre els països del Nord i els del Sud, entre persones riques i pobres, i entre els éssers humans i la natura. Són crisis diferents però inseparables i amb causes comunes, i que posen en perill, a no gaire llarg termini, la supervivència de la civilització humana.

L'Aliança per a un Món Responsable i Solidari vol ser una iniciativa de potenciació d'esforços per a la transformació social cap a un món més respectuós amb els éssers humans, les seves diverses cultures i la natura, que reuneixi el treball que grups i persones d'arreu del món realitzen en sectors diferents (ecologia, educació, economia, pacifisme...) i en dimensions diferents (de l'individual i local a la global). Aquesta convergència s'efectua, en primer lloc, entorn de la definició d'uns valors mínims comuns concretats en una plataforma o declaració de principis, i a partir d'una estructura respectuosa de les creativitats personals i col·lectives.

A partir d'aquí es preveu un procés (1999-2001) de celebració d'una Assemblea de pobles i ciutadans de la Terra que, recollint propostes d'arreu del planeta, sigui el punt de partida simbòlic per l'enfortiment de les dinàmiques de transformació planetària. L'Aliança reuneix molts grups actius i signataris de més de 100 països.

Diagnòstic

-Si les societats occidentals continuen vivint i desenvolupant-se, durant molt temps, de la manera que ho estan fent, la Humanitat s'autodestruirà. Patim tres desequilibris importants: entre el Nord i el Sud, entre rics i pobres, i entre els humans i la natura, es tracta de crisis diferents però inseparables i amb causes comunes. La modernitat inventada a Occident s'ha difós pel món sencer; elements clau d'aquesta modernitat han estat el desenvolupament de la ciència i la tecnologia, l'accentuació de la divisió del treball, l'inflament de l'esfera del mercat i de la circulació constant i accelerada de les mercaderies i del diner. Si bé en l'esperit dels seus promotors aquests factors haurien de ser els mitjans per assegurar la prosperitat, la pau, la seguretat, la felicitat, la llibertat, al mateix temps han contribuït a generar misèria, guerres, inseguretat, pobresa i opressió entre una bona part de la humanitat, i finalment, la triple crisi esmentada abans.

-*"La modernitat ha esdevingut, sota presentacions polítiques diferents, la referència principal de les classes dirigents de tots els continents. Els desequilibris de poder i el joc del mercat han contribuït de forma conjunta a dissoldre els valors i les relacions d'intercanvi que no fossin comercials i, d'aquesta manera, a desestructurar les societats tradicionals."*

-La llibertat d'intercanvis i la ciència, fonaments de la modernitat, són considerats avui dia fins en sí mateixos sense contemplar les externalitats que creen (ecològiques, culturals, prospectives), i no com a instruments d'altres fins més ètics i de valors de respecte als humans i la natura.

Objectius

a) Engegar dinàmiques de transformació de les societats a escala multidimensional, des dels canvis en els comportaments dels ciutadans i les accions col·lectives locals, fins a les decisions a escala planetària; b) engegar programes mobilitzadors d'iniciatives múltiples i coordinades entorn de prioritats comunes, adaptades a la diversitat de contextos, enlloc de mesures uniformes a nivell mundial; c) posar-se d'acord en allò que es considera essencial, per tal d'engegar tot aquest procés i avaluar els primers resultats: un diagnòstic dels valors i principis per actuar, de les prioritats i d'una estratègia a seguir.

Els principis i objectius a assolir posats en comú són: 1r el de salvaguarda: la terra que hem hereditat pertany també a les generacions futures;

2n el d'humanitat: tots els humans hem de disposar d'allò que és essencial per gaudir d'una vida digna;

3r el de responsabilitat: els individus i les col·lectivitats som co-responsables del destí de la humanitat;

4t el de moderació: els rics han de moderar el seu consum i aprendre a ser frugals;

5è el de prudència: no hem de fer servir noves tècniques fins que dominem els riscos, presents i futurs, que plantegen;

6è el de diversitat: la diversitat de les cultures i la dels éssers vius és un bé comú que permet inventar noves respostes a la humanitat;

7è el de ciutadania: cal que aprenguem a considerar tots els éssers humans com membres de ple dret de la inmensa comunitat humana

Mitjans i/o Instruments.

"La construcció del procés sense una estructura jurídica. L'Aliança no ha de ser una institució més, sinó la posada en convergència, al voltant d'una perspectiva comuna, de les energies, competències, experiències i desigs de les persones i institucions que tenen ja els seus propis compromisos militants i professionals. (...) És essencial de

concebre i fer visible un procés coherent de canvi. Dir com ens podem posar en marxa, actualment, és encara més important que dir cap a on hem d'anar."

Aquest procés de canvi col·lectiu podria comportar els següents elements: a) El canvi progressiu de les representacions: la reflexió personal precedeix al canvi sobre el terreny; en aquest sentit el paper de l'educació és essencial. Cal ajudar a néixer un nou humanisme que atorgui importància a la coneixença de les diferents cultures i els seus valors espirituals, en contraposició al científisme i l'economicisme.

b) La construcció d'un imaginari col·lectiu que doni cohesió a una perspectiva comuna per articular les iniciatives, una visió comú del futur que ajudi a federar els esforços.

c) L'orientació integral de les innovacions: cada innovació sobre un camp concret ha de preveure les conseqüències a d'altres, per exemple les innovacions tècniques sobre les socials, els canvis de mentalitats o d'institucions□

d) El desenvolupament i la federació de les xarxes d'intercanvis d'experiències, la necessitat de difusió de les iniciatives locals per a que d'altres les assimilïn i transformin en el seu context.

e) L'actitud de fer front a desafiaments concrets, urgents i planetaris a partir de programes mobilitzadors (en concret sobre aigua, energia, sòls, revitalització de regions degradades i conversió d'indústries d'armament).

Documentació tractada:

Equip Internacional; "Plataforma per a un món responsable i solidari" a Papers d'Innovació Social, núm. 38, 3/1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El Fòrum català per Repensar la Societat és una contribució des del nostre país al desenvolupament d'aquesta Aliança, i especialment la seva metodologia i les propostes recollides i seleccionades són una aportació a l'Assemblea de pobles i ciutadans de la Terra.

Asamblea de parados franceses por un verdadero reparto del trabajo y la riqueza

Movimiento de parados en Francia Asamblea de Jussieu.

Redacció: Mario Javier Firmenich Martínez

Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

Durante una manifestación de los parados en París, surgió la idea de profundizar juntos en lo que se estaba de acuerdo: reflexionar sobre nuestras existencias en este movimiento...

Quedamos en encontrarnos en un anfiteatro de la Universidad de Jussieu. Así nacieron las asambleas generales de Jussieu.

Se intenta hablar del espíritu de las propuestas. Un cierto estilo se va dibujando a través de acciones originales y de la autocrítica que sigue a las acciones. Decidimos pasar por alto el aparato de la democracia representativa. Concluimos rechazar la presencia de cualquier "mediático". Lo que queremos decir es que tenemos la voluntad de cambiar las relaciones sociales. Somos una asamblea de marginados y desclasados que pretendemos plantear el problema del trabajo asalariado, del sistema que lo produce y del dinero que está asociado con este sistema. Nuestras acciones, nuestros juegos, nuestros debates y nuestras fiestas, producen la confianza necesaria para poder poner en práctica nuestras ideas. No nos queremos conformar sólo con reivindicar.

El objetivo de la propuesta es: hacer desaparecer los empleos precarios para que se instaure un verdadero reparto del trabajo y de la riqueza, queremos una sociedad basada en la ayuda mutua.

Los medios de la propuesta son: entender la importancia de una apuesta colectiva, organizar nuestro acuerdo creando condiciones favorables al reconocimiento y al encuentro; realizar otras jornadas del Comité de balade (fiesta), otros juegos en la calle, otros panfletos, otros carteles en la calle, un diario...; comunicar nuestras ideas, realizaciones y proyectos, a los que manifiesten sus simpatías con nosotros, con el propósito de esbozar una red.

Diagnòstic

1. El sábado 17 de enero de 1998, durante la manifestación de los parados en París, centenares de personas se encontraron alrededor de la pancarta "Queremos un trabajo de mierda, pagado una miseria". Se reconocían en la ironía que se desprendía de los lemas de la comitiva.

Surgió la idea de mantener un lazo, profundizar juntos en lo que se estaba de acuerdo, reflexionar sobre nuestras existencias en este movimiento...

2. Nuestra asamblea es general sólo en la medida en que se invita a la gente a participar, no es una reunión de delegados.

El número de participantes varía entre 80 y 400 personas, intentamos hablar del espíritu de las propuestas. Un cierto estilo se va dibujando a través de acciones originales y de la autocrítica que sigue a las acciones.

Decidimos pasar por alto el aparato de la democracia representativa.

La presencia de periodistas y otros observadores exteriores nos pareció contradictoria con nuestro deseo de ser una asamblea que permita a cada uno reanudar el espíritu de una coherencia colectiva, concluimos rechazar la presencia de cualquier "mediático".

3. Lo que queremos decir, y lo queremos decir por nosotros mismos, es que tenemos la voluntad de cambiar las relaciones sociales. Forma parte de las cualidades de esta asamblea, el haber sabido retroceder ante los errores para poder seguir adelante. Somos una asamblea de marginados y desclasados que pretendemos plantear el problema del trabajo asalariado, del sistema que lo produce y del dinero que está asociado con este sistema.

4. Nuestras acciones, nuestros juegos, nuestros debates y nuestras fiestas, producen la confianza necesaria para poder poner en práctica nuestras ideas. No nos queremos conformar con reivindicar, sería dejar a quienes nos enfrentamos la posibilidad de pensar que pueden indemnizarnos por todo lo que nos quitan.

Objectius

Hacer desaparecer los empleos precarios para que se instaure un verdadero reparto del trabajo y la riqueza, queremos una sociedad basada en la ayuda mutua.

Mitjans i/o instruments.

1. La comprensión de la importancia de una apuesta colectiva; debemos organizar nuestro acuerdo creando condiciones favorables al reconocimiento y el encuentro.

2. La realización de otras jornadas del Comité de balade, otros juegos en la calle, otros panfletos, otros carteles en la calle, un diario...

3. La comunicación de nuestras ideas, realizaciones y proyectos, a los que manifiesten sus simpatías con nosotros, con el propósito de esbozar una red.

Associacions d'autogestió veïnal i fòrums d'intercanvi d'experiències d'organització social

Gemma Rodríguez Villanueva   Susanna Segovia Sánchez   Helena Torres Sbarbati

Redacció: Gemma Rodríguez Villanueva
Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Davant la desmobilització social, el desmantellament de l'Estat i el domini del mercat, proposem crear organitzacions civils per potenciar vies alternatives de participació i mobilització social. Creiem en la necessitat de reactivar els llaços personals a partir de la identificació d'interessos comuns i de la possibilitat de buscar solucions a aquestes necessitats fora de les vies institucionals. Defensem la capacitat de la societat civil per a autorganitzar-se per pressionar a les seves institucions i organismes representatius perquè donin respostes i compleixin el seu paper de garantir els drets fonamentals. Davant la caiguda de l'Estat del Benestar com a model, la societat civil pot i ha de treballar per crear un nou model de redistribució i igualitari adaptat a la situació actual.

Diagnòstic

Estem assistint a un fenomen de despersonalització o divinització del poder, on no se sap qui pren realment les decisions el que suposa que cada cop sigui més difícil exigir responsabilitats. Les institucions ja no busquen l'aprovació dels ciutadans per qui treballen sinó que actuen de forma autònoma. Aquest progressiu allunyament de les institucions respecte a la societat a la qual representen ha convertit la democràcia representativa en una democràcia tutelar. Com a conseqüència, els ciutadans han deixat d'exercir els seus drets de participació i han caigut en la apatia social i política.

La situació descrita fins ara es veu agreujada per una societat desestructurada i marcada per un individualisme que respon a interessos econòmics i d'estabilitat social i política. En aquesta societat, el consumisme és un mecanisme de socialització on la publicitat i els mitjans de comunicació són generadors d'un estat d'opinió homogeni.

Les organitzacions civils han perdut el seu paper com a dinamitzadores de la participació social. La institucionalització del conflicte ha allunyat aquestes organitzacions dels interessos per a la defensa dels quals es van crear i per això han perdut la confiança i el suport de la societat que les hauria de legitimar.

Objectius

Recuperar la funció de les organitzacions civils com a potenciadores de la participació social i política dels ciutadans, d'acord al següent esquema:

- identificar les seves pròpies necessitats, però també les dels altres.
- organitzar-se per dissenyar solucions conjuntes que fugin del paternalisme estatal
- promoure les relacions entre les diferents organitzacions i grups socials amb una visió comú
- reactivar la defensa dels propis interessos
- recuperar la capacitat d'influir en les institucions per a que tornin a ser una altra vegada representatives

Mitjans i/o Instruments.

- Creació d'associacions d'autogestió veïnal, d'acord amb les característiques següents:

1. Són organitzacions autàrquiques i autònomes creades per gestionar els interessos del grup veïnal en el qual s'originen.
2. El funcionament de les associacions es basaria en espais de reflexió i debat que serveixin per detectar els problemes i buscar solucions que estiguin a l'abast dels mateixos membres de l'associació. L'estructura d'aquests espais de reflexió dependrà de la problemàtica que es treballi, i podria ser tant a nivell de vocalies temàtiques com gremials.
3. La visió de l'organització respecte els interessos del grup veïnal ha de ser àmplia, és a dir, ha d'incloure els diferents aspectes econòmic, social, polític, etc., de la vida i les necessitats del barri.
4. La defensa dels interessos dels membres de l'organització no ha de deixar fora cap grup econòmic o social del mateix barri, sinó que els ha d'incloure com a interlocutors vàlids.
5. La recerca de solucions als problemes comuns detectats al llarg de les trobades de l'associació ha de basar-se en la utilització de recursos propis del barri i la seva gent; en cap cas ha de dependre de subvencions o finançaments externs, ja siguin públics o privats. Només s'acceptaria la participació de l'administració local en la infraestructura que acolliria l'organització, que preferentment utilitzaria instal·lacions ja existents a nivell local (ateneus, casals, centres cívics).
6. A més de la recerca de solucions a problemes concrets sense passar pels canals tradicionals, l'associació també seria seu i impulsora de moviments de reivindicació i protesta, tant de conflictes a nivell local com en campanyes més genèriques.

7. L'associació d'autogestió veïnal participarà dins d'una xarxa social que inclogui també altres tipus de grups, associacions, ONGs, Es relacionarien per posar en comú preocupacions que puguin necessitar un treball conjunt en moments puntuals, com suport tècnic, assessorament jurídic o donar suport explícit a una reivindicació.

- Crear un fòrum d'intercanvis d'experiències en iniciatives d'organització social :
- 1. Dur a terme una sèrie de trobades per àrees temàtiques o camps d'actuació entre diferents organitzacions, grups o empreses d'economia alternativa per a intercanviar les experiències i enfortir les seves relacions. Les trobades podrien celebrar-se anualment i la seva organització podria ser rotativa
- 2. Documentar les trobades a les quals fa referència el punt anterior i crear un servei de documentació on recopilar, analitzar i difondre les propostes alternatives d'organització social.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Comerç just i Xarxa de Consum Solidari

Setem Catalunya

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Quan comprem un producte procedent del Tercer Món, només una molt petita part dels nostres diners arriba a les persones que l'han produït. La major part queda en mans de les multinacionals, que obtenen beneficis desmesurats, maldant l'entorn i exploten bàrbarament els seus treballadors.

El Comerç Just consisteix bàsicament en crear línies comercials alternatives a les de les multinacionals, que paguin un preu just pels productes del sud del planeta, i assegurin que els productes que hi comprem, a més de ser de primera qualitat, estiguin produïts en cooperatives o grups productors a petita escala, que respectin el medi ambient. És la demostració pràctica que una altra forma de relacions econòmiques és possible.

En una primera fase, la necessària xarxa de distribució coincideix amb el teixit associatiu. La Xarxa de Consum Solidari aplega 77 associacions catalanes, que han esdevingut punts de venda d'aquests productes solidaris (café, té, cacau, productes tèxtils, entre d'altres)

Diagnòstic

L'abisme de desigualtats entre el Nord i el Sud condueix el món cap a una situació insostenible. Hem de rebutjar una economia que només beneficia una part minoritària de la població mundial. Hem d'aconseguir que l'economia estigui al servei de la Humanitat, i no a l'inrevés.

Moltes multinacionals desplacen les seves plantes de producció als països del Tercer Món a fi de disminuir costos i aprofitar els avantatges comparatius de cada país (primeres matèries, mà d'obra, infraestructures, situació política, legislació, etcètera). I aquesta espiral de competitivitat genera condicions de treball indignes: salaris injustos, horaris abusius i sense vacances, condicions insalubres, treball infantil, acomiadament lliure, repressió sindical, etcètera.

Cada cop que comprem productes produïts d'aquesta manera estem contribuint a mantenir un sistema que explota els més pobres i que degrada el medi ambient.

Objectius

Els principis del Comerç Just (i al mateix temps els objectius que es proposa) són els següents:

- El salari dels treballadors ha de ser digne.
- El grup productor ha de garantir i promoure la igualtat entre home i dona.
- El grup productor ha de buscar el desenvolupament del conjunt de la població i ha de tenir un funcionament democràtic.
- La producció ha de respectar l'entorn social i natural i el producte ha de ser de qualitat.
- Convertir cadascuna de les nostres compres en un moment privilegiat per canviar el món deixant de comprar de forma cega. En els darrers anys en els països on els consumidors pressionen més s'han aconseguit resultats esperançadors, com ara codis ètics per a les empreses, segells de garantia social i sistemes de banca alternativa.

Mitjans i/o Instruments.

Comerç Just va néixer el 1959 a Holanda. Actualment hi ha més de 65 organitzacions importadores a tota Europa. Prop de 2.500 botigues a tota Europa fan possible el Comerç Just, amb el suport de més de 50.000 voluntaris.

NEWS (Xarxa europea de Botigues Solidàries) agrupa organitzacions de botigues de 13 països.

A Catalunya, les 77 associacions que hi participen com a punts de venda s'agrupen en la Xarxa de Consum Solidari. Entre elles hi ha SETEM/Alternativa-3, que compta amb el suport de més de 2.400 voluntaris que en els últims anys han participat en els seus programes de formació o cooperació en més de 30 països d'Àsia, d'Àfrica i d'Amèrica Llatina, i amb la col·laboració de la cooperativa importador ALTERNATIVA-3, membre de l'IFTA (International Fair Trade Association).

Documentació tractada:

Setem (Servei Tercer Món); Xarxa de Consum Solidari; materials informatius i documentació no publicada. Relació de punts de venda de la Xarxa a Catalunya. Abad, Alberto; Equerro, Susana P; Malsh, Uli; "Comercio Justo y consumo responsable", (dossier), a "La Farola", maig 1997.

Documentació addicional: Centro Nuevo Modelo de Desarrollo; "Carta a un consumidor del Norte", Salamanca 1995. "Sobre la piel de los niños", "Norte-Sur, la fábrica de la pobreza".

SETEM és una de les entitats associades a la Xarxa catalana de Consum solidari.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

SETEM és una de les entitats associades a la Xarxa catalana de Consum solidari

Comentaris i Observacions:

Cooperació i cultura

Rocaguinarda Cooperativa Cultural

Redacció: Josep Busquets i Urpí

Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Oferir un espai concret obert a la cultura, i en especial a la cultura del llibre i la intercomunicació. On l'eix sigui la cooperació entre els associats on guanyi terreny la mútua confiança en sentit ampli i dinàmic, abastant tres nivells: el cultural, el social i l'econòmic. Integrant un servei de llibreria en règim cooperatiu i acollint i promovent inquietuds i iniciatives culturals que facilitin l'enriquiment mutu, coneixements, sabers i experiències, tot fent camí vers una societat més respectuosa i porosa a la interculturalitat solidària.

Diagnòstic

La societat actual (en ell el món del llibre i la cultura no se n'escapa) viu unes limitades possibilitats de creixement humà caracteritzat per l'individualisme i l'hedonisme, àmpliament fomentat. També que aquesta societat de la informació i de consum banal, pugui tenir una resposta que pugui revertir positivament per a les persones i des de les persones en qualitat de tals. El cooperativisme apareix en aquest context com quelcom llunyà i desconegut realment per a la majoria de ciutadans i ciutadanes, i per tant, deixant de veure la gran càrrega potencial que porta implícit el seu desenvolupament.

Objectius

Promoure de manera efectiva una acció cultural solidària i engrescadora, en un marc de llibertat, respecte i cooperació. Facilitar el desplegament de creativitat cultural. Promoure el valor de la lectura i fer assequible el llibre com un instrument de cultura i en qualitat de prestació d'un servei del qual compartim la seva gestió. Concebant la cultura com un bé excel·lent i poderós a compartir, que impregna els sentits i desvetlla noves possibilitats de creixement humà.

Mitjans i/o instruments.

La cooperació és el nexa d'unió. La pràctica cooperadora l'entendem en compartir uns recursos (no només de diners).

Afavorir un ús racional i responsable d'un servei de llibreria, la gestió de la qual és concebut i dut a la pràctica de forma transparent i participativa. Treballant per superar el mercantilisme vigent motivant al soci per l'interès d'una participació activa d'ajuda mútua. Fer una aposta de democràcia econòmica de la gestió cooperativa. És indestriable del projecte, la dimensió socio-cultural a partir de que el soci sigui el subjecte actiu. L'educació cooperativa és i ha de ser una preocupació permanent i un repte. El treball voluntari, i els recursos personals de tot tipus són d'indubtable valor i acollits amb gran estima que ens ajuda a una economia més humana.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Curso de formación de los sepultureros sobre el respeto a la sensibilidad y los sentimientos

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dadas las frecuentes deficiencias psicológicas que se comprueban con frecuencia en los trabajos de los sepultureros, que aunque lleven a cabo su tarea con muy buena voluntad, frecuentemente obstaculizan con su conducta verbal y no verbal el recogimiento espiritual del acto y con la finalidad de que estén capacitados para ejecutar su tarea con la mayor delicadeza posible respecto a la sensibilidad y sentimientos de los presentes se propone que se les ofrezca un breve cursillo de formación psicológica eminentemente práctica, p.e.: al estilo de algunos programas de crecimiento personal de los modelos psicológicos humanistas

Diagnòstic

Es frecuente que la forma de ejecutar el trabajo de enterrar un ataúd con un difunto -y quizá todavía más cuando se trata de inhumar en una tumba- adolezca de deficiencias que hieren la sensibilidad y sentimientos de las personas allegadas que permanecen de pie rodeando ese espacio, con caras de circunstancias, hasta que un familiar dirige alguna advertencia al responsable de la deficiencia.

La última experiencia vivida fue escuchar seis veces seguidas la voz de un compañero que gritaba a uno de los sepultureros, a través del teléfono móvil, reclamando su presencia en otro lugar, hasta que un familiar le exigió que apagase el móvil.

En otras ocasiones, a causa de las dificultades para introducir un ataúd en la tumba -a causa del tamaño excesivamente grande con el que se fabrican en la actualidad- los enterradores se van irritando y emitiendo las correspondientes exclamaciones airadas (que se añaden al trepidante ruido que, inevitablemente, los progresos técnicos, con sus potentes artefactos mecánicos para el desplazamiento de las lápidas, producen).

Objectius

Ayudar a que los funcionarios encargados del trabajo de sepultureros omitan todo tipo de conductas verbales o no verbales que hieren la sensibilidad y sentimientos de los presentes y se mantengan en silencio, salvo cuando sea preciso darse instrucciones recíprocamente, haciéndolo con la voz más baja posible.

Mitjans i/o Instruments.

Facilitar a los sepultureros un cursillo -a cargo del Ayuntamiento- de un mínimo de diez horas, de formación psicológica sobre la sensibilidad y los sentimientos, que les capacite para una actuación que implique empatía respecto a las emociones de los presentes y facilite un clima de recogimiento espiritual.

Documentació tractada:

Las aportaciones sobre la función de la sensibilidad y los sentimientos, en las vivencias profundas de las experiencias humanas relevantes, especialmente las aportaciones de los modelos de las psicoterapias humanistas, que han prestado mayor atención a estos potenciales humanos.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dejuni setmanal solidari

José Ignacio González Faus
Cristianisme i Justícia

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

La proposta suggereix un dejuni (almenys parcial: fer només un esmorzar corrent i un breu sopar) un cop a la setmana. Es recomana fer-ho el dissabte, i així el diumenge hom pot recuperar-se amb menjars més saludables que els que ingerim entre setmana fora de casa.

Si es calcula l'estalvi anual i s'aplica a alguna causa solidària (millor a principis d'any, per comprometre's més en la decisió de jejunar setmanalment), la proposta adquireix més sentit.

Diagnòstic

Molta gent passa gana al món: segons la FAO, al 1996, 800 milions de persones (dels quals 200 milions són nens), pateixen de desnutrició severa. Aquest fenomen també s'està donant de manera creixent al primer món. Tanmateix, quan hom no té aquest problema, és molt difícil entendre què significa i què comporta aquesta realitat.

Objectius

- Prendre consciència de la gravetat de la realitat de la fam.
- Ser i sentir-se solidari amb les persones que, cada dia i arreu del món, passen gana.
- Dedicar uns diners cada any a una causa solidària.

Mitjans i/o instruments.

La proposta consisteix en fer un dejuni (almenys parcial: fer només un esmorzar corrent i un breu sopar) un cop a la setmana.

Observacions addicionals:

- Es recomana fer-ho el dissabte, i així el diumenge hom pot recuperar-se amb menjars més saludables que els que ingerim entre setmana fora de casa.
- Quan arriba un moment, cap a migdia o mitja tarda, en què la gana deixa sentir els seus efectes (fins i tot, pot experimentar-se un cert mareig), aleshores ens adonem que aquesta sensació tan molesta la viuen habitualment milions de persones del planeta. Es tracta posar-nos en situació de sentir més comprensió i solidaritat.
- Com que la fam aguditza l'enginy, en fer una mica nostra la fam i en sentir aquesta sensació tan molesta, aplicarem l'enginy a pensar què es pot fer per posar fi al problema de la fam.
- Si es calcula l'estalvi anual i aquest es destina a una causa solidària (millor si es fa a principis d'any, per comprometre's més en la decisió de jejunar setmanalment), la proposta adquireix més sentit.
- Pot ser interessant formar part d'un grup de persones que segueixin aquest dejuni i poder així compartir l'experiència.
- A través del dejuni també s'aconsegueix una saludable neteja setmanal del nostre sistema digestiu i dels nostres processos metabòlics.

Documentació tractada:

- "No hi ha RES A FER? A l'escolta de l'esperit", publicació de gener del 1996, del centre d'estudis Cristianisme i Justícia. Capítol: "Propostes per a la conversió personal", apartat 1.2.
- González Faus, J.I. - "Recuperar el ayuno", a "El Mundo", 8.3.94, p.4 (és el mateix article en castellà).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José I. González Faus, es jesuïta professor en la Facultat de Teologia de Catalunya, coordinador del àrea teològica de Cristianisme i Justícia

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Disset serveis i seixanta propostes per a la vostra associació

Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelon

Redacció: Patrici Hernández i Claret
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

Presentació del Catàleg de Serveis i les propostes que se'n deriven, que l'Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona ofereix al plural sector associatiu i del voluntariat de la ciutat per tal d'enfortir-lo, donar-lo a conèixer a la ciutadania i potenciar i millorar el seu treball conjunt, el coneixement mutu i la dinàmica de xarxes i treball interassociatiu

Diagnòstic

Les dècades dels 80 i dels 90 han suposat a la ciutat de Barcelona, i a la resta del país i de l'Estat, una època d'afebliment del teixit associatiu, de desconexió d'aquest amb la ciutadania i de pèrdua important del seu paper en el si de la societat civil. Les causes són múltiples i diverses, i tan internes com externes: crisi de l'estat del benestar, intervencionisme de les administracions, canvis en les escales de valors de la ciutadania, etc.

Objectius

Tres eixos vertebreren aquesta proposta que presentem:

1. Enfortiment i millora de les associacions de la ciutat com a organitzacions: estimular i potenciar processos de reinvençió i millora interns.
2. Donar a conèixer a la ciutadania la tasca que el sector associatiu du a terme. Fer visible el seu treball.
3. Les associacions, en realitats com la nostra, han de treballar en xarxa. Potenciar el treball interassociatiu i la creació i creixement de xarxes associatives

Mitjans i/o Instruments.

Les tres línies de treball-objectius centrals de la nostra proposta es tradueixen en un conjunt de serveis, accions i propostes pràctiques, que dibuixen el COM ho volem fer. I aquest COM, té dues vessants: INSTRUMENTS PRÀCTICS (serveis i propostes) i l'ESTIL amb el que els volem dur a terme (implicació del sector associatiu i complicitat del mateix).

Els setze serveis que s'ofereixen són els següents:

- Formació continuada
- Assessoraments professionals
- Assistència per diversificar el finançament
- Banc de voluntariat i bossa de recursos
- Acompanyament barri a barri
- Presència als mitjans de comunicació
- Cooperació amb els subsectors
- Dossiers Barcelona Associacions
- Grups d'ajuda mútua
- Telemàtica
- Mailing associatiu ciutadà
- Dades bàsiques del sector
- Mil·lènim associatiu
- Préstec d'espais
- Documenteca bàsica
- Secretaria tècnica del Consell
- Informació i secretaria.

Documentació tractada:

Catàleg de Serveis de l'Agència Municipal de Serveis per a les Associacions de Barcelona: 17 serveis i 60 propostes claus per a la vostra associació.

Aquest catàleg de serveis es pot consultar a través de la nostra web <http://www.bcn.es/tjussana>

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El Casal Autogestionari del Clot

Casal Autogestionari del Clot

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Experiències

Resum

En una entitat autogestionària es combinen projectes empresarials que aporten diners amb projectes d'interès social, que els necessiten (el segon projecte pot servir al mateix temps d'element diferenciador i de promoció del primer).

El funcionament d'aquestes empreses cooperatives és democràtic i igualitari, basat en la participació directa de les persones que hi treballen (socis i sòcies treballadores/dors) en la gestió, mitjançant el sistema assembleari, i en la propietat col·lectiva dels mitjans de producció. Així mateix s'apliquen criteris igualitaris a la remuneració del treball i al repartiment de feines i responsabilitats.

Diagnòstic

-Les empreses de producció de béns i serveis resulten socialment necessàries, però no tenen per què ser entitats on s'explota als que hi treballen, i on en general s'ignora qualsevol principi ètic i solidari i s'actua amb un únic objectiu: el màxim guany de diners.

-Tampoc és segur que aquest criteri sigui el més rendible a la llarga, sobretot si incloem en el concepte de rendibilitat la qualitat de vida de les persones que la componen, en un sentit ample. I tampoc l'estructura autoritària està resultant ser la més rendible econòmicament, quan apareixen per exemple imperatius de qualitat dels béns o serveis que es produeixen.

-A més, com a entitat social, una empresa hauria d'implicar-se en la vida social del seu entorn proper, reforçant els vincles socials de proximitat, i en el seu entorn en un sentit més ample, que inclou tot el planeta.

-D'altra banda, en uns moments en què la societat ja no ofereix treball per a tots els que el necessiten, cal crear noves formes imaginatives d'auto-inserció laboral.

Objectius

Experimentar formes de producció i de vida alternatives, amb potencial transformador de l'entorn social, amb el qual aquests projectes estableixen un fort lligam, afavorint la capacitat de reacció de les persones davant del sistema insolidari imperant.

-Experimentar i perfeccionar formes auto-organitzatives de funcionament, basades en la democràcia directa, la igualtat i la solidaritat, i mostrar la seva viabilitat.

-Fomentar la interrelació de les empreses amb el seu entorn social, reforçant els vincles socials de proximitat.

-Crear llocs de treball en empreses autogestionades i solidàries.

Mitjans i/o instruments.

-Creació d'empreses cooperatives autogestionades, i en les quals no es produeixen subtraccions de plusvàlua.

-Articulació de projectes solidaris dins del marc d'aquestes empreses.

-Experimentació de noves formes organitzatives de funcionament, amb les quals les persones puguin gestionar directament la solució als seus problemes

-Són instruments de funcionament

-l'Assemblea de socis-sòcies treballador(e)s, que és l'òrgan decisorí,

-la Comissió de gestió del Casal, formada per cooperatives, persones i seccions, no té poders executius, i només pot acordar decisions col·lectives. No pot ordenar res a les cooperatives, que són autònomes, amb dret a vet si perilla la seva supervivència empresarial. Pot aconsellar, moderar els debats i la crítica i consensuar acords. No pot imposar multes, ni penes, ni sentències, només excloure individus o projectes en cas d'impossibilitat absoluta de consens.

-Les àrees comuns de treball, a on tothom pot treballar rotatòriament: laboral, economia, infraestructures (obres, manteniment...), secretaria, butlletí..

-El "Casal" és una cooperativa de segon grau que es fa servir com a instrument jurídic del Casal.

-Les Seccions existents són: "Bicicletes solidàries", que reparen bicicletes i les envien a països en què es necessiten, "CD6 (centre de documentació, amb biblioteca, tertúlies...)", Secció de cultura (amb exposicions, música...), "Cordada" + "Trèvol natura" (excursionisme, ecologisme...).

Documentació tractada:

- Chàfer, Eugeni; "El casal autogestionari", a "Via fora!", 47, estiu 1995.

- Casal Autogestionari de la Verneda; Cooperativa Trèvol (servei integral de missatgeria); "Bicicletes solidàries" (projecte Sàhara occidental); Material divers (tríptics de presentació)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Intercanvis de feines: un mitjà per millorar el coneixement de la feina dels altres i la pròpia capacitat laboral

Francisco M. Galán

Redacció: Francisco M. Galán

Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Les persones podrien intercanviar el seu lloc de treball o la seva dedicació principal laboral o professional amb una altra persona. Dos cops a l'any, una en el primer semestre i una altra en el segon semestre, durant una setmana, cada cop, hi hauria una permuta en les tasques.

Diagnòstic

- Sovint no es valora la feina que fan altres per desconeixement profund.
- La permanència durant molts anys en la mateixa feina o en el mateix camp professional genera elements de corporativisme.
- Molta gent desconeix les seves potencialitats en altres camps professionals i no les consideren, doncs, com a possibles solucions a problemes laborals actuals o futurs (atur sobrevingut, col·lapse emocional en una feina, etc.)

Objectius

Millorar el coneixement i la valoració de les feines que realitzen altres persones, sobretot d'aquelles que tenen una major incidència en la vida comunitària.
Capacitació inicial per a noves activitats laborals.
Ampliar la xarxa de relacions interpersonals.

Mitjans i/o instruments.

-Dos cops l'any, un en el primer semestre i un altra en el segon semestre, les persones intercanviarien el seu lloc de treball o la seva dedicació principal ...laboral o professional... amb una altra persona. Durant una setmana, cada cop, hi hauria una permuta en les tasques.

Aquesta opció podria ser introduïda als convenis col·lectius dels diferents sectors d'activitat, com a dret dels treballadors.

Documentació tractada:

No consta

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Invents i Inventors sense fronteres: solidaris i ecològics.

Melcior Puigcerver i Canyelles

Redacció: Melcior Puigcerver i Canyelles
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

Com més pobre és un país, més hipotecades es solen trobar les seves fonts de riquesa. Les "solucions" al seus problemes i mancances de tota mena passen necessàriament per mans especuladores i multinacionals. Les patents, i per tant el control, dels productes de consum són gairebé sempre seus.

1- Incentivar i aprofitar l'immens potencial creatiu infrautilitzat de persones desitjoses d'ajudar però limitades per les seves situacions personals.

2- OFERIR UNA VIA D'ACCÉS MOLT FÀCIL I PERMANENT, PER DONAR SORTIDA AL POTENCIAL CREATIU de tots els ciutadans i les ciutadanes per cercar SOLUCIONS CONCRETES SOLIDÀRIES, ECOLÒGIQUES I GRATUITES als problemes dels països més necessitats, i dels pobres i marginats en general.

3- Que els pobres dels països necessitats canalitzin les seves demandes directament o mitjançant Organitzacions Humanitàries o ONGs.

4- Aquest banc d'idees i invents es presentaria classificat per temes (agricultura, ramaderia, problemes domèstics, treball, mitjans de comunicació...)

5- Estalviar inversions, generar i mostrar recursos des del lloc concret d'on es generi la demanda.

6- Incentivar la creació i invenció personal o en equip, solidària i ecològica. Podria ésser una via excel·lent per SENSIBILITZAR la nostra població, en adonar-se que la RESPONSABILITAT de cercar solucions per als problemes passa per cada un i cada una de nosaltres. Simples idees, generades allà on conflueixen "el cor i la ment" que poden salvar vida i donar-ne.

Es tracta de crear una WEB destinada a:

1- REBRE DEMANDES concretes de problemes especialment del Tercer Món o pobres de Primer Món, recollides i trameses per les Associacions Humanitàries(ONGs), o particulars.

2-REBRE INVENTS I SOLUCIONS a les demandes plantejades, presentades per qualsevol persona o col·lectiu: disponibles a tot aquell a qui puguin ser d'utilitat (per tant, gratuïtes), normalment les ONGs.

3-Crear un BANC TEMÀTIC D'INVENTS SOLIDARIS I ECOLÒGICS de lliure accés, si bé controlant que els seus continguts no sobrepassin aquests àmbits.

Diagnòstic

Com més pobre és un país, més hipotecades es solen trobar les seves fonts de riquesa que solen acabar en mans especuladores o multinacionals. Així doncs, les "solucions" al seus problemes i mancances de tota mena hi passen necessàriament. L'esforç és immens, i els resultats desproporcionadament petits.

Els països rics marquen el "model i vies a seguir" com a "única possibilitat".

Les PATENTS (i per tant, el control) dels productes (maquinària, productes d'ús diari, etc) són gairebé sempre seus.

Països del Tercer Món són sovint camps impunes d'experimentació, dipositaris de les deixalles tòxiques que nosaltres rebutgem. Dirigits per governants que molt sovint "desvien" les ajudes humanitàries. La misèria i la sobrepoblació els aboquen a la degradació dels seus ecosistemes.

Objectius

1-Incentivar i aprofitar l'immens potencial CREATIU del creixent nombre de persones solidàries amb els desvalguts i sensibles a la degradació del medi ambient. POTENCIAL INFRAUTILITZAT, de persones desitjoses d'ajudar però limitades per les seves situacions personals (família, treball), ho solen fer mitjançant ajuda econòmica (per altra banda absolutament necessària).

2-EI principal objectiu es OFERIR UNA VIA D'ACCÉS MOLT FÀCIL I PERMANENT, PER DONAR SORTIDA AL POTENCIAL CREATIU de tots els ciutadans (inventors, professionals, universitaris, empresaris, aturats, infants, la gent gran, mestresses de casa...tothom qui vulgui) per cercar SOLUCIONS CONCRETES als problemes dels països més necessitats, i dels pobres i marginats en general, solucions SOLIDÀRIES, ECOLÒGIQUES I GRATUITES a partir de les "realitats" d'aquests països.

3-Que els pobres dels països necessitats canalitzin les seves demandes directament o mitjançant Organitzacions Humanitàries o ONGs.

4- Estalviar inversions, generar i mostrar recursos des del lloc concret on es generi la demanda.

5 -Incentivar la creació i la invenció personal o en equip, en tots els àmbits, no sols als professionals especialitzats i la creació solidària i ecològica. Podria ésser una via excel·lent per SENSIBILITZAR la nostra població, que es podria adonar que la RESPONSABILITAT de cercar solucions als problemes passa per cada un de nosaltres. Simples idees, generades allà on conflueixen "el cor i la ment", que poden salvar vida i donar-ne. Incentivar la creació solidària i ecològica. Hi ha aportacions sovint senzilles que poden tenir resultats molt eficaços, aliviar molt de patiment, i estalviar diners i recursos, que és el que no solen tenir els pobres.

fontes assequibles de finançament.

· Les entitats financeres tenen un paper importantíssim en el compromís social (especialment les caixes d'estalvis, a través de l'obra social de les seves fundacions): poden oferir un suport financer assequible i adequat a les necessitats de les empreses d'inserció, sovint sobrecarregades pel llast de les condicions normals dels préstecs bancaris.

Instruments de suport sociopolític:

· S'ha posat en marxa la Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció, per tal d'articular una plataforma que fomenti amb eficàcia el desenvolupament de les empreses d'inserció, l'interès de la societat, l'obtenció del suport institucional i l'elaboració del marc legal adequat que permeti a les empreses realitzar la seva tasca en millors condicions. La Coordinadora aplega actualment 22 entitats que treballen en el sector de la inserció social a través de l'economia.

· Cal que els representants dels diferents grups parlamentaris continuïn instant al Consell Executiu de la Generalitat a aprovar una proposició de llei que les doti de l'adequat marc jurídic i del corresponent suport institucional.

Documentació tractada:

Diversos documents de la Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció i l'opuscle "Les empreses d'inserció, una alternativa a l'exclusió", Barcelona, Consell Municipal de Benestar Social de L'Ajuntament de Barcelona, abril 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

A diversos països europeus ja fa temps que funcionen empreses i iniciatives com les esmentades. A Catalunya s'han desenvolupat empreses socials de solidaritat en el camp de la recollida selectiva, la recuperació i el reciclatge de residus, així com en altres camps relacionats amb el medi ambient; darrerament s'estan estenent a d'altres sectors de producció de béns i serveis. Un precedent de les empreses d'inserció van ser els Centres Especials de Treball per a persones discapacitades que funcionen des de fa uns quants anys.

Mètodes d'avaluació del treball: un nou paradigma organitzatiu

Joan Roma i Vergés

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

La creixent recerca d'eficàcia dels serveis públics ha donat lloc a la reflexió sobre mètodes adaptats de l'empresa privada en funció de les peculiaritats dels clients en aquest cas. L'autor parla de les metodologies més novadores que s'han proposat i experimentat sobre sistemes organitzatius, en concret a) els "seminaris prospectius", que ajuden a dialogar pacíficament sobre els conflictes i són participacions conjuntes del personal en propostes pel disseny d'estratègies de futur, b) els "equips de disseny" que de forma autònoma avaluen les demandes i el funcionament i fan propostes de reconducció, c) la reorientació de l'atenció dels serveis centrals de la cúpula directiva als serveis i professionals i d) reconsideració del pes proporcional dels directius en la presa de decisions.

Tot plegat és important perquè segons l'autor ha suposat la introducció d'un nou paradigma organitzatiu, [la presència del qual facilitarà altres canvis posteriors], i que es caracteritza, entre d'altres coses, per la revalorització de les capacitats personals, la necessitat de conceptes com l'autocontrol, la vocació de servei amb finalitats socials no només organitzatives, la introducció de dinàmiques facilitadores d'innovació i millora permanent dels processos de treball, l'atenció a l'entorn en relació als grups d'interès i altres sistemes.

Diagnòstic

A les organitzacions en general, però especialment a les públiques que presten serveis, se'ls plantegen, cada cop més, demandes creixents sense un augment paral·lel dels recursos per gestionar-les; és a dir, demanda d'augment de la productivitat i l'efectivitat, per tal de gestionar més coses amb els mateixos recursos. Els usuaris exigeixen major qualitat en els serveis, més agilitat i sensibilitat en l'adequació i anticipació.

En aquestes reclamacions no es té en compte que els serveis personals (dels ajuntaments, per exemple) són tasques personalitzades no mecanitzables i per tant requereixen un temps adequat de gestió per assolir uns mínims de qualitat. De la mateixa manera s'ha reconegut la importància del paper dels membres de primera línia, que són els que donen imatge d'empresa i per tant acaben tenint una gran incidència en l'aplicació de les polítiques, i sobre els quals no es pot tenir un control *in situ* de la seva tasca. El reconeixement del pes dels treballadors "de la base" contrasta amb les modernitzacions de la gestió que han consistit sovint en l'establiment de més control cercant més eficàcia.

Aquesta preocupació ha donat lloc des de fa anys a la creació i aplicació de metodologies de millora de la qualitat, especialment en les empreses privades, com els cercles de qualitat, el concepte de qualitat total, el treball i consulta en equip per extreure més profit de les experiències individuals, així com nous enfocaments més recents: "l'organització que aprèn", el mètode d'estructures planes o el "reenginyament" (reengineering). Cap d'ells ha funcionat amb èxit perquè no ha volgut qüestionar l'estructura organitzativa i jeràrquica bàsica a partir de la qual s'han imposat aquestes metodologies participatives

Objectius

L'objectiu general és introduir mètodes portadors d'un paradigma organitzatiu diferent, la presència implícita o explícita del qual és ja un pas per sembrar en les consciències la necessitat de, tard o d'hora, qüestionar de manera integral les estructures organitzatives (jerarquies i capacitats de decisió, relacions internes i externes, finalitats etc.).

Una forma de portar a terme aquest canvi és la reforma dels sistemes organitzatius a partir de certes característiques:

a) Pel que fa als valors i les finalitats, "l'organització es justifica per a quelcom més que per a si mateixa. (...)

Aquesta apreciació configura la visió i/o missió, que no genera la cúpula jeràrquica, sinó que es genera conjuntament mitjançant el diàleg."

b) Respecte dels sistemes de treball, són aquests els que "a la pràctica expressen els valors organitzatius. Són sistemes configurats al voltant de les necessitats dels usuaris. El conjunt dels sistemes han d'assemblar-se més a una xarxa que a una estructura piramidal.

c) Pel que fa a les responsabilitats, "Tots i cadascun dels seus membres són responsables de la situació actual i futura, de l'èxit i del fracàs de les unitats de treball i de l'organització. No es busquen culpables als quals poder carregar els fracassos. L'organització facilita el reconeixement del que va bé i del que va malament per poder aprendre d'ambdós aspectes i no promou imatges idealitzades que ocultin la dificultat."

Mitjans i/o instruments.

Cal partir de l'assumpció bàsica que la teoria es construeix a la vegada que es desenvolupa l'acció. Els mètodes d'acció utilitzats han de tenir les característiques següents: "a) Són sistèmics, de forma que els components del

propi sistema i dels sistemes de l'entorn participen en l'activitat. b) Es centren en possibilitats futures, més que en el passat, i no prioritzen la metodologia d'anàlisi de problemes. c) Promouen l'autonomia, de manera que els autors implicats puguin fer la tasca autònomament, sense dependre de continguts experts."

Alguns dels mètodes són:

- a) **Seminaris prospectius:** trobada intensiva de treball, en 2-3 dies amb 30-80 membres de l'organització i dels sistemes influents de l'entorn o agents interessats, en la que es genera informació sobre el passat i el present, es crea una imatge de futur i es dissenyen les estratègies. La metodologia i les normes acordades faciliten el diàleg perquè els possibles conflictes es donin a conèixer, sense obviar-los o tractar necessàriament de ressoldre'ls. Finalment l'experiència demostra que els resultats tenen la mateixa o més qualitat que els generats pels experts, amb l'avantatge de la implicació d'aquells que després aplicaran les propostes generades.
- b) **Equips de disseny:** es tracta de grups de valoració de la feina feta que actuen independentment de la posició jeràrquica dels seus membres i que realitzen una anàlisi a) de l'entorn, (demandes i altres condicions del sistema), b) del funcionament del sistema, tècnicament i en relació a les seves finalitats socials, c) creen escenaris de funcionament òptim del procés i d) fan una proposta d'aplicació
- c) **Redefinició dels serveis centrals o sistemes staff,** encarregats tradicionalment d'homogeneïtzar comportaments i exercir una funció de control: haurien de dedicar-se a l'atenció i seguiment de les necessitats dels professionals i dels gestors de serveis.
- d) **Reconsideració del paper relatiu de la funció directiva.** Els líders motivadors i incitadors d'innovacions sovint són difícils de trobar i a més, ho siguin o no, els líders sovint generen desempaties producte de les desigualtats. Enlloc d'això cal donar més pes proporcional a les contribucions i informacions "horitzontals", independents de la jerarquia.

Documentació tractada:

- Roma i Vergès, Joan: "Propostes per a un paradigma organitzatiu" a CIFA: "Les àrees de serveis personals: anàlisi del procés i propostes de futur", Cerdanyola del Vallès, 1995, p. 61-75.
- Documentació addicional: d'entre la bibliografia citada per l'autor, destaquem:
- Cooperider, D; Srivastva, S; "Appreciative inquiry in organizational life", a "Research in organizational change and development", Nova York, Jay, 1987
  - Jablonski, J. R; "Implementing Total Quality Management", San Diego, Heiffer, 1992.
  - Weisbord, M. R; "Productive Workplaces", San Francisco, Jossey-Bass, 1987, "Discovering common ground", San Francisco, Berret-Koehler, 1992

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Nuclis d'intervenció participativa (NIP)

Hans Harms (CitCon)

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La invenció dels NIP fa possible impulsar i concretar la participació dels ciutadans en la resolució de problemes que els afecten col·lectivament. El professor alemany Peter Daniel, creador d'aquesta iniciativa ara fa vint anys, opina que davant dels polítics que pensen que "els ciutadans i ciutadanes són un factor molest per qui pren decisions", "els conflictes es poden prevenir i evitar amb l'elaboració de propostes per part de grups de ciutadans contractats per trobar una solució racional a un problema".

Cada nucli l'integren 25 persones majors de 16 anys, elegides aleatòriament amb mètodes estadístics similars als dels sondeigs, per part d'una entitat imparcial. Per treballar es divideixen en subgrups petits que analitzen el problema plantejat, de forma detallada, entre 3-5 dies, a canvi d'una compensació econòmica. També poden participar organitzacions ciutadanes interessades. Els i les participants tenen en tot moment assessorament per part d'experts i expertes imparcials.

El treball es concreta en un informe que, malgrat no ser vinculant, compromet fortament l'entitat convocant. Experimentat arreu d'Europa, a l'Estat Espanyol s'han portat a terme tres NIP al País Basc, i actualment se'n prepara un a Catalunya, convocat per l'Ajuntament de St. Quirze del Vallès.

Diagnòstic

-Existeix un divorci i un distanciament entre els ciutadans i els seus representants; d'una banda, es sistemàtic l'incompliment de les promeses electorals un cop l'equip de govern resultant exerceix el poder; de l'altra, no és infreqüent l'aprofitament dels focs de poder per a interessos personals, a partir de pràctiques legals o il·legals.

-No es suficient que l'electorat jutgi cada quatre anys als polítics que el representen: un cop al poder, el govern elegit fa i disposa tenint en compte interessos que no tenen a veure amb els dels ciutadans i actua en contra de les necessitats populars, sovint excusant-se en imperatius d'economia política internacional. També és bastant comú el relleu de càrrecs en les empreses públiques, sense tenir en compte experiències o necessitats.

-Aquesta situació provoca desànim, indiferència i, fins i tot, "cinisme polític", que es reflecteixen en l'absentisme electoral.

-Hi ha una colla de grans problemes, com per exemple els mediambientals, en què la opinió pública està molt sensibilitzada, mentre que les lleis que surten dels parlaments són fluïxes i de curta volada. En les decisions polítiques, prima el curt termini (-l'interés electoral-), sobre el llarg termini.

Objectius

-Fer participar els ciutadans en la presa de decisions sobre els problemes de la seva pròpia col·lectivitat: d'una banda possibilitar que els veïns prenguin contacte amb una forma de cultura democràtica que vagi més enllà de les opcions electorals tancades dels partits i el nominalisme dels seus representants (vedettes públiques), i d'altra facilitar mitjançant el diàleg i el treball la presa de consciència ciutadana sobre problemes i necessitats del seu entorn proper.

-Buscar l'interès públic per sobre de l'interès polític: cercar les opcions i opinions dels veïns, millor representades en la tria aleatòria que participa al NIP, que no en les actuacions dels governs municipals, que sovint barregen interessos ciutadans amb altres propis o de grups fàctics.

-Ecurçar distàncies entre els polítics i els ciutadans: desenvolupar una capacitat crítica de la ciutadania envers els problemes del seu municipi. D'aquesta manera els polítics coneixen millor les necessitats ciutadanes i com es perceben, i els ciutadans coneixen millor "la professió" i els problemes dels polítics per prendre decisions.

-Evitar els problemes abans que es produeixin: la consulta ciutadana es una forma de política preventiva que pot reflexar interessos i reclams ciutadans sovint no reflectits als programes dels partits, a causa de la dependència que aquests poden tenir del seu partit central, o de clientelismes locals.

Mitjans i/o instruments.

Els NIP són una iniciativa experimentada sovint en altres països, el seu procediment metodològic presenta una estructura ordenada.

-Es basa en la selecció d'una mostra de la població major de 16 anys, per sistemes estadístics similars als dels sondeigs, per part d'una entitat imparcial. Homes i dones hi són representants proporcionalment.

-Els participants, formen grups de 25 persones. Per treballar es divideixen en subgrups petits (5 persones) que analitzen el problema plantejat, de forma detallada, durant 3-5 dies, a canvi d'una compensació econòmica. Les organitzacions ciutadanes interessades poden participar com a part del jurat. Els participants tenen en tot moment assessorament per part d'experts imparcials, escollits per l'ajuntament i per l'empresa.

-Sovint s'ha utilitzat aquest mètode per a la resolució de problemes concrets: des d'aquells relacionats amb l'impacte de noves tecnologies, medi ambient, la construcció d'una autovia, la remodelació de part del traçat urbà o, en el cas de Sant Quirze, el pla urbanístic general municipal. La resolució no és jurídicament vinculant per l'ajuntament, però sí moralment, ja que és difícil que aquest prengui finalment una decisió contrària al dictamen dels seus ciutadans.

Documentació tractada:

- Harms, Hans; "Deficiencias del sistema democrático representativo para responder a los problemas medioambientales. La necesidad de la participación ciudadana" Citcon, Donostia, document no publicat.
- Font, Joan; "Los nucleos de intervención participativa (NIP): análisis de tres experiencias, document no publicat
- Subirats, Joan; "Democracia: participación y eficiencia" a "Gestión y análisis de polfticias públicas, 5-6, 1-7 1996, INAP, Madrid, p. 35-44
- Diferents articles a: La Vanguardia, Diari de Sabadell, El Pais, El 9 nou, Egin, El Correo Español-El Pueblo Vasco, El Diario Vasco, San Francisco Chronicle, Informem (Butlletí municipal de Sant Quirze del vallès)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Per a la redacció d'aquest formulari s'ha partit de diversos articles de revistes i diaris, i de molts retalls de premsa.

Organisme ciutadà de control de la despesa pública

Mariàngela Rovira i Pascual

Redacció: Mariàngela Rovira i Pascual

Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Assistim actualment a un augment de les situacions de desigualtat i injustícies entre rics i pobres, amb molta gent que no pot cobrir les seves necessitats bàsiques. Per lluitar contra aquesta situació cal una acció de l'Administració pública, la qual però llença molts diners en despeses innecessàries que podrien ser reconduïdes de manera més eficient.

Hom proposa la creació d'un ens públic que tingui com a objectiu el control de les despeses de l'administració i pugui denunciar i informar els ciutadans de les possibles malversacions que aquesta realitzi.

Diagnòstic

Per una banda estem assistint a un augment progressiu de les injustícies i desigualtats socials entre rics i pobres, en la que un nombre creixent de persones no poden cobrir llurs necessitats bàsiques.

Simultàniament l'administració pública de la Generalitat de Catalunya dur a terme despeses innecessàries i es produeixen també casos de corrupció que representen despeses considerables als pressupostos públics.

Concretament hom pot assenyalar els següents casos:

- El secret entorn als sous dels parlamentaris catalans i els alts funcionaris de les administració de la Generalitat.
- El pagament de lloguers innecessaris per part de la Generalitat de Catalunya per locals que resten buits sense cap mena d'utilització.
- Despeses molt altes en autopropaganda i exposicions innecessàries
- Concessió de crèdits a empreses inviables i en fallida.
- Mal ús de fons públics en Cursos de Formació Ocupacional

Aquests diners mal utilitzats podrien servir per pal·liar les situacions de precarietat social més agudes. Ara bé, són realitats que es coneixen molt poc, malament o gens ni mica, ja que el ciutadà no té accés a aquestes informacions que queden en mans d'uns pocs privilegiats.

Objectius

- Reduir les despeses públiques innecessàries i el malbaratament de fons públics.
- Destinar els diners estalviats a cobrir necessitats vitals no satisfetes de sectors socials en situació de marginació: joves, dones soles, vells, drogadictes, aturats de llarga durada

Mitjans i/o instruments.

Centre de control ciutadà de la despesa pública, amb les següents funcions:

- Informació als ciutadans necessitats de les possibilitats d'ajudes de l'administració
- Denunciar públicament les malversacions de fons públics, amb accés directe i il·limitat a la documentació pertinent.
- Reclamar i obligar a l'administració que cobreixi les mancances de serveis a les persones en situació de marginació.

El seu estatut legal podria ser el d'iniciativa ciutadana, amb un funcionament eficaç i democràtic.

Documentació tractada:

Notícies, articles, estudis i assaigs d'especialistes en economia, sociologia... (Mendiluce, Savater, Rosa Montero, Cebrián...)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Periodista en atur. Escriptora. Treballadora en telemàrqueting. Separada. 54 anys

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Em subleva la injustícia i el "se m'en fotisme" de la gent. Moltes persones se sensibilitzarien si sabessin què passa realment, com a vegades denuncia algun intel·lectual a "El País". El quart món aquí està amagat: hi ha gent que viu molt durament i d'altres amb sous de disbarat.

Parlaments d'Innovació Democràtica (PID)

Oficina d'Innovació Democràtica

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

Un Parlament d'Innovació Democràtica és un grup de persones reunides amb l'objecte d'elaborar:

- un mapa de problemes existents (al voltant d'una temàtica, del(s) col·lectiu(s) a què pertanyen, etc.)
- un mapa d'objectius que caldria plantejar-se al respecte
- una proposta d'acció (o conjunt d'accions) prou planificada per tal que sigui operativa.

"En els Parlaments és important que cada persona pensi per ella mateixa i exposi els greuges (què no funciona i perquè) i les propostes (què aniria millor i com fer-ho).

Es poden convocar entre els socis d'una entitat o entre els veïns d'un barri, els estudiants d'una facultat, els treballadors d'una empresa, entre varies entitats d'una localitat, entre associacions relacionades per un tema comú... etc."

Diagnòstic

- Davant els cada vegada més nombrosos i gravíssims casos de corrupció està creixent la desconfiança dels ciutadans en el sistema polític.
- No tots els polítics han de ser corruptes, però les regles de joc actuals no afavoreixen gens la transparència ni la responsabilitat en els afers públics.
- Alguna cosa falla en el conjunt del sistema polític. Ja no és problema de dretes o esquerres, del centre o de la perifèria, d'un líder o d'un altre... Quan la democràcia representativa és insuficient hem d'activar la democràcia participativa des de la societat civil.

Objectius

- Afavorir espais d'expressió i de participació ciutadana, i contribuir a dissenyar una democràcia participativa ("Quan ens trobem per dissenyar una democràcia participativa, ja estem, alhora, construint-la").
- Cal que els ciutadans no ens quedem en les lamentacions. Cal que ens acostumem a fer propostes constructives de noves regles de joc més transparents.
- Si els partidaris del joc net no redissenyem el sistema electoral, el reglament dels parlaments, el finançament dels partits, la crisi cada vegada pot ser més profunda. Si no aprofundim la democràcia el perill del populisme, de l'autoritarisme i del feixisme sempre està present.
- No cal arribar a un acord total. Cal recollir la pluralitat d'enfocaments i de solucions concretes.

- Quan el Parlament vegi clares algunes propostes, a més de fer-les arribar a l'Oficina d'Innovació Democràtica (OÏDA), les pot donar a conèixer als mitjans de comunicació propers, a d'altres entitats o d'altres PID's, etc., per tal de dinamitzar un ampli diàleg social.

- L'OÏDA, amb les propostes recollides, farà dossiers sobre temes concrets que estaran a disposició dels Parlaments d'Innovació Democràtica.

Mitjans i/o instruments.

L'instrument articulat per assolir els objectius són els Parlaments d'Innovació Democràtica. En la seva convocatòria cal precisar el tema del Parlament: mesures contra la corrupció, millora del sistema democràtic o qualsevol altre tema sobre el qual els convocadors creguin oportú suscitar propostes innovadores.

- Cal comptar amb una metodologia orientadora per organitzar-los, i amb dinamitzadors mínimament preparats per animar-los. A cada participant se li pot donar un full de treball preparat a tal efecte (Qüestionari del Participant), que instrumenta el recull dels elements següents:
  - un mapa de problemes existents (al voltant d'una temàtica, del(s) col·lectiu(s) a què pertanyen, etc.)
  - un mapa d'objectius que caldria plantejar-se al respecte, i
  - una proposta d'acció (o conjunt d'accions) prou planificada per tal que sigui operativa.)
- Quan el Parlament vegi clares algunes propostes, a més de fer-les arribar a l'Oficina d'Innovació Democràtica (OÏDA), les pot donar a conèixer als mitjans de comunicació propers, a d'altres entitats o d'altres PID's, etc., per tal de dinamitzar un ampli diàleg social.
- L'OÏDA, amb les propostes recollides, farà dossiers sobre temes concrets que estaran a disposició dels Parlaments d'Innovació Democràtica.

Documentació tractada:

Documents que fa servir l'OÏDA per presentar-se com a entitat i presentar els PID que promou, i "Qüestionari del Participant", com a material de suport per a la implementació dels Parlaments.
Versió actualitzada: "Fòrums d'Innovació Social"

Participació i moviments socials

Pere Ortega

Redacció: Pere Ortega
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

En els darrers anys, sobre tot a partir del final de la guerra freda i la caiguda del bloc soviètic, s'està patint una fort crisi mundial en els models polítics alternatius al sistema capitalista. Crisi, que ha anat acompanyada per una globalització de la economia i l'aparició d'aquest fenomen nomenat "pensament únic" que, es diu, impregnen per un igual a totes les societats del planeta.

Però per altre banda, hi han noves formes de participació democràtica que estan obrin-se camí, no sense dificultats, en l'actual sistema. Són les practicades pels nomenats nous moviments socials, que amb imaginació va oferint alternatives de societat. Entre lo més novedós que ofereixen, figura el no separar els continguts de les formes. O sigui que per ells, es tan important com desenvolupen el treball intern en la seva organització, com es comuniquen amb la societat i com treballen en ella, al propi missatge.

Però no solament són els nous moviments socials (ecologisme, feminisme i pacifisme) els portadors de noves energies de canvi. Està sorgint tot un nou ventall d'associacionisme de caràcter reivindicatiu que posen en primer terme la solidaritat, els drets humans, l'economia social o la sostenibilitat dels ecosistemes, per davant d'interessos mercantils o de les polítiques governamentals dictades pel pragmatisme.

Aspectes que són comuns, tan en els nous moviments socials com aquest associacionisme més actiu, són dos:

Primer, una demanda davant les administracions, sobre tot les locals, a participar en els afers públics, tant a nivell consultiu com en la gestió de serveis públics.

Una segona, és que malgrat no sigui escoltada la seva demanda de participar, no renuncien a canviar el seu entorn, i aleshores opten per formules alternatives al marge de les administracions per desenvolupar-les.

Si el nostre món avui està subjecte a canvis profunds. Si el fi del mil·lenni ha estat acompanyat per un canvi d'era i per a bé o per a mal, vivim ja plenament ficats en l'era de la globalització. Les noves formes de fer política tindran que canviar i fer front als nous reptes de manera diferents de com ho van fer en el passat. Els nous moviments socials i les ONGs de tot tipus, amb els seus fóruns alternatius, són a escala mundial, amb les imperfeccions que es vulguin, els que millor han sabut intuir els canvis que s'estan produint a més de ser capaços de generar il·lusions i oferir alternatives. Es tindrà que estar al seu costat, escoltar i discutir amb ells com trobar propostes per què després es puguin aplicar de forma local.

Diagnòstic

Els partits polítics, en general, no tenen consciència de la importància de la participació ciutadana en la creació d'una dinàmica que contribueixi a l'enriquiment democràtic. Ni que aquesta pugui generar cohesió social, o el que és més important, que sigui portadora de transformació social. Aleshores, la participació democràtica queda reduïda als processos electorals i poca cosa més, pervertint-la i allunyant-la de la democràcia real.

Objectius

Mitjans i/o instruments.

Els partits polítics, en general, no tenen consciència de la importància de la participació ciutadana en la creació d'una dinàmica que contribueixi a l'enriquiment democràtic. Ni que aquesta pugui generar cohesió social, o el que és més important, que sigui portadora de transformació social. Aleshores, la participació democràtica queda reduïda als processos electorals i poca cosa més, pervertint-la i allunyant-la de la democràcia real.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Sistemes d'intercanvi local

Michaël Linton

Redacció: André Leclercq
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Experiències

Resum

En front de l'anonimat creixent en els nostres països occidentals i de la delinqüescència de les solidaritats tradicionals, sobretot a les grans ciutats, apareixen noves formes de solidaritat.

Mitjançant aquestes, els recursos d'intercanvis de béns, de serveis i de coneixences, en ple desenvolupament, i que permeten als seus membres de retrobar-se en una atmosfera de convivència, ocupen un lloc important. D'aquí provenen els sistemes d'intercanvi local (SEL o LETS en anglès, Local Exchange Trading System), els principis dels quals és el que podríem anomenar "troc en xarxa" i que funciona gràcies a la circulació d'una moneda "local" pròpia de la xarxa en qüestió, i destinades a fer amb monedes els intercanvis de béns i de serveis entre els seus membres.

Les SEL varen néixer al Canadà ara fa 15 anys, i es varen estendre als Estats Units i a Austràlia, per seguir fins arribar a Europa (Gran Bretanya, França, Itàlia, Espanya...).

Diagnòstic

La nostra societat deshumanitzada deixa cada cop més persones "en el carrer", sigui en una situació d'exclusió, sigui per l'isolament psicològic que pateixen.

Però avui en dia, ja no és l'explotació causada pel treball que ataca les capes més desfavorides de la societat, sinó que l'exclusió d'aquest món de treball. I si al segle XIX, la industrialització en massa havia tallat gran nombre dels lligams socials de les societats rurals tradicionals, avui en dia són els lligams socials que es suposen d'una ocupació professional els que s'han trencat, per causa de l'augment de l'atur.

Un atur que afecta avui en dia totes les classes socials.

De cada cop més els diners han esdevingut una moneda estafeta, en la mesura que la part més gran dels diners en circulació és conseqüència dels beneficis de l'especulació.

Objectius

Reconstituir els lligams socials fundats en el treball, a partir dels intercanvis productius centrats en el barri o en el poble i en una atmosfera de convivència.

"Refundar" els diners, per atribuir-los el seu rol central d'útil per facilitar els intercanvis que ha perdut per causa del predomini de l'economia financera: els xecs-transaccions personalitzats (cf. proposició factura-xecs) emès en les SEL no poden ser integrats en el tresor, no donen lloc a interès i no poden fer l'objecte d'una especulació (hi ha qui aconsella d'instaurar també "monedes fundents", uns diners que es devaluen cada mes).

Beneficiar-se mútuament dels propis talents i de les pròpies competències, encoratjar l'ajuda mútua.

En alguns casos, restablir una forma de justícia social a la base, sense lligar més els imports atorgats pels criteris de la societat dominant, i establint el valor de l'intercanvi en les hores de treball (cf. punt "mitjans i instruments").

Finalment, una llarga difusió de les SEL ha de permetre a la gent de preparar-se per nous sistemes monetaris decidits per tots al nivell polític, com la factura-xec o l'economia distributiva.

Mitjans i/o instruments.

Dos sistemes d'avaluació del valor dels serveis donats i els bens intercanviats existeixen en les SEL/LETS.

El primer estableix una equivalència amb la moneda "clàssica": una unitat monetària SEL equival a la unitat monetària del país.

L'altre estableix una equivalència entre la unitat de moneda i l'hora de treball. Als Estats Units, tota una ciutat, Ithaca, a l'Estat de Nova York, funciona segons aquest principi, que utilitza una moneda tan legal com el dòlar: la "Ithaca hour".

Pel que fa a l'aspecte pràctic, els intercanvis són transcrits en una comptabilitat central on apareixen les transaccions de tots els participants al sistema, cosa que permet detectar fàcilment els que són "en positiu" d'aquells que són "en negatiu" (a diferència dels sistemes tradicionals, estar en descobert no és anormal, per tal com la suma general dels intercanvis no val més que zero). Pel que fa a les despeses administratives demandades pel sistema, són generalment cobertes per mitjà d'una cotització, que pot ser deguda, sigui en moneda "normal", sigui en moneda "local".

El que afavoreix el reeixement dels sistemes locals actualment, és que experimenten a petita escaia, i això els permet fàcilment la convivència.

A més gran escala, no només es dificulta aquest reeixement, sinó que també es posa en qüestió el repartiment de la contribució als recursos de la col·lectivitat "altrament dit, la qüestió dels impostos: ja que si, per exemple, un membre del SEL paga únicament la construcció de la seva casa en "grans de sal", és normal que una contribució sigui donada per una assegurança tipus "seguretat social" (en cas d'accident) i per mantenir la carretera que serà utilitzada pels camions que transporten els materials de construcció?

Documentació tractada:

Curiosament, molts pocs llibres han estat escrits sobre aquest tema, (com els RES, les SEL es viuen molt més que no s'escriuen) però una documentació important existeix en forma d'extractes de premsa, d'informació sobre la compatibilitat de les SEL amb la legislació en vigor, etc.

Per Catalunya, es pot llegir la fitxa: "Xarxes locals d'intercanvi a Catalunya"

Adreces interessants:

« Ithaca Hour » : Box 6578 - Ithaca - NY 14851 - États-Unis - E-mail : hours@lightlink.com et
ithacahour@aol.com.ack

Fitxes i documentació sobre les xarxes d'intercanvi o sobre economia alternativa: Daniel FARGEAS - 66600

Vingrau - Tél. (+33)04.68.29.40.89

SEL'idaire (coordination française) : Canterate - F-09600 Montbel - Tél. : (+32)05.61.68.26.10 - Fax :

(+32)05.61.68.21.36

SEL de Paris : Yann LE GIGAN - 43 avenue de la République - F-75011 Paris - Tél. : (+32)01.43.57.10.77 - URL :

<http://www.altern.com/sel> - E-mail : sel@altern.org

LETS (Système d'Echange Local de Talents et de Services) - Coordination provisoire belge : Guy BASYN - Rue St-Roch 33 - B-1325 Chaumont-Gistoux - Tél. : (+32)10/68.82.82 - Fax : (+32)10/22.75.57

Bru-SEL : BP 1013 - B-1000 Bruxelles

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És la traducció de la proposta 398: SEL (systèmes d'échange locaux)

Solidaritat Cívica Catalana

Lluís Costa Pujol

Redacció: Lluís Costa Pujol
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

L'abús de poder dels polítics que administren la nació, la seva actitud de menyspreu cap a les minories, la conculcació de la Constitució i l'abús en nom del poder conferit per uns suposats drets democràtics, adquirits per uns vots que en la seva majoria no existeixen (només voten al voltant del cinquanta per cent dels ciutadans).

Es tracta d'afavorir una reacció popular i solidària que faci front comú contra tot tipus d'injustícies constituint una entitat anomenada "Solidaritat Cívica Catalana" que es dedicaria a ajudar solidàriament totes les entitats que treballen per defensar-se dels abusos de l'Administració de l'estat.

Diagnòstic

L'abús de poder dels polítics que administren la nació, la seva actitud de menyspreu cap a les minories, la conculcació de la Constitució i l'abús en nom del poder conferit per uns suposats drets democràtics, adquirits per uns vots que en la seva majoria no existeixen (només voten al voltant del cinquanta per cent dels ciutadans).

Objectius

Afavorir una reacció popular i solidària que faci front comú contra tot tipus d'injustícies.

Mitjans i/o Instruments.

Constituir una entitat anomenada "Solidaritat Cívica Catalana" que es dedicaria a ajudar solidàriament totes les entitats que treballen per defensar-se dels abusos de l'Administració de l'estat.

Aquesta entitat tindria dues comissions: una que comprovaria el civisme de cada sol·licitrut d'ajuda i una altra que vetllaria per coordinar les mobilitzacions aprovades.

Un cop comprovada i aollida la queixa es mobilitzaria tots els socis per ajudar en les manifestacions i accions necessàries per posar fi a l'abús denunciat. Les úniques condicions que es demanarien a l'entitat recolzada seria que totes les accions i manifestacions fossin pacífiques i que col·laborés solidàriament en totes les accions i manifestacions que altres entitats plantegessin, prèviament aollides per la comissió corresponent.

En un parell d'anys de treball cívic aquesta entitat podria aplegar uns quants centenars de milers de catalans, i donaria una gran força moral al poble que actualment se sent indenfens en front els abusos dels polítics.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Viure tres mesos amb el salari mínim

Kairòs Europa

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Es fa la proposta d'intentar, tan honestament com sigui possible, viure 3 mesos amb el salari mínim, d'acord amb un pla preestablert. Es descomptarien, segons els casos, algunes despeses fixes (com ara el lloguer de l'habitatge o els pagaments a terminis) i, preferiblement, tot reunint-se amb altres persones que també segueixin la iniciativa, per tal de reflexionar col·lectivament a l'entorn de l'experiència. L'aplicació dels diners estalviats a alguna activitat solidària pot complementar positivament la proposta.

Diagnòstic

El model actual de civilització, basat en la producció i consum massius i regit per la cultura de l'individualisme i de la competitivitat, acaba sempre "prescindint" de les capes més dèbils de la població, que es deixen al marge -atur, precarietat, exclusió- com un més dels productes rebutjables, tractant-se un model insostenible e insolidari, pels seus costos ecològics i perquè les seves víctimes humanes es compten per milions.

Objectius

No es tracta de justificar el nivell actual del salari mínim, sinó al contrari, de denunciar aquesta situació i aquesta filosofia que miren d'amagar la cara injusta de la realitat.

- Vol ser sobretot un gest de solidaritat i d'empatia; de consideració envers persones que han de viure amb quantitats iguals o inferiors al salari mínim.
- Vol ser també un temps d'informació sobre la precarietat, l'empobriment, l'atur, la falta d'habitatge..
- Vol donar la paraula a les persones marginades amb les que ens relacionem per tal que critiquin el nostre intent.
- Vol oferir un pretext per reflexionar sobre el que és i el que no és fonamental en la nostra manera de viure. I qüestionar el dogma liberal de la bondat del desenvolupament i del consum-malversació.
- Vol fer de la qüestió de la societat alternativa un debat públic (sobre el model econòmic actual, el salari social, el temps lliure, etc.).
- S'insereix en una voluntat de transformació personal present en moltes persones de les societats occidentals i que acompanya al rebuig del consumisme i de la insolidaritat.

Mitjans i/o Instruments.

La proposta és viure durant tres mesos amb el salari mínim, d'acord amb un pla preestablert. Caldria descomptar, segons els casos, algunes despeses fixes (com ara el lloguer de l'habitatge o els pagaments a terminis) i, seria preferible fer-ho tot reunint-se amb altres persones que també segueixin la iniciativa, per tal de reflexionar col·lectivament a l'entorn de l'experiència.

Instruments secundaris:

- Es pot elaborar un dossier amb qüestionaris i orientacions metodològiques (pla preliminar adaptat a cada cas, orientacions per les trobades entre les persones que realitzen l'experiència) per als tres mesos, i alguns estudis sobre qüestions socio-econòmiques, ecològiques, a entregar a qui participa, etc.
- Es poden recollir experiències i reflexions dels grups que participen, o han participat, en el projecte.

Documentació tractada:

Kairòs Europa; "Intentar vivir 3 meses con el salario mínimo. Proyecto de actuación solidario: justicia para los empobrecidos" (dossier), 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Xarxa d'intercanvi de coneixements

Jean-Pierre Viseur

Redacció: André Leclercq
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

L'objectiu d'una xarxa com aquesta és posar en contacte els individus i les associacions que comparteixen les preocupacions d'un consum responsable i ciutadà, amb la base de criteris socials, ecològics i ètics, i d'informar els consumidors per donar-los els mitjans per fer les millors eleccions en aquesta matèria, fins i tot per llançar, si és necessari, accions de boicot.

Diagnòstic

La nostra societat deshumanitzada deixa de cada cop més persones al marge, sigui en una situació d'exclusió, sigui per l'isolament psicològic en el qual es troben.

Aquestes situacions d'exclusió poden ser causades per un aprenentatge escolar deficient, que mena vers analfabetisme i l'il·litrisme.

A més, per certes persones pot ser extremadament humiliant de trobar-se en aquesta situació pel fet que no hagin tingut les motivacions o els recursos necessaris per aprendre en el moment de la seva escolarització, per exemple, perquè la seva situació familiar no hi era favorable (clima familiar pertorbat, obligació dels fills a treballar per assegurar la subsistència de la família.)

D'altra banda, els contactes entre veïns o en la família són sovint de cada cop més estranys i superficials, cosa que necessita que es creïn altres espais on es recuperi la convivència perduda.

Objectius

"Dóna de menjar a un afamat i menjarà un dia, ensenya-li a pescar, i menjarà tota la seva vida" (proverbi xinès)
Permetre a les persones que viuen en situació de desconeixement extrem (com ara l'analfabetisme) d'adonar-se que tenen també coneixements per compartir - ensenyar als altres la cuina d'un determinat país, per exemple. Aquestes persones tendiran a ultrapassar la culpabilitat que se'n deriva, tot tramant relacions de reciprocitat amb altres membres de la xarxa que es fonamentaran en la dignitat reconeguda a cadascú i conduiran així a acceptar "aquell qui s'és".

Poder compartir amb els altres coneixements que s'acaben d'adquirir, la qual cosa significa un procés extremament enriquidor en el pla humà i que permet confirmar que s'han integrat adequadament.

Tornar a tramir les relacions amb els veïns, la gent del barri, fer nous amics... Participar a encontres de convivència.

Mitjans i/o instruments.

A la Bèlgica francòfona, s'ha constituït una associació sense afany de lucre que agrupa totes les xarxes d'intercanvi de coneixements existents, la qual cosa els permet de beneficiar-se d'una infraestructura informàtica comuna. Com a associació d'educació permanent o com a comitè de barri, les RES (Xarxes d'intercanvi de sabers) podent tenir també accés a certs subsidis que els permetin d'assegurar el seu funcionament i de disposar de permanents. Les RES organitzen regularment reunions de contacte i d'informació, les quals faciliten notablement el funcionament, en tant que possibiliten l'encontre entre les ofertes i les demandes, que recobreixen un espectre molt ampli: cursos de cuina i de llengües, per aprendre a redactar les cartes per enviar a l'administració, informàtica, matemàtiques, desenvolupament personal.

Documentació tractada:

Claire i Marc Héber-suffrin: Le cercle des savoirs disparus et l'école éclatée

Adreces interessants:

Mouvement des Réseaux d'Échanges Réciproques de Savoir: 3bis, cours Blaise-Pascal-BP56-F91002 Evry-Tel (+32)01 60 79 10 11

Coordinadora Belga "Le Meridien": Rue du Méridien 68- B-1030 Bruxelles- Tel. (+32) 2/218 56 08 - Fax: (+32)2/218 58 54

Propostes i documentació sobre les xarxes d'intercanvi i d'economia alternativa: Daniel FARGEAS- 66600 Vingrau- (+33) 04 68 29 40 89

És la traducció de la proposta n°. 394: Réseaux d'échanges de savoir

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Jean-Pierre VISEUR (député ECOLO, participant au processus des États Généraux de l'Écologie Politique)

Xarxa de consumidors responsables

Jean-Pierre Viseur

Redacció: André Leclercq
Fòrum temàtic: Societat Civil

Fòrum transversal: Experiències

Resum

L'objectiu d'una xarxa com aquesta és de posar en contacte els individus i les associacions que comparteixen la preocupació per un consum responsable i ciutadà, sobre la base de criteris socials, ecològics i ètics, i d'informar als consumidors per donar-los els mitjans de fer les millors eleccions en aquest camp, així com d'emprendre, si és necessari, accions de boicot.

Diagnòstic

En un sistema basat en l'economia de mercat, l'acció purament política, o bé sindical, sobre les condicions de producció dels béns de consum arriba poques vegades a resultats tangibles. Les accions de protesta i boicot han tingut sovint resultats més clars, essent potser a la base de decisions polítiques (les ONG encarades al règim d'apartheid a l'Àfrica del sud, en el passat; Greenpeace encarada a la política de Shell avui en dia).

Objectius

Avui en dia, de cada cop més consumidors estan disposats a pagar més car per comprar un "producte ètic", el desenvolupament de les tendes del món a Suïssa i de productes biològics a Occident ho demostren. De fet, les empreses són cada cop més sensibles a les preferències dels consumidors, és doncs en aquest nivell que es poden aconseguir els millors resultats.

Mitjans i/o instruments.

Posar en contacte individus, associacions, ONGs i sindicats en vistes a incitar al consum responsable. Una xarxa d'aquest tipus ha estat recentment constituïda a Bèlgica (francòfona, de moment) a principis de 1988.

Documentació tractada:

Secretariat: CRIOC- Rue des Chevaliers 18-b1050 Bruxelles-Tel.02/547 06 11-Fax. 02/547 06 01. La Asociación de Consumidores Independientes a Catalunya persegueix fins semblants (ACI: Hotel D'Entitats Can Guardiola-C/Cuba, 2 Apt.10-08030 Barcelona- Tel i Fax:93 630 82 82).

Per aquells que vulguin consumir solidàriament, una adreça a Bèlgica: Les Magasins du Monde OXFAM (Secretariat: rue E. Michiels 7e-B-1180 Bruxelles- Tel.: (+32) 2/332 01 10, Fax: (+32)2/332 18 88) i dues a l'Estat Espanyol (interessants també per començar-hi una iniciativa d'aquest tipus): Gloria de Mingo-Alternativa Solidària- C/Valencia 2, 1 N, E-28012 Madrid-Tel 91 528 61 86- Fax 91 468 72 43. I Coordinadora de Organizaciones de Comercio Justo- Uba Budea 37-20014 San Sebastià Tel 943 47 33 64. Veure també la fitxa en català: "Comerç Just i Xarxa de Consum Solidari"

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Jean-Pierre VISEUR (diputat ECOLO, participant al procés dels Estats Generals d'Ecologia Política)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Jean-Pierre VISEUR (député ECOLO, participant au processus des États Généraux de l'Écologie Politique)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La proposició "Segells de garantia ecosocial al servei del Consum Responsable ", etiquetes que orienten els consumidors sobre les condicions socials i ecològiques de producció i de distribució del producte.

Les ecotaxes, l'aplicació de les quals ha estat assetjada a Bèlgica.

L'economia distributiva, en el que es refereix al fet que les "despeses ecològiques" dels productes repercuteixin més fàcilment sobre el preu de consum, i que aquest nou sistema econòmic condueixi a la producció de productes de més duració - veure'n propostes en francès i català.

Xarxes locals d'intercanvi de bens i serveis

Pere Subirana i Samitier

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Es un sistema de bescanvi multilateral de béns i serveis, que funciona a molts indrets del món, sobretot a països anglosaxons, en sistemes locals delimitats (comunitats de barri, petites ciutats, poble...), encara que aquests nuclis es poden relacionar en xarxes més amples.

Els bescanvis es valoren amb una unitat de valor interna, que és un simple instrument comptable dels béns i serveis bescanviats. Aquesta unitat de valoració dels intercanvis pren diferents noms a cada xarxa local.

Diagnòstic

-Les persones i comunitats ja no produeixen el que consumeixen: hem de trobar un treball assalariat per guanyar els diners que ens permetin comprar els béns i serveis que necessitem per viure.

-La concentració especulativa fa que el diner oficial tendeixi a sortir dels cercles productius i a perdre's en els centres financers (economia especulativa). I com que no hi ha treball per a tothom, la competitivitat es trasllada al mercat de treball: trobar feina es converteix en una carrera d'obstacles on estem obligats a competir amb altres fins a l'extenuació.

-Aquest sistema fa que la riquesa es vagi concentrant progressivament en poques mans. El consum, els interessos bancaris i els impostos forcen l'espiral per tancar el cercle de la societat dual.

-És un model econòmic en crisi per la seva gran necessitat de recursos naturals, la supeditació de l'economia productiva a la financera, i pel fet d'excloure del procés productiu a infinitat de persones, en un sistema en què els treballadors són al mateix temps els consumidors que mouen tota la maquinària.

Objectius

-Incrementar la riquesa local.

-Donar l'oportunitat a les persones de poder accedir a béns i serveis que no poden aconseguir a través del mercat.

-Proporcionar-nos feina entre nosaltres, ja què en el mercat de treball aquesta escasseja. Al mateix temps s'aconsegueix que aquesta feina pugui ser prou variada i adequada a les preferències personals i capacitats de les persones.

-Ser una alternativa a l'economia monetària, afavorint el desenvolupament local, ja que tota la riquesa que es genera amb els bescanvis es queda al mateix lloc d'on ha sortit (cosa que no passa amb els diners oficials).

-Buscar en la comunitat el benestar que els governs cada cop són menys capaços de donar-nos, creant una dinàmica que d'una manera pràctica i senzilla posa a les persones en relació directa entre elles, mitjançant un sistema que recolza la solidaritat, confiança, respecte, comunicació i altres aspectes socials i comunitaris, i reforçant així els teixits socials de proximitat.

-Ser una eina que permeti la sostenibilitat, aprofitant millor i compartint els recursos materials i immaterials, i creant formes de relació estable i cooperativa entre les persones.

Mitjans i/o instruments.

-Xarxa de bescanvi multi lateral de béns i serveis, que funciona en sistemes locals delimitats (comunitats de barri, petites ciutats). Es fa un fitxer amb totes les persones que hi participen i amb el que cadascuna ofereix. No cal necessàriament tornar un servei a la persona que ens n' ha fet un altre, sinó a qualsevol component del grup.

-Els bescanvis es valoren amb una unitat interna de valoració dels intercanvis, que és una simple mesura comptable dels béns i serveis bescanviats. Al principi del procés es reparteix un número igual d'unitats entre totes les persones que participen en el grup de bescanvi.

Documentació tractada:

Dossier LETS (Pere Subirana, Barcelona)

"Aprendre de la crisi" (text de Pere Subirana que forma part del dossier de Kairós "Viure 3 mesos amb el salari mínim").

Documentació addicional:

Fax explicatiu de l'experiència d'Ithaca (Nova York, enviat per ITHACAHOUR@aol.com ("Creando la Democracia Económica con la Moneda Local". --"¿Dinero, para qué? Ciudades de Australia y Gran Bretaña aplican con éxito un sistema económico que permite intercambiar bienes y servicios sin utilizar dinero" (Article aparegut a la revista ECONOMICS, núm. 89, del novembre 1995). -"Economics as If the Earth Really Mattered. A Catalyst Guide to

Socially Conscious Investing" (apartat 6.6) de Susan Meeker-Lowry. New Society Publishers, Philadelphia, PA, 1988. Altres documents.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Pere Subirana (Barcelona, 1961) ha estat regidor i conseller comarcal. L'any 1991 va fundar la cooperativa dels consumidors de productes biològics "Mare Terra" de Vilafranca del Penedès. Ha estat realitzant els cursos "Consumir menys per viure millor" des de 1993. És autor del llibre "Ecologia per viure millor", Icària 1998.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Centro Ecológico Alternativo

Juan Morote Rosso
Alternatura

Redacció: Juan Morote Rosso

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

---

Resum

Un Centro Ecológico Alternativo es un lugar donde trabajar y vivir de forma alternativa, un parque temático que muestre todas las posibilidades alternativas desde las tecnológicas hasta las de convivencia; la bioconstrucción, la salud, el ocio, la agricultura, la educación... Un lugar donde se desarrolle la creatividad.

Tenemos un terreno de 13,3 Ha., una asociación y un proyecto.

Diagnòstic

-La forma de vivir convencional, la escala de valores existente, en general, el consumismo, etc., ponen en peligro la existencia del hombre sobre el planeta.

-Es necesario poner en práctica otras formas de pensar y de actuar alternativas, ecológica y socialmente sostenibles.

Objectius

-Demostrar que es posible vivir y trabajar en armonía con el medio natural y con los elementos constituyentes de la biosfera, de la que formamos parte.

-Desarrollar experiencias en bioconstrucción, energías renovables, agricultura ecológica, permacultura, reciclaje, cooperación, educación, ocio alternativo, geobiología, etc.

Mitjans i/o Instruments.

-Infraestructura material y humana que permita desarrollar actividades cotidianas que respondan a los objetivos.

-Terreno (ya lo tenemos), asociación (ya está), socios, colaboradores, patrocinadoras, subvenciones, productos□

Documentació tractada:

-Proyecto elaborado, disponible en la asociación Alternatura.

-Visita al CAT (Center for Alternative Technology), Mackinlleth (Gales)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dinamitzar una cultura verda

Isidre Rebenaque Cruz
Cultura Verda

Redacció: Isidre Rebenaque Cruz

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

---

Resum

Des de la nostra pròpia cultura mediterrània i convençudes de que el futur de la humanitat hauria de ser, per sensatesa, ecològic i sostenible, veiem necessari el desenvolupament i la difusió d'una cultura ecològica, diversa i solidària basada en la realització creativa de les persones; una cultura que subverteixi i substitueixi els valors culturals de l'actual societat que són els que en definitiva possibiliten i sostenen el greu deteriorament del planeta i les grans desigualtats humanes.

Quan parlem de cultura ho fem en el seu sentit més ampli, és a dir, com tot aquell conjunt de coneixements, de valors i de formes de vida d'un poble o d'una societat. Per tant, la recerca i l'aprofundiment de les alternatives que ens proposem intentaràn abarcar el més ampliament possible el conjunt d'àrees de la cultura: valors ètics, conceptes espirituals i filosòfics, formes d'organització socio-econòmica, estils i hàbits de vida, arrels històriques i ecològiques, coneixements científics, tecnologies, corrents literaris, expressions artístiques, tendències estètiques, etc

Les persones de Cultura Verda entenem el nostre projecte cultural com a complementari i paral·lel a les activitats reivindicatives de les associacions mediambientalistes i de les organitzacions ecologistes, i a la tasca de moltes altres entitats en el camp ecològic, en el solidari i en el divers camp de la realització personal. La nostra dinàmica és, per definició, constructiva, positiva i plural.

Diagnòstic

Vivim immerses en una societat que ha generat i genera el deteriorament ecològic del planeta i la situació crítica en que viu la major part de la humanitat, una societat fonamentada en uns valors culturals que provoquen i sostenen aquests desequilibris. Existeixen organitzacions i entitats que donen resposta a aquesta realitat injusta, que desenvolupen activitats de denúncia, de rebuig, de defensa o d'ajuda, ja sigui en el terreny del medi ambient o en el humanitari. Es realitzen accions d'oposició, és cert, i encara s'haurien de fer moltes més, però al mateix temps totes nosaltres participem i en bona mesura perfeccionem aquesta cultura dominant, nosaltres mateixes vivim en molts aspectes una quotidianitat que accepta i reafirma aquests valors que teòricament rebutjem des d'una filosofia i una cultura eco-alternativa que mai s'açava de concretar com a alternativa en si mateixa, sino, en tot cas, com a eina que perfecciona el sistema capitalista-consumista dominant.

Hi ha una clara contradicció en la pròpia essència del moviment verd, amb una filosofia que dóna una importància clau a l'alternativa de canvi personal i a la vida social participativa, però que, fora del que és un col·lectiu de denúncia, una associació de temàtica específica o un partit verd, no té pràcticament cap altra estructura o opció associativa que faciliti i promogui aquests canvis personals i aquesta vida social alternativa on les persones amb una coincidència filosòfica, amb uns mateixos eixos d'estil de vida puguin relacionar-se i realitzar-se alhora que divulguen, desenvolupen i projecten socialment aquests conceptes culturals. La única excepció la podrien representar les cooperatives de consum ecològic, però a la pràctica, i de forma majoritària, resten limitades només al marc més estret del consum. Constatem, doncs, una mancança de creació, de recerca, de desenvolupament, de difusió i de pràctica social d'uns valors i d'una cultura que puguin subvertir i substituir a la cultura uniformitzadora i antiecològica actual. En aquest sentit hi ha una tasca a fer, de forma paral·lela i complementària a totes les que ja es fan, mai contraposada ni paralizzadora de l'activitat dels col·lectius i organitzacions ja existents, enriquidora i interconnectora de totes aquelles altres alternatives que es practiquen a nivell de realització personal i que formulen plantejaments clars d'un nou tipus de cultura.

Objectius

per una cultura mediterrània ...

Des de la nostra perspectiva verda veiem la mediterrània com a la nostra àrea cultural natural, amb totes les seves diversitats, però fonamentada en un mateix hàbitat ecològic que ha configurat unes formes de vida coincidents i germanes, diferenciades dels trets culturals dels pobles del centre i del nord d'Europa. Considerem, doncs, la cultura catalana com a mediterrània abans que europea, sense deixar d'acceptar totes les influències rebudes. Partim d'aquesta nostra cultura i de la realitat actual per a desenvolupar una cultura mediterrània que sàpiga projectar el seu saber milenari en una cultura de futur i de progrés.

.. ecològica

Aquesta cultura mediterrània cal que sigui basada necessàriament en un respecte profund de l'entorn natural i de les regles ecològiques. Una cultura en harmonia amb la natura que sàpiga trobar l'equilibri i la sostenibilitat del benestar humà dins del medi, sense hipotecar el futur de les properes generacions ni posar en perill els nivells de vida existents al planeta.

.. diversa

La diversitat és la clau de la riquesa biològica i la garantia de l'evolució de la vida. Per això, per la nostra concepció llibertària i per la tradició plural de la cultura mediterrània, creiem en la diversitat humana i optem per una cultura que, no solament respecti la diversitat, sinó que que es basi en ella com a motor per al seu desenvolupament.

.. solidària

La solidaritat mou actualment moltes energies positives que intenten salvar les desigualtats que comporten les formes de creixement socio-econòmic imperants. La solidaritat ha de ser una part fonamental en la concepció d'una cultura alternativa superant la seva utilització com a almoïna o com a neteja de consciències per esdevenir un concepte profund que faci evolucionar des de l'arrel la nostra pròpia forma de vida i de societat.

.. de persones creatives

La realització creativa de les persones és indispensable per a poder trencar l'alienació i la manipulació cultural en què viu majoritàriament la nostra societat. Creiem en una cultura feta per persones i per a persones, mogudes pel seu esperit creatiu, lliure i crític, més enllà de les barreres jeràrquiques i sexistes, i lluny de les voluntats uniformitzadores.

Mitjans i/o instruments.

La creació d'una entitat que aprofundeixi en la recerca, que dinamitzi i desenvolupi aquesta cultura verda és una necessitat evident si es volen concretar les alternatives comentades. Per això neix "Cultura Verda", associació per al desenvolupament d'una cultura mediterrània ecològica, diversa i solidària. Les activitats de Cultura Verda giraran entorn d'aquests eixos bàsics:

- La creació d'una base documental sobre alternatives culturals i medi ambient.
- La promoció i realització d'activitats culturals i artístiques que facin aportacions al desenvolupament d'una cultura verda.
- La creació de fòrums de debat entorn de totes les qüestions que pugui englobar el projecte cultural que proposem.
- L'organització d'activitats de formació i educació relacionades amb aquesta cultura verda.
- La creació d'alternatives pràctiques per a una vida quotidiana més conseqüent amb els nostres valors.
- La creació d'un espai per a la convivència alternativa.

La dinàmica d'activitats de Cultura Verda serà bàsicament estacional. Cada estació es desenvoluparà una temàtica concreta, ja sigui en forma de tallers pràctics, de debats o de qualsevol altra activitat. Amb la mateixa fase estacional s'editarà la publicació "Vadeverd".

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Isidre Rebenaque està involucrat en el moviment ecologista català des de l'any 1981. Ha participat en la creació de diferents col·lectius verds de base, de projectes alternatius, i en processos d'organització, dinamització i coordinació del moviment ecologista a Catalunya.

És dissenyador gràfic i comunicador. Actualment desenvolupa la seva professió en el camp ecològic i mediambiental a través del projecte Iris Comunicació Ecològica.

També és actor i director de teatre. Ha cursat estudis a l'Institut del Teatre. Actualment dirigeix un muntatge de creació pròpia sobre la condició humana, la natura i la feminitat.

Dades de l'entitat

Cultura Verda és una associació per al desenvolupament d'una cultura mediterrània ecològica, diversa i solidària.

Comentaris i Observacions:

Cultura Verda, associació per al desenvolupament d'una cultura mediterrània ecològica, diversa i solidària ha iniciat el seu camí aquesta tardor en fase de presentació i formació. A l'hivern començarà les seves activitats de forma plena. S'ha editat un número 0 de la publicació Vadeverd que durant la tardor servirà d'instrument de presentació de l'entitat.

Medidas para lograr un turismo costero ecológicamente sostenible y de calidad

Francisco Gallego Mora

Redacció: Francisco Gallego Mora
Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

---

Resum

El turismo costero está provocando una sobrecarga ambiental y una degradación ecológica. Es preciso reducir al máximo este impacto ambiental destructor provocado por el turismo potenciando al máximo el uso sostenible de los recursos de la zona.

Para ello se proponen dos medidas simultáneas: la elaboración de planes de gestión integral de estas zonas y el fomento de actividades infrautilizadas o alternativas.

Diagnòstic

Comnsidero que el problema del crecimiento incontrolado del turismo costero deriva de estos elementos:

1. La demanda de recursos sobrepasa la capacidad de carga de dichas zonas.
2. El uso incontrolado del medio provoca su degradación general.
3. Descenso de la calidad original de la zona que favoreció su explotación turística, con la posible consecuencia de una pérdida del sector económico del cual dependen el turismo.

Objectius

1. Reducir al mínimo el impacto no deseado que produce la acumulación de población transitoria en las zonas turísticas.
2. Mantener y potenciar el nivel de recursos consecuentes con el medio y en acorde con las posibilidades de la zona, para así fomentar la capacidad turística ecológicamente sostenible y de calidad de la zona.

Mitjans i/o instruments.

1. Elaborar un plan de gestión y control de todos los recursos de que se dispone evitando un crecimiento incontrolado.
2. Fomentar factores infrautilizados o alternativos (aspectos rurales, culturales o sociales que no hayan sido tenidos en cuenta) para disminuir la sobrecarga de los factores típicos derivados del sol y la playa. De esta forma también se conseguiría diversificar nuestra oferta y el tipo de turismo.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Planificació urbana sostenible a Curitiba

Jaime Lerner

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Una ciutat brasilera desafia la doctrina urbanística i, rebutjant l'enfocament usual i convencional de buscar en l'alta tecnologia el remei de les calamitats urbanes, millora de manera sostenible la seva qualitat de vida basant-se en tècniques senzilles.

Diagnòstic

Parteix de la problemàtica derivada del ràpid creixement d'aquesta ciutat (Curitiba: 1950/300.000 h. - 1990/2.000.000 h.), que va crear els problemes següents:

- Habitatges afectats per les inundacions estacionals, pel fet d'estar construïts en zones inadequades.
- Creixement incontrolat de la ciutat, barraquisme, degradació ambiental...
- Problemes de transport urbà.
- Encariment del sòl. Destrucció dels centres històrics per l'especulació immobiliària.
- Manca de cultura social, i importants bosses de marginació.
- Problemàtiques d'eliminació de residus

Objectius

- Planificar el creixement de manera racional.
- Crear un sistema eficient de transport públic.
- Eliminar els efectes perjudicials de les inundacions periòdiques.
- Eleva el nivell de cultura popular.
- Procurar feines a les persones excloses (aturats, jubilats, etc.).
- Mantenir la ciutat neta amb un cost mínim.

Mitjans i/o instruments.

- Prohibició de construir cases a les voreres dels rius. Respectar els drenatges naturals existents. Parcs arbrats a les ribes, i llacs artificials per prevenir inundacions.
- Canviar el creixement urbà tipus "taca d'oli", planificant centres urbans al llarg d'eixos units per grans avingudes (triples) pensades per facilitar el transport públic. Carrils bici i carrils bus.
- Eficient xarxa d'autobusos (amb un cost inicial que és el 5% del que costaria el metro, incloent-hi la construcció de grans avingudes), i un model de parada que permet l'accés de minusvàlids i el pagament del bitllet. Autobusos de 10 companyies privades, arrendats pel municipi, que paga per Km. i no per nombre d'usuaris. Una vegada han estat amortitzats, els autobusos són utilitzats per la comunitat com a vehicles auxiliars o bé es reciclen en locals d'ús social.
- El municipi compra sòl als punts de futur creixement, per poder-hi edificar habitatges populars. Una legislació intel·ligent permet transferir "capacitat d'edificació" d'una zona a una altra. Es completa amb un servei d'informació pública sobre terrenys, que impedeix l'especulació del sòl.
- La "Universitat del Medi Ambient" eleva el nivell cultural de la població. És lliure i gratuïta, però obligatòria per a algunes feines, com ara taxista.
- Eliminació de residus: "basura que no és basura": reciclatge del paper; "compra de basura": el municipi canvia bosses per bitllets de bus, menjar, llibretes escolars; "todo limpio": contracta persones aturades i jubilades per fer neteja de llocs públics on s'hi ha acumulat porqueria.

Documentació tractada:

"Planificación urbana de Curitiba", article de la revista "Investigación y Ciencia", maig 1996.

Documentació addicional:

- "Ciudades para un futuro más sostenible. Primer catálogo español de buenas prácticas", Madrid, MOPTMA.
- Jonas Rabinovitch i Josef Leitman, "Environmental Innovation and Management in Curitiba, Brazil", United Nations Development Program, Working Paper Series, núm. 1, juny 1993.
- Jonas Rabinovitch i J. Hoehn, "A Sustainable Urban Transportation System: The 'Surface Metro' in Curitiba, Brazil", Environmental and Natural Resources Policy and Training Project, Working Paper, núm. 19, 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Projecte ALPA (Acció Local Paraíso Agora): programes per al desenvolupament humà i regional sostenibles

Ação Local Paraiso Agora

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Localitzat en la comarca de l'Alto Paraíso (Estat de Goiás, Brasil), el projecte ALPA és una experiència d'acció local articulada en un partenariat entre el poder públic local i la societat civil.

"L'objectiu és d'aconseguir reunir les condicions per al desenvolupament humà i sostenible a la regió on actua, a partir de la participació ciutadana, impulsada per la solidaritat, patrocinada i feta efectiva a través de múltiples iniciatives, i finalment organitzada i realitzada de forma descentralitzada"

El projecte està dividit en programes i sub-programes que, gestionats per diferents associacions i institucions, volen cobrir les àrees de treball, salut, educació, turisme, cultura tradicional, medi ambient i d'altres. Els primers anys es preveu posar en marxa set projectes catalitzadors.

L'estratègia comunicativa preveu, entre altres coses, la col·locació de cartells a l'arribada dels pobles que indiquin les millores experimentades, com una forma de fer públic el compromís (per exemple, "aquí ningú no passa fam, aquí no tenim persones analfabetes, aquí tots tenen casa i roba"); o també crear segells de "qualitat de vida" pels seus productes.

Diagnòstic

Si bé no hi ha una explicació clara de quins són els problemes que el projecte ALPA vol resoldre, a partir dels objectius plantejats, podem entreveure, entre d'altres:

- a) La introducció arreu de processos de desenvolupament segons el model capitalista: industrialització, concentració econòmica, localització de les inversions segons la rendibilitat del factor mà d'obra, dependència del mercat mundial, manca de tractament (tant públic com privat) dels efectes de les externalitats socials i ambientals generades.
- b) La gravetat d'aquestes externalitats: per exemple, la desaparició progressiva d'identitats, formes d'entendre el món, relacions comunitàries als barris de rodalies, sense, per una altra banda, poder substituir aquestes per un Estat del Benestar consistent que servís de paliatiu.
- c) La manca de desenvolupament dels països de l'hemisferi sud del planeta, i en concret la despoblació a que estan sotmeses grans regions rurals d'aquests (i d'altres països) juntament amb l'explotació dels seus recursos i la introducció de productes foranis que desestructuren les seves relacions comercials i capacitats productives.

Objectius

- Objectiu general: "El programa Acció Local pretén fer possibles les condicions per al desenvolupament humà i sostenible a la regió on actua, a partir de la participació ciutadana, impulsada per la solidaritat, patrocinada i feta efectiva a través de múltiples iniciatives, i finalment organitzada i realitzada de forma descentralitzada".
- "La creació de condicions per al desenvolupament humà i sostenible implica l'establiment d'espais ètico-polítics regulats per la idea-valor de promoure la vida, això és, garantir la vida i millorar la vida de les persones, captant les carències socials bàsiques com un tot i actuant des de diferents fronts, de forma integrada i convergent."
- Es cerca la construcció de comunitats que puguin proclamar resultats palpables i verificables com:
  - a) aquí ningú no passa fam, b) aquí no tenim analfabets, c) aquí la mortalitat infantil ha estat reduïda, d) aquí tothom té casa per viure i roba per vestir, e) aquí els malalts són atesos, f) aquí els portadors de deficiències i els malalts crònics participen en activitats productives d'ajut mutu socialment significatives, g) aquí tothom desenvolupa un treball personal i socialment útil i gratificant, h) aquí el medi ambient és dinàmicament conservat.
- L'estratègia comunicativa preveu, entre altres coses, la col·locació de cartells a l'arribada dels pobles que indiquin aquestes millores, com una forma de fer públic el compromís dels seus habitants.

Mitjans i/o instruments.

- Consisteix en un sistema integrat de programes en les àrees de salut, educació, turisme ecològic, conservació ambiental, incentiu a l'artesanat i la petita indústria, desenvolupament rural, rescat de les tradicions culturals.
- Cadascun d'aquests programes es compondran de sub-programes relativament autònoms. Cada sub-programa o conjunt de sub-programes afins serà elaborat, gestionat i executat de forma descentralitzada per una institució, organització o grup de persones amb participació de la població afectada. Aquesta organització haurà de comprometre's en la captació de recursos per a la realització dels sub-programes.
- Com a exemple s'ofereix un menú de sub-programes possibles:
Recuperació de la capacitat de funcionament de l'hospital local, implantació d'un centre clínic de teràpies

alternatives, reciclatge dels professors locals, implantació de cursos de professionalització envoltats per les activitats econòmiques previstes en els diversos programes (formació de guies turístics, tècnics en alimentació, farmàcia, hostaleria, gerència, comptabilitat), alfabetització de persones adultes, capacitació de persones adultes, implantació d'una escola amb primària i secundària, amb pedagogies alternatives, elaboració de rutes ecològiques i místiques amb fulles explicatives i guies especialitzats, construcció d'un centre ecumènic de meditació i oració, construcció d'una casa per trobades i retirs, creació d'àrees municipals destinades a la instal·lació d'hotels i posades, educació ambiental permanent a través d'informació als turistes i inclusió del tema en disciplines escolars, protecció dels naixements de rius i les zones humides, incentiu a la creació d'àrees de reserva particular de protecció natural, muntatge de petites indústries comunitàries i cooperatives, muntatge d'una indústria farmacèutica natural de remeis i de perfums, etc.

Documentació tractada:

ALPA: "Ação local na região de Alto Paraíso de Goiás." Avantprojecte, tercera versió, juny 1996. Document no editat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Una nova relació entre la Natura i les Persones. Els Voluntaris del Parc de Collserola.

Miquel Palau

Redacció: Loreley Busqué Bertrán

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

---

Resum

Els orígens dels voluntaris estan inevitablement lligats a la serra de Collserola, un espai natural relativament ben conservat, absolutament necessari en l'equilibri territorial de la zona on es troba.

Els voluntaris s'estimen la serra i això els porta a redescobrir-la constantment, conèixer-ne els seus problemes i els secrets naturals, culturals i humans que hi conviu. Els entusiasma compartir amb els altres aquest valor de convivència amb la natura. Per això van participar en el projecte del Parc de Collserola amb grans dosis d'il·lusió, primer en la seva divulgació i després també en el seu manteniment.

Diagnòstic

El Parc de Collserola és un espai ric en patrimoni natural i cultural, relativament ben conservat, que, a més de les seves funcions essencials de manteniment dels processos ecològics i de preservació de la diversitat biològica, pot jugar un paper indiscutible com a element reequilibrador del territori. A més, és una oferta social d'un espai públic on es pot gaudir dels beneficis del contacte amb la natura.

Al mateix temps, l'aprofitament d'aquest magnífic potencial d'ús, comporta el repte de la convivència entre la freqüentació i la conservació.

Es tracta de garantir que l'ús no deteriori el recurs.

Objectius

- Treballar per protegir Collserola tot conservant els recursos naturals, l'equilibri ecològic i el seu patrimoni per tal de deixar-lo en les millors condicions possibles a les generacions futures.
- Posar Collserola a l'abast del ciutadà per paliar la manca de zones verdes, manifestament baixes de que disposen els habitants de les grans àrees urbanes que envolten el Parc, tot proporcionant-los activitats d'esbarjo.
- Divulgar la singularitat de Collserola i potenciar l'activitat solidària tot suscitant l'interès i la participació dels ciutadans en la seva conservació.
- Fomentar actituds que permetin gaudir més i millor del Parc i la natura en general.

Incitar a la participació ciutadana per tal que col·laborin a resoldre els múltiples requeriments del Parc que l'administració pública en sí mateixa no pot cobrir.

Mitjans i/o instruments.

Poc després de la constitució del Patronat del Parc de Collserola l'any 1986 es va posar en marxa l'equip de voluntaris.

Aquest equip el formen persones a partir de 16 anys, optimistes i solidàries, vitalment vinculades a la serra, interessades en els seus valors i conscients dels problemes del parc, del medi ambient i de la societat. Ha de ser un ciutadà responsable i disposat a participar, juntament amb els seus companys, sense escatimar esforços de formació, en tasques de conservació i gestió de la natura. Ha de participar als programes d'educació ambiental i col·laborar especialment amb el departament de medi natural.

Mitjans específics:

- Participar en accions encaminades a millorar l'estat general del Parc (neteja d'escombraries, de branques, seguiment fitosanitari, reposició de senyalització)
- Col·laboració en campanyes d'estudi, protecció i recuperació de la flora i la fauna de la serra (manteniment de viviers, instal·lació i control de caixes niu, repoblacions, treballs de rehabilitació del patrimoni històric-artístic, condicionament de fonts)
- Acollida e informació de visitants, suggerir-los activitats apropiades perquè puguin gaudir del Parc i fer us dels seus serveis (Centres d'Informació, Itineraris Guiats)
- Els voluntaris han de treballar al menys un cop al mes, durant un matí festiu, amb un compromís d'un any renovable.

Transversal 1. Presentació del fòrum transversal per Repensar els Models

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum Transversal, cal seguir els següents passos:

1r. Llegir cada proposta

2n. Marcar les 10 propostes que més us interessin al Qüestionari de Valoració (**Transversal 3**)

Així, cal llegir les propostes, al nivell que cadascú pugui i desitgi (el resum o tota sencera) i marcar quines són les 10 que li agradaria tenir la oportunitat de conèixer més a fons.

Les propostes de cada Fòrum Transversal que **hagin suscitat més interès es podran tractar i conèixer més a fons** en reunions simultànies durant la Trobada general del Fòrum (16-18 d'abril), reunions en què hi podran participar els inscrits al Fòrum transversal corresponent.

Acabada la valoració del Fòrum Transversal **cal que ens feu arribar els formularis Transversal 3 (més el Temàtic 3. i Temàtic 4)** en el sobre amb l'adreça del CIS que s'adjunta amb els Dossiers preferiblement abans de final d'any i com a data límit el 31 de gener de 1999.

Les persones inscrites a aquest Fòrum transversal són:

Mario Eduardo Firmenich	Economia
Josep Oriol Garriga Gusi	Economia
Andri Werner Staehel	Economia
Silvia Arrufat Perelló	Educació
Xavier Gimeno Soria	Educació
Eduarne Iturmendi Sallent	Educació
Luisa Martín Casalderey	Educació
Carles Mascaró i Buyreu	Educació
Montserrat Carbonell Moncho	Experiència Religiosa
Jordi Costa Domènech	Experiència Religiosa
José Ignacio Pastor Pérez	Política
Jordi Pujol Moix	Política
Carlota Gimenez Compte	Relacions Masculí-Femení
Juan Miquel Ortiz Reparaz	Relacions Masculí-Femení
Víctoria Sau Sánchez	Relacions Masculí-Femení
Josep Redorta Lorente	Resolució de Conflictes
Encarna Yun Mas	Salut
Montse Prió Soldevila,	Sistemes socials
Antoni Ricart Viñals	Sistemes socials
Josep Maria Vila i Vila	Sistemes socials
Joan Berney Alberti	Societat Civil
Núria Gunell Cuside	Sostenibilitat i Medi
Maria José Masnou Morera	Sostenibilitat i Medi

Transversal 2. Propostes del fòrum transversal per Repensar els Models

EC0009MOD	Camí a la democràcia [02] Renda Individual Universal (RIU)	Antoni Ricart Viñals	Economia
EC0010MOD	Camí a la democràcia [03] Autoritat monetària i creació de diner	Antoni Ricart Viñals	Economia
EC0011MOD	Camí a la democràcia [04] La moneda telemàtica de l'Unió Europea	Antoni Ricart Viñals	Economia
EC0012MOD	Camí a la democràcia [05] El lliure mercat de béns transferibles	Antoni Ricart Viñals	Economia
EC0013MOD	Camí a la democràcia [06] Impost sobre els béns i privilegis transferibles per fer lliure el mercat	Antoni Ricart Viñals	Economia
EC0014MOD	Desarrollo Integral Sostenible [02] Por una globalización justa a partir de un nuevo sistema monetario	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0015MOD	Desarrollo Integral sostenible [04] Un sistema monetario nacional (regional) alternativo	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0016MOD	Desarrollo Integral sostenible [05] Un sistema bancario nacional (regional) alternativo	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0017MOD	Desarrollo Integral sostenible [06] Un sistema nacional (regional) de creación de dinero y crédito alternativo	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0018MOD	Desarrollo Integral Sostenible [08] Políticas monetaria y fiscal alternativas	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0019MOD	Desarrollo Integral Sostenible [09] La Renta no Laboral para corregir la falla del mercado de trabajo	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0020MOD	Desarrollo Integral Sostenible [10] Integrar la previsión social en la familia intergeneracional para ganar	Mario Eduardo Firmenich	Economia
EC0021MOD	Economia Distributiva [02] L'empresa distributiva	M. Louise Duboin	Economia
EC0022MOD	Economia Distributiva [03] Contracte cívic i renda social: nova organització del treball	M. Louise Duboin	Economia
EC0023MOD	Economia Distributiva [04] La moneda distributiva	M. Louise Duboin	Economia
EC0024MOD	El Estado estético [05] El trabajo una necesidad de las personas	Andreu Junoy Pujol	Economia
EC0025MOD	El Estado estético [06] La naturaleza y los medios de producción	Andreu Junoy Pujol	Economia
EC0026MOD	El Estado estético [07] Las unidades de producción	Andreu Junoy Pujol	Economia
EC0027MOD	El Estado estético [08] Estructura y organización del sistema de producción	Andreu Junoy Pujol	Economia
EC0028MOD	El Estado estético [09] Un mundo sin dinero: bienes, repartos y sorteos	Andreu Junoy Pujol	Economia
EC0029MOD	El Estado estético [10] Los sectores productivos	Andreu Junoy Pujol	Economia
EC0030MOD	Factor cuatro: doblar el bienestar, usar la mitad de recursos	Ernst Ulrich von Weizsäcker	Economia
EC0031MOD	La Societat Transparent [06] Mercat llibertari i responsable	Agustí Chalaux de Subirà	Economia
EC0032MOD	Medidas económicas y sociales alternativas al tratado de Maastricht	Miren Etxezarreta	Economia
EC0033MOD	Model Sòlid [02] El Títol sòlid i el Banc de la terra	Joan N. Casals	Economia
EC0034MOD	Model Sòlid [05] Impostos a la passivitat	Joan N. Casals	Economia
EC0035MOD	Model Sòlid [06] Les empreses generals	Joan N. Casals	Economia
EC0036MOD	Propietat col·lectiva i reassignació ecològica dels recursos naturals per avançar vers un model econòmic	Roberto Bermejo	Economia
EC0037MOD	Societat Transparent [02] La Factura-xec	Agustí Chalaux de Subirà	Economia
EC0038MOD	Societat Transparent [03] Sous socials i crèdits comunitaris	Agustí Chalaux de Subirà	Economia
EC0039MOD	Societat Transparent [05] Finançament dels serveis de l'estatut comunitari-llibertari	Agustí Chalaux de Subirà	Economia
EDU011MOD	Model Sòlid [03] Els crèdits-estudi	Joan N. Casals	Educació
REL006MOD	El Estado estético [11] La religión	Andreu Junoy Pujol	Experiència Religiosa
INT005MOD	El Estado estético [13] Las relaciones interculturales	Andreu Junoy Pujol	Interculturalitat
POL006MOD	Camí a la democràcia [07] Democràcia directa i representativa	Antoni Ricart Viñals	Política
POL007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [07] Control popular de calidad de la gestión pública con poder destitutivo	Mario Eduardo Firmenich	Política
POL008MOD	El Estado estético [02] La Política: por una Democracia Pura	Andreu Junoy Pujol	Política
POL009MOD	El Estado estético [03] Elección periódica por sufragio universal del Plan programa	Andreu Junoy Pujol	Política
POL010MOD	Model Sòlid [07] El senat de vigiància	Joan N. Casals	Política
POL011MOD	Societat Transparent [07] Democràcia responsabilitzadora i descentralització	Agustí Chalaux de Subirà	Política
POL012MOD	Societat Transparent [08] Pta anticorrupció. L'EuroPass cap a un règim de transparència.	Agustí Chalaux de Subirà	Política

POLO13MOD	Un nou ordre mundial: constitucionalisme global i participació política	Gemma Rodríguez Villanueva	Política
GEN005MOD	El Estado estético [12] Hombres y mujeres, niños y adultos	Andreu Junoy Pujol	Relacions Masculí-Femení
PAU012MOD	El Estado estético [14] La resolución de conflictos	Andreu Junoy Pujol	Resolució de Conflictes
PAU013MOD	Reivindicación y solidaridad con Chiapas para poner los límites al neoliberalismo	James Petras	Resolució de Conflictes
SIS006MOD	Camí a la democràcia [01] Nova economia del benestar	Antoni Ricart Vñals	Sistemes socials
SIS007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [01] Un modelo alternativo para el desarrollo integralmente sostenible	Mario Eduardo Firmenich	Sistemes socials
SIS008MOD	Economía Distributiva [01]	M. Louise Duboin	Sistemes socials
SIS009MOD	El Estado estético [01] La alternativa global que podría ser y no es	Andreu Junoy Pujol	Sistemes socials
SIS010MOD	El Estado estético [15] Estrategia a seguir	Andreu Junoy Pujol	Sistemes socials
SIS011MOD	L'estat del benestar	Manel Pons i Romero	Sistemes socials
SIS012MOD	Mentalitat i models globals	Lluís M. Xirinacs i Damians	Sistemes socials
SIS013MOD	Model Sòlid [01]	Joan N. Casals	Sistemes socials
SIS014MOD	Societat transparent [01]	Agustí Chalaux de Subirà	Sistemes socials
CIV024MOD	Model Sòlid [04] Impostos sobre el coneixement	Joan N. Casals	Societat Civil
CIV025MOD	Societat Transparent [04] L'estatut comunitari liberal	Agustí Chalaux de Subirà	Societat Civil
SOS007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [03] Optimizar la calidad de vida	Mario Eduardo Firmenich	Sostenibilitat i Medi
SOS008MOD	El Estado estético [04] Economía sostenible para una abundancia limitada	Andreu Junoy Pujol	Sostenibilitat i Medi

Transversal 3. Qüestionari de Valoració Fòrum Transversal per Repensar els Models

Nom i Cognoms:.....

D'entre les propostes presentades al Fòrum Transversal per Repensar els Models indico amb una X quines són les 10 propostes que m'agradaria conèixer més a fons en la Trobada General del Fòrum (16-18 d'abril)

EC0009MOD	Camí a la democràcia [02] Renda Individual Universal (RIU)
EC0010MOD	Camí a la democràcia [03] Autoritat monetària i creació de diners
EC0011MOD	Camí a la democràcia [04] La moneda telemàtica de l'Unió Europea
EC0012MOD	Camí a la democràcia [05] El lliure mercat de béns transferibles
EC0013MOD	Camí a la democràcia [06] Impost sobre els béns i privilegis transferibles per fer lliure el mercat
EC0014MOD	Desarrollo Integral Sostenible [02] Por una globalización justa a partir de un nuevo sistema monetario
EC0015MOD	Desarrollo Integral sostenible [04] Un sistema monetario nacional (regional) alternativo
EC0016MOD	Desarrollo Integral sostenible [05] Un sistema bancario nacional (regional) alternativo
EC0017MOD	Desarrollo Integral sostenible [06] Un sistema nacional (regional) de creación de dinero y crédito alternativo
EC0018MOD	Desarrollo Integral Sostenible [08] Políticas monetaria y fiscal alternativas
EC0019MOD	Desarrollo Integral Sostenible [09] La Renta no Laboral para corregir la falla del mercado de trabajo
EC0020MOD	Desarrollo Integral Sostenible [10] Integrar la previsión social en la familia intergeneracional para ganar
EC0021MOD	Economía Distributiva [02] L'empresa distribuïva
EC0022MOD	Economía Distributiva [03] Contracte cívic i renda social: nova organització del treball
EC0023MOD	Economía Distributiva [04] La moneda distribuïva
EC0024MOD	El Estado estético [05] El trabajo una necesidad de las personas
EC0025MOD	El Estado estético [06] La naturaleza y los medios de producción
EC0026MOD	El Estado estético [07] Las unidades de producción
EC0027MOD	El Estado estético [08] Estructura y organización del sistema de producción
EC0028MOD	El Estado estético [09] Un mundo sin dinero: bienes, repartos y sorteos
EC0029MOD	El Estado estético [10] Los sectores productivos
EC0030MOD	Factor cuatro: doblar el bienestar, usar la mitad de recursos
EC0031MOD	La Societat Transparent [05] Mercat llibertari i responsable
EC0032MOD	Medidas económicas y sociales alternativas al tratado de Maastricht
EC0033MOD	Model Sòlid [02] El Títol sòlid i el Banc de la terra
EC0034MOD	Model Sòlid [05] Impostos a la passivitat
EC0035MOD	Model Sòlid [06] Les empreses generals
EC0036MOD	Propietat col·lectiva i reassignació ecològica dels recursos naturals per avançar vers un model econòmic
EC0037MOD	Societat Transparent [02] La Factura-xec
EC0038MOD	Societat Transparent [03] Sous socials i crèdits comunitaris
EC0039MOD	Societat Transparent [05] Financament dels serveis de l'estatut comunitari liberal
EDU011MOD	Model Sòlid [03] Els crèdits-estudi
RELO06MOD	El Estado estético [11] La religión
INT005MOD	El Estado estético [13] Las relaciones interculturales
POL006MOD	Camí a la democràcia [07] Democràcia directa i representativa
POL007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [07] Control popular de calidad de la gestión pública con poder destitutivo
POL008MOD	El Estado estético [02] La Política: por una Democracia Pura
POL009MOD	El Estado estético [03] Elección periódica por sufragio universal del Plan programa
POL010MOD	Model Sòlid [07] El senat de vigilància
POL011MOD	Societat Transparent [07] Democràcia responsabilitzadora i descentralització
POL012MOD	Societat Transparent [08] Pla anticorupció. L'EuroPass cap a un règim de transparència.
POL013MOD	Un nou ordre mundial: constitucionalisme global i participació política
GEN005MOD	El Estado estético [12] Hombres y mujeres, niños y adultos
PAU012MOD	El Estado estético [14] La resolución de conflictos
PAU013MOD	Reivindicación y solidaridad con Chiapas para poner los límites al neoliberalismo
SIS006MOD	Camí a la democràcia [01] Nova economia del benestar
SIS007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [01] Un modelo alternativo para el desarrollo integralmente sostenible
SIS008MOD	Economía Distributiva [01]
SIS009MOD	El Estado estético [01] La alternativa global que podría ser y no es
SIS010MOD	El Estado estético [15] Estrategia a seguir
SIS011MOD	L'estat del benestar
SIS012MOD	Mentalitat i models globals
SIS013MOD	Model Sòlid [01]
SIS014MOD	Societat transparent [01]
CIV024MOD	Model Sòlid [04] Impostos sobre el coneixement
CIV025MOD	Societat Transparent [04] L'estatut comunitari liberal
SOS007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [03] Optimizar la calidad de vida
SOS008MOD	El Estado estético [04] Economía sostenible para una abundancia limitada

Camí a la democràcia [02] Renda Individual Universal (RIU)

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La proposta s'emmarca en els antecedents referits a la renda bàsica, salari social, subsidi universal garantit i tot incloent altres propostes amb el mateix nombre de RIU. Però es diferencia en que no es limita a l'ajuda social als marginats, sinó que posa les bases d'un sistema diferent. En el sistema actual el mercat de treball no és lliure sinó que és un mercat basat en l'estat de necessitat dels qui només compten amb la seva força de treball com a mode de subsistència. Els intents de corregir el problema social a través de la recepta keynesiana per a l'administració de la demanda efectiva no soluciona el problema.

L'objectiu és aconseguir que el mercat de treball pugui ser efectivament lliure. Això és indispensable per aconseguir que el salari no sigui de subsistència i perquè l'atur no sigui un problema.

Els efectes de la RIU es centren en quatre polítiques econòmiques:

- * Política correctora de l'error del mercat de treball.
- * Política redistributiva de la riquesa.
- * Política de la despesa anticíclica.
- * Política monetària.

La RIU és un instrument de política econòmica per a l'optimització de l'eficiència productiva i del benestar social i individual que admeti diverses formes d'implantació, inclosa en el context del sistema actual. Si els treballadors poguessin negociar els seus salaris sense risc per a la seva subsistència, gràcies als ingressos no salarials per RIU, i si el temps de treball anual per càpita es reorganitzés com a "jornada laboral" diferent, llavors seria possible un repartiment del treball que absorbeixi l'atur com a increment de l'ingrés brut per hora treballada.

La RIU inicial pot ser finançada amb la mateixa recaptació fiscal ja existent i amb l'increment de l'oferta monetària que exigeix el creixement de l'economia real.

Diagnòstic

Amb l'actual sistema, el mercat de treball no és lliure sinó que és un mercat basat en l'estat de necessitat dels qui només compten amb la venda de la seva força de treball com a mode de subsistència. Mentre per a una part de la població la seva subsistència depengui del treball, en la mesura en que existeixi la desocupació, sempre podrem trobar algú disposat a treballar per sobreviure. En un mercat de treball basat en l'estat de necessitat el salari serà sempre un salari de subsistència. Aquest no és un salari de supervivència, sinó que representa, per a cadascun dels individus, el nivell de subsistència que està disposat a acceptar segons la seva situació.

Sense un mercat de treball veritablement lliure, és impossible un mercat dels béns lliure. La Declaració Universal des Drets de l'Home assegura un conjunt de drets que són paper mullat en la majoria dels països perquè no tenen una forma d'instrumentació financera o perquè les estructures dels mercats no són lliures. Aquest és el cas dels dret al treball, a la lliure elecció de l'ocupació, a rebre igual salari per igual feina, a la salut i el benestar, etc. La producció de béns i serveis actuals es beneficia d'externalitats positives generades per la naturalesa i per les generacions dels nostres avantpassats. La productivitat dels treball i del capital no depèn exclusivament de "mèrits propis", sinó que es veu incrementada per aquest patrimoni acumulat. L'evidència històrica indica que ni el camí reformista de la distribució fiscal ni el camí revolucionari de l'expropiació han resolt el problema de la desigualtat i la injustícia distributiva en el món. En ambdós casos el rol distribuïdor de l'Estat va donar lloc a poderoses burocràcies de funcionaris públics i poderoses classes polítiques que usufructuaren el monopoli de la representació social.

Els intents de corregir aquest problema social a través de la recepta keynesiana per a l'administració de la demanda efectiva no solucionen el problema i generen problemes nous. Les propostes de combatre el problema amb variants de despesa social solidària, del tipus de la renda bàsica, tendeixen a accentuar la dualitat de la societat (per la seva insuficiència per a una vida digna i per la marginació estable del mercat de treball a aquells que desitgin treballar) o es converteixen en finançament inviables. Mentre que un individu no tingui el mínim indispensable per a poder ser lliure, no és possible LA DEMOCRÀCIA REAL. Amb el sistema actual no som capaços d'aprofitar el progrés tecnològic perquè els avenços impliquen o bé nous productes -i per tant noves necessitats- o menys treball per a produir el mateix.

Objectius

Objectiu Final: La Renda Individual Universal és l'instrument indispensable per aconseguir que el mercat de treball pugui ser realment lliure. És indispensable per aconseguir que el salari no sigui de subsistència i que l'atur

no sigui un problema.

Objectiu Intermedi : modificar quatre polítiques econòmiques :

1. Política correctora dels errors del mercat de treball : si les persones que ofereixen el seu treball com assalariats ho fan des d'un estat de necessitat per no tenir altres ingressos, el salari serà fixat sempre en el seu nivell històric-cultural de subsistència. La RIU és un instrument per alliberar el mercat de treball.
2. Política redistributiva de la riquesa : es distribueix igualitàriament, finançant la igualtat d'oportunitats, les rendes que sorgeixen de les externalitats positives que generen els recursos naturals i el patrimoni acumulat de la humanitat, així com també les quasirendes dels progrés tecnològic.
3. Política de la despesa anticíclica : es fa possible una nova forma d'administrar la demanda efectiva, substituint en aquest aspecte la despesa pública anticíclica, freqüentment ruïnosa i corrupta, pel consum privat. Si es garanteix la capacitat de pagament dels consumidors d'una manera sostenible, desapareix el denominat "cicle de les existències".
4. Política monetària : la RIU és un mecanisme més eficient i just d'injectar el creixement necessari de l'oferta monetària. Veure les propostes sobre AUTORITAT MONETÀRIA I CREACIÓ DE DINER.

Mitjans i/o instruments.

Els instruments són les noves formes de política monetària i fiscal. La RIU no és l'únic instrument necessari per aconseguir els objectius de transformació del sistema per millorar l'eficiència i el benestar, però és el més fàcil de ser incorporat a una transició. La RIU és un instrument de política econòmica per a l'optimització de l'eficiència productiva i del benestar social i individual. La RIU és igual per a tots i cadascun dels individus de la unitat Geopolítica. Si els treballadors poden negociar els seus salaris sense risc per a la seva subsistència, gràcies als ingressos no salarials de la RIU de cada membre de la família i si, a la vegada, el temps de treball anual per càpita es reorganitza en una "jornada laboral" diferent a l'actual, llavors és possible un repartiment del treball, que faci desaparèixer la desocupació.

La RIU es pot finançar amb la mateixa recaptació fiscal existent i amb l'increment de l'oferta monetària que exigeix el creixement de l'economia real. La RIU admet diverses formes d'implantació, fins i tot en el context del sistema actual. És possible un pacte social, basat en el benefici mutu, entre treballadors sindicalment organitzats, les organitzacions gremials patronals i la classe política, per administrar la transició en la implantació de la RIU i la seva posterior elevació fins a nivells adequats per arribar a l'equilibri del sistema.

Documentació tractada:

- RICART i VINYALS, A., Ecologia humana, organització social - una introducció a l'educació ambiental i cívica, Escola Finaly, Barcelona, 1995
RICART, A., L'economia del benestar, en Propostes Innovadores per repensar l'economia' una invitació al diàleg, EcoConcern, Barcelona, 1995
RICART, A. y FIRMENICH, M. E., Camino a la Democracia . La Renta Individual Universal, monografia inédita, 1998

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :
(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic
(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball
(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.
(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.
(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.
(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític
(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Camí a la democràcia [03] Autoritat monetària i creació de diner

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Les monedes actuals no aconsegueixen la primera condició que s'exigeix a qualsevol patró de mesura : que sigui constant en el temps. Totes les monedes que circulen actualment faciliten l'especulació del mercat financer, permeten la inflació, no permeten que l'home gaudeixi del progrés, són origen de grans desigualtats, pobresa, fam, misèria, i guerres. Els bancs tenen el poder de multiplicar el diner mitjançant l'efecte multiplicador del coeficient de caixa. A la banca es donen les característiques pròpies dels negocis d'especulació. Totes les despeses de l'economia financera es paguen amb diner creat per la pròpia especulació financera i posseeixen un poder de compra arrabassat a l'economia productiva.

L'objectiu de la proposta és preservar el mercat lliure, evitar l'opacitat (transparència), preservar els clients de frauds, enganys, riscos, abusos, comissions, etc. Descobrir una moneda "subjectiva", adaptada a l'home i a les circumstàncies canviant. Aconseguir una moneda que faciliti els intercanvis, que permeti desplaçar en el temps el poder de compra, que sigui una mesura que tingui un patró que es mantingui constant, que existeixi en la quantitat necessària.

L'autor proposa la utilització de l'esforç humà, en un mercat de treball lliure gràcies a la Renda Individual Universal, com a mercaderia privilegiada apta per a ser patró de valor. Es denomina SOU al patró monetari de valor constant com ara l'import pel que es treballa durant una hora una persona en un treball no especialitzat, que no requereixi cap aprenentatge i que no exigeixi cap esforç ni condicions particulars.

L'autoritat monetària, per definició o per encàrrec social comunitari de la unitat Geopolítica, és l'únic ens que pot crear diner. Els comptes corrents estan situats exclusivament en l'autoritat monetària. Totes les transferències de diner es fan a través d'aquests comptes corrents en l'autoritat monetària. Els bancs han de respectar els terminis dels dipòsits dels seus clients : els crèdits han d'estar fixats per estalvis del mateix termini i els comptes a la vista han de mantenir-se completament a disposició dels seus titulars.

La moneda responsable, telemàtica i personalitzada, junt amb la impossibilitat d'emetre xecs, pagarés o instruments de crèdit sense contrapartida, ens permet conèixer la quantitat exacta de diner en circulació i deduir la quantitat exacta de diner necessari en cada moment.

Perquè el valor del SOU es mantingui constant fa falta que l'increment de saldos dels comptes corrents de l'Autoritat Monetària es correspongui amb l'increment dels béns de la comunitat en el mateix període.

Diagnòstic

Diner és simplement el reconeixement del poder de compra. No és diner només els bitllets, una anotació en un compte corrent d'un banc també és diner. Si aquest poder de compra (crèdit) sorgeix a partir que el banc presta diner estalviat per un altre client que es priva d'ell durant un temps, llavors no s'està creant diner. Però si el banc presta dipòsits a la vista, és atorgat poder de compra al qui rep el crèdit sense treure'l al qui va fer el dipòsit. Les monedes actuals no aconsegueixen la primera condició que s'exigeix a qualsevol patró de mesura : que sigui constant en el temps. La idea primitiva de moneda com a mercaderia privilegiada de valor constant era falsa pel que la quantitat disponible d'aquestes mercaderies no s'adaptava automàticament a les quantitats de diner demandades pel mercat. Els índexs de preus tampoc serveixen per aquesta funció, perquè les preferències sobre els productes i les qualitats varien contínuament ; a més, els índexs de preus no s'adapten a les variacions del mercat, no són vius, no són subjectius.

Totes les monedes que circulen actualment faciliten l'especulació del mercat financer, permeten la inflació, no permeten que l'home gaudeixi del progrés, són origen de grans desigualtats, pobresa, fam, misèria i guerres. Però no podem substituir-les per la nova moneda fins que no s'hagi establert LA RENDA INDIVIDUAL UNIVERSAL PER A FERLLIURE EL MERCAT DE TREBALL i l'Autoritat Monetària. Els bancs tenen el poder de multiplicar el diner mitjançant l'efecte multiplicador del coeficient de caixa. Mentre els bancs puguin crear diner, la quantitat de moneda en circulació canviarà contínuament i ningú podrà saber la quantitat exacta de diner circulant.

A la banca es donen les característiques pròpies dels negocis especulatiu, l'oportunisme i l'ocultisme. Les entitats financeres són necessàries per al bon funcionament de l'economia, però no quan actuen de la manera que ho fan avui en dia. El conjunt de la banca es queda amb una bona part dels beneficis generats per tota l'activitat econòmica.

L'economia financera genera salaris d'empleats de la banca, despeses de manteniment de les oficines bancàries, inversions en immobles i beneficis. Tots aquests conceptes es sufraguen amb els diners obtinguts a les mateixes operacions financeres i treuen poder adquisitiu a l'economia productiva.

La unitat geopolítica està definida per la moneda.

Objectius

- 1- Preservar el mercat lliure, evitar l'opacitat (transparència), preservar els clients de qualsevol mena d'engany, frau, risc, abús, comissió, etc.
- 2- Descobrir una moneda subjectiva, adaptada a l'home i les circumstàncies canviants.
- 3- Aconseguir una moneda que faciliti els intercanvis, que permeti desplaçar en el temps el poder de compra, que sigui una mesura que tingui un patró que es mantingui constant, que n'hi hagi en la quantitat necessària.

Mitjans i/o instruments.

La utilització de l'esforç humà en un mercat de treball lliure, com a mercaderia privilegiada apta com a patró de valor, perquè és humana, viva, subjectiva, es pot trobar arreu, no és escassa, és perdurable. Perquè l'esforç humà sigui un patró monetari correcte és imprescindible que el mercat de treball sigui lliure i que la RIU hagi arribat a la situació d'equilibri PREUS-RIU.-SOU.

Anomenarem SOU al patró monetari de valor constant que representa l'import pel qual es treballa durant una hora una persona en un treball no especialitzat, que no requereix cap aprenentatge i que no exigeix cap esforç ni condicions particulars. En rigor, l'esforç humà com a mercaderia privilegiada no és constant, però en aquest cas no és cap defecte, sinó una virtut, perquè la seva variació (vinculada a les millores de l'eficiència del sistema, a la climatologia, a eventuais catàstrofes i a la laboriositat de la gent), s'adequa a l'home i a la natura.

L'Autoritat monetària, per definició o per encàrrec social comunitari de la unitat geopolítica és l'únic que pot crear diner. Els comptes corrents estan situats exclusivament a l'autoritat monetària. Totes les transferències de diner es fan a través d'aquests comptes corrents i de l'Autoritat Monetària.

L'exigència, a les entitats financeres, de requisits que garantitzin el seu comportament: garanties, assegurances sobre els dipòsits, clàusules corporatives que assegurin una certa ètica.

Ningú pot emetre xecs ni pagarés ni lletres de canvi perquè impliquen creació de diner a través del crèdit. El crèdit es canalitza per les entitats financeres i aquestes només poden prestar els dipòsits d'estalvi. Els bancs han de respectar els terminis dels dipòsits dels seus clients: els crèdits han de ser compensats per estalvis d'igual termini i els comptes a la vista han de mantenir-se completament a disposició dels seus titulars.

Cadascun dels individus o de les persones jurídiques té un i només un Compte corrent a l'Autoritat Monetària. Les entitats financeres només treballen amb certificacions de dipòsit i pòlisses de crèdit.

La moneda responsable, telemàtica i personalitzada, amb la impossibilitat de prestar diners a termini més llarg que els dels estalvis, i la impossibilitat d'emetre xecs, pagarés o instruments de crèdit sense contrapartida, ens permet calcular la quantitat exacta de diner en circulació i deduir la quantitat exacta de diner necessari en cada moment.

Perquè es mantingui el valor del SOU és necessari que l'increment del valor dels béns de la comunitat es correspongui exactament amb l'increment dels saldos dels comptes corrents. La moneda correcta no és manté constant. Allò que es manté constant és el valor de l'esforç humà, per tant, el seu valor o poder de compra variarà amb l'eficiència del sistema. El SOU es revaloritzarà amb el progrés tecnològic, en aquestes condicions, els tipus d'interès seran molt baixos.

La creació de diner depèn de les necessitats del mercat, però donat que es mantindrà constant (K) el valor de l'esforç humà s'ha de mantenir la relació $RIQUESA = DINER + K$, o sigui Increment de Riquesa = Increment de Diner, resulta Increment de Diner = Increment de Despesa. Amb el coneixement constant dels moviments dels comptes corrents per part de l'Autoritat monetària, es pot determinar exactament la creació de diner per a mantenir constant el valor d'esforç humà (el SOU).

La necessitat de creació de diner que farà falta per a substituir el diner que avui crea l'economia financera i que desapareixerà amb la creació de l'Autoritat Monetària, ens permetrà finançar bona part de la RIU. El fet que desaparegui l'efecte multiplicador del diner del sistema financer permet una creació de diner superior a l'actual que servirà per a finançar la RIU.

El fet de fer inviable l'especulació financera, amb l'actuació de l'Autoritat Monetària, implica un estalvi que es dedicarà a les inversions productives.

Documentació tractada:

RICART I VINYALS, Antoni Ecologia humana, organització social- Una introducció ambiental i cívica, Escola Finaly, Barcelona, 1995

(Del mateix autor) L'Economia del Benestar, en Propostes Innovadores per repensar l'Economia- una invitació al diàleg. EcoConcern Barcelona 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Camí a la democràcia [04] La moneda telemàtica de l'Unió Europea

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Els bancs centrals dels països membres de la Unió Europea no seran des d'ara més que executors de les tasques encomanades per l'autoritat monetària comunitària (Banc Central Europeu). La implantació de l'euro és un possibilitat d'avançar en la transformació del model monetari.

Per arribar a l'objectiu es proposa :

- 1- Crear una targeta de pagament única comuna per a totes les persones de la UE emesa pel Banc Central Europeu, d'ús gratuït*
- 2- Cadascun dels residents de la Comunitat tindrà un compte corrent al banc central del seu estat, amb un instrument de pagament que serà la seva targeta electrònica personal.*
- 3- Encarregar als bancs centrals nacionals les funcions de cobrament i pagament per compte dels i de les ciutadanes de la Unió Europea.*

Diagnòstic

- 1- L'entrada d'Espanya a la Unió Monetària Europea implica la pèrdua de la funció reguladora de l'oferta monetària per part del Banc d'Espanya.
- 2- Els bancs centrals dels països membres de la UEM no seran des d'ara més que els executors de les tasques encomanades per l'autoritat monetària (Banc Central Europeu) i, per tant, perdran diverses funcions de les que tenien encomanades fins a l'actualitat.
- 3- Una gran part de les transaccions econòmiques actuals es realitzen mitjançant les denominades "targetes intel·ligents", (targetes amb bandes magnètiques o amb xips personalitzats). Aquestes operacions impliquen comissions que van a parar a les arques d'entitats financeres nacionals o multinacionals.
- 4- El diner telemàtic, constituït per la massa de poder adquisitiu que circula per els comptes administrats per les "targetes intel·ligents", són per definició, un diner personalitzat i, per tant, responsabilitzador.

Objectius

Objectiu principal: Contribuir a una Europa més rica, noble, justa i democràtica tot introduint l'euro telemàtic personalitzat i responsable.

Objectiu secundari: Evitar el cost de l'ús de la moneda telemàtica privada actual i reduir el cost de l'ús del diner emès pels bancs centrals.

Mitjans i/o instruments.

Creació d'una targeta de pagament única comuna per a totes les persones de la UEM, emesa pel Banc Central Europeu, d'ús gratuït i que el seu cost sigui finançat comunitàriament, de la mateixa manera que succeeix actualment amb els bitllets i monedes en circulació.

Cadascun dels residents a la Comunitat tindrà un compte corrent al banc central del seu respectiu estat, qui tindrà en la targeta personal el seu instrument de pagament.

S'encarrega als bancs centrals nacionals les funcions de cobradors i pagadors per compte dels ciutadans i ciutadanes de la Comunitat Europea. Tots els cobraments i pagaments públics als països de la Comunitat (sous de funcionaris, impostos, pensions, etc.) s'efectuen amb aquesta moneda telemàtica, permetent així un gran estalvi per a l'administració i als ciutadans i ciutadanes.

El diner electrònic en circulació per aquests comptes corrents forma part de l'oferta monetària, tot comportant una disminució de la massa de bitllets i monedes necessàries que hauran d'emetre's en euros, amb el conseqüent estalvi de recursos públics.

Documentació tractada:

RICART, ANTONI La Moneda Telemática Comunitaria

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Camí a la democràcia [05] El lliure mercat de béns transferibles

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

El món electrònic d'intercanvi de béns i serveis deixa de funcionar correctament només quan falla el mercat. Si el mercat funciona lliurement, si existeix competència i si no es produeixen intervencionismes, és el propi mercat qui s'encarrega d'arribar contínuament a l'equilibri. Si un mercat no és lliure, no és transparent, llavors esdevindrà necessàriament especulatiu o de poder. En l'opinió de l'autor, cap dels conceptes de valor intrínsec utilitzats en la història de l'economia serveixen per a valorar els béns ni per realitzar els intercanvis: ni el valor treball, ni el cost de producció ni el valor energètic.

L'objectiu de la proposta és permetre que el mercat de béns funcioni com a veritable mercat lliure de tots els béns i privilegis transferibles, tot valorant la riquesa de la comunitat segons l'optimització de la valoració subjectiva de tots els béns i privilegis transferibles existents al mercat per part de totes les persones de la comunitat.

El primer pas per aconseguir-ho és el descobriment de la composició conceptual del valor dels béns segons qui els posseeix. Això defineix un "Valor Subjectiu de Substitució", que és el valor al qual el propietari està disposat a desprendre's d'un bé. El segon pas és la institucionalització de la valoració subjectiva dels béns com a forma d'optimitzar el benestar mitjançant l'Impost Sobre els Béns i els Privilegis Transferibles. Els individus declararan com a valor fiscal el "Valor Subjectiu de Substitució", ja que a aquest mateix valor, al qual estan obligats a vendre, els convidrà vendre. Per altra banda, està el "Valor Subjectiu d'Expectatives", que es basa en l'esperança del comprador sobre el gaudi o els beneficis que espera obtenir del bé que compra. Els béns canvien de mans en funció de qui els valora més. L'òptim de benestar social es troba quan ja no existeixen "Valors Subjectius d'Expectatives" majors que els "Valors Subjectius de Substitució".

Diagnòstic

1. El món econòmic de l'intercanvi de béns i serveis deixa de funcionar correctament només quan falla el mercat. Si el mercat funciona lliurement, si existeix competència i si no es produeixen intervencionismes, és el propi mercat qui s'encarrega d'arribar contínuament a l'equilibri.
2. Els mercats actuals no són lliures perquè alguna de les parts participa en ell en estat de necessitat. Si el mercat no és lliure, no és transparent, esdevé necessàriament especulatiu o de poder. Els valors que aquest mercat assigni als béns estan determinats pel fet que alguna de les parts té la capacitat d'eleva el preu especulativament (o té el poder de mercat per a determinar el preu) mentre que l'altra part, forçada pel seu estat de necessitat, no té més remei que pagar el sobrepreu especulatiu.
3. L'especulació al mercat dels béns té el mateix defecte i implica les mateixes conseqüències socials que l'economia financera. L'economia financera és especulativa. L'especulació és una apropiació no desitjable socialment de part dels béns de la comunitat. En un mercat especulatiu existeixen béns que queden fora del mercat.
4. El mercat dels béns no pot ser lliure si el mercat de treball no és també un mercat alliberat de l'estat de necessitat dels que només tenen la venda de la seva força de treball com a mode de subsistència.
5. Les normatives tals com decrets, lleis, etc. que pretenen influir o regular els mercats des d'amunt només serveixen per a distorsionar la funció dels mercats. L'intervencionisme és el culpable real del mal funcionament dels mercats.
6. L'home és un ésser subjectiu, social i egoista. Les propostes socialistes i comunistes han fracassat perquè foren dissenyades per a un home solidari i altruista.
7. La teoria del valor-treball falla perquè ignora que l'home és subjectiu i valora les coses sobre aquest principi. A l'hora de tenir en compte el valor dels béns d'una comunitat, només pot valorar els béns aquell individu que els posseeix.
8. Cap dels conceptes del valor intrínsec utilitzats en la història de l'economia serveixen per a valorar els béns ni per fer els intercanvis: ni el valor treball, ni el cost de producció ni el valor energètic.

Objectius

Permet que el mercat dels béns funcioni com a veritable mercat lliure de tots els béns i privilegis transferibles, tot valorant la riquesa de la comunitat segons l'optimització de la valoració subjectiva de tots els béns i privilegis transferibles existents al mercat per part de les persones de la comunitat.

Mitjans i/o Instruments.

1. Descobriments de la composició conceptual del valor dels béns segons qui els posseeix. Això defineix un valor al qual està disposat a desprendre's d'un bé. Tal valor, definit com a Valor Subjectiu de Substitució es compon de la suma de les valoracions monetàries dels següents elements.

- 1.1 Valor del mercat dels béns
- 1.2 Valor subjectiu del bé (pot ser positiu i negatiu)
- 1.3 Cost de l'intercanvi (és un valor objectiu per ambdues parts)
- 1.4 Benefici mínim d'un intercanvi.

2. El valor subjectiu de substitució és el concepte de valor que interessa al model de l'economia del benestar en funció de l'optimització d'aquesta.

3. El Benefici mínim d'intercanvi podria estar subjecte a desviacions especulatives. La frontera entre un benefici normal, acceptable i l'especulació inacceptable només pot donar-la el propi funcionament de la llibertat total del mercat. Perquè aquest mercat sigui real, és necessari que existeixi transparència i que no existeixi manipulació de la informació.

4. Institucionalització de la valoració subjectiva dels béns com a forma d'optimitzar el benestar, pel qual s'aplica l'Impost sobre els Béns i Privilegis Transferibles (Veure proposta específica). Els individus declararan com a valor fiscal el Valor Subjectiu de Substitució, ja que a aquest valor, al qual estaran obligats a vendre, els convindrà fer-ho. Això garanteix que no quedi absolutament cap bé ni privilegi o avantatge fora del mercat.

5. Perquè existeixi algun intercanvi és necessari que el comprador valori el bé en qüestió en major quantia que el valor que li assigna el seu propietari. Llavors, pagar allò que el propietari hagi declarat li resultarà convenient a ambdós. Això implica que el comprador té un Valor Subjectiu d'Expectatives superior al Valor Subjectiu de Substitució del venedor.

6. El Valor Subjectiu d'Expectatives es basa en l'esperança del comprador sobre el gaudi o els beneficis que espera obtenir del bé que compra. Immediatament després de l'intercanvi, el comprador declararà com nou valor fiscal del bé intercanviat, al seu Valor Subjectiu de Substitució, que és igual a la quantitat del seu Valor Subjectiu d'Expectatives previ a la compra. En conseqüència el valor del mateix bé és major ara per a tota la comunitat i això es reflexa als impostos que es paguen per ell. Malgrat que la riquesa produïda és materialment la mateixa, la riquesa subjectiva de la comunitat és major després de l'intercanvi, perquè el bé ha anat a mans de qui el valora més.

7. L'òptim de benestar social es troba quan ja no existeixen Valors Subjectius d'Expectatives majors que els Valors Subjectius de Substitució. En aquest punt, la societat, a través del funcionament del mercat lliure, ha desplaçat la propietat de tots els béns fins a posar a cada bé o privilegi en mans de l'individu que més el valora subjectivament, ja sigui pel benefici econòmic que n'extreu, ja sigui pel gaudi que obté amb el consum dels mateixos.

Documentació tractada:

MORA, P. - RICART, ANTONI L'economia del benestar a Herbozeimer. E ; Olivella. M ; Puddu. S ; (coordinadors)
"Propostes innovadores per repensar l'economia" Publicacions de la FJB, Barcelona 1995

RICART, A Sociedad y Economía del Bienestar, Papers d'innovació social, 23

RICART, A Ecología humana, organització social, Una introducció a l'educació ambiental i cívica. Escola Finaly

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

- (02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball**
- (03) Autoritat monetària i Creació de Diner.**
- (04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.**
- (05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.**
- (06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.**

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

- (07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social**

Camí a la democràcia [06] Impost sobre els béns i privilegis transferibles per fer lliure el mercat

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

El neoliberalisme sosté que els mercats lliures optimitzen l'assignació dels recursos. Però els mercats actuals no són realment lliures, sinó que són mercats marcats per l'estat de necessitat. El sistema impositiu accentua el mal funcionament del mercat de béns i privilegis transferibles. El que fan els impostos actuals és complicar l'administració i, com són incorrectes, creen inflació i atur, a més de reduir la competitivitat.

Qualsevol cosa material o ideal, real o virtual, que pugui ser transferida d'una persona a una altra mantenint la seva condició de bé i que sigui susceptible de ser valorada en diner, constitueix un bé o un privilegi per al patrimoni de la comunitat. El "valor" d'un bé o un privilegi tant sols pot donar-lo qui el pugui gaudir, és a dir, qui el té a la seva disposició. però el dret de propietat no és absolut. La propietat implica no només drets sinó també deures.

L'objectiu de la proposta és aconseguir que el mercat de béns i privilegis transferibles sigui realment lliure per aconseguir l'optimització d l'ús dels recursos de la comunitat.

Per això es proposa una contribució única i proporcional al valor per a simplificar l'administració. L'impost sobre els Béns i els Privilegis Transferibles proposat substitueix tots els impostos actuals sobre els béns i sobre els beneficis de les persones. Els subjectes imposables només poden ser les persones físiques i el principi d'imposició rector és el principi d'equitat, gravar en funció dels béns que cadascú disposa. El fet imposable és la possessió de qualsevol bé o privilegi transferible. La base imposable és el valor que cadascú declara voluntàriament sobre tots els béns i privilegis que posseeixi. Aquesta base imposable és pública i al valor declarat el posseïdor tindrà l'obligació de vendre. L'objectiu fiscal d'aquest impost no és la recaptació, sinó la regulació del mercat de béns per assegurar-ne la seva llibertat.

Diagnòstic

El neoliberalisme sosté que els mercats lliures són instruments d'optimització en l'assignació de recursos. Però els mercats reals en que es desenvolupa la política neoliberal no són realment lliures, sinó que són mercats marcats per l'estat de necessitat. Sota aquestes condicions, els mercats no generen una assignació òptima dels recursos sinó que es beneficien de la concentració de béns en mans d'uns i en perjudici d'altres.

Sense un mercat de treball realment lliure no pot existir. Per això un prerrequisit del mercat lliure de béns és la RENDA UNIVERSAL PER A FER LLIURE EL MERCAT DEL TREBALL.

El sistema impositiu actual, per la seva part, impedeix el bon funcionament i accentua el mal funcionament del mercat de béns i privilegis transferibles. El fet que continuament s'estiguin canviant els impostos és una prova de la seva incorrecció.

Els impostos sobre el consum graven en funció del que un gasta i no en funció del que un té. Ja que el pobre gasta tot el que guanya i el ric només gasta una part d'allò que guanya, els impostos sobre el consum graven proporcionalment més al qui menys té.

Els impostos sobre la producció són absurds perquè com a mínim no carreguen adequadament a tots els membres de la comunitat. A causa al sistema impositiu vigent, els beneficis es van desplaçant fins al final del circuit dels subministres i no cap a la producció. Un exemple és que l'agricultura paga pocs impostos i aquest fet la fa empobrir. Si els impostos fossin correctes, el camperol pagaria més, però vendria el seu producte més car i el marge que tindria el venedor final seria més petit.

L'impost sobre persones jurídiques i societats grava a les persones físiques d'una manera descontrolada i molt difícil d'esbrinar. Les persones jurídiques no existeixen com a persones reals i no poden gaudir dels béns o les ganàncies, raó per la qual tampoc haurien de pagar impostos.

El que fan els actuals impostos és complicar l'administració. Un sistema fiscal complex i incumplible crea consciència de culpabilitat.

Els impostos incorrectes creen inflació i atur, a més de reduir la competitivitat. L'IVA és un dels impostos que el provoca.

Les subvencions (impostos negatius) produeixen atur i marginació i afavoreixen el poder establert. Les necessitats de subvencions sempre es deu a un mal plantejament de l'organització social.

Les cotitzacions a la Seguretat Social són un impost absurd sobre el treball, ja que no hi ha treball per a tothom qui ho necessiten. De la mateixa manera no és adequat ni tolerable l'actual IRPF.

Els impostos sobre les transmissions patrimonials són un fre a la llibertat i agilitat del mercat.

Objectius

Pretenem optimitzar els recursos de la comunitat i per aconseguir-ho una de les condicions imprescindibles és que el mercat de bens pugui ser lliure.

Mitjans i/o instruments.

Qualsevol cosa material o ideal, real o virtual, que pugui ser transferida d'una persona a una altra mantenint la seva condició de bé i que sigui susceptible de ser valorada en diner, constitueix un bé o un privilegi per al patrimoni de la comunitat. Els béns i privilegis comprenen :

1. Tots els béns immobles
2. Tots els béns mobles durables i no durables, nous i usats.
3. Tots els contractes que impliquin obligacions de donar o de fer, drets de tinença, d'ús o explotació. Són exemple de privilegis :

- *Contractes de Compra-Venda
- * Contractes de Lloguer
- * Contractes de Treball
- * Contractes de Cessió d'Ús, Administració, etc. sobre qualsevol bé.
- * Concessió sobre recursos naturals per a qualsevol fi.
- *. Tots els títols de qualsevol tipus que donin dret a beneficis.

Ningú pot avaluar el que no és seu. El "valor" d'un bé només pot donar-lo el qui pot gaudir del mateix, és a dir, qui el té a la seva disposició. Per això es vàlida LA MESURA DEL VALOR SUBJECTIU COM A BASE DEL MERCAT LLIURE DELS BÉNS.

El dret de propietat no és absolut. De fet les constitucions de tots els països estableixen el dret d'expropiació amb pagament compensatori quan ho exigeixi el bé comú. La propietat implica no només drets sinó també deures.

Aquest impost és l'únic que no frena el desenvolupament de la producció i del consum, pel contrari, és un impost que estimula el mercat. És un impost sobre la tinença de béns transferibles ja produïts.

Es tracta d'una mesura redistributiva de la riquesa perquè desincentiva l'especulació i l'acumulació de béns que no són susceptibles d'ús productiu.

Una contribució única i proporcional al valor és necessària per a simplificar l'administració. L'Impost als Béns i Privilegis Transferibles proposat substitueix a tots els impostos actuals sobre els béns i sobre els beneficis de les persones (immobiliari, transmissions, ganàncies de capital, IVA, societats, IRPF, cotitzacions socials, etc.)

L'impost proposat té taxa fixa comuna per a tothom (no hi ha escales ni categories de progressivitat de la taxa). La magnitud de la taxa impositiva ha de ser tal que optimitzi el benestar ha de ser tal que optimitzi el benestar social fent completament lliure el mercat dels béns.

Els subjectes imposables només poden ser les persones físiques i el principi d'imposició rector, d'acord amb la Constitució Espanyola i la Declaració Universal dels Drets Humans, és el principi d'equitat, gravar en funció dels béns que cadascú disposa.

El fet imposable és la possessió de qualsevol bé o privilegi transferible.

La base imposable és el valor que cadascú declara voluntàriament sobre tots els béns i privilegis que posseeix. Aquesta base imposable és pública i a aquest valor declarat el posseïdor té obligació de vendre el bé o de transferir el privilegi a qualsevol que el vulgui obtenir. Essent la base imposable lliurement determinada pel contribuent, desapareix el cost administratiu de la inspecció.

L'objectiu fiscal d'aquest impost no és la recaptació, sinó la regulació del mercat dels béns per assegurar la seva llibertat. Si un mateix té diferents valors segons qui el tingui en propietat, la societat tendirà a distribuir-los de forma que cadascun dels béns sigui propietat de la persona que més el valora. No obstant, pot estimar-se que aquest impost millori la recaptació fiscal enfront al qu s'obté amb el sistema fiscal actual.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments

de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Cataià per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Desarrollo Integral Sostenible [02] Por una globalización justa a partir de un nuevo sistema monetario internacional

Mario Eduardo Firmenich

Redaccló: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La globalización de la economía ha reducido la soberanía de los estados nacionales. El orden monetario mundial sigue asentado en el patrón dólar como moneda agónicamente hegemónica, el Banco Mundial y el F.M.I. han quedado impotentes para sus propias funciones por la generación de dinero internacional a partir del crédito y la movilidad internacional de capitales. La globalización financiera sin autoridad monetaria mundial ha desplazado la soberanía monetaria a los capitales financieros especulativos. El euro probablemente agudizará la inconsistencia e inestabilidad de un sistema monetario internacional caduco. Ante la debilidad de la política monetaria se ha generalizado una política neoliberal de competitividad perversa a través del dumping social. La actual dinámica del crecimiento es ecológicamente insostenible. El discurso político de la justicia social y el bienestar social se sustentaba en el poder interventor del Estado Nación. La nueva realidad ha hecho que los partidos obreros y populares se quedaran sin programa y sin discurso de propuestas alternativas.

Dada esta realidad debemos proponernos colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, económicamente eficiente, políticamente pluralista y ecológicamente sostenible. Esto implica proponer un nuevo sistema monetario internacional como forma de subordinar la globalización financiera a la globalización productiva.

Un sistema económico mundial único no implica una organización social y económica única. La soberanía popular en cada país reside en la autodeterminación para elegir una especialización según las ventajas comparativas y competitivas que cada sociedad prefiera desarrollar, bajo la restricción de la eficiencia, es decir, de hacerlo con el coste mínimo. Se debe crear una autoridad monetaria supranacional de administración federal que emita una moneda divisa internacional. El nuevo Sistema Monetario Internacional supone el cambio (y destrucción) de las reservas de divisas actuales de los bancos centrales por la cantidad equivalente de la nueva moneda internacional, la desmonetización definitiva del oro (no se cambian las reservas de oro de los bancos centrales por el nuevo dinero) y la reducción a cero de las deudas externas. La unicidad de la moneda internacional exige un ajuste regulado para terminar con el dumping social, con las externalidades negativas ecológicas y con las maniobras fraudulentas de exportaciones intra-grupo transnacional. Esto último requiere normas contables internacionales para la calidad total contable y de auditoría.

Diagnòstic

1. La globalización de la economía ha reducido la soberanía de los estados nacionales occidentales y derrumbado los muros de las economías cerradas. La telemática aplicada al sistema financiero especulativo internacional arrasó la soberanía monetaria. La globalización de la economía y la concentración de poder en grupos transnacionales ha dejado obsoletas a las políticas basadas en el poder del estado nacional. Las regiones geoeconómicas son subsistemas del sistema mundial y los países son subconjuntos de las mismas. Todas las subdivisiones del sistema mundial son viables en función de la división internacional del trabajo.
2. El orden monetario mundial sigue asentado en el patrón dólar como moneda agónicamente hegemónica. El Banco Mundial y Fondo Monetario Internacional han quedado impotentes para sus propias funciones por la generación de dinero internacional a partir del crédito de los bancos internacionales, que nace de la movilidad internacional de capitales.
3. El equilibrio del sistema monetario internacional actual sólo es posible con la hegemonía de una moneda, que puede determinar simultáneamente su cantidad de oferta y su tipo de cambio; las demás monedas sólo pueden determinar una de las dos cosas. Desde la hegemonía monetaria se puede determinar precios relativos del mercado mundial, influyendo en los términos de intercambio en beneficio propio. La globalización financiera sin autoridad monetaria mundial ha desplazado el poder de decisión sobre la creación de liquidez a los capitales financieros especulativos internacionales.
4. La Unión Monetaria Europea implica la creación de una moneda internacional equivalente al dólar. Los beneficios para Europa sólo pueden provenir de liberarse de la hegemonía del dólar, pero sin que exista un consenso internacional sobre el euro como divisa y sin el poder suficiente como para doblegar al dólar mundialmente. Esto probablemente agudizará la inconsistencia e inestabilidad de un sistema monetario internacional caduco, pero servirá para terminar con los restos del orden monetario pactado en Bretton Woods y roto por decisión unilateral de los Estados Unidos. La irrupción del euro forzará la renegociación multilateral del orden mundial.
5. La organización de la producción industrial por empresas multinacionales capaces de aprovechar cada ventaja comparativa y/o competitiva, ha conducido al surgimiento del taller mundial, que sustituye las grandes plantas factoría de integración vertical en un mismo espacio geográfico por pequeñas plantas diseminadas por el planeta

que producen partes que luego se ensamblan en cualquier lugar del mundo.

6. El taller mundial relativiza el concepto de "industria nacional" por la creciente proporción de componentes importados. Pero tales importaciones son transacciones dentro de una misma empresa o grupo económico, lo que dificulta cualquier auditoría y se presta a maniobras financieras de subfacturación o sobrefacturación para encubrir transferencias de beneficios y capitales de un país a otro, las que facilitan una globalización de la evasión fiscal.

7. La alta movilidad de capitales relativiza la devaluación competitiva y los diferenciales de tasa de interés como políticas de un Estado Nación para provocar un flujo consistente de ingreso de capitales. Ante esta debilidad de la política monetaria y en el contexto de la hegemonía conceptual neoliberal, se ha generalizado una política de competitividad perversa a través del dumping social en base al abaratamiento de la mano de obra. Esto ataca no sólo los salarios directos, sino la previsión social, el conjunto de beneficios sociales del estado de bienestar y, en definitiva, degrada la calidad de vida.

8. La actual dinámica del crecimiento es ecológicamente insostenible. No sólo el agotamiento de recursos no renovables plantea un límite; la polución con sus graves implicaciones para la propia subsistencia humana en el efecto invernadero, plantea una magnitud de externalidades negativas que supera los límites y capacidad regulatoria de cualquier Estado Nación aisladamente.

9. Los partidos políticos de izquierda o centroizquierda han basado sus políticas o en la teoría marxista o en la keynesiana o en una combinación de ambas. El discurso político de la justicia social y el bienestar social se sustentaba en el poder interventor del Estado Nación. La disolución de hecho de la soberanía económica estatal y las consecuencias de una globalización de inspiración neoliberal ha hecho que dichos partidos se quedaran sin programa y sin discurso de propuestas alternativas, reducidos a la denuncia opositora de las nuevas injusticias.

Objectius

Colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, económicamente eficiente, políticamente pluralista y ecológicamente sostenible.

Proponer un nuevo Sistema Monetario Internacional como forma de subordinar la globalización financiera a la globalización productiva.

Mitjans i/o instruments.

1. Clarificación de que un sistema económico mundial único no implica una organización social y económica única, sino la inexistencia de economías cerradas y la cesión de la soberanía monetaria del Estado Nación a algún poder mundial.

2. Para que una globalización sea justa, no deben existir prerrogativas especiales en el S.M.I. En un sistema en el que existen, además de las divisas nacionales (regionales), dinero mundial como activos de reserva, la estabilidad del sistema requiere que alguien ejerza el poder de definir autónomamente el valor de alguna de las monedas. Si un país particular ejerce ese poder, automáticamente ejerce la hegemonía en el S.M.I. e impone la dependencia financiera a los demás países. Si en cambio una autoridad monetaria supranacional determina autónomamente el valor de una moneda supranacional que funciona como único activo de reserva internacional, ningún país sufre desmedro de su soberanía monetaria en beneficio de otro. En este caso todos ceden su soberanía monetaria a una autoridad monetaria supranacional administrada por la comunidad internacional. A partir de ese momento, la liquidez internacional es decidida por la comunidad internacional a través de un Banco Central Internacional. Por otra parte, cada estado (región) emisor de dinero puede decidir libremente la cantidad de dinero nacional dejando flotar el tipo de cambio, o bien puede decidir fijar su tipo de cambio dejando que se ajuste automáticamente la cantidad de dinero nacional pero ninguno puede decidir simultáneamente la fijación autónoma de las dos variables (cantidad de dinero y tipo de cambio). Esta es la soberanía que se cede a la comunidad internacional.

3. La soberanía democrática de los pueblos reside en la autodeterminación para elegir una especialización eficiente para integrarse en el sistema productivo globalizado. Las sociedades pueden elegir democráticamente las ventajas comparativas y competitivas que prefieren desarrollar como oferta de bienes y servicios al sistema mundial. Si el S.M.I. está administrado por una autoridad monetaria supranacional sin que exista una metrópoli imperialista financiera, los términos de intercambio están libres de manipulaciones monetarias interesadas. Si, además, existen políticas que contrarresten el dumping social y ecológico, entonces, la única restricción para elegir libremente una especialización está en la eficiencia.

4. Creación de una autoridad monetaria supranacional de administración federal por representación de regiones geoeconómicas que emita una moneda divisa internacional destinada al comercio, al turismo y otras transacciones internacionales. Por primera vez en la historia el Orden Económico Internacional tendría una divisa no monopolizada por una Estado nacional, lo que deviene inexorablemente en imperialismo financiero.

5. El dinero mundial debería ser de tipo giral (dinero abstracto que sólo existe como giros de poder adquisitivo de una cuanta a otra), telemático (transferible a través de tarjetas con banda magnética por medio de un sistema de comunicaciones on line, como las actuales tarjetas de crédito), permitiendo el control de calidad en su uso. Este es un dinero personalizado porque identifica al que paga y al que cobra, lo que favorece su uso responsable; baste imaginar como afectaría esta naturaleza del dinero internacional al lavado de dinero proveniente del narcotráfico o del tráfico ilegal de armas.

La moneda supranacional sería un dinero fiduciario que no implica deuda del banco central emisor. Esto no le impide ser un activo del mismo modo que el dinero-mercancía, en lugar de la ficción contable de ser un pagaré (un pasivo) del banco central.

6. La introducción del nuevo Sistema Monetario Internacional supone el cambio (y destrucción) de las reservas de divisas actuales de los bancos centrales nacionales por la cantidad equivalente de la moneda internacional, la desmonetización definitiva del oro (no se cambian las reservas de oro de los bancos centrales nacionales por el nuevo dinero) y la reducción a cero de las deudas externas.

7. La administración de la oferta de dinero mundial es materia de negociación entre los Estados (Regiones) a

través del Banco Central internacional. Pero la emisión de deuda pública para crear dinero debe ser abolida. La cantidad de dinero es una variable "exógena", es decir, se la define soberanamente por ejercicio de la autoridad monetaria internacional, sin necesidad de comprar títulos de deuda de los gobiernos. La distribución del poder adquisitivo creado autónomamente es una decisión política de la comunidad internacional en función de criterios de política monetaria y del desarrollo integralmente sostenible. Una modalidad posible sería:

7. 1. La autoridad monetaria establece la cantidad de dinero que corresponde crear en el período para las necesidades del comercio, el turismo mundial y otras transferencias internacionales, según la política monetaria que se acuerde. Esa cantidad no es caprichosa ni ilimitada y tiene las restricciones que le impongan la demanda de activos de reserva y la demanda de divisas por motivos de transacción, pero deliberadamente se debe tomar recaudos para controlar la demanda por motivos de especulación. Esto último se complementa con regulaciones a la movilidad internacional de capitales.

7. 2. Esa cantidad de dinero creada es asignada sin contrapartida, según criterios establecidos, que podrían ser:

*. Atención de las emergencias de solidaridad humanitaria por catástrofes: ante calamidades naturales que dejan a millones de personas a merced del hambre, el frío y las pestes, se asigna al país damnificado la cantidad de dinero con la que pueda pagar las importaciones de emergencia en materia de alimentos, medicinas, vestimentas, etc. Del mismo modo, se financia la reconstrucción de obras civiles desbastadas siempre y cuando no generen externalidades negativas.

*. Partidas para ajuste estructural ecológico: sea que existan actualmente instalaciones industriales que agreden gravemente al ecosistema terrestre, sea que por necesidad se explotan depredatoriamente bosques y selvas aumentando la desertificación o que se agotan recursos naturales no renovables que se desea preservar, se estudian proyectos alternativos al problema en cuestión para la reconversión y se asigna los fondos de divisas necesarios para ejecutarlos. Así, la oferta monetaria crece al compás de la desaparición de graves externalidades negativas para toda la humanidad.

*. Partidas para ajuste estructural del desarrollo sostenible en países del llamado Tercer Mundo: tanto para sustituir producciones indeseables que constituyen la única forma de subsistencia de poblaciones enteras, (como es el caso de los cultivos de coca), como para limitar migraciones de poblaciones acosadas por la pobreza hacia países más ricos (como ocurre entre África y Europa, México y Estados Unidos, etc.), como para resolver problemas estructurales de balanza de pagos originados en el atraso y la falta de recursos de inversión para generar nuevas exportaciones, se estudian los proyectos de reconversión correspondientes y se asigna el dinero necesario para realizarlos.

*. Partidas para presupuestos de instituciones internacionales (ONU, Banco Central Internacional, etc.)

*. Si, eventualmente, después de haber asignado el dinero a todas las partidas anteriores existiera un saldo de la cantidad de divisa supranacional creada en el período, se la puede distribuir entre todos los países según criterio que se acuerde (per capita, por participación en el comercio mundial u otro)

La asignación de divisas supranacionales puede estar sometida a sanciones: no se entrega a países agresores en guerra, ni a países que se endeuden en moneda extranjera, ni a los que se nieguen al ajuste ecológico, etc

8. Se revisa la deuda externa de los países más pobres, creada por la especulación internacional en complicidad perversa con oligarquías nativas. La deuda con organismos financieros internacionales se condona sin perjuicio de nadie. La deuda con bancos comerciales que la comunidad internacional juzgue ilegítimas se anulan; sobre la que se considere legítima, el B. C. I. paga parte en efectivo, (por ejemplo un 50%), con la creación del stock inicial de dinero internacional y el saldo se convierte a deuda en moneda doméstica del deudor.

9. La unicidad de la moneda internacional exige un ajuste continuo regulado institucionalmente para terminar con el dumping social, con las externalidades negativas ecológicas y con las maniobras fraudulentas de evasión fiscal vía exportaciones intra-grupo transnacional. Esto último requiere un acuerdo unificador de normas contables internacionales, en las que se debería introducir la calidad total contable y de auditoría.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral sostenible [04] Un sistema monetario nacional (regional) alternativo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Habitualmente el dinero circulante no tiene un patrón de valor definido y su propia variabilidad lo torna inútil como patrón de medida. El dinero fiduciario de papel moneda es sólo un tipo de dinero posible. Algunas características del mismo (es anónimo, uniforme y móvil) facilitan toda clase de delitos. El papel moneda es una deuda del banco central, con la que éste compra bonos de deuda pública. Este dinero-deuda es una ficción contable, que tiene la propiedad de crecer exponencialmente al ritmo del interés compuesto, en contradicción con la restricción del ecosistema terrestre, que no soporta un crecimiento exponencial prolongado.

La globalización financiera ha diluido la soberanía monetaria. El dinero universal de hoy son las tarjetas de crédito; es un dinero telemático privado transnacional que genera una sociedad dual. Hay gente "de primera" que tiene dinero telemático y gente "de segunda" excluida del moderno sistema monetario.

Una alternativa al neoliberalismo exige replantear la cuestión del dinero para colocar al hombre como centro de la economía. Procuramos clarificar los costes y beneficios vinculados al sistema monetario actual y al sistema alternativo para facilitar la toma de decisión política por parte de la sociedad, de naturaleza constitucional, que implica un cambio de sistema.

Buscamos definir un tipo de dinero que:

- *. *Su valor de cambio sea lo más estable posible*
- *. *Su cantidad se adapte automáticamente a las necesidades de la economía real*
- *. *Su propia naturaleza imponga la responsabilidad personalizada*
- *. *Su patrón de valor recepte los cambios sociales vinculados a la contratación laboral*

Si todas las personas físicas residentes, sin excepción, poseen una única cuenta corriente, y si todas ellas están situadas en la Autoridad Monetaria que no actúa como un banco comercial, ésta puede crear el dinero y lo deposita en las cuentas corrientes, según un principio de distribución consensuado. Los ciudadanos reciben ese dinero sin contraer deuda, por derecho de soberanía democrática.

Se adopta como patrón monetario "1 unidad de trabajo no calificado, sin riesgos ni esfuerzos especiales" y se define la unidad monetaria como "1 Sueldo". La relación de equivalencia es "1 Sueldo = 1 unidad de trabajo". El tipo de dinero es giral (es dinero abstracto que gira de cuenta en cuenta no existen billetes y monedas). La tecnología de la moneda propuesta es telemática, como las actuales tarjetas de débito (no existen cheques y la tarjeta no es de crédito). Esta naturaleza tecnológica facilita la personalización y responsabilidad sobre el uso del dinero.

Diagnòstic

1. Se define como dinero al patrón de valor. La medida del valor son los precios, que necesariamente son precios relativos con referencia a un bien. El bien que actúa como punto de referencia del valor del dinero recibe el nombre de patrón monetario. El precio en dinero de este bien se fija arbitrariamente. Se suele hablar de tres tipos de patrones monetarios: un bien como el oro o inclusive como el dólar (patrón mercancía), el trabajo humano (patrón trabajo) y la tasa de interés (patrón crédito). Sin embargo también son posibles y se han usado regímenes con patrón tierra o con el denominado patrón demanda.
2. Habitualmente el dinero circulante no tiene un patrón de valor claramente definido y además su propia variabilidad lo torna inútil como patrón de medida.
3. En las condiciones actuales de un mercado de trabajo caracterizado por el estado de necesidad y con desempleo "natural" crónico, el trabajo no podría ser un buen patrón monetario.
4. El dinero fiduciario de papel moneda a que estamos acostumbrados es sólo un tipo de dinero posible. Hay algunas características del mismo que no son tenidas en cuenta por la teoría convencional: usamos un dinero anónimo, uniforme y móvil. Estas características facilitan toda clase de delitos con total impunidad, a la vez que impiden seguir con claridad los flujos monetarios a través de la economía real, de la economía financiera y de la economía "sumergida".
5. El billete de banco es una emisión de deuda (un pagaré) del banco central, con la que éste compra la deuda emitida por el tesoro nacional bajo la forma de bonos públicos. En la contabilidad del banco central, la deuda del tesoro es el activo que respalda al pasivo constituido por los billetes. Este dinero-deuda es una ficción contable anacrónica, herencia distorsionada de los billetes convertibles, propios del patrón oro.
6. El dinero-deuda puede crecer exponencialmente sin límites, al ritmo del interés compuesto, entrando en contradicción con las restricciones que el ecosistema terrestre pone al crecimiento económico real, ya que no puede sostener un crecimiento exponencial por mucho tiempo.
7. La globalización financiera ha terminado de despojar a los Estados Nacionales de su soberanía monetaria. De

hecho, el verdadero dinero universal de hoy son las tarjetas de crédito internacionales. La tarjeta con chip electrónico o con banda magnética que se conecta con una cuenta corriente desde cualquier lugar del mundo a través de un sistema de comunicaciones on line de cajeros automáticos y lectores de tarjeta en los comercios, constituye el dinero telemático.

8. Este dinero telemático le otorga a bancos y financieras privadas no sólo el poder de emitir dinero, sino también el poder de decir qué persona puede tener dinero y qué persona no. El mundo del dinero telemático privado transnacional construye una sociedad dual. Hay gente "de primera" que tiene dinero en cualquier lugar del mundo globalizado en que se encuentre. Hay otra gente "de segunda" que no tiene ni dinero ni puede estar en cualquier lugar del mundo. Las personas excluidas de este moderno sistema monetario basado en el crédito quedan fuera de la posibilidad de consumo de una amplísima gama de bienes y servicios: no pueden comprar porque no se les asigna dinero-crédito.

9. En un Sistema Monetario Internacional en el que coexisten monedas nacionales (regionales) y dinero internacional, las monedas domésticas se articulan en base a algún principio que regula el orden monetario internacional. Si el principio monetario consiste en una divisa supranacional cuya oferta se determina autónomamente, las políticas monetarias nacionales (regionales) puede determinar o bien tipo de cambio o bien la cantidad de dinero doméstico, pero no ambas cosas a la vez. Por otra parte, en un S.M.I. de este tipo pueden coexistir monedas nacionales de diversos tipos (fiduciarias convertible o inconvertible, fiduciarias giral o manual, etc.), según la opción que tomen las autoridades monetarias nacionales respecto a qué variable prefieren definir y cual será determinada por el equilibrio del sistema.

Objectius

1. Objetivos finales:

1. 1. Hacer que el centro de la economía sea el hombre, en tanto que el dinero debe subordinarse a su calidad de instrumento

1. 2. Plantear una alternativa al monetarismo neoliberal.

2. Objetivos intermedios:

2. 1. Clarificar los costes y beneficios (vinculados a la continuidad del sistema monetario actual y al cambio para adoptar este sistema alternativo) para facilitar la decisión política de naturaleza constitucional que todo cambio de sistema implica

2. 2. Definir un tipo de dinero que:

- * Su valor de cambio sea lo más estable posible, pese a que no existe una medida de valor de cambio invariable
- * Su cantidad se adapte automáticamente a las necesidades de la economía real
- * Su propia naturaleza imponga la responsabilidad e informe la identidad del que lo usa
- * Su patrón de valor recepte automáticamente los cambios sociales vinculados a la contratación laboral.

Mitjans i/o instruments.

1. La alternativa al sistema monetario parte de un cambio conceptual sobre el dinero, que no será dinero-mercancía ni dinero-deuda, sino que será un activo financiero de tipo fiduciario creado según las necesidades de la economía real y transferido a los ciudadanos, quienes lo reciben por derecho de soberanía democrática.

2. Se adopta como patrón monetario "1 unidad de trabajo no calificado, sin riesgos ni esfuerzos especiales" y se define la unidad monetaria como "1 Salario". La relación de equivalencia entre el dinero y el patrón monetario se define como "uno a uno".

3. El dinero creado es de tipo giral (así llamado porque son números que giran de una cuenta a otra, en oposición al dinero manual que es un objeto material que pasa de mano en mano). Este dinero no tiene ninguna existencia material (no existen billetes ni monedas). El dinero giral propuesto es de naturaleza no bancaria, ya que no implica crédito y la Autoridad Monetaria no presta los depósitos, no paga ni cobra intereses, no autoriza giros en descubierto, sino que se limita a la contabilidad de las transferencias entre cuentas y a la creación de dinero según reglas específicas.

4. Si todas las personas físicas residentes sin excepciones, poseen una y sólo una cuenta corriente, si todas las cuentas corrientes están situadas en la Autoridad Monetaria, ésta puede crear el dinero sin comprar ni emitir deuda, y lo deposita en las cuentas corrientes según algún principio de distribución consensuado socialmente (puede ser en cantidades iguales per capita, en cantidades ponderadas por categorías de edad, en cantidades ponderadas por algún criterio de premio social, etc.).

5. El correcto funcionamiento de este patrón monetario exige que el mercado de trabajo esté liberado del estado de necesidad de los que venden su trabajo, lo que se logra con LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO. Pese a que la R.N.L. no pudiera ser de una magnitud significativa, también es posible hacer funcionar correctamente el dinero con patrón trabajo en base a un pacto social.

6. La tecnología del instrumento monetario nacional (regional) que se propone es telemática, al estilo de las tarjetas de débito (no existen cheques y la tarjeta no es de crédito). Igual que con las actuales tarjetas de pago, queda constancia de quienes participaron en cada operación, lo que impone la personalización y responsabilidad sobre el dinero. A diferencia de las actuales tarjetas, el uso del dinero telemático es gratuito. A menos que existiera un sistema monetario internacional de la misma naturaleza, el dinero telemático no es transportable al exterior. El coste de emitir y gestionar dinero telemático es evidentemente menor que el coste de emitir billetes de papel y monedas metálicas.

Documentació tractada:

M. E. FIRMENICH, trabajo en elaboración

Bibliografía consultada

AGLIETTA, El fin de las divisas claves - ensayo sobre la moneda internacional

ALLAIS, Le Concept de Monnaie. La création de Monnaie et le Pouvoir d'Achat par le Mécanisme du Crédit et ses

Implications

ALLAIS, L'Impôt sur le Capital et la Réforme Monétaire
AZQUETA OYARZUN, Valoración Económica de la Calidad Ambiental
DALY y COBB, For the Common Good
DE GRAUWE, The Economics of Monetary Integration
DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía
FERNANDEZ POL, Demanda de los Consumidores
HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica
KEYNES, Teoría General de la Ocupación, el interés y el Dinero
MEADOWS, MEADOWS y RANDERS, Más Allá de los Límites del Crecimiento
OLIVELLA SOLE, El Poder del Dinero - La monética contra la corrupción
OLIVERA, Dinero Pasivo y Acumulación de Capital
OLIVERA, Dinero pasivo internacional y hegemonía monetaria
OLIVERA, Dinero, Crédito y Bancos
OLIVERA, El Dinero Pasivo
OLIVERA, El Patrón Monetario
OLIVERA, Estanflación Estructural
OLIVERA, La Teoría no Monetaria de la Inflación
SODDY, Riqueza, Riqueza Virtual y Deuda
SRAFFA, Producción de mercancías por medio de mercancías
TOBIN, Liquidity Preference as Behavior toward Risk
TOBIN, The Interest Elasticity of Transactions Demand for Cash

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral sostenible [05] Un sistema bancario nacional (regional) alternativo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Soberanía monetaria es la potestad de emitir de dinero fijando autónomamente su valor. Pero en la globalización financiera telemática la soberanía no la ejerce el que emite billetes de banco nacionales, ya que existe dinero internacional creado por el crédito de la movilidad de capitales y una única potencia puede ejercer hegemonía monetaria. Además, en los sistemas bancarios nacionales de las economías de mercado actuales, el banco central no tiene ni el monopolio ni el control efectivo sobre la oferta de dinero interna, debido a la multiplicación de los depósitos bancarios.

Los ciudadanos deben ejercer la soberanía democrática y restaurar la autoridad monetaria en las instituciones públicas. Las influencias externas no deben determinar la cantidad de dinero doméstico. La autoridad monetaria nacional (regional) debe garantizar:

- *. mantener el valor del dinero, manteniendo la paridad entre la unidad contable y el patrón monetario*
- *. Conocer la cantidad exacta de dinero emitido y existente en circulación, la cantidad de dinero en depósitos de ahorro y la velocidad de circulación del dinero*
- *. Administrar la oferta de dinero de modo que se adecue a las necesidades de la economía real, evitando perturbaciones que repercuten en los ciclos económicos. Esto implica estabilizar y reducir a su mínima expresión el multiplicador monetario.*

Los bancos comerciales deben concentrarse en su función socialmente útil, que consiste en ser un canal a través del cual fluye el ahorro hacia la inversión.

En el sistema bancario propuesto la autoridad monetaria nacional (regional) es un banco emisor monopólico sin ninguna intervención comercial. Todo el dinero efectivo es dinero giral telemático depositado en cuentas corrientes y todas las cuentas corrientes están situadas en la contabilidad on line de la autoridad monetaria. Los bancos comerciales reciben depósitos de ahorro y los prestan como crédito a terceros; compran y venden divisas y pueden seguir prestando los servicios administrativos que ofrecen en la actualidad para pagos y cobros domiciliados. Como el sistema bancario no presta los depósitos a la vista y los depósitos de ahorro a plazo los presta a plazos menores, el multiplicador monetario se reduce drásticamente.

Así como se monopolizó en su momento la emisión de billetes de banco, es necesario ahora el monopolio de la emisión de dinero telemático, pese a que la apertura de la única cuenta corriente por persona y el otorgamiento de las tarjetas de débito asociadas pueden ser gestionados por los bancos privados.

La administración de la oferta de dinero se mejora técnicamente con este tipo de moneda. Debido al régimen de préstamos, no existe el riesgo de corrida bancaria. En consecuencia, la autoridad monetaria no debe cumplir el rol de prestamista de última instancia.

Diagnòstic

1. La potestad fundamental de la soberanía monetaria es la emisión de dinero fijando su valor autónomamente. Si la soberanía monetaria existe realmente, se extiende hasta los límites de la unidad geopolítica en cuestión. Hoy los Estados Nacionales han dejado de ser la unidad geopolítica significativa en sentido monetario, excepto para el que puede ejercer la hegemonía en el Sistema Monetario Internacional. En la globalización financiera telemática la soberanía no la ejerce el que emite billetes de banco nacionales, ya que existe dinero internacional creado por el crédito de la movilidad de capitales y una única potencia puede ejercer hegemonía monetaria. Es una falsa ilusión creer en la actualidad que la soberanía monetaria la retiene el que emite billetes nacionales.

2. Pese a que los Estados decidieron monopolizar la emisión monetaria a través del monopolio de la emisión de billetes de banco, el sistema bancario logró burlar la voluntad del Estado por medio de instrumentos de pago que implican multiplicación del dinero a través del crédito, como los cheques primero y las tarjetas de crédito más tarde.

3. En los sistemas bancarios nacionales de las economías de mercado actuales, el banco central no tiene ni el monopolio ni el control efectivo sobre la oferta de dinero interna, debido a la multiplicación de los depósitos bancarios. La base monetaria es multiplicada por la expansión múltiple de los depósitos bancarios. Considerando solamente los depósitos a la vista, la cantidad de dinero se multiplica aproximadamente por tres. Pero más importante que la cuantía de la multiplicación es el hecho de que el multiplicador monetario es inestable e impredecible, con lo cual la oferta de dinero es inestable.

4. Esta multiplicación monetaria implica que algunos particulares (los bancos y especuladores financieros) tienen

el privilegio de fabricar dinero, con lo que se apropian de riqueza real sin producirla. Los intermediarios financieros se enriquecen sin que el sentido común entienda que esa sea la remuneración justa por sus servicios de intermediación.

Objectius

1. Lograr que los ciudadanos, que deben ejercer la soberanía democrática sobre la sociedad, ejerzan también los aspectos de la soberanía monetaria no delegados en la comunidad internacional en el contexto de una globalización justa. Restaurar la autoridad monetaria nacional (regional) en las instituciones públicas y hacer que éstas estén al servicio de la comunidad. La oferta monetaria doméstica es potestad soberana (por delegación democrática) de la autoridad monetaria nacional (regional) y el sistema no debe permitir que influencias externas determinen la cantidad de dinero interno ajustada a la necesidad de la economía real propia.
2. Garantizar que la autoridad monetaria nacional (regional) pueda:
  2. 1. Mantener el valor del dinero, manteniendo la relación de paridad entre la unidad contable y el patrón monetario
  2. 2. Conocer la cantidad exacta de dinero emitido y existente en circulación, la cantidad de dinero en depósitos de ahorro y la velocidad de circulación del dinero
  2. 3. Administrar la oferta de dinero de modo que la cantidad del mismo se adecue a las necesidades de la economía real, evitando perturbaciones que repercuten en los ciclos económicos. Esto implica estabilizar y reducir a su mínima expresión el multiplicador monetario
3. Concentrar la acción de los bancos comerciales en la función socialmente útil de ser un canal a través del cual fluye el ahorro hacia la inversión, sin perjuicio de que presten otros servicios.

Mitjans i/o Instruments.

1. El sistema bancario nacional (regional) propuesto consta de:
  1. 1. Un banco central
    - *. Ejerce la autoridad monetaria; debe poseer el monopolio efectivo de emisión de dinero doméstico.
    - *. Todas las cuentas corrientes telemáticas están situadas contablemente en la autoridad monetaria; todas las personas (físicas y jurídicas, residentes o no residentes que lo deseen) tienen una única cuenta corriente
    - *. No actúa como banco comercial en ningún aspecto.
  1. 2. Bancos comerciales
    - *. Reciben depósitos de ahorro a plazo y los prestan a terceros a plazos menores, tanto para financiar la inversión como para el crédito al consumo.
    - *. Compran y venden divisas: un extranjero que cambia divisas recibe una tarjeta de su cuenta corriente, que se le abre automáticamente, con el dinero giral telemático equivalentes según el tipo de cambio fluctuante. Ese dinero no se emite para comprar las divisas, sino que es transferido desde la cuenta del banco comercial comprador de las mismas. El uso de una tarjeta de crédito internacional en el mercado interno se rige por el mismo procedimiento: el extranjero debe comprar en un banco la cantidad de dinero doméstico que desee con su tarjeta internacional.
2. El sistema bancario no presta el dinero depositado a la vista y los depósitos de ahorro a plazo se prestan a plazos menores. En consecuencia sólo el dinero depositado a plazo es multiplicado por los bancos comerciales y bajo la restricción de los plazos, o sea que el multiplicador monetario se reduce drásticamente.
3. Así como la monopolización, en su momento, de la emisión de billetes de banco por la autoridad pública no garantizó el monopolio efectivo de la creación de dinero, el monopolio de la emisión de dinero giral telemático tampoco lo garantizará si los bancos multiplican los depósitos a través del crédito o si la movilidad internacional de capitales puede aumentar la oferta de dinero interna. Por ello:
  3. 1. Los bancos comerciales pueden gestionar la apertura de cuentas corrientes telemáticas, pero todas las cuentas están centralizadas en la contabilidad de la computadora central de la autoridad monetaria emisora. Esto es semejante a un sistema bancario comercial privatizado con nacionalización de los depósitos bancarios, con el agregado de que sólo se puede tener una cuenta corriente per persona, no existen cheques, el coeficiente de caja sobre los depósitos a la vista es del 100 % y no se puede girar en descubierto.
  3. 2. Es ilegal usar moneda extranjera en las transacciones corrientes del mercado interno, como es normal en la mayoría de los países actualmente. Además se impone una restricción a la movilidad internacional de capitales en el caso del crédito al consumo: las tarjetas de crédito internacionales no pueden usarse para los pagos en el mercado interno, sino que deben convertirse en un ingreso de divisas en efectivo comprando dinero doméstico en una entidad bancaria.
4. Dado el sistema alternativo de préstamos, la base monetaria se reduce al dinero efectivo, ya que no es necesario exigirles ninguna reserva legal remunerada sobre los depósitos a los bancos comerciales. Los bancos no corren el riesgo de que les retiren súbita y masivamente los depósitos a la vista ni los depósitos a corto plazo que hayan prestado a plazos más largos. En consecuencia, la autoridad monetaria no debe actuar como prestamista de última instancia.
5. Para ver la administración de la oferta de dinero y el crédito al consumo en el sistema propuesto, ver UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y DE CREDITO ALTERNATIVO.

Documentació tractada:

M. E. FIRMENICH, trabajo en elaboración.

Bibliografía consultada

ALLAIS, Le Concept de Monnaie. La création de Monnaie et le Pouvoir d'Achat par le Mécanisme du Crédit et ses Implications

ALLAIS, L'Impôt sur le Capital et la Réforme Monétaire

AZQUETA OYARZUN, Valoración Económica de la Calidad Ambiental

DALY y COBB, For the Common Good

DE GRAUWE, The Economics of Monetary Integration

DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía

FERNANDEZ POL, Demanda de los Consumidores

HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica

KEYNES, Teoría General de la Ocupación, el interés y el Dinero

MEADOWS, MEADOWS y RANDERS, Más Allá de los Límites del Crecimiento

OLIVELLA SOLE, El Poder del Dinero - La monetica contra la corrupción

OLIVERA, Dinero Pasivo y Acumulación de Capital

OLIVERA, Dinero pasivo internacional y hegemonía monetaria

OLIVERA, Dinero, Crédito y Bancos

OLIVERA, El Dinero Pasivo

OLIVERA, El Patrón Monetario

OLIVERA, Estancamiento Estructural

OLIVERA, La Teoría no Monetaria de la Inflación

SODDY, Riqueza, Riqueza Virtual y Deuda

SRAFFA, Producción de mercancías por medio de mercancías

TOBIN, Liquidity Preference as Behavior toward Risk

TOBIN, The Interest Elasticity of Transactions Demand for Cash

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral sostenible [06] Un sistema nacional (regional) de creación de dinero y crédito alternativo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Las instituciones financieras comerciales siempre han creado nuevos instrumentos de pago y de crédito con los cuales usurpar la facultad de crear dinero. El crédito en el sistema actual implica la creación de dinero. El crédito para la especulación financiera genera nuevos agregados monetarios, acarrea problemas a la economía real e implica una exacción rentística del sector financiero sobre el sector productivo.

El objetivo es construir un sistema socialmente justo de creación de dinero, en el que la emisión monetaria exprese la soberanía de la sociedad civil y no sea usurpable por actores particulares. Reducir el rol especulativo de los mercados de capitales; evitar la creación de dinero en el crédito comercial y reducirla al mínimo en el préstamo bancario de los depósitos de ahorro.

El fundamento técnico de una política monetaria óptima en función de un desarrollo integralmente sostenible, incluye los siguientes acápites claves:

- * El sistema monetario, crediticio y bancario
- * Las variables del equilibrio de las finanzas públicas
- * La nueva forma de creación de dinero y su inyección en el mercado
- * Los indicadores necesarios y suficientes para que la autoridad monetaria ejecute su función con eficiencia

Las variables del equilibrio de las finanzas públicas son:

- * La Recaudación Fiscal
- * La Creación de Dinero
- * La Renta No Laboral
- * Los Gastos Públicos.

La identidad básica de la condición de equilibrio se expresa como: $R.F. + C.D. = R.N.L. + G.P.$

El primer miembro representa los ingresos públicos, en tanto que el segundo representa los gastos.

La nueva forma de creación de dinero consiste en introducir diariamente "números" en las cuentas corrientes situadas en la autoridad monetaria. El concepto por el cual se inyecta diariamente ese dinero en el mercado es exclusivamente la Renta No Laboral.

Los indicadores básicos para la creación de dinero son:

- * El valor de la unidad de trabajo no calificado en el mercado liberado del estado de necesidad gracias a la R.N.L.
- * El índice de precios al consumidor
- * La velocidad de circulación del dinero
- * El incremento del gasto agregado de consumo e inversión.

Diagnòstic

1. La facultad de crear dinero es, desde hace bastante tiempo, un poder de la autoridad pública asociado a la soberanía. Pero las instituciones financieras comerciales, privadas o públicas, siempre han creado nuevos instrumentos financieros de pago y de crédito con los cuales vuelven a usurpar la facultad de crear dinero.
2. El otorgamiento de crédito en el sistema monetario y bancario actual implica la creación de dinero. Esto es cierto tanto en el otorgamiento de préstamos en dinero como en el crédito comercial.
3. El mercado de capitales amplifica la creación bancaria de dinero. El crédito para las inversiones financieras especulativas generan nuevos agregados monetarios cada vez mayores. Este mecanismo acarrea problemas a la economía real:
  - * Incrementa la cantidad de dinero al margen de los requerimientos de la economía real.
  - * Genera precios especulativos de las acciones y otros activos financieros que distorsionan la asignación de recursos eficiente que se supone debe realizar el mercado.
  - * El dinero creado en la especulación financiera se convierte en bienes de la economía real, sin haber producido nada. Esto implica una exacción rentística del sector financiero sobre el sector productivo.

Objectius

1. Construir un sistema socialmente justo de creación de dinero:
  1. 1. Que no permita que la producción de moneda sea usurpable por actores particulares para evitar la creación de dinero a través del crédito comercial y reducir al mínimo la multiplicación del dinero por el préstamo de los depósitos bancarios.
  1. 2. Que exprese la soberanía de la sociedad civil dentro de los límites de la cesión de soberanía a una autoridad monetaria supranacional.

1. 3. Que esté monopolizada por una Autoridad Monetaria pública y ajena al usufructo de poderes económicos o políticos parciales y circunstanciales.
2. Reducir el rol especulativo de los mercados de capitales para que se ciñan a su función específica de ser un canal de asignación de recursos de inversión. Impedir estructuralmente que el enriquecimiento especulativo de unos sea el fruto de la quiebra productiva de otros.
3. Ajustar la oferta de dinero a la cantidad de efectivo reclamada por la demanda de dinero, tanto en sus motivos de transacción (exigencias de liquidez de la economía real) como de precaución (reservas en función de imprevistos).

Mitjans i/o instruments.

1. La política monetaria óptima incluye los siguientes acápites:

1. 1. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO y UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

1. 2. Las variables del equilibrio de las finanzas públicas

1. 3. La nueva forma de creación de dinero y su inyección en el mercado, o sea, el mecanismo de ajuste de una oferta monetaria pasiva en función del trabajo como patrón monetario

1. 4. Los indicadores para que la autoridad monetaria administre la creación de dinero pasivo con patrón trabajo eficientemente.

2. El sistema de crédito se basa en que la liquidez surge del dinero efectivo y no del dinero bancario.

3. La inversión se iguala al ahorro por tres canales:

*. El ahorrista invierte en el mercado de capitales regulado

*. Las empresas reinvierten sus utilidades ahorradas

*. Las empresas toman préstamos bancarios para la inversión productiva. Si los bancos sólo pueden prestar depósitos de ahorro, esta financiación de la inversión se efectúa también con ahorro

4. Para evitar el crédito especulativo en la bolsa se modifica el mercado continuo, existiendo una sola cotización diaria (apertura y cierre simultáneos)

5. El crédito al consumo se financia con préstamo bancario sobre dinero ahorrado (no se prestan los depósitos a la vista). Esto significa que hubo una abstención de consumo para que otro consuma por anticipado a sus ingresos.

6. Todos los préstamos se hacen con dinero ahorrado a plazo. Otorgándose los préstamos a plazos menores que los ahorros correspondientes, el riesgo para los ahorristas es mínimo y se cubre con un seguro de crédito y con la garantía del capital del banco.

7. Las variables del equilibrio de las finanzas públicas son:

7. 1. La Recaudación Fiscal

7. 2. La Creación de Dinero

7. 3. La Renta No Laboral

7. 4. Los Gastos Públicos

La condición de equilibrio entre los ingresos y los gastos públicos se expresa como: $RF + CD = RNL + GP$

8. La nueva forma de creación de dinero consiste en introducir diariamente valores en las cuentas corrientes situadas en la autoridad monetaria. El dinero se inyecta en concepto de Renta No Laboral.

9. El ingreso de divisas no obliga a la autoridad monetaria a emitir dinero para comprarlas. El tipo de cambio fluctuará libremente. Si se produce un ingreso súbito de capitales especulativos harán subir el tipo de cambio (muchas divisas por poco dinero doméstico) y si luego deciden salir súbitamente depreciando la moneda nacional deberán entregar mucho dinero doméstico por pocas divisas; eso producirá pérdidas a los movimientos súbitos de capitales y no alterará la oferta de dinero.

10. Los indicadores para el ajuste de la creación de dinero son:

10. 1. El valor de la unidad de trabajo no calificado en el mercado

10. 2. El índice de precios al consumidor

10. 3. La velocidad de circulación del dinero

10. 4. el incremento del gasto agregado de consumo e inversión

11. Las reglas para la creación de dinero son:

11. 1. Si aumenta (disminuye) el valor monetario del trabajo, se debe disminuir (incrementar) la creación de dinero vía un aumento de la R. N. L. hasta que el valor de mercado vuelva a la paridad 1 Salario = 1 hora de trabajo no calificado

11. 2. Si existe un alza (estancamiento o baja) en el nivel general de precios al consumidor, se debe disminuir (incrementar) la cantidad de inyección diaria de dinero por concepto de R. N. L.

11. 3. Si se produce un aumento (disminución) de la velocidad de circulación del dinero, con valores inalterados del patrón monetario y del nivel de precios, se debe incrementar (disminuir) la cantidad diaria a inyectar en concepto de R. N. L. hasta que la velocidad de circulación retorne a sus valores promedio

11. 4. Si se incrementa (disminuye) el diferencial de gasto agregado de consumo e inversión, la autoridad monetaria debe incrementar (disminuir) el diferencial de la creación de dinero hasta que ambos diferenciales sean iguales

Documentació tractada:

M. E. FIRMENICH, trabajo en elaboración

Bibliografía consultada

ALLAIS, Le Concept de Monnaie. La création de Monnaie et le Pouvoir d'Achat par le Mécanisme du Crédit et ses Implications

ALLAIS, L'Impôt sur le Capital et la Réforme Monétaire

AZQUETA OYARZUN, Valoración Económica de la Calidad Ambiental

DALY y COBB, For the Common Good
DE GRAUWE, The Economics of Monetary Integration
DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía
FERNANDEZ POL, Demanda de los Consumidores
HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica
KEYNES, Teoría General de la Ocupación, el interés y el Dinero
MEADOWS, MEADOWS y RANDERS, Más Allá de los Límites del Crecimiento
OLIVELLA SOLE, El Poder del Dinero - La monetica contra la corrupción
OLIVERA, Dinero Pasivo y Acumulación de Capital
OLIVERA, Dinero, Crédito y Bancos
OLIVERA, El Dinero Pasivo
OLIVERA, El Patrón Monetario
OLIVERA, Estancamiento Estructural
OLIVERA, La Teoría no Monetaria de la Inflación
SODDY, Riqueza, Riqueza Virtual y Deuda
SRAFFA, Producción de mercancías por medio de mercancías
TOBIN, Liquidity Preference as Behavior toward Risk
TOBIN, The Interest Elasticity of Transactions Demand for Cash

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral Sostenible [08] Políticas monetaria y fiscal alternativas

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La política fiscal keynesiana de administración de la demanda efectiva desde el gasto público sostenía el crecimiento a partir de su financiación con el déficit fiscal. La financiación del déficit público corriente era factible porque la emisión de dinero era potestad de la soberanía monetaria del Estado Nación. Estas políticas permitieron construir el Estado de Bienestar. El supuesto básico de las mismas es una economía cerrada en un alto grado y una escasa movilidad internacional de capitales. Esta política monetaria se ha convertido en inviable por la globalización financiera. La negativa de los capitalistas y terratenientes a aceptar una mayor presión fiscal ha llevado a que los políticos se resignen, bajo protesta o con alarde de pragmatismo, al desmantelamiento del Estado de Bienestar.

La propuesta pretende presentar una alternativa progresiva a las políticas insostenibles del monetarismo y antiestatismo neoliberal. Esto implica sustituir con solidaridad social y responsabilidad ecológica las inviables políticas monetaria y fiscal keynesianas del Estado de Bienestar y el estatismo socialista, así como precisar una forma de administrar las finanzas públicas del modelo de desarrollo social, económica, ecológica y políticamente sostenible.

Una política monetaria y fiscal progresista depende de una globalización justa. La administración de la oferta monetaria supone un nuevo sistema de dinero, crédito y bancos; la liquidez se inyecta sin endeudamiento público a través de la Renta No Laboral, que constituye al mismo tiempo la forma de administrar la demanda efectiva desde el consumo privado y no desde el gasto público. La presión fiscal en principio se mantendrá en los mismos niveles, pero se suprimen todos los impuestos actuales. La recaudación fiscal va asociada directamente al tipo de gasto y se basa en:

- *. Los impuestos ecológicos, destinados a mejoras del medio ambiente*
- *. Un impuesto a la propiedad (inmuebles, bienes de capital y bienes durables suntuarios) destinado al gasto social (R.N.L.)*
- *. Un impuesto progresivo al gasto privado de aplicación eventual si la recaudación con el impuesto a la propiedad para el gasto social fuera insuficiente*
- *. Tasas de servicios y administración públicos específicos por jurisdicción destinados al gsto público corriente del funcionamiento de la administración*
- *. Las obras públicas se presupuestan por separado, incluyendo los impuestos o tarifas ad hoc necesarios, y deben ser aprobadas por plebiscito.*

El gasto público incluye crédito a cincuenta años para la vivienda intergeneracional y crédito de formación de capital humano.

Diagnòstic

1. La política fiscal keynesiana de administración de la demanda efectiva desde el gasto público sostenía el crecimiento a partir de la financiación del gasto con el déficit fiscal, lo que permitía pagar la deuda de este año con los impuestos de años futuros. Siendo los impuestos una proporción del PBI, el crecimiento permitía pagar el déficit presente con una presión fiscal muy inferior que si hubiera que pagarlos con impuestos presentes.
2. La financiación del déficit público corriente era factible porque la emisión de dinero era potestad de la soberanía monetaria del Estado Nación en una economía cerrada. El tesoro nacional emitía bonos de deuda que, con la intermediación del mercado financiero, iban a para al banco central, quien emitía dinero para comprarlos.
3. Las políticas monetaria y fiscal keynesianas permitieron construir el Estado de Bienestar. Este era una forma de sostenimiento de la demanda efectiva para evitar la crisis económica cíclica pero permitía, a la vez, una indolora transferencia de ingresos hacia los sectores de menores recursos, fortaleciendo la paz social y la estabilidad política del sistema.
4. El supuesto básico de las política monetaria y fiscal keynesianas es el de una economía cerrada en un alto grado y, particularmente, una escasa movilidad internacional de capitales, de modo que el Estado Nación tiene el poder efectivo de intervención económica.
5. La política monetaria tradicional sustentada en la macroeconomía keynesiana se ha convertido en inviable por la globalización financiera y el despojo de la soberanía monetaria a los Estados Nacionales. La movilidad internacional de capitales impide la financiación del déficit fiscal del Estado Nación con emisión monetaria. El intento de aplicar las viejas recetas en estas condiciones conduce rápidamente a una espiral inflacionaria con fuga de capitales.
6. La incapacidad de financiar con emisión monetaria el déficit exige aumentar la presión fiscal para pagar el gasto de este año con impuestos de este mismo año. La negativa de los capitalistas y terratenientes a aceptar

una mayor presión fiscal ha llevado a que los políticos se resignen, bajo protesta o con alarde de pragmatismo, al desmantelamiento del Estado de Bienestar.

7. La inviabilidad práctica de las políticas estatizadoras o intervencionistas en la realidad de la economía globalizada ha dejado sin discurso a los políticos de formación keynesiana o marxista. El discurso dominante es el "realismo" de los neoliberales, genuinos o conversos. Los partidos conservadores dominan la escena y el resto o bien se asimila "pragmáticamente" al neoliberalismo reinante, integrándose en la corporación política indiferenciada ideológicamente que administra el statu quo, o se refugia en los viejos dogmas al precio del aislamiento y la reducción de su caudal electoral.

Objectius

1. Presentar una alternativa progresiva a las políticas insostenibles del monetarismo y antiestatismo neoliberal.
2. Sustituir con solidaridad social y responsabilidad ecológica las inviables políticas monetaria y fiscal keynesianas del Estado de Bienestar y el estatismo socialista.
3. Administrar eficientemente las finanzas públicas de **UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA.**

Mitjans i/o instruments.

1. Una política monetaria y fiscal nacional para un desarrollo integralmente sostenible depende en la actualidad de las condiciones internacionales, razón por la cual una propuesta en este sentido debe abarcar simultáneamente la propuesta de **CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL.**

2. Administración de la oferta monetaria en base al modelo de dinero giral telemático pasivo con patrón trabajo, planteado en **UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO**, con monopolio de la autoridad monetaria sobre la creación de dinero, inyección de liquidez por medio de **LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO** y ajuste de balanza de pagos vía tipo de cambio flexible.

3. Administración de la demanda efectiva a través del consumo privado con la R.N.L. Equilibrio presupuestario; la redistribución de la riqueza se da por la distribución de las rentas del sistema a través del gasto social, cuyo único concepto será la R.N.L., reemplazando a todas las pensiones y subsidios de todo tipo. Esta renta se financia con su impuesto específico y con la creación de dinero exigida por la economía real.

4. La presión fiscal en principio se mantendrá en los mismos niveles del presente, pero se suprimen todos los impuestos actuales.

5. La recaudación fiscal va asociada directamente al gasto:

5. 1. Impuestos ecológicos: gravan el consumo de recursos no renovables y la polución en todas sus formas; se destinan a mejoramiento del medio ambiente.

5. 2. Impuesto a la propiedad de inmuebles, bienes de capital y bienes durables suntuarios: el objetivo es liberar la oferta de bienes de la concentración oligopólica y monopólica y del acaparamiento especulativo. La tasa es uniforme; el sujeto imponible es la persona física o jurídica propietaria; la base imponible es la que declare voluntariamente el propietario, pero tal valoración es pública (y se publicita en un banco de datos de acceso ilimitado) y a dicho valor el propietario tiene obligación de venta. Las viviendas de primera residencia pueden declararse bien de familia y sólo la autoridad pública tiene derecho de exigir la venta. Este impuesto sustituye todas las contribuciones actuales a la seguridad social. La recaudación se destina al gasto social (R.N.L.)

5. 3. Las transformaciones inherentes al Estado virtual y a la democracia real implican una ganancia de eficiencia que libera presión fiscal. Esos recursos se reorientan hacia el gasto social. Este, como mínimo, se mantiene en el promedio de porcentual del PBI de las últimas décadas. Si la recaudación por impuesto a la propiedad no lo cubre, se complementa con el impuesto progresivo sobre el gasto privado. Este impuesto es eventual y su tasa progresiva varía según la necesidad.

5. 4. Tasas de servicios y administración públicos específicos de cada jurisdicción: cubren los gastos públicos corrientes. La burocracia cuesta lo que los ciudadanos quieren. Si se les cobra más, pueden destituir a quienes aprueban el presupuesto.

5. 5. Presupuestos ad hoc para la construcción de obras públicas: se financian con impuestos, tasas, peajes o tarifas ad hoc y deben ser aprobados por plebiscito telemático.

6. El presupuesto público concede crédito con sus ahorros, fondos de mejoramiento del medio ambiente o ingresos externos:

6. 1. Para vivienda familiar intergeneracional, apta para convivencia de abuelos padres e hijos adolescentes en el plan descentralizador espacial de las metrópolis planteado en **UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA.** Son créditos a cincuenta años de plazo con hipoteca a interés real cero; es deuda hereditaria, aunque los herederos naturalmente pueden vender la propiedad.

6. 2. Para formación de capital humano: financia el costo del plan de estudios con prenda sobre el título, con interés real cero y a pagar con los futuros ingresos laborales.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral Sostenible [09] La Renta no Laboral para corregir la falla del mercado de trabajo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La propuesta se enmarca en los antecedentes referidos a la renta básica, salario social, subsidio universal garantizado o renta individual universal. A diferencia de algunas de estas propuestas, no se limita a la ayuda social a los marginados dentro del sistema actual, sino que forma parte de un sistema diferente. En el sistema actual el mercado de trabajo no es libre sino que es un mercado basado en el estado de necesidad de los que sólo tienen la venta de su fuerza de trabajo como modo de subsistencia. Los intentos de corregir el problema social a través de la receta keynesiana para la administración de la demanda efectiva no solucionan el problema.

El objetivo es corregir esta falla del mercado de trabajo y eliminar el desempleo involuntario suprimiendo el estado de necesidad de los que sólo tienen su fuerza laboral para subsistir, proporcionándoles una renta no laboral.

La R. N. L. es un instrumento de política económica para la optimización de la eficiencia productiva del sistema y del bienestar social e individual que admite varias formas de implantación, inclusive en el contexto del sistema actual. Si los trabajadores pueden negociar sus salarios sin riesgo de su subsistencia, gracias a los ingresos no salariales y si el tiempo de trabajo anual per capita se reorganiza en una "jornada laboral" diferente, entonces es posible un reparto de trabajo que absorba el desempleo con incremento del ingreso bruto por hora trabajada. Los efectos de la R. N. L. se centran en cuatro políticas económicas:

- *. Política correctora de la falla del mercado de trabajo.
- *. Política redistributiva de la riqueza.
- *. Política de gasto anticíclica.
- *. Política monetaria.

La R. N. L. se puede financiar con la misma recaudación fiscal ya existente y con el incremento de la oferta monetaria que exige el crecimiento de la economía real. Exigirla un reordenamiento del gasto público, trasvasándose presupuesto del actual gasto social hacia el presupuesto de la R. N. L.

Diagnòstic

1. Pese al discurso del neoliberalismo, en el sistema actual el mercado de trabajo no es libre sino que es un mercado basado en el estado de necesidad de los que sólo tienen la venta de su fuerza de trabajo como modo de subsistencia. Esto configura una situación de falla del mercado que no es reconocida por la economía convencional dominante. Las consecuencias de la asimetría entre la capacidad de negociación de la oferta y la demanda son la existencia sistemática de desempleo involuntario que presiona a la baja el salario, que se ubica en su valor de subsistencia histórica y culturalmente considerada.
2. La distribución de la cuasirrentas del progreso tecnológico de las dos últimas décadas y de las rentas de la naturaleza en beneficio de los más poderosos, junto con una forma anacrónica de concebir la "jornada de trabajo", generan un desempleo estructural de magnitud desconocida y marginalidad social, en el contexto de una sociedad dual.
3. La pérdida de la capacidad de gestionar el tipo de cambio para ganar competitividad a causa de la globalización, ha llevado a una perversa política de ganancias de productividad por vía de la sustitución tecnológica de trabajo humano concentrando las cuasirrentas así generadas en los beneficios del capital. En este contexto, la idea de que "un puesto de trabajo" es un conjunto indisoluble de jornadas de ocho horas diarias, semanas con un día franco y vacaciones anuales se ha convertida en obsoleta y es un obstáculo para el pleno empleo y a la distribución equitativa de la riqueza.
4. Los intentos de corregir este problema social a través de la receta keynesiana para la administración de la demanda efectiva no solucionan el problema y generan otros problemas nuevos. Las propuestas de combatir el problema con variantes de gasto social solidario, del tipo de la renta básica, pueden acentuar la dualidad de la sociedad (por su insuficiencia para una vida digna y por la marginación estable del mercado de trabajo a quienes desean emplearse) o se convierten en financieramente inviables. Por otra parte, una renta no laboral que cubra el coste de las necesidades básicas de consumo para una vida digna, sólo es posible en los países más desarrollados.

Objectius

Objetivo final: corregir la falla del mercado de trabajo y liberarlo del estado de necesidad de los asalariados para eliminar el desempleo involuntario.

Objetivo intermedio: modelar cuatro políticas económicas:

- *. Política correctora de la falla del mercado de trabajo: proveer a todos los ciudadanos de una renta no laboral de modo que las personas que ofrecen su trabajo como asalariados no lo hagan desde un estado de necesidad

por no tener otros ingresos.

*. Política redistributiva de la riqueza: se distribuye según un criterio de justicia social culturalmente aceptado, financiando la igualdad de oportunidades, las rentas que surgen de las externalidades positivas que generan los recursos naturales y el patrimonio acumulado de la humanidad, como así también las cuasirrentas del progreso tecnológico.

*. Política de gasto anticíclica: se hace posible una nueva forma de administrar la demanda efectiva, sustituyendo en este aspecto el gasto público anticíclico, con frecuencia ruinoso y corrupto, por el consumo privado. Si se garantiza la capacidad de pago de los consumidores de un modo sostenido, desaparece el denominado "ciclo de las existencias" (se acumulan stocks porque caen las ventas debido a un exceso de endeudamiento y a continuación cae la producción hasta que se desagoten las existencias acumuladas).

*. Política monetaria: la R.N.L. es un mecanismo más eficiente y justo de inyectar el crecimiento necesario de la oferta monetaria. Ver UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO.

Mitjans i/o instruments.

1. Los instrumentos son las nuevas POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE. La R.N.L. no es el único instrumento necesario para alcanzar los objetivos de transformación del sistema, pero es el más fácil de ser incorporado en una transición.
2. Justificación conceptual de la R.N.L. en la Declaración Universal de los Derechos del Hombre. Pero además se basa en el derecho a la herencia común que tienen todos los individuos de la humanidad sobre las externalidades positivas que generan la naturaleza y el patrimonio acumulado por las generaciones precedentes.
3. Si los trabajadores pueden negociar sus salarios sin riesgo de la subsistencia, gracias a los ingresos no salariales de cada miembro de la familia y si, a la vez, el tiempo de trabajo anual per capita se reorganiza en una "jornada laboral" diferente a la actual, entonces es posible un reparto de trabajo, que absorba el desempleo con incremento del ingreso bruto por hora trabajada. El salario por hora pagado por la empresa no se modificaría, pero las familias de los asalariados tendrían los mismos ingresos totales con menos horas de trabajo anual. Esto puede manifestarse como un retiro parcial del mercado de trabajo, dejando horas de trabajo vacantes para los actuales parados.
4. En caso de ser necesario, la instauración de la R.N.L. debe complementarse con una nueva reglamentación del tiempo máximo de trabajo anual para los asalariados así como de su reorganización en una distribución diferente a la actual "jornada laboral". Un mismo tiempo total de horas laborales anuales puede distribuirse trabajando todos los días pocas horas o trabajando pocos días muchas horas, con tres días festivos por semana o con tres meses de vacaciones anuales, etc.
5. La R.N.L. se puede financiar con la misma recaudación fiscal ya existente (en países de ingresos medios y altos) y con el incremento de la oferta monetaria que exige el crecimiento de la economía real. Implica un reordenamiento del gasto público, ya que puede trasladarse el presupuesto del actual gasto social hacia el presupuesto de la R.N.L.
6. El mismo gasto público total destinado a R.N.L. puede distribuirse de diferentes maneras. La elección de una forma u otra es una opción que depende de la voluntad y el consenso social de cada cultura: Puede distribuirse en cantidades iguales per capita entre todas las personas de la comunidad. Puede distribuirse con cantidades iguales per capita dentro de categorías de edad, pero diferenciando a éstas según su patrón de gasto; por ejemplo, pueden establecerse cantidades crecientes según se trate de niños de edad preescolar, escolar primaria, escolar secundaria, jóvenes adolescentes, adultos, ancianos. Pueden establecerse criterios de prioridad de los más necesitados durante un período de transición en la implantación muy prolongado. Etc.
7. Debe tenerse presente que la R.N.L. no sólo reemplaza a todos los conceptos actuales del gasto social (jubilaciones, salarios familiares, pensiones y subsidios de desempleo), sino que debe cumplir el rol de corregir la falla del mercado de trabajo, proveyendo de una renta no laboral al que debe negociar la venta de su oferta de trabajo. Asimismo, cuanto más simple y menos casuística sea la distribución más eficiente será la administración del sistema.
8. La R.N.L. admite varias formas de implantación, inclusive en el contexto del sistema actual. Es posible y conveniente un pacto social, basado en el beneficio mutuo, entre trabajadores sindicalmente organizados, las organizaciones gremiales patronales y la dirigencia política, para administrar la transición en la implantación de la R.N.L. en el contexto de UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA.

Documentació tractada:

A. RICART y M. E. FIRMENICH, Camino a la Democracia – La Renta Individual Universal, monografía inédita, 1998

Bibliografía citada:

ANUARIO, O.N.U., 1995

BARCELO y COLOM, Reflexiones Sobre Reducción De La Jornada De Trabajo Y La Lucha Contra El Paro En Relación Con Los Ciclos Vitales De Trabajo Y Consumo

BARCELO, Sobre El Subsidio Universal Garantizado

DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía GANDOLFO, Métodos y Modelos Matemáticos de la Dinámica Económica

HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica

IGLESIAS FERNANDEZ, La Renda Bàsica: un programa de implantació

KEYNES, Teoría General De La Ocupación, El Interés Y El Dinero

LEE, Fluctuaciones Económicas – crecimiento y estabilidad Memoria de la Administración Tributaria, 1994,

Secretaría de Estado de Hacienda, España

MOCHON y BECKER, Economía – principios y aplicaciones

RIECHMANN, Sobre Trabajar, Comer, Oír Y Liberarse: El Debate Acerca Del Subsidio Universal Incondicional

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral Sostenible [10] Integrar la previsión social en la familia intergeneracional para ganar eficiencia y calidad de vida

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema previsional de reparto entró en crisis porque:

- *. *La esperanza de vida se prolongó*
- *. *La tasa de natalidad se redujo*
- *. *El sistema económico desestructuró la familia haciendo que los ancianos vivan solos*
- *. *El crecimiento económico no fue sostenible*
- *. *El nivel de gasto de subsistencia se elevó*
- *. *La transformación tecnológica generó parados que comenzaron a consumir recursos previsionales.*
- *. *El abuso político de jubilaciones de privilegio y reparto demagógico de pensiones agudizó la crisis.*

El modelo neoliberal propone el sistema de ahorro previsional con gestión financiera privada. No existe ningún procedimiento técnico-administrativo capaz de asegurarle a una persona con cuanta riqueza podrá vivir en su vejez a partir de sus ingresos de la juventud y madurez. Se puede decir sin temor a equivocación que el modelo neoliberal de jubilaciones y pensiones con sistema de ahorro bajo administración financiera privada es un estafa social multimillonaria. La única base material posible de economía real de un sistema jubilatorio es la distribución, entre toda la población, del producto real presente, generado con el trabajo de sólo una parte de la población.

Los objetivos de la propuesta incluyen:

1. *Sustituir el concepto de gasto social del Estado de Bienestar por un concepto de gasto social justo y sostenible sin diferenciación de gasto previsional*
2. *Presentar una alternativa a la estafa social implícita en el concepto previsional del neoliberalismo*
3. *Reestructurar la familia intergeneracional como unidad básica de la sociedad para mejorar la calidad de vida de todas las generaciones con ganancia de eficiencia para el conjunto de la organización social debido a:*
  - *. *Mejora de la calidad de la socialización de los niños*
  - *. *Mejora de la calidad de vida de la ancianidad y de sus hijos adultos*
  - *. *Ahorro en gastos de servicios asistenciales a la ancianidad*
  - *. *Economías de escala en los gastos de vivienda*
  - *. *Extensión de la vida económicamente activa con trabajos en casa o desde casa a tiempo parcial*

Se propone anular el concepto de jubilación por ley y todos los regímenes casuísticos, burocráticos y corruptos de otorgamiento de pensiones e instaurar la Renta Individual Universal como ingreso no laboral igualitario para todos los residentes de todas las edades, sustituyendo a la totalidad de las pensiones, jubilaciones y subsidios de desempleo. El único límite de edad máxima para trabajar es la capacidad física diagnosticada médicamente para no dañar a terceros ni perjudicar la propia salud. La reestructuración de la familia intergeneracional para que los ancianos convivan con sus hijos y nietos (eventualmente aunque no existieran los lazos de sangre) en una vivienda de nuevo tipo y en el plan de la descentralización de las grandes metrópolis permite la contención familiar y mejora la calidad de vida de todas las personas, otorgando a los ancianos nuevas posibilidades.

Diagnòstic

1. El Sistema de jubilación de reparto de la posguerra tuvo un inicio exitoso porque toda la población activa aportaba y la proporción de población pasiva era muy pequeña. El cálculo actuarial predecía que el sistema era perdurable porque el crecimiento económico ilimitado garantizaría el equilibrio dinámico del sistema.
2. Este sistema previsional entró en crisis porque:
  2. 1. La esperanza de vida se prolongó muy significativamente
  2. 2. La tasa de natalidad se redujo
  2. 3. El sistema económico desestructuró la familia haciendo que los ancianos vivan solos
  2. 4. El crecimiento económico exponencial ilimitado no fue sostenible
  2. 5. El nivel de gasto de subsistencia se elevó
  2. 7. La transformación tecnológica sin transformación de las relaciones de trabajo generó paro estructural y la población activa comenzó a consumir recursos previsionales.
  2. 8. El abuso político de jubilaciones de privilegio y reparto demagógico de pensiones ha contribuido a agudizar la crisis del sistema.
3. El modelo neoliberal propone el sistema de ahorro previsional con gestión financiera privada. Las promesas de ingresos en la edad pasiva se basan en juegos numéricos del cálculo financiero. Un ahorro a treinta años vista o

más no puede calcularse con los rendimientos bursátiles del presente, sino con la tasa de interés a largo plazo. La evidencia empírica demuestra que la tasa de interés real de los bonos del tesoro de Estados Unidos a cincuenta años es cero. El rendimiento nominal de la inversión compensa la inflación.

4. Si una persona ha de vivir en su vejez de los ahorros de su vida activa a valores constantes (con ganancias nominales compensatorias de la inflación) se puede hacer un cálculo sencillo con los valores actuales imaginados como constantes en un mundo sin inflación. Suponiendo un ingreso mensual de 125.000 Ptas. (U\$S 835) y suponiendo que ahorre 10 % de su salario para su vejez durante todos los meses de una vida de 35 años de trabajo, estaría ahorrando 150.000 Ptas. (U\$S 1.000) al año; es decir, que se jubilaría a los 60 años de edad disponiendo de 5.250.000 Ptas. (U\$S 35.000). Con este ahorro, en promedio se debería financiar veinte años de vida hasta la muerte. O bien por viudez, soltería o separación, o bien porque la mujer ama de casa no tuvo otros ingresos sobre los cuales ahorrar, este dinero sería el único ingreso que debería financiar a una o dos personas ancianas que viven solas. Esto los obligaría a vivir con 21.875 Ptas. (U\$S 146) por mes.

5. La ciencia económica no tiene consenso sobre absolutamente ningún instrumento técnico de previsión del futuro económico a treinta años de plazo. Existen variables políticas determinantes que son absolutamente impredecibles para el largo plazo de la vida de una generación. No existe ningún procedimiento técnico-administrativo capaz de asegurarle a una persona con cuanta riqueza podrá vivir en su vejez a partir de sus ingresos de la juventud y madurez.

6. La historia de la humanidad no exhibe ningún caso de una generación que haya vivido en su vejez de los ahorros reales de su vida activa. Suena ridículo imaginar que un campesino de cualquier época hubiera almacenado granos en un silo durante toda su vida activa para consumirlos en su vejez.

7. Se puede decir sin temor a equivocación que el modelo neoliberal de jubilaciones y pensiones con sistema de ahorro bajo administración financiera privada es un estafa social multimillonaria.

8. La única base material posible de economía real de un sistema jubilatorio es la distribución, entre toda la población, del producto real presente, generado con el trabajo de sólo una parte de la población. La división de la población entre económicamente activa (no sólo de trabajo remunerado en el mercado) y económicamente pasiva (niños, ancianos e incapacitados que consumen sin aportar ningún trabajo) depende de la productividad del sistema combinada con el estándar de consumo y de criterios éticos o culturales. La población pasiva sólo puede consumir una parte de los bienes y servicios generados por el trabajo presente de la población activa (con la excepción de infraestructuras de larga duración, como la vivienda).

9. Para la mayoría de las personas educadas en una cultura de trabajo y sacrificio, cuanto más pobre y atrasado es un país, tanto más la jubilación se convierte en una desgracia compuesta de pobreza e inutilidad social.

10. Nunca en la historia de la humanidad la pirámide de población fue tan vieja como en la actualidad. Ningún sistema socioeconómico del pasado se enfrentó a una proporción tan elevada de población pasiva, con niños que no trabajan hasta los 25 años y ancianos que viven 20 años de vejez pasiva.

Objectius

1. Sustituir el concepto de gasto social del Estado de Bienestar por un concepto de gasto social justo y sostenible sin diferenciación de gasto previsional, por medio de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO.

2. Presentar una alternativa a la estafa social implícita en el concepto previsional de las jubilaciones privadas como administradoras del ahorro individual.

3. Reestructurar la familia intergeneracional como unidad básica de la sociedad para mejorar la calidad de vida de todas las generaciones con ganancia de eficiencia para el conjunto de la organización social debido a:

- *. Mejora de la calidad de la socialización de los niños
- *. Mejora de la calidad de vida de la ancianidad con externalidades positivas para la calidad de vida de sus hijos adultos
- *. Ahorro en gastos de servicios asistenciales a la ancianidad
- *. Economías de escala en los gastos de vivienda y consumo básico
- *. Extensión de la vida económicamente activa con trabajos en casa o desde casa a tiempo parcial

Mitjans i/o instruments.

1. Anular el concepto de jubilación obligatoria por ley y todos los regímenes casuísticos, burocráticos y corruptos de otorgamiento de pensiones.

2. Instaurar la Renta No Laboral como ingreso garantizado para todos los residentes de todas las edades, sustituyendo a la totalidad de las pensiones, jubilaciones y subsidios de desempleo. El presupuesto total del gasto social por R.N.L. no puede ser inferior al 20 % del P.B.I. en los países categorizados internacionalmente como de ingresos medios (menos de U\$S 8.500 per capita anuales). En los países de ingresos altos el problema socioeconómico no existe, y la discusión se limita a la eficiencia del sistema organizativa de la seguridad social. En los países de ingreso bajo (menos de U\$S 750 per capita anuales) se necesita imprescindiblemente de la solidaridad internacional para poner en marcha UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA y para CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACION JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL.

3. Reorganizar el tiempo de trabajo anual y de todo el ciclo vital. El único límite de edad máxima para trabajar es la capacidad física diagnosticada médicamente para no dañar a terceros ni perjudicar la propia salud.

4. Reestructuración de la familia intergeneracional para que los ancianos convivan con sus hijos y nietos (eventualmente aunque no existieran los lazos de sangre) en una vivienda de nuevo tipo y en el plan de la descentralización de los monstruos urbanos metropolitanos. La contención familiar mejora la calidad de vida de todas las personas y otorga a los ancianos posibilidades de:

4. 1. Trabajos de servicios domésticos accesorios útiles (atender niños pequeños ocasionalmente, atender mensajes telefónicos, proveedores, etc.), trabajos productivos accesorios para la casa (huerta, gallinero, cocina, manufacturas artesanales, reparaciones, etc.) o trabajos remunerados por terceros desde la casa a tiempo parcial (manufacturas, servicios profesionales, teletrabajo por internet, etc.), contando con la colaboración accesoria de otros miembros de la familia

4. 2. Participación en la socialización de los niños, lo que les da a su vez el afecto de los nietos

4. 3. Libertad para elegir la alternativa del ocio, asumiéndose como económicamente pasivos, y dedicarse a actividades creativas y recreativas

4. 4. Espacio habitacional independiente para la tranquilidad de la soledad pero con la proximidad suficiente para los cuidados que requieran su edad y su salud

4. 5. Ingresos personales no laborales específicos, al igual que los de todos los miembros de la familia, de acuerdo al criterio socialmente consensuado de distribución de la Renta No Laboral

4. 6. Economías de escala en la convivencia

4. 7. Contención integral en caso de enviudar siendo ya anciano.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTIÓN PÚBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLÍTICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISIÓN SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Economia Distributiva [02] L'empresa distributiva

M. Louise Duboin

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Es produeix en el sistema econòmic un procés de desequilibri creixent que porta la paralització de l'economia i l'asfíxia social: l'organització de la producció està excessivament basada en la recerca del benefici, la saturació dels mercats de consum provoca la reducció dels costos que reverteix en tancament d'empreses, atur, precarització, reinversió en millores tecnològiques. L'empobriment crea reducció del consum que repercuteix novament en restriccions a les empreses i agreujament de la crisi. Es proposa la reorganització de l'economia en termes de redistribució social, en la qual la unitat productiva és L'EMPRESA DISTRIBUTIVA, que funciona de forma autogestionada: a) determina les seves pròpies necessitats d'autoproducció, consum i d'exportació en funció de les necessitats socials, b) els i les responsables no tenen una gratificació estrictament econòmica sinó sobretot un reconeixement social, c) el procés de creació del projecte empresarial consisteix en: proposició, debat en grup amb l'equip corresponent, aprovació per la societat en diferents nivells, inversió per part de la comunitat, d) un sistema informatitzat calcula el cost exacte i els preus en funció de la producció, i determina paral·lelament l'import del sou social de les treballadores i treballadors.

Diagnòstic

"El plantejament econòmic neoclàssic a la pràctica ha provocat un sistema basat en la desigualtat, ja que la competència no suscita, per si mateixa, un equilibri entre l'oferta i la demanda. Malgrat les seves conseqüències negatives s'ha enquistat de tal manera en el comportament humà que dificulta qualsevol postura d'evolució cap a un sistema alternatiu que no estigui basat en l'economia del mercat." Aquest procés de desequilibri és creixent i es basa en la retroalimentació del cercle tancat sobreproducció-crisi-atur. L'organització de la producció està excessivament basada en la recerca del benefici, la saturació dels mercats de consum provoca la reducció dels costos que reverteix en els assalariats, l'empobriment dels treballadors per l'atur i la precarització ho és també dels consumidors i la reducció del consum influeix novament en les previsions de benefici empresarials. "D'altra banda, les empreses, en la seva necessitat de reduir costos i mantenir la producció, inverteixen cada cop més en tecnologia, el que fa que es torni a iniciar el cicle, agreujant la situació. La davallada de beneficis dels comerciants i fabricants implica que el sector bancari, davant el tancament d'empreses i a causa de l'increment de la morositat, freni la seva activitat creditora a les empreses (el que provoca que moltes tanquin perquè no disposen de reserves per afrontar la crisi) Es produeix una situació d'asfíxia general, provocada per la incertesa que paralitza l'economia i afecta tota la societat."

Objectius

L'autor planteja, com a objectiu general del sistema de L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA, "buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció. Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per als nostres descendents." En concret, "L'EMPRESA DISTRIBUTIVA ha de permetre adaptar la producció a les autèntiques necessitats de la societat en base a una avaluació constant de tots els recursos (empreses, infraestructures, primeres matèries) que té la comunitat i una valoració periòdica de les necessitats de consum que calguin a fi d'optimitzar-los al màxim. L'estat, la regió o la comarca seran els encarregats de regular les rendes destinades al consum i exercirà la coordinació de la producció per satisfer les necessitats reals de la comunitat i evitar el desequilibri entre producció i consum." L'EMPRESA DISTRIBUTIVA vol ser un sistema de socialització del negoci empresarial que permeti, mitjançant el principi de l'autogestió, el repartiment de les responsabilitats i les decisions. El repartiment de les responsabilitats serveix a fer desaparèixer el concepte de jerarquia i aparèixer els d'autodisciplina i diàleg per solucionar els problemes. Es potencia el concepte de "treball a la carta", que permet adaptar les necessitats personals a les productives (treball a domicili, llibertat d'horaris, etc.), d'acord amb un **CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL**

Mitjans i/o instruments.

El sistema productiu s'organitza entorn els següents mitjans: a) plans de previsió de la producció, responen a la voluntat dels consumidors de cada comunitat, la qual avalua lliurement les seves necessitats per concertació general, b) sistema de consens en el procés de producció i de distribució. Si una empresa no compleix allò planificat en una comunitat, aquesta haurà de decidir si anul·la el projecte o el modifica, c) desmercantilització del mercat de treball a partir de la proposta de **CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL** d) eliminació dels intermediaris paràsits entre productors i consumidors que fan augmentar els preus finals i redueixen els beneficis d'aquells, e) informatització de tot el procés productiu i de distribució, que permeti una major transparència.

L'EMPRESA DISTRIBUTIVA s'organitza com segueix: a) la supressió prèvia de la rivalitat permet que la empresa

tingui un paper social: les empreses són creades basant-se en una necessitat de la comunitat, b) el procés de configuració consisteix en: proposició, debat en grup amb l'equip corresponent, aprovació per la societat en diferents nivells, inversió per part de la comunitat, c) els responsables no tenen una gratificació estrictament econòmica sinó un reconeixement social, d) l'organització del procés d'autogestió de la producció passa per les següents fases: discussió de la producció per l'autoconsum, avaluació de la viabilitat de producció i de les necessitats, submissió d'aquestes demandes a la gestió de la societat, organització de l'exportació i del transport, e) L'ordinador calcula el cost exacte i els preus en funció de la producció, i determina paral·lelament l'import del sou social, tenint en compte el "coeficient d'escassetat" fixat per la raresa de les matèries primes, els perills en la distribució i la manca d'especialistes.

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M. L. "Les affranchis de l'an 2000", Syros, París, 1984; 2ed, Voici la clef, Canadà, 1996, "La troisième voie", num. especial (961) de "La Grand Releve", desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Egalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande revolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand reléve de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a una proposta molt més general de l'autor que constitueix un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentats al Fòrum Català Per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRATCTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

Economia Distributiva [03] Contracte cívic i renda social: nova organització del treball

M. Louise Duboin

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

"El treball esdevé cada cop menys intensiu a causa de les noves tecnologies, que no necessiten el mateix nombre de mà d'obra, excloent del mercat laboral un major nombre de consumidors-treballadors generant així una crisi estructural i inherent a l'economia de mercat." Es proposa un "contracte cívic" de treball, o més generalment d'"activitat", al qual s'afegeix una "renda social" universalista. El contracte permet a la reducció progressiva de les hores treballades i la instauració del "treball a la carta", que permet tenir ritmes individuals i una racionalització de la mida de L'EMPRESA DISTRIBUTIVA. Les persones que tenen un projecte d'activitat es comprometen a fer-ho en les condicions (durada, mitjans i retribució) que ells i elles mateixes defineixen: si el contracte és acceptat, la societat els assegura els mitjans necessaris. Les tasques manuals amb major esforç físic i no automatitzades entraran en el mercat amb una retribució més alta o formaran part d'un servei social. El compromís personal amb el Contracte cívic dóna dret a cadascú i cadascuna a la part que li correspon de les riqueses de la societat, malgrat tot un sou individual garantit ("Renda Social") per a tothom servirà per mantenir certa equitat social.

Diagnòstic

"El plantejament econòmic neoclàssic a la pràctica ha provocat un sistema basat en la desigualtat, ja que la competència no suscita, per si mateixa, un equilibri entre l'oferta i la demanda. Malgrat les seves conseqüències negatives s'ha enquistat de tal manera en el comportament humà que dificulta qualsevol postura d'evolució cap a un sistema alternatiu que no estigui basat en l'economia del mercat." "La teoria ortodoxa a partir de la qual cada novetat tecnològica produeix noves sortides creant noves necessitats i que el sistema capitalista s'expandeix contínuament -i per tant l'atur és passatger i tan sols producte de crisis cícliques- no s'acompleix en realitat. Per a Duboin el progrés tècnic és la causa principal de la crisi del sistema. Pei que respecta al treball humà, aquest és cada cop menys intensiu a causa de les noves tecnologies, que no necessiten el mateix nombre de mà d'obra, excloent del mercat laboral un major nombre de consumidors-treballadors i generant així una crisi estructural i inherent a l'economia de mercat" "Els humans encara no s'han adaptat al progrés fulminant que la tècnica ha experimentat, i l'increment excessiu desequilibra el sistema: els mercats queden saturats comportant un descens dels preus que fa necessària la reorientació de la producció -el que generalment implica una reducció del nombre de treballadors- amb vista a optimitzar els recursos i ser més competitius. Aquestes mesures de xoc no solucionen els problemes de base: l'increment dels treballadors que es converteixen en subconsumidors (a causa de la seva sortida del mercat) frena encara més el consum. Les empreses, per mantenir-se al mercat inverteixen cada cop més en tecnologia, agreujant la situació."

Objectius

"L'autor planteja "buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció: L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per als nostres descendents. Una societat, que anomena "el socialisme de l'abundància", dotada d'un equipament modern que procuri a tots els seus membres el benestar material i l'accés a una vida cultural." "El principi bàsic és el de la desmercantilització del concepte de treball així com la distribució i el repartiment del que sigui necessari. Els progressos tecnològics han d'estar al servei nostre a fi que la principal motivació sigui augmentar el temps lliure." "La impossibilitat del treball a temps ple en la societat capitalista és el punt de partida d'aquest nou concepte d'activitat basat en la reducció progressiva de les hores treballades i la instauració del "treball a la carta", que permet tenir ritmes individuals i una racionalització de la mida de les empreses."

Mitjans i/o instruments.

El "Contracte cívic" no és una assistència sinó un intercanvi. La persona es dedica a una activitat definida solament durant un temps necessari, també participa de forma activa i crítica en la vida de la societat. Es tracta d'un compromís davant la societat en el qual assumeix la responsabilitat de col·laborar en aquelles tasques necessàries per al seu funcionament" Els ciutadans que tenen un projecte d'activitat es comprometen a fer-ho en les condicions (durada, mitjans i retribució) que ells mateixos defineixen: si el contracte és acceptat, la societat els assegura els mitjans necessaris. Els Consells Econòmics i Socials tenen una duració il·limitada, són mixtos (constituïts juntament amb especialistes) i basats en la subsidiarietat. Les tasques manuals amb major esforç físic i no automatitzades entraran en el mercat amb una retribució més alta o formaran part d'un servei social de durada variable segons les necessitats productives. El compromís personal amb el Contracte cívic dóna dret a cadascun a la part que li correspon de les riqueses de la societat. La subsistència de cada membre de la societat és assegurada gràcies al sou individual garantit ("Renda Social"). Aquesta Renda Social serà ingressada

periòdicament en el compte personal de cadascun, el seu valor estarà "directament relacionat amb la producció i creixerà a mesura que aquesta augmenti, estarà basat en una moneda de consum que desaparegui en el moment de la compra, LA MONEDA DISTRIBUTIVA. Els seus mecanismes de distribució s'efectuaran de forma informatitzada."

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", 2ed, Voici la clef, Canadà 1996 (1ed. 1984), "La troisième voie", num. spécial (961) de la Grand Releve, desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Égalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande révolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand reléve de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a una proposta molt més general de l'autor que constitueix un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentats al Fòrum Català Per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRATCTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

Economia Distributiva [04] La moneda distributiva

M. Louise Duboin

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La reducció de llocs de treball i de recursos pel conjunt de la societat obeeix a una política dirigida pels inversors financers, a partir del control sobre les multinacionals i d'aquestes sobre el mercat cada cop més mundialitzat. Aquesta política dels grans poders financers està orientada a reduir el creixement de la producció i la inflació, permetent que uns pocs obtinguin més beneficis d'aquesta escassetat monetària. Com a solució a això, es proposa una moneda amb propietats i característiques diferents de les actuals, basada en: a) la producció del país corresponent com a patró fix. b) "És una moneda de consum que desapareix en el moment de la compra i no pot ser utilitzada per cap altra funció que l'adquisició de béns i serveis. No és atresorable ni genera interessos." c) "La distribució de les rendes s'estructura mitjançant l'ingrés cada mes a tots els individus d'una renda universal, a cada compra es resta la suma corresponent del compte del comprador." d) "La moneda permet una autoavaluació constant de la producció i de les finances sota el principi comú de la transparència. La moneda té només per funció de ser un instrument de comptabilitat i se n'evitaria la utilització especulativa."

Diagnòstic

L'augment creixent de l'atur determina les relacions de força socials i erosiona el poder de negociació dels treballadors. Recíprocament, l'augment de llocs de treball significa augment de recursos pels treballadors, el qual implica, pels mercats financers, un cost suplementari que redueix els seus beneficis i l'espectre de la inflació: l'excés de moneda abarateix el seu cos i redueix els beneficis que de la inversió en ella es poden treure. D'altra banda la concentració de poders empresarials a escala mundial amb l'alliberament dels mercats i la desaparició dels competidors més petits, seguint una lògica de creixement que treu profit de les noves tecnologies (més innovació tecnològica i més concentrada), dona la oportunitat a les multinacionals de funcionar segons els seus interessos sense tenir en compte els dels estats: produir allà on els salaris són més baix, vendre on els preus són més cars, localitzar la seu en un paradís fiscal per evitar els impostos del país d'origen, cercar les tasques de secretariat i gestió al tercer món mitjançant el teletreball... El resultat és que els inversors financers, el poder dels quals es construeix gràcies a les grans multinacionals, que treballen per ells, decideixen la seva política sense tenir en compte les necessitats socials, de les quals no es fan responsables, imposant-la als estats a partir del FMI o el BM, o amb pressions tal com les que han portat a un tractat de Maastricht que redueix la despesa social. Tothom busca la manera d'acomodar-se a aquestes rigideses, que a més són definides com lleis naturals del mercat. "El sistema és insegur, no pot formular-se una estratègia econòmica quan se'ls escapen els mitjans de pagament. El sector borsari està basat en la subjectivitat dels valors (l'anomenada economia-casino) i en la influència dels factors polítics (interessos monopolistes). Amb el desenvolupament de la tecnologia bancària i l'ús generalitzat de moneda escriptural (xecs, lliuraments bancaris, etc.), el poder especulatiu és cada cop més gran i el seu control més difícil."

Objectius

L'eliminació de l'especulació financera i dels seus efectes nefastos sobre l'economia; de desestabilització dels mercats que genera. Convertir per tant la moneda en un instrument que estigui basat en la producció real, i deixar de estar basada en promeses a mercè de l'especulació (préstecs, xecs, etc.) Aquesta proposta està pensada dins del model de L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA al qual l'autor planteja "buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció. Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per els nostres descendents. Una societat, que anomena "el socialisme de l'abundància", dotada d'un equipament modern que procuri a tots els seus membres el benestar material i l'accés a una vida intel·lectual."

Mitjans i/o Instruments.

La moneda proposada per l'autor tindria les següents característiques: a) Està basada en un patró fix, si bé inicialment l'autor va proposar tornar al patró or, davant la impossibilitat de garantir tots els intercanvis econòmics amb l'or existent, la solució més oportuna seria crear una moneda basada en la producció del país, la missió de la qual sigui la de distribuir aquesta producció, els béns i els serveis. b) "És una moneda de consum que desapareix en el moment de la compra i que no pot ser utilitzada per cap altra funció que la de l'adquisició de productes de consum i de serveis. No es atresorable ni genera interessos." c) La distribució de les rendes s'estructura mitjançant l'ingrés cada mes a tots els individus, de la renda universal en un compte anàleg al bancari. A cada compra, es resta la suma corresponent del compte del comprador (amb targetes de pagament). També es pot utilitzar el xec, i els bitllets (que només podran fer-se servir una vegada). d) La quantitat de moneda emesa és igual al valor total de la producció atribuït pel pla de producció en un període determinat de temps, i tenint en compte tot el que necessiten els serveis públics. La unitat a utilitzar és arbitrària. e) La informàtica és l'element impulsor del sistema. Aquest necessita un sistema de comptabilitat que compregui tots els sectors i

tots els nivells (regional i mundial). La monètica permet una autoavaluació constant de la producció i de l'estat de les finances sota el principi comú de la transparència. La moneda quedaria relegada a l'exclusiva funció de ser un instrument de comptabilitat i se n'evitaria la utilització especulativa."

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", 2ed, Vioci la clef, Canadà 1996 (1ed 1984), "La troisième voie", Grande Relève, 961, desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Egalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande revolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand relève de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a una proposta molt més general de l'autor que constitueix un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentats al Fòrum Català Per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRATCTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

El Estado estético [05] El trabajo una necesidad de las personas

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

El trabajo en el modelo del ESTADO ESTÉTICO es una necesidad reconocida de carácter genérico y no una obligación, con lo cual deviene un bien abundante, pierde la carga alienante y se le recluye al tiempo de "libertad relativa". Como toda "necesidad" desaparece una vez satisfecha. El trabajo deviene social, lo que permite repartirlo equitativamente. Se iguala el reconocimiento social de todos los trabajos: su resultado es un bien comunitario que permite la satisfacción de las necesidades estéticas y primarias particulares.

Diagnòstic

El trabajo en el sistema de producción capitalista se presenta como una obligación: por ser el objetivo y finalidad ajeno al propio trabajador y a la comunidad, es decir el resultado del trabajo no es para uno mismo sino que para otro (propietario) y para otra cosa (empresa, superestructura y dinámica establecida); por generar una dependencia insuperable lo que conlleva una permanente preocupación, tanto cuando se dispone como cuando se busca; por ser un bien escaso, lo que conlleva enfrentamiento y lucha para su obtención; por ser finalidad y no medio... Realidad que convierte al trabajo en alienante y por lo tanto en degradador de la condición humana impidiéndole reencontrarse y sentirse comunidad y vivir en naturalidad.

Objectius

El trabajo es el fundamento del sistema de producción. El trabajo es una necesidad sentida y no una obligación, con lo cual una vez satisfecha la necesidad desaparece. Se trata de que toda persona pueda satisfacer su necesidad de trabajar. En general se trata de optimizar el tiempo de trabajo, dedicándole el mínimo tiempo imprescindible y recluyéndolo al tiempo de libertad relativa según la ELECCION PERIODICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA elegido en el Plan Programa. El trabajo deviene un bien social y como tal se reparte equitativamente entre las personas con posibilidades y necesidad de trabajar. Se busca el reconocimiento de igualdad de todos los trabajos independientemente del nivel profesional y la aceptación que la autoridad nace del mayor humanismo, maestría, conocimiento y saber.

Mitjans i/o instruments.

El Ser Humano:

- La persona con capacidad de trabajar asume tiempo de libertad relativa, es decir, entra en el Sistema de producción en el momento que reconoce por si misma la necesidad de trabajar.
- La capacidad de trabajar la reconoce la persona por si misma, aun y cuando esta puede ser aconsejada en un sentido u otro por los especialistas pertinentes cuando sufra deficiencias físicas, enfermedad o se encuentre imposibilitada.
- En el caso de las personas con deficiencias psíquicas e incapaces de discernir por si mismas, reciben la ayuda y soporte necesario, para así, en la medida de sus capacidades puedan sentirse realizadas y provechosas para si mismas y para la comunidad.
- En el caso de las personas con deficiencias físicas, estas encontraran siempre un trabajo adecuado a sus posibilidades, pudiendo así satisfacer también ellas este anhelo ya que es EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS.

El trabajo

Es el medio por el cual el ser humano puede ver satisfechas sus necesidades básicas y estéticas. Es un tiempo de libertad relativa porque: es una necesidad que, una vez satisfecha, desaparece; permite gozar del entretiem po de libertad pura; permite desarrollar las propias capacidades sin coste alguno en el entretiem po de libertad pura; el tiempo de trabajo es el mínimo necesario que ha sido decidido periódicamente por la sociedad a través de uno mismo; se iguala el reconocimiento social de todos los trabajos; se adecua el trabajo a las posibilidades, capacidades y gustos de la propia persona; el resultado del trabajo para la comunidad es, a través de ella, para uno mismo; la jornada laboral se organiza en función de la persona y de las necesidades de la unidad productiva. Los jóvenes acceden al trabajo en el momento que reconocen la necesidad de trabajar y los mayores dejan de trabajar cuando entienden llegado el momento. Los jóvenes se inician en el trabajo compartiéndolo con los estudios. En el caso que no opten por ninguna especialización siguen el aprendizaje de los oficios o labores que mejor se adapten a sus gustos y capacidades.

El trabajo se realiza siempre en una unidad productiva, salvo en la excepción que las exigencias del hogar requiera que una de las personas que lo forman lo desarrolle allí, si es su voluntad, en caso contrario habrá otra persona de la comunidad que lo realizará, a través del sector productivo específico.

Se accede a un puesto de trabajo a través de las unidades productivas a tal efecto, las cuales gestionan el bien que es el trabajo. El trabajo es un bien abundante, es decir, el justo y necesario para todas las personas. La

pérdida del puesto de trabajo por cualquier razón, como puede ser, el cierre de una unidad productiva, el deseo de cambiar de ocupación, la pérdida por deficiencia en el trabajo, etc., no comporta preocupación ni problema alguno, por el hecho de que se puede obtener otro.

La pérdida de un trabajo debido a la ineficiencia, poca responsabilidad, etc., son situaciones poco habituales, por razones obvias y de fácil comprensión, si tenemos en cuenta la libertad de opción. Ahora bien, cuando se dan, significan y comportan la pérdida de confianza de los demás hacia uno. En el marco de las personas y de la comunidad la confianza se procurará recuperar reflexionando sobre las causas y motivos que han provocado tal situación, modificando criterios y actitudes.

Los distintos trabajos pueden ser especializados y generales, los unos y los otros se estructuran por categorías profesionales dentro de cada unidad productiva. Las distintas categorías y responsabilidades se asumen a partir del reconocimiento de autoridad. La persona, al reconocérsele un grado superior de humanidad y autoridad, puede liberarse del tiempo de libertad limitada, pasando a gozar todo su tiempo de libertad pura.

El trabajo puede ser productivo de bienes materiales o inmateriales:

* los trabajos productivos de bienes materiales son aquellos que producen o transforman bienes materiales. Suelen llevarse a cabo en las unidades productivas del 1º Nivel.

* los trabajos productivos de bienes inmateriales son aquellos que producen gestión, organización, distribución y los servicios en general. Tanto se pueden dar en las unidades productivas del 1º Nivel como de Niveles superiores

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [06] La naturaleza y los medios de producción

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El modelo del ESTADO ESTÉTICO por lo que respecta a la naturaleza, ofrece la posibilidad de que el ser humano recupere y reconozca su totalidad al mismo tiempo que pueda gozar de su particularidad y propia autonomía lo cual le permitirá vivir en naturalidad y armonía en el seno de la globalidad.

En cuanto a los medios de producción permite que estos devengan absolutamente útiles para el ser humano al recuperar su verdadera finalidad, como es la de facilitar y asegurar una cada día mayor y real calidad de vida, lo cual comporta: descargar al trabajo de su componente alienante; reducirlo al mínimo tiempo imprescindible; que el resultado de este sea para uno mismo a través de la comunidad...

Diagnòstic

En el modelo de desarrollo capitalista tanto la naturaleza como los medios de producción son considerados como meros recursos para la consecución del supremo fin del beneficio económico. Tal finalidad y consideración ponen en contradicción al ser humano con su propia naturaleza al separarla y enfrentarla al mismo tiempo que a usarla y manipularla no en beneficio propio sino que en beneficio del fin perseguido, es decir del beneficio económico. Tal situación lleva al ser humano a distanciarse de su extensión y soporte, la naturaleza y a olvidar la natural y verdadera función que deberían de tener los medios de producción. Y así tenemos que la naturaleza es incomprendida, maltratada y expoliada. Y los medios de producción a menudo ni a ser verdaderamente útiles, por cuanto se crean a partir de una finalidad equivocada y cuando lo podrían ser, no lo pueden ser plenamente por cuanto su concepción social impide que sirvan a la comunidad en su conjunto.

Objectius

a) Superar la contradicción que supone para el ser humano la no comprensión de la naturaleza exterior a él como extensión y soporte de su realidad humana, superación que ha de llevarle a no entenderla como mero recurso sino como medio de goce y disfrute, a utilizarla y servirse de ella en la medida que sus posibilidades permitan, a valorarla y respetarla como si de sí mismo se tratara.

b) Superar la contradicción que conlleva para el ser humano: dedicar esfuerzos y tiempo a la generación de medios de producción cuya finalidad no es el propio y general bienestar sino la persecución de una finalidad equivocada y ajena al propio ser humano como son: el beneficio económico, el poder, etc.; a superar también la contradicción que supone la concepción privada de los medios de producción y como consecuencia los bienes resultantes, lo cual hace del trabajo un bien escaso y alienante (por no ser la finalidad y el resultado, es decir los bienes producidos, para uno mismo sino para otro y para otra cosa) y así estos devienen mas un medio de preocupación que una posibilidad real de goce para quien puede disponerlos, y desesperación y desengaño para el que no dispone de capacidad de compra o medio de trabajo.

Mitjans i/o instruments.

La naturaleza y las materias primas

La naturaleza para la persona es su extensión y soporte, por lo que la trata como a si misma, es decir, con respeto, usándola en la medida que de lo que esta pueda ofrecer. El reconocimiento de sus límites y de la abundancia conlleva una economía sostenible.

La relación de la persona con la naturaleza en cuanto a hábitat, es de integración y equilibrio. Las comunidades locales, con sus unidades productivas pertinentes se distribuyen por el territorio conformando un todo natural y bello.

La tierra de labor, así como las explotaciones ganaderas y minerales, etc. se organizan en unidades productivas encuadradas en los distintos sectores productivos.

La tierra o espacio que ocupan las unidades productivas es de uso para las personas que en ellas trabajan.

Los espacios naturales no usados para la producción de bienes así como por las localidades e infraestructuras, son de libre disfrute para las personas.

Dicha parte de la naturaleza, así como la flora y fauna que en ella habita, es cuidada, estudiada y valorada por los sectores productivos pertinentes y sus unidades productivas, las cuales informan a la comunidad de las posibilidades de uso para su respeto y salvaguarda.

Los medios de producción

Se entiende por medios de producción: la parte de la naturaleza usada por cada unidad productiva; las infraestructuras que acogen a las unidades productivas; la maquinaria y útiles de trabajo..

Los medios de producción son de carácter social y de uso de las personas que los utilizan en su tiempo de

libertad relativa.

Tanto la naturaleza usada, como las infraestructuras, la maquinaria y útiles cuando dejan de ser precisos para la producción y por tanto dejan de usarse pasan a disposición del sector productivo de reciclaje, el cual los inventaría, tendiéndolos así a disposición de las unidades productivas en general para nuevas necesidades de uso

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [07] Las unidades de producción

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Models

Resum

La producción y distribución de bienes en el ESTADO ESTÉTICO se desarrolla y tiene lugar en las unidades productivas, su estructura, organización, finalidad y relación con el conjunto del sistema de producción, así como con la sociedad en general representan una verdadera innovación la cual permite en un primer momento superar la civilización de los individuos y en segundo lugar mantener y consolidar la civilización de las personas. Se fundamentan: en la inexistencia de poder; en la autoridad que nace de la maestría, el conocimiento y la mayor humanidad; en la administración de las cosas para el goce de las personas; en la planificación a partir de las demandas de la persona a través de la comunidad; en la organización; en la propia responsabilidad.

Diagnòstic

La producción en el sistema capitalista se basa en la competencia, término que ha perdido su valor natural y por tanto positivo, para convertirse en la justificación solapada de la guerra sin cuartel que exige el sistema para poder sobrevivir en el caos que esta provoca. Es en definitiva una mala, por equivocada, reproducción/adaptación de la naturaleza inconsciente para sobrevivir y perpetuarse.

La empresa en el sistema capitalista es el castillo del señor feudal que hay que defender cuando no ganar la del enemigo para sobrevivir, y como en la guerra, todo vale: la explotación, la esclavitud, el chantaje, la aniquilación..., solapado, eso sí, por un contrato social y por la pérdida o cambio de sentido de los términos que se usan y esconden las contradicciones que genera, aunque no siempre se cumple (países subdesarrollados en donde todo vale descaradamente)... En estas condiciones la humanidad solo puede darse en el autoengaño, y el ser humano tan solo puede presentarse como individuo separado y enfrentado y raramente como la persona que pretende ser y que puede ser.

El sistema de empresa privada en que se organiza el capitalismo, es además de inhumano, exageradamente costoso para la sociedad en su conjunto y a menudo inútil: costosa por cuanto la irracionalidad que comporta el sistema de competencia multiplica los costes y potencia el despilfarro de tiempo y medios, por principio limitados, al darse una planificación cuarteada y la persecución de una finalidad ajena al propio ser humano como es el beneficio económico; inútil por generar productos y servicios que para nada son necesidades reales del ser humano sino del propio sistema.

Objectius

Superar el caos, la irracionalidad, los costes desmesurados y la multiplicidad de funciones que comportan el sistema de empresa privada capitalista, así como la alienación que conlleva el trabajo cuando se realiza para otro u otra cosa ajena a uno mismo.

Racionalizar a partir de la planificación y la demanda real de las personas la producción de bienes y servicios. Humanizar las relaciones laborales y los centros de producción.

Mitjans i/o Instruments.

La unidad productiva es el ámbito en el cual la persona satisface su necesidad de trabajar. El ámbito puede ser físicamente delimitado, en el caso de una unidad de producción transformadora o puede ser abierto, en el caso de unos servicios.

Todas las unidades productivas independientemente del sector productivo al que estén encuadradas reciben la misma consideración social. Estructuran su producción de bienes materiales o inmateriales en función de los parámetros establecidos en la ELECCION PERIODICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA y siguen las pautas e indicaciones que les llegan desde la unidad productiva que se ocupa del Plan Programa y a través de los distintos niveles de LA ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCION, según al sector que pertenezcan.

La creación de unidades productivas está en función de las necesidades de producción que establezca el Plan Programa. Normalmente se crean través de LOS SECTORES PRODUCTIVOS correspondientes pero también a partir de la iniciativa particular. En este caso, la persona que haya comprendido la conveniencia de satisfacer una necesidad nueva de la comunidad, entrará en comunicación con el sector productivo al que corresponda la iniciativa, presentando la propuesta.

El cierre de unidades productivas está en función de la disminución de la demanda o por haber quedado obsoleta. En este caso se deberá abrir una de nueva, la cual mejorará las condiciones de trabajo y de la producción. En ningún caso el cierre de una unidad productiva representa un problema para los que allí trabajan, ya que la posibilidad de satisfacer su necesidad de trabajar esta asegurada en cualquier otra actividad.

Las unidades productivas son autónomas en cuanto a su organización interior. Las distintas responsabilidades se asumen en función de la maestría. Los distintos niveles de gestión se asumen a partir del reconocimiento de autoridad en la materia a tratar y de la mayor humanidad. Este reconocimiento de autoridad se establece asambleariamente por medio de votación de las personas que trabajan en los distintos ámbitos.

En el caso de la gerencia de la unidad productiva, la asamblea la conforman todas las personas de la unidad productiva. La elección se realiza previa presentación por los candidatos de las correspondientes propuestas de gerencia, las cuales una vez estudiadas y valoradas por las personas de la asamblea eligen la que consideran más adecuada.

Todas las responsabilidades asumidas pueden ser revocadas por la asamblea que las reconoció, o a propuesta de la gerencia de la unidad del nivel superior a la propia persona y a la asamblea en la que fue elegida dicha persona. Estos casos pueden darse por preparación insuficiente de la persona en cuestión, inviabilidad del programa presentado, etc. En cualquiera de estas situaciones y teniendo en cuenta lo ya visto, se puede comprender que no se darán situaciones de conflicto de intereses; por una parte, por no darse intereses separados. Por otra, por la capacidad de valorar, comprender, y reconocer que goza la persona, además de confiar en el sentido común libre de condicionamientos, el cual lleva a optar por la opción adecuada y esta aparece clara y diáfana cuando desde esa posición y actitud se ejerce.

En ningún caso la persona en cuestión perderá el respeto de los demás, la comprensión es también una cualidad de la persona. En el caso de perder la confianza, la cual se ceñirá exclusivamente a la responsabilidad que hace el caso, ésta se puede recuperar tratando el asunto en la propia asamblea. Las opiniones divergentes no conllevan enfrentamiento sino que provocan estudio, análisis, reflexión y comunicación para llegar a la razón adecuada y ésta, en tales circunstancias, acostumbra a llegar.

Por lo que respecta a un trabajador de base, el cual no ha sido elegido en asamblea, este puede ser cuestionado por sus compañeros o por el responsable de la sección más directo. En uno y otro caso se valorarán las circunstancias que han llevado al caso conjuntamente con la persona en cuestión. La solución al caso se presenta de manera fácil y natural, bien sea con la rectificación consciente de la persona en cuestión o cambiando el trabajo por otro que le ofrezca unas condiciones más óptimas y en las cuales pueda sentirse a gusto y dar de sí lo mejor que tenga.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [08] Estructura y organización del sistema de producción

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

EL ESTADO ESTÉTICO presenta un modelo de producción y distribución de bienes y servicios racional, que encuentra en la planificación global de la economía el medio de dar plena satisfacción a las necesidades básicas y estéticas de la persona particular en comunidad con el menor coste posible, y en los sectores productivos y sus subsectores la herramienta organizativa que permite a la persona:

1. reconocer los límites y ganar la abundancia en una **ECONOMIA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA**
2. decidir como ha de concretarse esta en la **ELECCION PERIODICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAZN PROGRAMA**, (una de las dos formas o momentos en que se realiza **LA POLITICA POR UNA DEMOCRACIA PURA**);
3. gestionar la abundancia para el disfrute de las personas;
4. realizar la **Democracia Pura** (el otro momento) a partir de la propia responsabilidad en el trabajo que se desarrolla.

Diagnòstic

En la economía de mercado si bien el estado a través de sus ministerios controla una parte importante de la economía y el sistema de producción, está a expensas de la dinámica que genera el mercado y de lo que determinen las grandes corporaciones privadas, las cuales al ser su objetivo el beneficio económico, actúan y desarrollan su actividad en los ámbitos y lugares productivos que pueden generarlos. Esta situación provoca importantes y graves vacíos e injusticias, ya que el estado como aparente compensador de desequilibrios y faltas no puede llegar a todas partes y a todo el mundo debido en parte a que sus recursos son limitados y a menudo por que no tiene mas remedio (sino no seria el estado que es) que dedicar los que tiene, no donde por sentido común se requieren sino en los ámbitos que exigen los intereses de las empresas privadas (lo que el modelo capitalista exige) en las que se basa de manera fundamental la economía del estado. En estas condiciones hablar de programa de gobierno, de ministerios y de sectores productivos es hablar y referirse a muy poca cosa que pueda hacer referencia al bienestar general y mucho menos en la ultima fase del capitalismo y a la globalización de la economía.

La planificación de la economía en estas condiciones se da manera cuarteada, es decir se da en cada núcleo de intereses particulares o de empresa, y en cierta medida también en la acción de gobierno, ahora bien al ser la planificación cuarteada y en base a los intereses particulares y sectarios esta no puede servir a los intereses generables sino a solamente a los particulares y en lugar de ser una herramienta útil y beneficiosa resulta un arma que sirve solo un interés ajeno al ser humano como es el beneficio económico. En estas condiciones los sectores productivos en que se organiza el estado capitalista poco o nada pueden servir a la comunidad, tan solo pueden regular la lucha permanente entre opositores para así solapar un caos no reconocido y hacerlo soportable.

Objectius

Estructurar un modelo productivo: no condicionante, racional y liberador de las cualidades bellas del ser humano; que sirva a la persona individualmente a través de la comunidad; que permita ganar la abundancia y mantenerla; que permita dividir el tiempo en tiempo de libertad relativa y tiempo de libertad pura; que el trabajo no sea ni una preocupación ni una obligación sino una necesidad que desaparece una vez satisfecha; que los costes que comportan el trabajo, la estructura y la organización puedan ser soportados únicamente en tiempo de libertad relativa.

Mitjans i/o Instruments.

El sistema de producción se estructura en **LOS SECTORES PRODUCTIVOS**, en los cuales se agrupan **LAS UNIDADES DE PRODUCCION (UP)** básicas afines.

Su estructura es piramidal, conformando seis Niveles de producción y gestión de bienes, niveles que pueden aumentar a medida que el nuevo sistema se implante en diversos países:

Primer Nivel o Unidades Productivas Básicas

Son las UP de bienes materiales y servicios. Están integradas al Sector productivo al cual corresponda la producción de bienes que realicen. Se relacionan con el resto del sistema productivo a través del subsector al cual estén integradas y concretamente a partir de su correspondiente UP del Segundo nivel.

Están distribuidas por todo el territorio. Su localización en el territorio tiene en cuenta:

- *. El origen de las materias primas
- *. Las condiciones climáticas y medio ambientales
- *. El equilibrio de los distintos sectores productivos en las poblaciones
- *. El máximo autoabastecimiento posible de cada población, sin que ello entre en contradicción con los puntos anteriores, procurando así optimizar los costes de producción, tanto en energía como en tiempo de trabajo, entre

otros.

Segundo Nivel, Unidad Productiva Subsectorial Comarcal

Es la productora de bienes inmateriales coordinadora de las UP del Primer nivel del sector al cual estén integradas en la comarca. Es el engranaje de estas con el resto del sistema. Gestiona, planifica y organiza en la comarca la parte que le corresponde y que le viene indicada por su correspondiente del Tercer nivel. Informa en los dos sentidos de las mejoras técnicas, nuevos métodos de producción, etc. Contabiliza y transmite a su correspondiente en el Tercer nivel los resultados productivos de su comarca. Elabora y transmite informes sobre necesidades de las UP.

Interrelaciona las UP:

*. de su subsector con las de otros sectores

*. de su sector con el sector de distribución de bienes para los suministros, así como para la recogida de la producción

*. de su sector con el resto de los sectores

*. de su subsector con el sector de censo para cubrir puestos de trabajo

La localización en la comarca de todas las UP del Segundo nivel del conjunto de sectores productivos se distribuye equitativamente entre las distintas localidades de la comarca. En el caso que en una comarca no haya un número mínimo de UP del primer nivel en un subsector determinado que requieran de la coordinación del Segundo nivel, esta función la hará el Tercer nivel o regional.

La gerencia, a diferencia de como se procede en la UP en general, se elige en asamblea conjunta de las personas que en ella trabajan y de los gerentes de las UP del Primer nivel.

Tercer Nivel o Unidad Productiva Subsectorial Regional

Tiene su ámbito de actuación en la región a la cual pertenezca. Concentra en su seno la actividad de los subsectores en que se subdivide el sector en el Cuarto nivel. Ejerce de enlace entre el segundo nivel y el cuarto. Para su emplazamiento se sigue el mismo principio que para las UP del segundo nivel. Con la diferencia que estas cambian de localidad periódicamente.

La gerencia se elige de igual manera que sucede en el segundo nivel con la diferencia que son los gerentes de las UP del segundo nivel quienes se añaden a la asamblea de trabajadores y así sucesivamente hasta el quinto nivel. Cuarto Nivel o Unidad Productiva Subcentral Sectorial de Planificación y Gestión.

En la UP del Cuarto nivel se encuentran las UP en que se subdivide cada sector productivo. Cada una de ellas está en relación directa con la UP del Quinto nivel del sector al que esté integrada.

Estas UP dan el apoyo de oficinas específicas de los campos que ejercen para el estudio, investigación, etc. Reciben las pautas productivas para su subsector de su correspondiente en el Quinto nivel. Planifican y gestionan el potencial productivo de su subsector. Su ubicación es cambiante periódicamente entre las poblaciones del país.

Quinto Nivel o Unidad Productiva Central Sectorial de Planificación y Gestión.

Cumple las mismas funciones que las del nivel cuarto con la diferencia que agrupa y coordina a todo un sector productivo. Su ubicación también es cambiante periódicamente.

Sexto Nivel o Unidad Productiva Central para la Planificación y Gestión del Plan Programa.

Gestiona el Plan Programa periódico que ha elegido la sociedad. Su función primordial es la de interpretar los deseos de la sociedad enmarcados en el Plan Programa y llevaremos a término.

La elección de la gerencia, a diferencia de los demás niveles se realiza a través de la sociedad en el momento de elegir el Plan Programa para el siguiente periodo, siendo la persona y el equipo que ha colaborado en la elaboración del escogido quienes pasan a responsabilizarse de su gestión.

Esta UP es muy reducida ya que se soporta y cuenta con las UP del Quinto nivel y consecuentemente con el resto del sistema productivo.

Se podrá cuestionar la confianza a la gerencia de la UP del sexto nivel a propuesta de la mayoría de sectores productivos a través de las UP del Quinto nivel. Tal proceso comportará reunir en asamblea a las gerencias de las unidades productivas de todos los niveles 2º, 3º, 4º, 5º y 6º, así como a las personas que trabajen en la UP del 6º nivel, abriendo un debate. En el caso de no llegar a acuerdo alguno, se procederá a convocar a la sociedad a confirmar a la gerencia o a elegir a una nueva de entre las personas que se presenten. Ello comporta un corto periodo de información a la sociedad de las diferentes posturas. En cualquiera de las situaciones se mantendrá el Plan Periódico hasta finalizar el periodo correspondiente, se cuestiona solamente la gestión del mismo.

La responsabilidad que comportan las gerencias de los distintos niveles, así como la del Sexto nivel, en ningún caso han de representar mayor tiempo de libertad relativa de dedicación que los demás trabajos. Son trabajos igual a los demás y no comportan ni mayor ni distinto reconocimiento social.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [09] Un mundo sin dinero: bienes, repartos y sorteos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La concepción de los bienes en el ESTADO ESTÉTICO permite el consumo, uso y disfrute de los bienes en general sin necesidad de adquirirlos en propiedad, comprarlos ni venderlos, lo cual hace innecesario el dinero o el intercambio y en consecuencia la propiedad y el acaparamiento.

El modelo ofrece el sistema y las herramientas que permiten una distribución y reparto del trabajo (el cual es considerado un bien en si mismo), los bienes naturales y los producidos que se ajustan a los imperativos del ESTADO ESTÉTICO y que cada cual concreta según sus necesidades.

Diagnòstic

En el sistema económico de economía de mercado, los bienes pierden o ven deformada su finalidad de uso y goce por la de la propiedad. La finalidad de la propiedad que supera y se antepone a la primera lleva entre otras a tres situaciones absurdas y negativas para el ser humano que cabe destacar: el no disfrute de lo que se tiene; el acaparamiento; y la falta permanente de lo que no se tiene.

La propiedad satisface no una necesidad natural de la persona sino solo una necesidad creada artificialmente por el sistema económico que además nunca se puede satisfacer completamente, por cuanto tener en el sentido de acaparar impide pararse a gozar de lo que se tiene.

Los bienes que por principio y origen son naturales y por tanto para uso y goce de la comunidad en general. Al dárseles una finalidad no natural se les concede un valor que no tienen, el de compra y venta que comporta la propiedad. Así la distribución y uso de los bienes no depende ni está en función de las necesidades realizantes de cada cual sino del poder de compra y capacidad de venta. Una y otra realidad llevan al ser humano a convertirse en mercadería que se compra o se vende, unos, los mas, vendiendo su capacidad de trabajar y otros vendiéndose a una finalidad equivocada como es el acaparamiento que les impide gozar de lo que acaparan por la imposibilidad de dejar de acaparar (propiedades, poder, posición,...) que impone el sistema.

Objectius

Establecer un sistema de producción y distribución que hagan innecesaria la propiedad y el acaparamiento y permitan el uso de las cosas para el goce de las personas

Mitjans i/o Instruments.

1. Los bienes

Todos los bienes son considerados, por la persona, de carácter social. Los bienes pueden ser:

- * Naturales
- * Realizados por la persona en tiempo de libertad pura a partir de la realización personal y por puro gusto.
- * Producidos en tiempo de libertad relativa a través del trabajo.
- * De consumo
- * De Uso (una vez han satisfecho una necesidad pueden satisfacer la necesidad de uso de otra persona o de LAS UNIDADES DE PRODUCCION).
- * De No Uso (su conservación reclama no usarlos).
- * Materiales
- * Inmateriales (los servicios; la gestión, organización, planificación, etc.)

Los bienes de Uso pueden ser:

* Consolidados: son de Obtención libre y constituyen la mayoría de bienes. Son todos aquellos que la sociedad los ha considerado básicos a través de la demanda y que las posibilidades de obtención de las materias primas y de fabricación los permiten; pueden serlo solamente en una región determinada, por razones culturales, de gusto, etc.

* Por Consolidar: se obtienen libremente o también a partir de Tarjeta de Reparto. Son todos aquellos que la sociedad los considera básicos a través de la demanda y las materias primas pero que las posibilidades de producción aún no permiten que sean Consolidados. Lo son, también, aquellos que habiendo superado la clasificación de Prueba, la sociedad los ha entendido básicos y se están adoptando las medidas productivas para que puedan devenir Consolidados.

* Consolidados limitados: Se obtienen mediante la Tarjeta de Reparto. Son aquellos que la sociedad los ha entendido básicos pero que por sus especiales característicos no pueden optar a la categoría de Consolidados.

* En prueba o estudio: Se pueden obtener libremente o mediante la Tarjeta de Reparto según el caso. Son aquellos de nueva creación y que se ponen a disposición de la sociedad para comprobar su aceptación.

* Para el Fondo de ayuda: se dedican a la ayuda de situaciones de necesidad de países los cuales no hayan adoptado el nuevo modelo de producción. Las distintas categorías de bienes los son tanto para las personas

como para LAS UNIDADES DE PRODUCCION. Los bienes que requieran la producción en las UP son en todos los casos de libre obtención.

2. El Reparto

Es la forma mediante la cual se distribuyen equitativamente los bienes por Consolidar y los Consolidados limitados. Las tarjetas de reparto son de uso personal y toda persona dispone de una.

Las tarjetas de reparto se obtienen a partir de la edad (juvenil) que se determina en el Plan Programa. Los bienes que requieren las criaturas y los menores son de libre obtención, es decir consolidados, y no precisan de Tarjeta de reparto. Por la misma razón que los menores, las personas con incapacidad mental no disponen de Tarjeta. La transformación de los bienes en valor de reparto se realiza valorando el tiempo de trabajo/unidad de cuenta en el momento de su puesta en distribución. El montante de la suma del valor de dichos bienes que se va poniendo en distribución se divide por el total de población con Tarjeta, cargando las cuentas de las mismas con la parte proporcional que a cada persona le corresponda, parte que es igual para toda la ciudadanía.

Dicha labor de transformación es constante e inmediata en el momento que salen los bienes a distribución. Periódicamente se realiza inventario y balance general de los bienes expuestos y almacenados en las UP de distribución, las cuentas de reparto se quedan a cero y se rellenan con el resultado del inventario, siguiendo la misma operación ya vista de valoración y reparto.

El hecho de que una persona no haya usado todas las unidades de la tarjeta no representa molestia alguna, por el hecho que la ha utilizado según sus necesidades.

3. El sorteo

El sorteo es un medio de distribución para los bienes que por diversas razones no pueden ser consolidados o que se encuentran clasificados en las categoría de: Por consolidar y su valor - tiempo de trabajo- superaría las posibilidades que permite la cantidad de unidades de cuenta repartidas. Al sorteo acuden las personas interesadas en el producto en cuestión. En función de la demanda de estos bienes se acelerará la producción, para que pasen a ser "consolidados".

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [10] Los sectores productivos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Se expone la organización, contenido, funcionamiento, sistema de relaciones laborales, comunicación y relaciones interdepartamentales de los sectores productivos y el sistema de relación entre ellos.

Diagnòstic

Los sectores productivos en el modelo económico de economía de mercado son en gran medida una realidad vacía de contenido real o en todo caso su utilidad ha de ser cuestionada por cuanto no sirven a la comunidad en general sino a los intereses de las corporaciones privadas aun y cuando se crea y diga lo contrario ya que: su capacidad planificadora se encuentra absolutamente mermada debido a que la iniciativa productiva esta en manos de la empresa privada; su capacidad reguladora va por detrás de la dinámica que implanta el sistema y de las iniciativas privadas, con lo cual o no llega a regular de acuerdo con el interés general o llega tarde; su capacidad redistributiva de la riqueza viene determinada por su capacidad recaudadora de impuestos y el volumen de estos depende en buena parte de la marcha de una economía que no controla; su capacidad equilibradora social y territorial esta condicionada a los intereses de las empresas privadas potenciando e invirtiendo principalmente en infraestructuras donde estas las requieren; etc.

En definitiva se puede afirmar que los sectores productivos y con ellos el gobierno del estado en la democracia burguesa si cumple una clara y diáfana función: la de servir al sistema de explotación establecido, intentando mantener el equilibrio mínimamente necesario entre competidores por un lado y por el otro entre clases sociales para que la lucha que provocan los intereses contrapuestos de unos y otros no supere los límites que el propio sistema puede asumir y el caos solapado y soportable no devenga incontrolado.

Objectius

Conseguir que la planificación que exige la economía devenga global, útil y beneficiosa para el conjunto de la comunidad.

Conseguir llenar de contenido los sectores productivos para que sean la herramienta que conjugue las demandas reales de bienes y servicios de las personas con el trabajo y la producción de una manera racional, armónica, equilibrada y lo menos costosa posible para el ser humano.

Mitjans i/o Instruments.

LOS SECTORES PRODUCTIVOS y sus subsectores son autónomos, es decir se organizan según su criterio y necesidades de producción. Son abiertos en el sentido que se comunican para aprender los unos de los otros y así mejorar los métodos y condiciones de producción. La contabilidad, la planificación, la elaboración de informes de resultados, la elección de los responsables de sección y las gerencias, el tiempo de libertad relativa que dedican las personas al trabajo, entre otros conceptos es igual para todos ellos. También es general en todos ellos el estudio, la investigación y el mejoramiento y optimización de la producción en sus respectivos quehaceres. La clasificación de los sectores y subsectores pueden ser más o menos los clásicos: Industrial, Energético, Minero, Agrícola-ganadero, Pesca, etc. y también algunos de nuevos como Censo, Contabilidad, Reservas, Mantenimiento, Deportes, Seguridad y prevención, Limpieza, Parques y Jardines, Ocio y Viajes, Adecuación al nuevo modelo productivo.

A título de ejemplo una brevísima referencia a la función de algunos de los sectores productivos del ESTADO ESTÉTICO (se pueden encontrar más detallados como propuestas del Banc Interactiu de Propostes, no activas en el Fòrum):

* Educación aprendizaje y estudio. En el ESTADO ESTETICO la escuela no puede ser ni condicionante ni dirigida a unos fines ajenos al propio infante o persona que desee seguir adquiriendo conocimientos; esta libertad no debe asustar, como tampoco el que se deje la socialización a la necesidad autosocializante que surge de cada uno.

* Ciudadanía y sociedad civil. La sociedad devendrá comunidad real, en la cual la persona pueda desarrollar sus capacidades y deseos particulares en armonía con los demás; pueda satisfacer sus necesidades estéticas y primarias sin soportar directamente su coste, que se soportará con el tiempo de "libertad creativa" de la comunidad.

* Cultura, comunicación, información y artes. Se ofrece la posibilidad de que la comunicación sea sincera y que las artes en general sea un medio libre y sin condicionamientos para la expresión.

* Territorio, medio ambiente y reciclaje. El ESTADO ESTETICO ofrece la filosofía y las herramientas para racionalizar el uso de la naturaleza y el medio ambiente, en el sentido de que la persona se integre en el medio hasta llegar a considerarlo extensión y soporte de su propia naturaleza.

* Obras, infraestructuras y mantenimiento. En el ESTADO ESTETICO se contempla la planificación global y racional del transporte de pasajeros e industrial, reduciendo el coste al mínimo imprescindible gracias a una adecuada distribución de LAS UNIDADES DE PRODUCCION y de las poblaciones, simplificando los desplazamientos de productos y de las personas, con lo que aumenta el tiempo de libertad pura.

* Salud, prevención y asistencia. Sirve por igual a toda la comunidad, conteniendo las distintas medicinas y técnicas curativas, LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN (centros de salud, hospitales, etc.) ofrecen la asistencia y prevención.

* Producción, distribución y recogida de bienes. Artesanado. El modelo ofrece las herramientas para una equitativa distribución de los bienes producidos, los bienes naturales y el trabajo entendido como un bien. Para que la distribución pueda cumplir estos objetivos se prevé las herramientas de recogida de los mismos y su clasificación. Por su parte el artesanado se encuentra en igualdad de condiciones que cualquier otra ocupación, con el añadido de que como trabajo es realizante en si mismo.

* Ciencia y técnica. La propuesta permite que las creaciones científicas y técnicas devengan obra artística, al ser el objetivo del creador el interés y beneficio social, lo que las hace útiles y beneficiosas para la comunidad y realizantes para el creador.

Todos LOS SECTORES PRODUCTIVOS, aun manteniendo dinámicas particulares se encuentran en permanente comunicación intercambiando información, productos y servicios. Los unos son dependientes de los otros. Se comunican horizontalmente a través de los distintos niveles y se conectan en el Sexto nivel conformando el conjunto del entramado del sistema de producción.

Los sectores presentados como «clásicos», lo son solo en cuanto al nombre de la actividad que desarrollan ya que tanto la finalidad última como la forma y organización en que desarrollan su labor se adecuan a la filosofía del nuevo modelo.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Factor cuatro: doblar el bienestar, usar la mitad de recursos

Ernst Ulrich von Weizsäcker

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

1. La economía "tiene los días contados: la razón es ecológica. El actual desarrollo no es sostenible.
2. Partiendo de la situación actual en cuanto satisfacción de la demanda de recursos naturales, hay un factor cuatro de discrepancia entre la tendencia del consumo (duplicación de la demanda de recursos naturales) y la exigencia ecológica (reducir estos consumos a la mitad).
3. El objetivo es cerrar esta discrepancia. El bienestar extraído de una unidad de recursos naturales debe cuadruplicarse (este es el factor cuatro). Esto implica una revolución de la eficiencia. Este desafío puede resolverse modificando la dirección del progreso tecnológico.
4. Para que sea posible, la revolución de la eficiencia debe ser beneficiosa, lucrativa. Para ello hay que retirar subsidios al uso de ciertos recursos, educar sobre el consumo, administrar la demanda, planificar la minimización de costes; imponer altos tributos para residuos sólidos, la auditoría ambiental y una reforma fiscal ecológica.
5. Sobre la reforma fiscal ecológica, el autor sostiene el incremento anual acumulativo del 5 % de los precios de la energía y otros recursos naturales. Estos ingresos deben destinarse a la seguridad social, para disminuir los impuestos sobre el trabajo humano. Sin la acción del estado, poco es lo que puede lograrse en el cambio planteado

Diagnòstic

1. El siglo XX ha vivido con la obsesión de la economía, como si la economía fuera "la realidad". Pero "el siglo de la economía" tiene los días contados: la razón es ecológica. La centuria entrante será el siglo del medio ambiente, y "la realidad" pasará a ser la ecología. El problema central es que el actual desarrollo no es sostenible, hecho del cual los líderes políticos y económicos tratan de no darse cuenta.
2. La tendencia de las próximas décadas es la duplicación de la demanda de energía y de otros recursos naturales. Pero esto se enfrenta con la necesidad de la sostenibilidad del ecosistema terrestre de que cuanto antes estos consumos se reduzcan a la mitad. Si se parte del bienestar obtenido hoy de cada unidad de recursos naturales, hay un factor cuatro de discrepancia entre la tendencia del consumo y la exigencia ecológica. El factor cuatro es el principal desafío de hoy. Hoy tenemos 1 unidad de Recursos Naturales = 1 unidad de Riqueza y Bienestar. La discrepancia está en que debe darse $\frac{1}{2}$ Recursos Naturales = 2 ? Demanda de Riqueza y Bienestar, o sea que debe lograrse que: 1 unidad de Recursos Naturales = 4 unidades de Riqueza y Bienestar

Objectius

1. Objetivo final: cerrar la brecha representada por el factor cuatro.
2. Objetivo intermedio: promover una revolución de la eficiencia, sostenida en las exigencias ecológicas, los avances tecnológicos y los cambios de dirección de la moda consumista.

Mitjans i/o Instruments.

Teniendo en cuenta lo planteado en el diagnóstico, se propone aplicar lo que el autor denomina Factor Cuatro, es decir, llegar a la equivalencia de 1 Unidad de Recursos = 4 Unidades de Riqueza y Bienestar, a través de las siguientes medidas:

- a. Modificar la dirección del progreso tecnológico. Hay razones morales (el desafío ecológico) y razones económicas (la inversión en la revolución de la eficiencia complacerá a la próxima generación de ahorristas) para que se produzca este nuevo rumbo tecnológico. El autor cita veinte ejemplos concretos de revolución en la productividad de la energía; otros veinte ejemplos prácticos de la revolución en la productividad de la materia y diez ejemplos específicos de revolución en la productividad del transporte. Todos estos ejemplos estudiados alcanzan el objetivo del factor cuatro.
- b. Asegurar que la revolución de la eficiencia sea beneficiosa, lucrativa. Para ello hay que aplicar muchos instrumentos y medidas combinados: el retiro de subsidios al uso de ciertos recursos, educación sobre el consumo, administración de la demanda, planificación de minimización de costes, altos tributos para residuos sólidos, auditoría ambiental y reforma fiscal ecológica.
- c. Un aspecto principal es la reforma fiscal ecológica. Hasta tanto no se proponga algo mejor, el autor sostiene el incremento anual acumulativo del 5 % de los precios de la energía y otros recursos naturales. Los ingresos de estos impuestos deben destinarse a la seguridad social, para poder ir disminuyendo en la misma cuantía recaudatoria los impuestos sobre el trabajo humano.

En cuanto a las vías de implantación de estas medidas, uno de los mayores problemas son los "costes de transacción", extensivamente comprendidos. Pero las resistencias en este aspecto pueden ser enfrentadas: las condiciones del mercado y la opinión pública pueden ser influidas. Están en su derecho de hacerlo tanto los propietarios del capital accionario como la mayoría democrática de los votantes. Sin la acción del estado, poco es lo que puede lograrse en el cambio planteado.

Documentació tractada:

VON WEIZSÄCKER, E. U., Factor Four: Doubling Wealth - Halving Resource Use, Congrés Internacional TECNOLOGIA, DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I DESEQUILIBRIS, 14-16 de desembre de 1995, Terrassa, Conferència Inaugural, Un. Politècnica de Catalunya

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Presidente del Wuppertal Institut für Klima und Energie, de Wuppertal, Alemania i a més membre del Club de Roma.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Societat Transparent [06] Mercat llibertari i responsable

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: Martí Olivella Solé
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Fa uns 10.000 anys, s'inventà una moneda com a unitat de compte abstracta de l'intercanvi de mercaderies que donà lloc al mercat monetari (mercantil). Des de fa uns 4.000 s'introduí - amb els metalls i després amb el paper- la moneda anònima i desinformativa: el mercat es transformà en mercantilisme corrupte. Avui el terme "mercat" suggereix tot tipus d'imatges de corrupció, joc brut, desorganització, opulència-misèria, mal-baratament, explotació humana i natural. Enfront d'aquesta realitat solament hi ha dues solucions: negar el mercat -intent comunista- o clarificar i responsabilitzar el mercat.

L'objectiu d'un mercat, que per diferenciar-ho del pseudo mercat lliure l'autor anomena llibertari, és:

1. Una producció màxima, de qualitat òptima, al servei de tot el poble, amb mínim esforç i risc per part de tots els factors productius privats (treball, capital, empresa i invent);
2. Una inversió màxima i de qualitat òptima ajudada comunitàriament per crèdit en funció dels excedents de producció inversiva;
3. Un consum màxim i òptim per part de tots els membres de la societat en funció de les necessitats vitals i culturals, d'una progressiva ecologia i d'uns ideals de solidaritat amb tots els pobles de la terra. El consum màxim no és la bogeria actual del consumisme basat en un publicisme enganyós que fa consumir allò que no es desitja realment.

El conjunt de propostes per a un mercat llibertari està ben lluny tant del 'laissez faire' como de la planificació imposada. La "mà invisible" cal que sigui "visualitzada". La hipòtesi que es fa és que a més a més de la producció -que prové de l'incentiu egoista mercantil- hom pot detectar i quantificar una sobreproducció (uns excedents) que són fruit del lliure joc equilibrador entre la producció i la distribució. Aquests excedents, lluny de ser tinguts com a generadors de crisi, són l'exponent d'un bé comú mercantil, acumulat generació rera generació.

Podrem crear les condicions per a un mercat llibertari i responsable que, gràcies a l'interès egoista del bé privat, sigui capaç de generar excedents suficients per a desenvolupar un bé comú solidari. L'impost únic de solidaritat, implantat en casos de necessitat o per manca de excedents suficients, permet aflorar un raonable altruisme comunitari per a cobrir les situacions d'atur, vaga, 'lock out', malaltia jubilació. Per afavorir un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE la proposta inclou una sèrie de mesures que protegeixin les llibertats mercantils i dificulten l'ús d'aquestes llibertats per construir monopolis o oligopolis.

Diagnòstic

La invenció de la moneda -a l'Àsia sudoccidental fa uns 10.000 anys- com a unitat de compte abstracta de l'intercanvi de mercaderies donà lloc al mercat monetari (mercantil). Amb la introducció de la moneda anònima i desinformativa - de base metàl·lica a Mesopotàmia fa uns 4.000 anys- el mercat es transformà en mercantilisme corrupte.

Avui el terme "mercat" suggereix tot tipus d'imatges de corrupció, joc brut, desorganització, opulència-misèria, malbaratament, explotació humana i natural. Enfront d'aquesta realitat solament hi ha dues solucions: negar el mercat o clarificar i responsabilitzar el mercat. L'anomenat "mercat lliure" és, de fet, un llibertinatge mercantilista plutàrquic. El llibertinatge és una pseudo-libertat que no respon, ni vol respondre del seus actes. Afavoreix els corruptes i els corruptors mercantillistes i estatistes fins a donar-los el control total d'un "pseudo-mercat lliure" a través dels oligopolis i monopolis, privats o estatistes, indígenes i mundials, tant en bancs com en mercaderies. El mercantilisme és la degeneració del mercat que ja no cerca cobrir les necessitats humanes en la seva complexitat, sinó que cerca tant sols produir exclusivament en quantitat, oblidant la qualitat, com a mitjà d'augmentar incessantment les riqueses i el poder d'uns pocs. És plutàrquic perquè és el medi on certes minories transformen el "legítim diner mercantil" en "il·legítim diner-poder fàctic" que els permet de moure subterràniament els fils del mercat i de la societat, corrompent a favor seu la Justícia, la política, les professions liberals, les comuni-tats de fe ... els pobles, les nacions, la ciència, la tècnica...

Objectius

1. Una producció màxima, de qualitat òptima, al servei de tot el poble, amb mínim esforç i risc per part de tots els factors productius privats (treball, capital, empresa i invent).
2. Una inversió màxima i de qualitat òptima en el cicle de la producció, també amb l'esforç i risc mínims tecnològicament i ajudada comunitàriament per crèdit en funció dels excedents de producció inversiva, és a dir, lliurement no comprats amb diner privat-solvent.
3. Un consum màxim i òptim per part de tots els membres de la societat en funció de les necessitats vitals i culturals, d'una progressiva ecologia i d'uns ideals de solidaritat amb tots els pobles de la terra. El consum màxim no és la bogeria actual del consumisme basat en un publicisme enganyós que fa consumir allò que no es desitja realment.

Mitjans i/o instruments.

El conjunt de propostes per a un mercat llibertari està ben lluny tant del laissez faire como de la planificació imposada. La "mà invisible" cal que sigui "visualitzada". La hipòtesi que es fa és que a més a més de la producció -que prové de l'incentiu egoista mercantil- hom pot detectar i quantificar una sobreproducció (uns excedents) que són fruit del lliure joc equilibrador entre la producció i la distribució. Aquest excedents, lluny de ser tinguts com a generadors de crisi, són l'exponent d'un bé comú mercantil, acumulat generació rera generació.

Podrem crear les condicions per a un mercat llibertari i responsable que, gràcies a l'interès egoista del bé privat, sigui capaç de generar excedents suficients per desenvolupar un bé comú solidari.
L'impost únic de solidaritat, implantat en casos de necessitat o per manca d'excedents suficients, permet aflorar un raonable altruisme comunitari per cobrir les situacions d'atur, vaga, lock out, malaltia, jubilació.

Per afavorir un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE cal una sèrie de mesures que protegeixin les llibertats mercantils i dificultin l'ús d'aquestes llibertats per construir monopolis o oligopolis:

1. Introducció de LA FACTURA – XEC telemàtica per assolir: a) un sistema monetari informador i personalitzador, b) centralització i socialització de tota la informació comptable del mercat, c) la supressió automàtica de tota inflació o deflació monetària.
  2. Supressió de tots els impostos llevat d'un únic impost de solidaritat social, establert per prudència política en espera de la confirmació o infirmació de la hipòtesi del bé comú mercantil, representada aquesta pels excedents de producció inversiva i consumptiva.
  3. Les lliures propietat, iniciativa i competència garantides constitucionalment i aplicables tant a les persones individuals com a les col·lectives. Desaparició de qualsevol propietat estatista i assumpció comunitària gradual de certs serveis.
  4. La publicitat per gremi, elaborada tècnicament per professionals liberals a disposició de totes les empreses del sector gremial, permet in-formar objectivament de la qualitat, els preus i les característiques del articles.
  5. Els preus mínims antidumping elaborats per cada gremi, amb l'objectiu d'evitar la formació de monopolis.
  6. El salari mínim interprofessional si és el doble del salari d'atur forçós de solidaritat social, suficient, general i indefinit, protegeix els assalariats.
  7. L'interès mínim comunitari per als excedents de comptes corrents a la vista afavoreix l'estalvi. El tipus d'interès s'haurà de determinar en funció del creixement de la producció.
  8. La lliure contractació i descontractació per part de l'empresa com per part dels col·laboradors, sempre que el salari d'atur indefinit i igual per a tothom en sigui la contrapartida.
  9. La reducció de la jornada laboral al nivell tècnic-econòmic possible (20 hores a la setmana?).
- L'economia de mercat llibertari, a nivell polític, ha d'actuar exclusivament a base del joc del crèdit inversiu i de les finances consumptives possibles.
A partir d'unes lleis mínimes constitucionals, la dinàmica del mercat llibertari ha d'ésser portada pels seus mateixos actors que, en cas de conflicte, disposaran d'una Justícia Econòmica especialitzada gratuïta i àgil, que establirà jurisprudència.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222. Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180 Documentació adicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS. CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Medidas económicas y sociales alternativas al tratado de Maastricht

Miren Etxezarreta

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La UEM opta por criterios de convergencia nominales, pese a que éstos motivan mayor divergencia en las economías reales. Los criterios del Tratado de Maastricht son sólo una forma específica entre muchas posibles de construir la unidad europea. La UEM y el TM suponen un debilitamiento de la regulación y gestión de la coyuntura. La política laboral queda en manos de las políticas nacionales, induciendo a sustituir las devaluaciones por el dumping social.

La Europa social es la condición sine qua non para un buen funcionamiento de la UEM. Es posible un modelo de integración europea alternativo en función del máximo bienestar social, caracterizado por una economía regulada por instituciones sociales, que reconociendo la primacía del objetivo común satisfaga adecuadamente los intereses particulares.

Se precisan pues una serie de medidas alternativas, tanto a nivel de política macroeconómica (integración eficaz de la programación económica y del mercado, equilibración de la Hacienda, reducción autonomía Banco Central...), como a nivel estructural. Paralelamente, para poder aplicar estas medidas se hace necesario replantear la democracia europea, creando nuevas formas de representación democrática y que la Comisión sea el órgano ejecutivo.

Diagnòstic

1. Para poder formar parte de la Unión Económica y Monetaria (UEM) los países signatarios debían cumplir los "criterios de convergencia", definidos por ciertos límites nominales sobre la tasa de inflación, los tipos de interés, las tasas de cambio, el déficit público y la deuda pública

En tanto que la teoría de las áreas monetarias óptimas se basa en criterios de economía real, la UEM opta por criterios nominales, pese a que éstos motivan mayor divergencia en las economías reales.

La preeminencia de criterios de convergencia nominales demuestra que el objetivo central es facilitar la seguridad de los capitales financieros.

Una convergencia sobre criterios reales exigiría políticas económicas diferenciadas para países con situaciones de partidas diferenciadas.

Los criterios del Tratado de Maastricht (TM) son sólo una forma específica entre muchas posibles de construir la unidad europea.

2. La formación de bloques económicos regionales es una de las formas de reestructuración de los países centrales en función de la competencia entre los capitales del mundo entero, en la búsqueda de la expansión de los beneficios.

La estrategia de competencia del capital configura la política económica de la Unión Europea:

- Liberalización del movimiento de mercancías y capitales
- Endurecimiento de la política laboral
- La reestructuración del Estado
- La penetración privada en los ámbitos del Estado de Bienestar

La principal ventaja del TM es la eliminación de la incertidumbre en el valor de las monedas que se integran.

No existen mecanismos para resolver los problemas que la dinámica de la integración puede generar. No existe ninguna posibilidad de redistribución a través de políticas fiscales o sociales o de política industrial comunitaria.

3. La UEM y el TM suponen un serio debilitamiento de la regulación y gestión de la coyuntura tanto a nivel de la UE como de los Estados miembros.

El ámbito de la política laboral queda en manos de las políticas nacionales, induciendo a sustituir las devaluaciones competitivas por el dumping social.

El modelo de política económica que implica la UEM está sesgado hacia la estabilidad económica y de precios y la deflación.

Además de los problemas económicos considerados por el TM es necesario contemplar los generados en el ámbito productivo.

El TM no tiene en cuenta los problemas ecológicos y, al contrario, sus políticas los refuerzan.

El coste social del TM, cuyas expresiones emblemáticas son la tasa de paro y la dualización social, es muy elevado.

La UEM y el TM implican una gravísima deficiencia democrática.

La Europa social no es un suplemento, voluntario, sino que es la condición 'sine qua non' para un buen

funcionamiento de la UEM.

En definitiva, el problema de una política económica alternativa no es técnico sino político

Objectius

Un modelo de integración europea alternativo en función del máximo bienestar social, caracterizado por una economía regulada por instituciones sociales, que reconociendo la primacía del objetivo común satisfaga adecuadamente los intereses particulares.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen una serie de medidas complementarias que se pueden englobar en dos grandes bloques:

A) A nivel de política macroeconómica:

1. Una integración eficaz de programación económica, (como expresión de las grandes decisiones sociales) y mercado, (como expresión de las preferencias individuales)
2. Una unión económica requiere una Hacienda equilibradora
3. La autonomía del Banco Central Europeo debe revisarse con vistas a su eliminación.
4. Las transacciones entre países deben regularse y no dejarse al arbitrio de las grandes empresas. Cómo se establecerá la balanza de pagos entre los Estados de la UEM?
5. La recuperación y la expansión del empleo debe ser el centro de la estrategia de expandir y articular la estructura productiva.

B) Medidas de carácter social:

1. Convertir la distribución de la renta en el eje central del modelo.
2. Una política social negociada, procurando la convergencia real en los niveles salariales
3. Debe mantenerse y mejorarse el Estado de Bienestar, sustituyendo la financiación vía cotizaciones laborales por impuestos.
4. Avanzar en la dirección de garantizar a toda la población unos ingresos mínimos para poder vivir
5. Negociar acuerdos para que las reestructuraciones empresariales sean reguladas en función de la necesidad de empleo
6. Destacar la empresa pública como eje de un modelo productivo europeo
7. Propiciar un modelo distinto de consumo
8. Convertir a la distribución de la renta en el eje central del modelo.

Paralelamente, para poder aplicar estas medidas se hace necesario replantear la democracia europea, creando nuevas formas de representación democrática y que la Comisión sea el órgano ejecutivo.

Documentació tractada:

MIREM ETXEZARRETA, El tractat de Maastricht i les seves possibles alternatives, Papers d'innovació social 48, març 97, EcoConcern, Barcelona

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mirem Etxezarreta es máster y doctora en Economía por la London School of Economics y catedrática de Economía Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. Se dedica especialmente a temas de política económica española y economía agraria y desarrollo rural, habiendo publicado y dirigido numerosos trabajos entre los que cabe citar "La evolución del campesinado" (1979), "La agricultura insuficiente" (1985), "La economía española 1970 - 1977" (1979) y "El desarrollo rural integrado" (1988)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Model Sòlid [02] El Títol sòlid i el Banc de la terra

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Avui dia els sistemes financer i immobiliari formen una simbiosi que podem anomenar "economia especulativa", que reté les inversions productives i les canalitza sobretot cap a una rendibilitat més ràpida i més gran, basada en la creació fictícia de diner (préstecs, futurs...), tot això afecta el sistema productiu, que davant la manca de recursos entra en crisi, i que s'agreuja amb la inestabilitat dels valors de l'economia financera.

Es proposa la creació d'instruments de canvi (monedes) diferenciats pels dos sistemes, productiu i financer, de forma que el segon no afecti el primer. La moneda convencional serveix per al consum i el finançament a curt termini, mentre que els "títols sòlids" són reserves de valor per a l'estalvi i el finançament de llarga durada.

Es planteja a més la creació d'un banc central, el Banc de la terra, que garanteixi el lligam d'aquestes monedes a un patró estable, la terra, la qual dona el major grau d'estabilitat monetària i en comparació amb antics patrons, com l'or, n'hi ha prou com per recolzar la intensitat de les transaccions realitzades avui dia.

Diagnòstic

Bona part de les dificultats de l'actual sistema capitalista venen donades per la relació existent entre dos sistemes heterogenis: el sistema productiu, que subministra béns i serveis que ell mateix ha produït, i els sistemes financer i immobiliari que, havent partit de l'objectiu històric de recollir, canalitzar i assignar l'estalvi cap a la inversió productiva, cada cop atreu i reté més recursos econòmics per la seva major rendibilitat crematística (basada en promeses de beneficis originades en d'altres promeses, etc.) i produeix l'estancament del sistema productiu. "Una mateixa moneda serveix per a dues activitats econòmiques diferents: d'una banda com a mitjà de pagament i per a intercanvis de mercaderia en general; per altra banda, serveix com a reserva de valor, permetent l'ús diferit en el temps, facilitant la materialització de l'estalvi i la seva posterior inversió, (□) el resultat és que la retenció d'aquest diner en els sistemes financer i immobiliari suposa la manca de diners pel sistema productiu, que és el motor de tot progrés i benestar i el generador del consum i de la inversió". Es donen a més altres problemes lligats a l'especulació financera: a) les polítiques de pujada d'interès dels diners no com a resultat de situacions reals sinó d'oportunitats d'obtenció ràpida de diner, b) la consideració del diner com una veritable reserva de poder de compra per un termini llarg, c) la creació de diner mitjançant l'atorgament de crèdits a termini superior de dels dipòsits.

Objectius

En primer lloc, garantir "l'estalvi permanent, sense el qual no es pot donar el procés de capitalització. La clau del progrés consistirà a estalviar l'excedent necessari i anar-lo esmerçant en el sector productiu, ja sigui en l'aspecte material (eines) o immaterial (formació)". Es tracta de donar les possibilitats perquè es creï "un estalvi lliure i no expropiat, però compromès, cosa que es pot aconseguir amb un nou instrument de canvi (o títol) que serveixi de reserva de valor i que no sigui inflacionari". Cal aconseguir que el valor de canvi tingui l'estabilitat de la qual està mancat avui dia, "i que estigui emparat per quelcom que sigui una riquesa real gairebé invariable, (□) però que doni al seu posseïdor certa compensació (rendibilitat) pel seu estalvi." Poder identificar i diferenciar els intercanvis de fluxos de les transaccions d'estocs, de forma que les variacions en els darrers no afectin els primers i desestabilitzi el sistema de preus i la capacitat adquisitiva de la societat.

Mitjans i/o Instruments.

"Es proposa que el sistema monetari tingui dos instruments de canvi, una moneda convencional (diner) per a compra i finançament a curt termini, i una quasi-moneda (Títol Sòlid) per a reserva de valor (estalvi) i finançament a llarg termini. (...) L'ús del diner convencional estarà restringit als intercanvis i finançament a curt termini dins el sistema productiu per a l'elaboració de béns i serveis (destinats a consum o equipament) així com per al consum corrent (incloent la compra d'equip per a la inversió). El títol sòlid es destinarà a finançar la inversió de l'immobilitzat productiu, així com l'adquisició d'actius en el sistema financer i immobiliari. Haurà d'estar garantit per un actiu real i estable: la terra, per a lo qual serà indispensable que un lot de terra sigui de domini comunitari." "Per fomentar la formació i circulació de l'estalvi, i per evitar la seva esterilització, la conversió de diner en Títol Sòlid serà lliure. Però en canvi serà controlada l'operació inversa (de Títol Sòlid a diner), en la qual s'exigirà que el diner resultant sigui utilitzat per a la compra de béns o serveis d'inversió productiva.

D'altra banda un Títol Sòlid podrà ser lliurement canviat per qualsevol actiu fix productiu o pels seus títols de propietat. "Un banc central, anomenat el Banc de la terra, tindrà l'exclusiva de la creació i emissió de Títols Sòlids. Només podrà emetre títols per la quantitat de terra que hagi adquirit a canvi. El banc calcularà diàriament l'import total de lloguers que rendeix la seva terra, obtenint la taxa de canvi de diner a Títol Sòlid. La mecànica del banc serà comprar cada dia diners a canvi de Títols Sòlids (i convertir títols en diner destinat a inversions). El Banc

de la terra no pot concedir cap crèdit, i només està autoritzat a convertir Títols Sòlids en diners en casos molt específics. El Banc té també diverses funcions de vigilància sobre qüestions financeres i immobiliàries.

El control constant sobre l'administració del Banc ha de recaure sobre un Parlament de nova creació": EL SENAT DE VIGILANCIA. Finalment l'ús dels Títols s'estendrà a tota la població, creant l'hàbit de l'estalvi, a partir del "salari diferit", consistent en que tothom cobri una part del seu salari o qualsevol altra renda en forma de Títols Sòlids, el qual és una forma de fer un estalvi pactat i obligatori sense forçar la pressió fiscal;

Documentació tractada:

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144
Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977

Documentació addicional:

Casals, Joan N. "El futur era possible". La Il·lar del llibre, Barcelona, 1988.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Model Sòlid [05] Impostos a la passivitat

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

"L'escassa neutralitat del sistema fiscal provoca favoritismes envers les col·locacions financeres i immobiliàries. Es pot considerar discutible l'eficàcia dels actuals impostos, puix al final graven o bé la producció o bé la formació de capital productiu. Mentre els capitals inactius (des del punt de vista de la producció) contribueixen fiscalment ben poc. L'activitat productiva (treballar i invertir) es castiga més que no pas la passivitat (posseir i gastar)."

L'objectiu principal és per tant el de realitzar "un desplaçament prudent de la càrrega fiscal vers els diversos patrimonis que es posseeixen, alleugerint així el pes impositor sobre el treball i la producció" L'impost a la passivitat és un recull de diferents tipus d'impostos:

- a) l'impost sobre els capitals, que és paral·lel a una reducció dels impostos sobre rendes,*
- b) l'impost sobre l'ocupació i utilització de terrenys, solars, jaciments, que substituirà els impostos que graven el treball i l'activitat empresarial,*
- c) l'impost sobre el consum i ús de béns i serveis, al qual s'afegiran els canons ecològics per l'ús de recursos naturals exhauribles i la contaminació dels recursos "fràgils",*
- d) l'impost sobre l'herència, i e) l'IPA (impost sobre el Preu Afegit), sobre els interessos dels crèdits al consum per frenar la inflació sense apujar els interessos.*

Diagnòstic

"L'escassa neutralitat del sistema fiscal provoca favoritismes envers les col·locacions financeres i immobiliàries. Es pot considerar discutible l'eficàcia dels actuals impostos, puix al final graven o bé la producció o bé la formació de capital productiu. Mentre els capitals inactius (des del punt de vista de la producció) contribueixen fiscalment ben poc. L'activitat productiva (treballar i invertir) es castiga més que no pas la passivitat (posseir i gastar)."

La redistribució pública, com a mecanisme restaurador d'aquest desequilibri entre economia financera (especialment els grans inversors) i economia productiva (empresaris, treballadors i societat en general), es veu neutralitzada per efecte del que l'autor anomena plus-distribució: la transferència de recursos del sector productiu al sector financer mitjançant interessos i plusvàlues, aplicades directament sobre aquell sector, i indirectament sobre els sectors no competitiu (serveis públics i monopolitzats) els quals al seu torn apliquen taxes i aranzels al sector competitiu. "Una altra disfunció és la discriminació fiscal que pateix l'economia productiva en front de la financera".

L'impost sobre els beneficis d'una empresa industrial a Espanya són 35 vegades més alts que els impostos sobre beneficis latents de la participació en un fons d'inversió immobiliari. D'altra banda, la política fiscal de l'estat d'afavoriment dels creditors del deute públic dona lloc a la discriminació fiscal de l'activitat productiva com a resultat: "Els governs utilitzen els sistemes fiscals com instrument per a la seva acció política (desgravacions sobre certs productes financers que cobreixen el deute públic, etc.) (...) en definitiva els impostos són el primer exponent de la pressió que exerceix el poder polític sobre el ciutadà".

Objectius

L'objectiu principal és el de realitzar "un desplaçament prudent de la càrrega fiscal vers els diversos patrimonis que es posseeixen, alleugerint així el pes impositor sobre el treball i la producció".

Com a conseqüència hi ha una reactivació de l'activitat empresarial i el sector productiu, més lliure d'impostos, esdevé més competitiu, i tot això "comporta per un costat l'increment de l'activitat i de l'ocupació; per altre costat una moderació de la mecanització i automatització i un menor desgast de la natura".

Es tracta, per tant, d'establir un sistema fiscal que carregui més la possessió passiva dels béns i menys el sector productiu creador de riquesa i reactivador de l'economia. Indirectament es pretén afavorir aquelles empreses i projectes personals que, malgrat la seva eficiència i bona gestió no poden reeixir per causa de tenir pocs capitals i càrregues impositores proporcionals fortes, davant d'altres empreses més grans però pitjor gestionades, o persones amb rendes altes que orienten cap a interessos especulatiu.

Mitjans i/o instruments.

L'impost a la passivitat és un recull de diferents tipus d'impostos:

- a) L'impost "de domini" pel sol fet de posseir capitals, paral·lel a una reducció dels impostos sobre rendes. S'afegeix la recaptació d'impostos moderats sobre el patrimoni històric i natural; prou reduïdes com per no desanimar l'activitat d'explotació d'aquests patrimonis.

b) L'impost "de la terra" sobre l'ocupació i utilització de terrenys, solars, jaciments, etc. que serà una part proporcional al lloguer o renda d'aquests sòls i els guanys del qual substituïran els ingressos dels impostos que graven el treball i l'activitat empresarial. Igualment s'hi afegiran els cànoncs ecològics que es recaptaran per la utilització dels recursos naturals exhauribles i la contaminació dels recursos "fràgils" com l'aire o l'aigua. Aquests ingressos aniran a parar a unes entitats responsables del manteniment dels recursos naturals, amb un funcionament autònom respecte la hisenda pública.

c) L'impost "de l'erosió" sobre el consum i ús de bens i serveis, siguin els béns naturals abans esmentats o els diferents serveis públics.

d) L'impost "de confiança" a tot aquell que hagi rebut i acceptat una herència. L'herència es considera com un préstec preferencial a llarg termini i baix interès que l'hereu ha de retornar. L'hereu haurà de fer rentable el patrimoni que ha rebut per poder pagar folgadamente aquesta contribució fixa. Finalment,

e) L'Impost sobre el Preu Afegit (IPA), semblant a l'IVA, que gravarà els interessos dels crèdits en diners que financen el consum, permetent, en primer lloc, mantenir el diner car i per tant frenar la inflació sense necessitat d'apujar els interessos, que perjudiquen principalment l'activitat productiva, i també no perjudicar l'estalviador que veu escurçats els seus estalvis pels impostos pel seu treball i per l'augment del cost de la vida.;

Documentació tractada:

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144
Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977

Documentació addicional:

Casals, Joan N. "El futur era possible". La Il·lar del llibre, Barcelona, 1988.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Model Sòlid [06] Les empreses generals

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Un dels principals problemes dels serveis públics és la disminució de l'eficiència degut al fet que el dirigisme des de dalt que obeeix a interessos de perpetuació de poder i de major benefici econòmic, oblida l'interès de l'usuari o usuària.

Un problema específic de molts serveis públics de cara a plantejar-se formes d'autogestió, és la importància que prenen usuaris o usuàries, per la major desproporció demogràfica que entre ells i qui produeix es dona en comparació amb altres empreses. Consumidors i consumidoras d'un servei públic poden ser, en alguns casos, molt més de la meitat de la població d'un territori determinat, i esporàdicament la resta, ja que tothom ha fet servir alguna vegada un d'aquests serveis.

L'empresa general és una empresa autogestionada per productors, propietaris i usuaris, on s'estableixen salaris diferencials determinats democràticament i hi ha una conversió voluntària dels usuaris en petits accionistes.

La seva inclusió en el MODEL SOLID permet que els usuaris i usuàries, que són majoritaris en la presa de decisions de l'empresa, reinverteixin en la pròpia empresa la part del seu salari que els arriba en "moneda sòlida" creada especialment per inversions a llarg termini, d'acord amb EL TITOL SOLID I EL BANC DE LA TERRA.

Diagnòstic

Un dels principals problemes dels serveis públics és la disminució de l'eficiència degut a que el dirigisme des de dalt que obeeix a interessos de perpetuació de poder i de major benefici econòmic, oblida l'interès de servei a l'usuari o usuària. Les campanyes de desprestigi per part dels mitjans de comunicació fan la resta per un desinterès, desvinculació, i sentiment d'imptència davant la rutina d'aquests serveis.

Un problema específic de molts serveis públics de cara a plantejar-se formes d'autogestió, és la importància que prenen els usuaris, per la major desproporció demogràfica que entre ells i els productors es produeix en comparació amb altres empreses.

Consumidors i consumidoras d'un servei públic poden ser, en alguns casos, molt més de la meitat de la població d'un territori determinat, i esporàdicament la resta, ja que tothom ha fet servir alguna vegada un d'aquests serveis.

Objectius

Els objectius que les "empreses generals" comparteixen amb la resta d'empreses del MODEL SOLID són, d'una banda, garantir un funcionament democràtic intern a partir de la participació directa de propietaris i productors en la presa de decisions, i de l'altra, la motivació dels productors determinada pel "coeficient de mèrit", o proporció en què contribueix cadascun en el funcionament i millora de la seva empresa, determinat democràticament entre els interessats i interessades.

L'objectiu específic de les empreses generals és garantir una millor gestió a partir de donar als usuaris el pes majoritari en la presa de decisions. Així, convertits aquests consumidors en propietaris, queda garantit el respecte als seus interessos reals per damunt de lògiques de justificació d'imatge de poder com la d'abaratir els preus i establir subvencions a partir dels ingressos dels impostos, etc.

Mitjans i/o instruments.

La conversió voluntària de les usuàries i usuaris en una categoria anomenada "propietaris engatjats": són els petits i petites accionistes, lligades a l'empresa per les obligacions de reinversió dels beneficis i de nous estalvis, (segons EL TITOL SOLID I EL BANC DE LA TERRA), i de no abandonament mentre duri el pacte de compromís.

Els "propietaris engatjats" tenen capacitat de decisió individual (un individu, un vot) a l'igual que altres categories de productors i accionistes del MODEL SOLID. La participació d'aquests usuaris es preveu exitosa a partir de la consciència del pes majoritari que adquireixen, l'augment conseqüent de les possibilitats de veure acomplerts els seus interessos, i de l'experiència positiva que aquests usuaris hagin adquirit en el funcionament d'altres empreses de caire cooperatiu en què participen com a accionistes o productors.;

Documentació tractada:

Casals i Climent, Joan N; "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025... una sortida inesperada!" Barcelona, 1976. Cap. XXII pàgs. 213-223 (veure tot el llibre per consultar "el model sòlid")

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrarietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament l'acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Propietat col·lectiva i reassignació ecològica dels recursos naturals per avançar vers un model econòmic sostenible

Roberto Bermejo

Redacció: Ma. Dolors Musté Jove
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

L'estructura de consum existent és molt desequilibrada de forma que el 25% de la població mundial consumeix el 80% dels recursos planetaris (els EEUU consumeixen el 30% dels recursos amb el 5% de la població mundial). El desenvolupament ha fet poc o res per al 40-60% dels més pobres de la Perifèria. Cal substituir les pràctiques egoïstes en les que es basa l'economia actual per unes altres amb base ètica, de forma que ser econòmic no sigui equivalent a ser depredador dels recursos. En aquest respecte es fan dues propostes: una sobre la propietat col·lectiva dels recursos naturals i l'altra pel que fa a la seva assignació ecològica.

Diagnòstic

Inestabilitat estructural. L'estructura de consum existent és molt desequilibrada de forma que el 25% de la població mundial consumeix el 80% dels recursos planetaris (els EEUU consumeixen el 30% dels recursos amb el 5% de la població mundial). En canvi la Perifèria té cada vegada més importància com a subministradora de recursos i la major part dels recursos miners (entre el 60 i 90%) estan en els territoris de 3-5 països. Els estudis de més de 100 autors analitzats per Trainer (a excepció de 3 d'ells) han arribat a la conclusió de que el desenvolupament ha fet poc o res per al 40-60% dels més pobres de la Perifèria. El PNB va caure en més de quaranta països durant la dècada dels 80. Un bon nombre de països en desenvolupament presenta un creixement econòmic desequilibrat o excessivament especialitzat en el sentit que, tractant d'aprofitar avantatges comparatius, la seva estructura productiva s'ha fet extremadament depenent del comerç internacional i de les caigudes de preus de les seves primeres matèries i per altra banda no tenen la necessària protecció de la indústria nacional mitjançant barreres aranzelàries.

El sistema capitalista ha estat capaç de generar un enorme desenvolupament industrial i abundància de mercaderies, però només en uns pocs països i a costa de posar en perill el futur de la humanitat i de generar situacions de misèria en gran part del planeta. Per tant, es pot dir que aquest sistema capitalista, malgrat els seus impressionants avenços industrials, es l'únic de la història que ha creat fam massiva i persistent, l'únic que ha posat en perill el futur de la humanitat i ha compromès la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves necessitats.

Tenim un sistema que genera una estructura bipolar, en la que un dels pols es veu sotmès a una relació estructural de dependència, potencia la desigualtat, condemna a la misèria i a la fam a gran part de la població i, com a conseqüència d'això, provoca una situació de superpoblació i degradació ambiental suplementària. Aquesta situació destrueix les bases de la alimentació i dels recursos, amb la qual cosa les formacions socials de món subdesenvolupat es veuen sotmeses a un cercle vicis infernal.

En una economia ecològica l'equilibri financer suposa que el valor de la producció és el mateix que el del consum present i diferit, és a dir, els fluxos de diner destinats a la producció i els destinats al consum han de ser iguals. La pràctica actual no ho fa així i sacrifica l'equilibri ecològic al perseguir l'equilibri financer, tanmateix si volem recuperar els espais degradats i afrontar la necessitat urgent de restablir l'equilibri ecològic probablement no es podrà atènyer a curt termini l'equilibri financer. La principal resistència al canvi no és conseqüència de les despeses financeres que pugui suposar sinó del fet que per realitzar-lo cal socavar les relacions de poder existents.

L'arrel del problema és que el capitalisme o lliure mercat s'assenta sobre l'egoisme, sense el component egoïsta i sense la subordinació de l'organització social i de l'estat a l'economia, l'abans descrit, no passaria.

Objectius

Contribuir a restablir l'equilibri dels ecosistemes físics, econòmics i socials que l'economia crematística clàssica destrueix

Mitjans i/o instruments.

Les relacions de comerç i intercanvi haurien de poder decidir-se a nivell local i compartir els riscos de producció per part dels consumidors amb els productors establint relacions de cooperació i atenent a d'altres criteris que els estrictament monetaris com són ara la justícia, l'equitat, la preservació, el manteniment de l'autonomia i la seguretat en el subministrament. Aquests criteris es podrien concretar en les següents propostes:

1. Propietat col·lectiva dels recursos naturals

Com que els recursos naturals no són en general divisibles i el seu ús pot donar lloc a problemes inter i intrageneracionals i a irreversibilitats per això resulta un element clau d'un sistema econòmic ecointegrador és la propietat col·lectiva dels recursos naturals, tal com ha ocorregut al llarg de quasi tota la història de la humanitat.

Tanmateix aquesta propietat col·lectiva o pública ha de ser real, no simbòlica com ha ocorregut en les societats del socialisme real, per això el control i la gestió d'aquesta propietat s'ha de realitzar de forma democràtica i descentralitzada, evitant la temptació d'implantar una gestió centralitzada i burocràtica. Els recursos naturals no són una mercaderia a la manera que descriu la teoria del valor de l'economia ortodoxa perquè no han estat creats per al mercat. Són elements indispensables per al sosteniment de la vida i, per tant, no és adequat que la seva apropiació recaigui en unes poques mans i que el seu objectiu sigui l'obtenció del màxim benefici en el menor temps possible.

Caldría, per tal de protegir els béns lliures, aprovar una carta de drets ambientals amb rang equivalent a la dels drets humans. D'aquesta manera qualsevol persona o col·lectivitat podria dur als tribunals als individus, empreses i institucions causants de contaminació de qualsevol tipus. La propietat col·lectiva del patrimoni natural hauria de tenir caràcter de copropietat intergeneracional, amb la qual cosa cap col·lectivitat podria malmetre l'ambient encara que tots els seus membres es possessin d'acord

2. Assignació ecològica dels recursos naturals

- Com que el treball està lligat a la necessitat de seguretat, la satisfacció de les necessitats, el desplegament de les potencialitats creatives i una font de drets, a més a més de garantir-lo, la societat ha de garantir-lo de forma que la seva distribució permeti la satisfacció de les necessitats prioritàries. Per això caldría definir la quantitat de treball necessària per satisfer les necessitats vitals i distribuir-lo equitativament. Per una altra banda, de forma autònoma i sostenible, cada individu podrà satisfer altres necessitats.
- Minimitzar el comerç de recursos a llarga distància pel consum energètic que suposen i l'alt impacte ambiental.
- Fixar quotes de comerç en funció de la situació de l'economia de cada país.
- Establir els costos en funció de la minimització de l'impacte ambiental de producció i dels stocks disponibles.
- Prohibir el comerç d'òrgans humans, fustes tropicals, productes alimentaris procedents d'àrees amb problemes d'alimentació, espècies protegides i productes derivats i en general els productes procedents de procediments no sostenibles.
- Compensar els països que decideixin finalitzar la utilització d'un recurs per raons ecològiques.
- Cada país ha de poder protegir els seus recursos davant pràctiques insostenibles i la violació de les normes s'ha de poder sancionar, fins i tot amb el bloqueig comercial. Les relacions d'intercanvi entre països pobres i rics hauria de suposar l'eliminació de la pobresa i, en conseqüència, l'amenaça que això significa per als ecosistemes, des d'aquesta perspectiva la solidaritat és una eina bàsica dels plantejaments ecologistes.
- Tanmateix, les reformes tècniques i institucionals no seran possibles a menys que es produeixi una revolució cultural, un canvi de valors que promogui la recerca col·lectiva de la satisfacció de les necessitats vitals, en lloc de l'acaparament individual i la maximització del benefici, una economia cíclica en la que tots els materials que s'utilitzin es retornin al seu medi, on la natura i el treball no siguin mercaderies, i amb unes estructures democràtiques a nivell mundial

Documentació tractada:

BERMEJO, ROBERTO: "Manual para una economía ecológica". Bilbao, Bakeaz. Centro de documentación y estudios para la paz, 1994 i Madrid, Los Libros de la Catarata, 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Roberto Bermejo és enginyer industrial, doctor en Ciències Econòmiques i professor d'Economia i Organització d'Empresa a la EUITI d'Eibar. Així mateix, és coordinador de l'àrea d'ecologia de l'organització pacifista basca BAKEAZ.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Roberto Bermejo és enginyer industrial, doctor en Ciències Econòmiques i professor d'Economia i Organització d'Empresa a la EUITI d'Eibar. També és coordinador de l'àrea d'ecologia de l'organització pacifista basca BAKEAZ.
Observacions = He refet la proposta que us vaig enviar a finals del mes passat.

Societat Transparent [02] La Factura-xec

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema monetari està basat actualment en l'anonimat i la manca o asimetria de la informació, això vol dir que la moneda circula sense que hi hagi un control públic de les transaccions que es realitzen i de qui és el seu posseïdor en cada moment, el qual dona lloc a un conjunt de disfuncions en l'economia i la política.

Es proposa un tipus de moneda, la "factura-xec", plenament personalitzada, escriptural "per comptes corrents", i electrònica, quan la tecnologia ho permet, limitada a un únic intercanvi mercantil. Consisteix en una factura i un xec junts, és a dir, és el registre únic d'una compra-venda i del seu cobrament-pagament corresponent.

Per garantir el seu ús coherent i democràtic, cal: a) substituir el diner d'ús corrent actual per aquest sistema personalitzat, b) protegir les dades de caràcter personal, que només poden ser consultades per l'interessat i per una justícia independent per documentar una sentència, i c) posar a l'abast de tothom les dades econòmiques de caràcter general.

Aquesta moneda pretén facilitar: a) la responsabilització dels actes d'intercanvi i la racionalització dels processos econòmics del mercat, b) l'acompliment de les regles de joc democràticament establertes, com a eina més eficaç per eliminar l'especulació financera i la corrupció.

Diagnòstic

El sistema monetari està basat actualment en l'anonimat i en la manca d'informació, això vol dir que la moneda circula sense que hi hagi un control públic de les transaccions que es realitzen i de qui és el seu posseïdor en cada moment. Això dona lloc a un conjunt de disfuncions en l'economia i la política:

- L'especulació predominant als mercats financers desestabilitza els valors del mercat productiu, intervé en els cicles inflacionaris, que redueixen els salaris reals, el poder de compra i d'inversió i, fan augmentar l'atur.
- La "invençió de diner" està actualment en gran mesura en mans de la banca i els interessos privats, que esdevenen els únics beneficiaris d'aquest mecanisme indirecte de creació de riquesa.
- L'anonimat i manca d'informació de la moneda facilita un conjunt heterogeni d'activitats que salten les regles de joc establertes democràticament, per exemple, que diferents poders fàctics controlin impunement mitjançant la corrupció la presa i aplicació de decisions polítiques, desvirtuant el sistema democràtic, però també l'economia submergida, delinqüència, màfies, ús d'informació privilegiada, malversació de cabals públics.
- El sistema productiu ha oblidat el sistema ecològic, amb les greus conseqüències humanes i ambientals que representa. El productivisme espolia els recursos exhauribles o no renovables, com el petroli, sense tenir en compte els costos ambientals ni les generacions futures.
- Finalment el diner també està mercantilitzat en si mateix en el mercat de divises on els països dominants exporten els seus problemes monetaris als altres gràcies a la major fortalesa de la seva moneda.

Objectius

A grans trets s'intenta millorar la llibertat, la transparència, la participació així com la responsabilització de la democràcia, l'Estat i el mercat. En concret:

- Facilitar la responsabilització dels actes d'intercanvi i la racionalització dels processos econòmics i socials que tinguin contacte amb el mercat: els sistemes productiu, ecològic i financer.
- Facilitar l'acompliment de les regles de joc democràticament establertes.
- Facilitar la circulació de la informació econòmica fonamental millorant l'eficiència pràctica de la ciència econòmica.
- Cercar la correspondència en el mercat entre moviment de moneda i moviment de mercaderies
- Evitar un sistema financer deslligat de les necessitats d'inversió, producció i consum. Centrar el sistema econòmic en el desenvolupament del sistema productiu i ecològic i eliminar així l'especulació en buit.

Mitjans i/o instruments.

La Factura-xec és un tipus de moneda:

- plenament personalitzada; escriptural -per comptes corrents-, i electrònica, quan la tecnologia ho permet;
- de pervivència limitada a un únic intercanvi mercantil.

Consisteix en una factura i un xec junts, és a dir, és el registre únic d'una compra-venda i del seu cobrament-pagament corresponent. El client emet la factura-xec; i el proveïdor la lliura a l'"establiment comptable" -banc o caixa-, que li ingressarà l'import al seu compte corrent.

L'imprès de la factura-xec es compon d'una àrea de dades de caràcter personal, imprescindibles per a la

protecció de l'Estat de dret: dades personals i comptables del proveïdor i del client; i d'una àrea de dades de caràcter general: tipus, quantitats, característiques i preus dels articles, i data i lloc, imprescindibles per a la comptabilitat general.

Per garantir un ús coherent i democràtic de la factura-xec cal prendre algunes mesures que actualment s'obvien:

- a) suprimir tot diner anònim, que serà substituït per aquest sistema de diner electrònic, sempre que sigui possible, i únic per a tota la població
- b) protegir les dades de caràcter personal, que només poden ser consultades pel mateix interessat i per una Justícia independent, com conseqüència de la DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA, en cas d'haver de documentar una sentència.
- c) Posar a l'abast de tothom les dades econòmiques de caràcter general.;

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992. Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puudu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180
Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Disseny de civis-me. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?). Grau, Magdalena, "La moneda telemàtica i estratègia de mercat", Col.lecció de textos del Centre d'Estudis Joan Bardina, 3, 1987

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, PER A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Societat Transparent [03] Sous socials i crèdits comunitaris

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema econòmic actual presenta greus desequilibris entre els sistemes financer i productiu, que donen lloc a un malbaratament de recursos i una ineficiència general que no beneficia a la societat, si bé a curt termini uns pocs recullen uns beneficis injustament apropiats.

En el marc del model LA SOCIETAT TRANSPARENT, el qual pretén democratitzar l'accés a les fonts d'informació econòmica per construir una societat econòmica i ecològicament més responsable, solidària i transparent, es proposa comptar amb la invenció de diner comunitari, en funció dels excedents de producció i amb el suport comptable dels excedents dels comptes corrents, per tal que, d'un costat es puguin crear sous socials, per al consum i, de l'altre, es puguin atorgar crèdits comunitaris per a la inversió.

Amb aquest objectiu, es redefineix la funció de bancs i caixes, que esdevenen establiments purament comptables que gestionen els intercanvis financers sense esdevenir focus d'acumulació de poder econòmic i desequilibrar el sistema productiu.

Diagnòstic

El sistema econòmic actual presenta uns greus desequilibris entre els seus subsistemes, que donen lloc a un malbaratament de recursos i una ineficiència general que no beneficia a la societat, si bé a curt termini uns pocs recullen uns beneficis injustament apropiats. "El mercat financer, amb una funció original de servir de reserva auxiliar per a les inversions productives, està dominat per operacions especulatives, moviments de diner que busquen només els beneficis immediats i, a l'igual que els mercats immobiliari i de divises, esdevé independent i autònom, causant inflació, creant monopolis i oligopolis mundials, i posant en perill el sistema productiu".

"Un cicle infernal que sempre s'ha repetit: guanys ràpids deslligats del mercat real, crisi, i guerra per sortir de la crisi" "S'observa també una creixent desigualtat entre producció i renda: amb la insuficiència del poder de compra respecte al poder de venda, i amb l'existència d'excedents productius".

D'altra banda el sistema productiu no ha considerat els beneficis i costos que genera sobre el sistema ecològic, amb les conseqüències humanes i ambientals que representa. Un aspecte instrumental ineludible que facilita el funcionament d'aquestes regles de joc i els desequilibris conseqüents ja esmentats, es situa en el sistema monetari actual, basat en l'anonimat i la manca d'informació, i amb un valor no lligat a l'equivalència d'una riquesa real.

Objectius

Fer que la comunitat s'apropriï de la capacitat d'invenció bancària monetària i que pugui finançar, així, la despeses socials, atorgant sous socials per al consum i crèdits a la inversió.

Aquest mecanisme vol:

- facilitar un major equilibri socio-econòmic que reverteixi especialment en un augment de la capacitat de compra del conjunt de la població i equilibrar-lo així amb el poder de venda i els excedents que crea.
- repartir equitativament la riquesa comunitària, estalviar la intervenció impositora i controlar efectivament la inflació-deflació.
- aturar el mercat especulatiu per poder garantir cobertura econòmica a les inversions productives intensives en capital o de llarg termini.

Aquest objectiu s'insereix en la reestructuració que proposa el model de LA SOCIETAT TRANSPARENT: amb LA FACTURA - XEC i el FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

Mitjans i/o instruments.

La invenció de diner comunitari, en funció dels excedents de producció i amb el suport comptable dels excedents dels comptes corrents, permet, d'un costat la creació de sous socials, per al consum i, de l'altre, de crèdits comunitaris per a la inversió.

Per poder gestionar adequadament aquest invenció comunitària de diner es pot comptar amb una reorganització del sistema financer.

de qui té prou diners per influir la política, la Justícia, l'ensenyament, la medicina...

c) L'establiment de mecanismes autoreguladors per mantenir l'incentiu de la qualitat, en concret:

c.1. La determinació del valor dels SOUS SOCIALS comunitaris es farà a partir de dividir el conjunt de la massa monetària assignada en cada moment (en funció dels excedents de producció) i el valor total dels "punts" atribuïts a SOUS SOCIALS. El SOU dels professionals del serveis comunitaris-liberals oscil·larà, i s'autoregularà, així, en funció de l'increment o baixa en la quantitat i qualitat de la capacitat de produir excedents de producció pels productors-consumidors del MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE.

c.2. Per incentivar la feina ben feta en el sector comunitari-liberal es podrà regular que cada grup professional voti anualment un tant per cent de companys per l'ascens de categoria econòmica -més punts- (no de responsabilitat).

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.

Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M;

Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Model Sòlid [03] Els crèdits-estudi

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema d'accés a l'ensenyament reproduïx avui dia en el funcionament de l'escola les estructures i relacions del món adult i és per tant una font de perpetuació dels desequilibris socials creixents que en aquell es donen. El crèdit-estudi vol esdevenir una eina que permeti el finançament dels estudis superiors a partir d'un fons en "moneda sòlida", no devaluable ni sotmesa a interessos, segons la proposta EL TITOL SOLID I EL BANC DE LA TERRA, i per tant més accessible econòmicament a gent amb menor capacitat adquisitiva que no les beques i préstecs actuals. Aquest fons es lliura a l'estudiant en moneda fluïda, per a les necessitats de consum quotidià durant el període d'estudi. Aquesta proposta s'inclou dins l'anomenat MODEL SOLID, que pretén resoldre un problema vinculat a l'ensenyament com és l'atur, a partir de la moneda sòlida que desenvolupa el mercat productiu i per tant el treball.

També cal dir que el crèdit s'atorga en funció del calendari laboral que preveu per als i les joves una etapa anual d'estudi teòric combinat amb una d'aprenentatge pràctic, una de les quals dobla a l'altra en temps (tres mesos i sis mesos cadascuna) en funció de si l'orientació preferent de l'individu sigui la de futur treballador o treballadora manual o intel·lectual.

Diagnòstic

El sistema educatiu actual, resultat d'un procés històric de l'aplicació de programes públics per a l'accés de les classes populars a certa cultura que els donés certa llibertat, capacitat de decisió i responsabilitat democràtica, presenta en els seus resultats greus deficiències que porten a resultats deplorables:

- A) baixa qualitat de l'ensenyament, produïda en part per aquest enfocament de la igualtat d'oportunitats, que ha predominat sobre el desenvolupament de les potencialitats personals, donant com a resultat una equiparació a la baixa,
- B) el desigual accés a l'ensenyament, el qual és una mostra de la reproducció en el funcionament de l'escola de les estructures i relacions del món adult, és una font de perpetuació dels desequilibris socials creixents,
- C) excessiva teorització i allunyament dels continguts de les necessitats reals, com a resultat d'un sistema econòmic on la competència a qualsevol preu es manté com a valor suprem, en què es destrueixen llocs de treball per una maquinització mal orientada i on els continguts de l'ensenyament no responen a les necessitats reals de treball, sinó a les necessitats simbòliques d'individus i famílies que, en aquest sistema de competència, trien opcions professionals més prestigioses,
- D) finalment altres problemes com el sistema arbitrari de finançament, la segregació social a l'escola, o la comprensió de l'escola com un lloc d'adquisició de coneixements acabats i no de mecanismes per l'autoaprenentatge i auto-desenvolupament.

Objectius

- En primer lloc reorientar l'aprenentatge cap a una funció econòmica d'inversió enlloc d'una de consum. La inclusió de la proposta en el MODEL SOLID permet que mecanismes instrumentals financers del model, com EL TITOL SOLID I EL BANC DE LA TERRA, facilitin aquesta reorientació. Entenent que l'estudiant-aprenent és algú que fa una inversió pel futur (seu i dels altres)

- En segon lloc, poder garantir el finançament dels estudis a partir d'aquests crèdits sense interessos, així com potenciar el desenvolupament de les preferències professionals de cadascú substituint l'objectiu de la igualtat davant l'educació per un de potenciació de les capacitats individuals en un sistema on diferents mecanismes, com els IMPOSTOS AL CONEIXEMENT, contribueixen a una redistribució real de les riqueses materials i culturals suficient per parlar d'igualtat d'oportunitats dins del MODEL SOLID.

La constatació que aquest finançament està en bona part cobert pel propi estudiant-aprenent, donant lloc a una independència econòmica i també a l'estalvi públic. La comprensió de l'aprenentatge com una actitud davant la vida, present en les feines manuals i intel·lectuals i connectat amb les necessitats reals, mitjançant la combinació de diferents tipus d'activitats.

Mitjans i/o instruments.

El crèdit-estudi vol esdevenir una eina que permeti el finançament dels estudis superiors a partir d'un fons en "moneda sòlida", no devaluable ni sotmesa a interessos i per tant més accessible econòmicament a gent amb menor capacitat adquisitiva que no les beques i préstecs actuals. Aquests fons són possibles amb EL TITOL SOLID I EL BANC DE LA TERRA. Part d'aquest fons es lliura a l'estudiant en moneda fluïda, per a les necessitats de consum quotidià durant el període d'estudi. Altra part es un deute sense interessos a càrrec del sou de la seva feina futura, (i passada o present si es tracta de formació continuada) El crèdit s'atorga en funció de les reformes del calendari laboral que l'autor preveu a partir de l'aplicació del "model sòlid". Aquest calendari vol trencar les

excessives especialitzacions personals en camps determinats, a partir de la combinació d'activitats diferents, manuals o intel·lectuals.

En concret, es preveu pels joves una etapa anual d'estudi teòric combinat amb una d'aprenentatge pràctic, una de les quals dobla a l'altra en temps (tres mesos i sis mesos cadascuna) en funció de si l'orientació professional preferent de l'individu sigui la de futur treballador manual o intel·lectual.;

Documentació tractada:

Casals, Joan N. "El futur era possible". La llar del llibre, Barcelona, 1988, p. 95-102

Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977, p. 1-7

Documentació addicional sobre el model sòlid:

Als mateixos llibres

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVATAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

El Estado estético [11] La religión

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Models

Resum

Para la persona, las iglesias entendidas como superestructura que ofrecían seguridad al individuo y que además le condicionaban y limitaban su autonomía y libertad, dejan de ser necesarias y por lo tanto desaparecen como cualquier otra institución o supe-restructura. Pero esto no niega ni impide que la persona entienda o pueda entender la vida en sí misma de la mejor manera que considere: esta es su libertad y así es respetada por los demás.

En ese sentido el ESTADO ESTÉTICO ofrece una tesis filosófica en relación a la vida y la belleza de la consciencia, sin pretender condicionar la viabilidad y conveniencia de la propuesta económica y de relaciones sociales a su aceptación. Al presentar una alternativa global a la civilización de los individuos hay que tratar papel de la religión

Diagnòstic

¿Que es la religión?, ¿para que sirve?, ¿acaso el ser religioso es una condición del ser humano?. Las religiones son y no cabe duda una creación del ser humano, como tal y al no serle una condición le pueden ser prescindibles e innecesarias. Es más a partir de un cierto grado de evolución personal estas pierden todo su sentido y razón de ser. Ante el propio desconocimiento, ante el miedo y la inseguridad, el ser humano se refugia en creaciones exteriores a él. Ante una vida de lucha, sufrimientos y desencantos, ante la imposibilidad de realización. Ante las dificultades en encontrar la felicidad, la belleza y el gozo en la vida terrenal el ser humano en tanto que individuo busca, espera, se conforma y se conforta en alcanzarla en un más allá o un después que las nuevas y viejas religiones le prometen.

Un sistema como el capitalista burgués y sus colaterales, que mantiene en un círculo cerrado al individuo, imposibilitándole la posibilidad de avanzar en sí mismo y en la mejora de las condiciones de vida que le permitan superar los condicionamientos que le mantienen en la permanente lucha por la supervivencia, en la desgracia e insatisfacción de vivir, en la incertidumbre, ante el mañana y en la desconfianza ante sus congéneres, perpetua, se apoya, potencia y explota la promesa de un futuro mejor para el que aun tiene fuerza de seguir luchando y de un mañana celestial para el que ya las ha perdido.

Las religiones y sus organizaciones, juegan con la moral pura, con la consciencia del ser humano, ayudan a mantener las contradicciones y se sustentan en ellas; vida/muerte, fe/autoconciencia, hombre/mujer, bien/mal, justo/injusto, amor/odio, comuni-dad/individuo, acaparación/caridad, igualdad/poder, solidaridad/lucha, felicidad/sufrimiento, placer/pecado,...

Las religiones en definitiva han fecundado el monstruo predicando la contradicción y promoviendo el enfrentamiento, le han amamantado poniendo a la gente de rodillas ante sí mismos en nombre de un dios bondadoso, de la reencarnación, o de un tótem y cuando la fiera se ha hecho demasiado grande, peligrosa y autónoma, y, ha parido nuevas religiones; -dinero, drogas, fútbol, consumismo, predi-cadores televisivos..., hacen como si intentaran combatirla con los discursos y promesas de siempre, cuando solo se cobijan bajo sus alas aprovechando las migajas que caen de la mesa del nuevo amo.

Objectius

Superar los miedos y temores, ganar la confianza en uno mismo, en los demás y en la naturaleza como extensión y soporte de uno mismo. Sentirse vida en sí mismo, lo que lleva ha entenderla como fin en sí misma.

Superar las contradicciones para así ganar el equilibrio y la armonía en uno mismo y en la comunidad.

Conseguir el dominio de la consciencia sobre la dualidad consciencia/materia.

Regirse por la propia ley moral a partir de los dictámenes de la consciencia.

El ser humano al devenir persona se reconoce a sí mismo, vida. Tal reconocimiento no niega la posibilidad de interpretarla de las más variadas maneras según cada cual.

Las religiones en tanto que instituciones creadas por el ser humano pierden toda su val-dez y desaparecen por no ser ni útiles ni necesarias para la persona.

Mitjans i/o Instruments.

Un sistema de producción no represivo y liberador de las potencialidades bellas, mediante el cual el ser humano

genera las condiciones de abundancia necesaria que le han de permitir superar los intereses separados y enfrentados, ha de permitir desbloquear el nivel de conciencia desarrollado a través de la evolución, la cual cosa conlleva pasar del dominio de las leyes de la materia animal al dominio de la conciencia y así, de individuo devenir persona.

Una y otra cosa llevan a que el ser humano se reconozca fin y medio en si mismo, a que se sienta vida y no mero objeto.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se presenta en 14 propuestas pre-sentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] ESTADO ESTETICO
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS

Se puede consultar otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos.

- * SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- * SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RÉCICLAJE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- * SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [13] Las relaciones interculturales

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Models

Resum

A través de la alternativa por un ESTADO ESTÉTICO el ser humano adquiere la categoría de persona la cual cosa abre la posibilidad real de que las relaciones entre los seres humanos devengan libres, fraternales e iguales y como no de complementación, al superarse los condicionamientos que lo impedían en la civilización de los individuos.

Diagnòstic

Un sistema económico y de producción que se basa en la competencia individual y esta se estructura en base al poder; en clanes familiares o profesionales, grupos de interés, sociedades cerradas..., y que ha configurado una superestructura llamada estado y demás organizaciones de llamado derecho internacional para que arbitre y equilibre en la medida de lo posible el caos que comporta infinidad de intereses encontrados que se baten en y por un ámbito y posibilidades limitadas. Busca, encuentra, utiliza y se sirve de la propia cultura y raza para intentar justificar sus incongruencias y contradicciones, una finalidad común y superior al propio individuo y a sus devaneos. Finalidad común y superior que lleva al individuo y a las distintas sociedades en concreto a reproducir en el sí del concierto de naciones el modelo de lucha por la supervivencia basado en el acaparamiento, explotación y utilización del débil en base a una posición de fuerza y poder que han ido cultivando y potenciando para así intentar ganar una seguridad ficticia y poder cubrir las necesidades que la bestia genera desenfrenadamente. Es más, la propia evolución del sistema que ha dado la globalización de la economía no ha significado más que la reducción en número y potenciación de los clanes que conforman las grandes corporaciones internacionales, generando unas posiciones de poder transversales y universales las cuales abren una nueva generación tipológica de lucha, cuya justificación e interés superior ya no se encuentra solo en un pueblo y cultura sino en el poder que da la capacidad económica, la pertenencia a una determinada multinacional, el dominio de las redes de comunicaciones, ... con lo cual y en aras al progreso se intenta redimir la contradicción general.

Si la primera formulación socioeconómica resultante del liberalismo idealista ha dado varios siglos de explotación, expolio, guerras, aniquilación de culturas, esclavismo y racismo entre muchas más situaciones abominables, sin olvidar las dos guerras mundiales y el desplazamiento de pueblos enteros del último siglo. La segunda formulación que se está diseñando y que ya está dando las primeras muestras, puede terminar reduciendo la rica diversidad cultural, lingüística y de pensamiento a unas pocas que se repartirán el mundo y como la dinámica parece imparable, estas, en un futuro que puede parecer lejana, pero que quizás no lo es tanto, no tendrán otra opción que batirse abiertamente entre ellas como no ha dejado de suceder a lo largo de casi toda la historia. Y aun que la lucha no se presente entre estados clásicos, sino que de manera transversal, entre corporaciones se valdrán del estado, quizás distinto, para imponer sus criterios uniformadores.

Así en las condiciones dadas, la diversidad, las relaciones interculturales no han podido ser ni podrán ser mientras aun existan, ni de igualdad, ni de respeto, ni de gozo por lo propio que comporta la existencia y reconocimiento de lo distinto. Sino que se presentan de rechazo, subyugación, de utilización y no cabe engañarse, de aniquilación cuando se puede aunque no se quiera reconocer abierta ni veladamente por la mayoría, porque está demostrado que cuando se dan las condiciones óptimas para ello incluso se reconoce la conveniencia, necesidad, se hace fe y se lleva a termino la aniquilación general de lo distinto.

En la nueva etapa de globalización que ha iniciado el neoliberalismo, la uniformización / liquidación se presenta de manera mucho más sutil y encubierta en base a unas necesidades falsas, a la mayor facilidad para triunfar de unos pocos, al prestigio y también a la vergüenza de no ser igual al que tiene poder y dinero, a la educación, a los medios de comunicación, al arte, al cine y a la literatura y como no a la infertilización de las mujeres de los países marginales, a la imposibilidad de hacer frente y medicarse de las epidemias que asolan a dichos países, y también al miedo a no encontrar trabajo de presentarse y ser uno distinto a lo oficialmente correcto...

En estas condiciones, ante tales fuerzas e intereses, hablar de racismo, de salvar culturas, de respetar lo distinto es una entelequia, sirve tan solo para justificar la propia mala conciencia, la contradicción en que uno vive. Y aunque no se le pueda negar buena voluntad y mejor intención, no es suficiente y se hace necesario, urgente e imprescindible superar el sistema de dominación en que nos desenvolvemos y generar las condiciones óptimas en que la diversidad sea posible y se pueda gozar de lo propio por el reconocimiento y disfrute de lo distinto.

Objectius

- Conseguir las condiciones socioeconómicas favorables que hagan posible y natural la convivencia y disfrute de la diversidad, racial, cultural, lingüística, de pensamiento y acción.

- Comunicaciones interculturales:

La persona encuentra en el Esperanto la lengua de comunicación universal. Se enseña en las escuelas a corta edad, así, toda la sociedad es bilingüe como mínimo. Los adultos que no tuvieron la oportunidad de aprenderlo de pequeños sienten la necesidad de conocerlo para así romper las barreras lingüísticas. El esperanto se entiende fundamentalmente como lengua de simple comunicación, y en ningún caso va en detrimento de la lengua propia sino todo lo contrario, principalmente para la infinidad de lenguas y dialectos más o menos minoritarios que se ven desplazadas por otras lenguas dominantes en sus propios ámbitos. El ser humano con conciencia de globalidad precisa conocer una lengua que le permita entrar en comunicación con cualquiera otra persona. El conocimiento del Esperanto además facilita enormemente las relaciones y comunicaciones a nivel global, medios de comunicación, etc.

La creatividad se realiza con las lenguas propias.

Medios e instrumentos:

La ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN propio del ESTADO ESTÉTICO, de carácter no represivo y liberador de las potencialidades bellas, mediante el cual el ser humano genera las condiciones de abundancia necesaria que le han de permitir superar los intereses separados y enfrentados, conlleva percibir, comprender aceptar, respetar y gozar de la diversidad con absoluta naturalidad.

Mitjans i/o instruments.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Camí a la democràcia [07] Democràcia directa i representativa

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Models

Resum

El món occidental, des de fa milers d'anys, s'organitza socialment per a maximitzar el poder, en comptes d'organitzar el benestar. La marginació, la discriminació i la pobresa són conseqüència del sistema d'organització social actual. Però mentre la pobresa pot ser natural, com a fruit de la diversitat, la societat provoca marginació i els polítics són els promotors de la mateixa.

La divisió del poder en tres branques; executiu, legislatiu i judicial és actualment un anacronisme. La independència del poder judicial com a control del poder no funciona amb la sofisticació dels mitjans tècnics actuals. Una societat amb un únic codi moral igual per a tots no podrà subsistir, perquè la diversitat és indispensable per a l'evolució.

La justícia és injusta per definició; és inherentment injusta. És la imposició de la llei del poder establert.

El poder polític és l'origen de la irresponsabilitat del poder. La desnaturalització del poder polític és la causa de les grans diferències econòmiques i culturals. L'obstacle que la societat té perquè es pugui posar en pràctica la declaració dels Drets Humans és la existència d'estats sobirans independents.

Es proposa descobrir una organització social que optimitzi el benestar individual i col·lectiu de la comunitat amb la màxima llibertat per a tothom. Buscar una forma d'organització social en la que a cadascun dels individus, actuant segons el seu natural egoisme, li convingui comportar-se d'acord amb l'interès general. Construir una democràcia basada en una representativitat real, que permeti que el poder estigui sempre en la base social de la comunitat.

Per aconseguir aquests objectius es proposa una organització social de forma piramidal en la que el poder estigui sempre en la base de la piràmide. Han d'haver tantes piràmides com interès associatiu tinguin els ciutadans i ciutadanes i les mateixes no tindran restriccions geogràfiques. S'ha de superar la limitació de l'estat sobirà com a conseqüència del contracte social rousseauinà gràcies als mitjans tècnics, com la informàtica, que permetin controlar la diversitat.

El mètode organitzatiu de la democràcia de representativitat real consisteix en que els ciutadans elegeixen un delegat que els representa, a l'estil d'un apoderat o gestor. És un contracte entre el representat i el representant en que s'inclou un pacte sobre la remuneració per la prestació dels serveis del representant. Aquesta persona pot representar a qui l'hagi contractat a totes les piràmides que aquest desitgi. Els delegats, a la vegada, elegeixen altres delegats d'un nivell superior i així successivament. El sistema de representativitat real implica la professionalització dels polítics.

Diagnòstic

El món occidental, des de fa milers d'anys, s'organitza socialment per tal de maximitzar el poder, en comptes de maximitzar el benestar. La societat s'organitza en forma de bolet, amb un poder que puja i després roman a la cúpula, sense tornar a baixar al propietari originari del mateix.

No és correcte acusar als rics d'haver-se enriquit, perquè ha sigut el sistema qui els hi ho ha permès. I el que es verossimil és acusar als polítics perquè són els responsables del sistema d'organització social que tenim.

La marginació, la discriminació i la pobresa són conseqüència del sistema d'organització social actual. L'actual Llei sobre Arrendaments Urbans és provocadora de marginació, ja que el propietari al que li queda un pis buit no el vol llogar si no és a un preu molt alt que es devaluarà amb el temps. La pobresa pot ser natural, com a fruit de la diversitat. La naturalesa permet aquestes diferències, però la societat provoca marginació i els polítics són els promotors de la mateixa.

No es poden qualificar de democràtiques unes eleccions en les que no es coneix a les persones que es voten.

El resultat d'un esdeveniment electoral està determinat i, al menys en part, pel diner disponible per a la campanya electoral. Per a guanyar un esdeveniment electoral es creen deutes i compromisos que després cal pagar.

En el sistema electoral de les democràcies occidentals no és correspon la importància del càrrec públic com la de l'acte de l'elecció. L'acció del vot un dia cada tants anys no es pot comparar amb una acció de govern contínua

durant tots aquests anys.

La divisió del poder en tres branques ; executiu, legislatiu i judicial, és actualment un anacronisme. La independència del poder judicial com a control del poder no funciona amb la sofisticació dels mitjans tècnics actuals que permeten controlar la informació, la opinió, l'economia, l'administració, etc.

Fins fa no pas massa la joventut podia ser idealista perquè tenia un model de societat pel qual lluitar : la comunista. el buit ideològic actual s'expressa com a passotisme, drogaaddicció, suïcidi col·lectiu, etc. El terrorisme neix de l'organització social actual i és una manifestació de la falta de representativitat real dels "representants" de la comunitat.

Una societat amb un únic codi moral igual per a tothom no podria subsistir, perquè la diversitat és imprescindible per a l'evolució.

El benestar de la societat és la suma dels benestars dels seus individus. La justícia és injusta per definició , és inherentment injusta. És la imposició de la llei del poder establert. És la intromissió en allò que han fet els altres. sempre serà una forma de perpetuar el poder. La llei pot convertir-se en un mitjà de desnaturalització del poder. Tots els polítics tenen interès en acaparar el major grau de poder possible. els polítics valoren més el poder que la riquesa. el poder polític és l'origen de la irresponsabilitat del poder. La desnaturalització del poder polític és la causa de les grans diferències econòmiques, culturals, etc.

Els estats sobirans són font d'opressió, de marginació, són l'origen del colonialisme, de centralismes, de tota classe d'alienacions.

L'existència d'estats sobirans és contradictòria amb diferents articles de la Declaració Universal dels Drets de l'home. l'obstacle que té la societat perquè es posi posar en pràctica la DUDH, és l'existència d'estats sobirans independents.

No existeix igualtat de drets en una societat organitzada de forma diferencial. l'estat sobirà és un fet diferencial, que usurpa drets dels individus. Un clar exemple d'usurpació estatal són l'ensenyament i la cultura, la sanitat, la defensa, el valor de la propietat, els mitjans de transport i la informació.

Objectius

1. Descobrir una organització social que maximitzi el benestar individual i col·lectiu de la comunitat amb la màxima llibertat per a tothom.
2. Buscar una forma d'organització social en la que qualsevol dels individus, actuant amb el seu natural egoisme, li convingui comportar-se d'acord amb l'interès general.
3. Construir una democràcia real, basada en una representativitat real que permeti que el poder estigui sempre en la base social de la comunitat.

Mitjans i/o instruments.

Una organització social de forma piramidal en la que el poder estigui sempre en la base de la piràmide. Han d'haver tantes piràmides com interès associatiu tinguin els ciutadans. el control del poder i la seva correcta distribució és el mitjà per aconseguir l'optimització del benestar de l'home.

Les piràmides associatives no tenen cap restricció geogràfica ni temàtica. entre elles hi ha una piràmide de representació per les despeses comunitàries i una altra piràmide arbitral, per a resoldre els contenciosos entre els ciutadans i ciutadanes.

Es necessita la plena vigència del principi de subsidiarietat a tota l'organització social.

L'acceptació de la convivència de diferents individus i societats amb codis morals diferents per a poder tenir llibertat és bàsica. La societat ha de tenir ordre però també diversitat. Ningú pot ser obligat a associar-se, a acceptar un pacte social amb no vol estar lligat.

La superació de la limitació de l'estat sobirà com a conseqüència del contracte social rousseauianà és avui possible gràcies als mitjans tècnics, com la informàtica, que permeten controlar la diversitat.

Els jutges, funcionaris, militars i policies han de ser del mateix poble al qual serveixen, per a conèixer millor la realitat i augmentar la seva eficàcia, de la mateixa manera en que s'exigeix als polítics pertànyer al poble al qual representen.

La democràcia representativa consisteix en combinar els avenços tècnics de la telemàtica amb els principis socioeconòmics del control del poder. És necessària i possible una acció de vot constant, evitant tota forma de poder que vagi de dalt a baix en lloc d'anar des d'a baix a dalt.

El mètode organitzatiu de la democràcia de representativitat real consisteix en que els ciutadans i ciutadanes elegeixen un delegat que els representa, a l'estil d'un apoderat o gestor. És un contracte entre el representat i el

representant, a l'estil d'un apoderat o gestor. És un contracte entre el representat i el representant en el que s'inclou la remuneració dels serveis del representant. aquesta persona pot representar a qui l'hagi contractat a totes les piràmides que aquest desitgi.

Els delegats, successivament, elegiran altres delegats d'un nivell superior i així va continuant el procés. Si, a cadascun dels nivells, cada delegat representa a 25 persones, amb a penes set nivells es representaria a tota la població mundial actual. Llavors no es necessitaria fer campanyes electorals ni fixar període fix a la representació, ja que qualsevol ciutadà o ciutadana pot canviar de representant en qualsevol moment (destituir-lo sense previ avís) o tenir el mateix durant tota la vida. (reelegir-lo cada dia).

Si en un país es troben vint persones que han arribat al sisè nivell de representació, entre ells s'elegirà el responsable del govern del país.

El sistema de representativitat real implica professionalització dels polítics i del vot públic. Prescindir de les lleis i de l'administració de justícia, implica prescindir dels actuals poders legislatiu i judicial.

Davant qualsevol litigi entre ciutadans, sempre hi haurà algun representant comú a ambdós pujant de nivells per la piràmide arbitral. aquest representant comú serà el jutge que arbitri el plec.

Perquè sigui viable el sistema de representativitat real, és necessari que tots els altres poders siguin també naturals

Documentació tractada:

- Mora, Pere; "Antoni Ricart. L'economia del benestar" a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publ. de la FJB, Barcelona, 1995, p. 279-288.

- Ricart, Antoni; "Societat i economia del benestar", Papers d'innovació social, 23.

- Ricart, Antoni; "Ecologia humana, organització social. Una introducció a l'educació ambiental i cívica, document no editat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Desarrollo Integral Sostenible [07] Control popular de calidad de la gestión pública con poder destitutivo para una democracia real

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic: Política

Fòrum transversal: Models

Resum

La política fiscal keynesiana de administración de la demanda efectiva desde el gasto público sostenía el crecimiento a partir de su financiación con el déficit fiscal. La financiación del déficit público corriente era factible porque la emisión de dinero era potestad de la soberanía monetaria del Estado Nación. Estas políticas permitieron construir el Estado de Bienestar. El supuesto básico de las mismas es una economía cerrada en un alto grado y una escasa movilidad internacional de capitales. Esta política monetaria se ha convertido en inviable por la globalización financiera. La negativa de los capitalistas y terratenientes a aceptar una mayor presión fiscal ha llevado a que los políticos se resignen, bajo protesta o con alarde de pragmatismo, al desmantelamiento del Estado de Bienestar.

La propuesta pretende presentar una alternativa progresiva a las políticas insostenibles del monetarismo y antiestatismo neoliberal. Esto implica sustituir con solidaridad social y responsabilidad ecológica las inviables políticas monetaria y fiscal keynesianas del Estado de Bienestar y el estatismo socialista, así como precisar una forma de administrar las finanzas públicas del modelo de desarrollo social, económica, ecológica y políticamente sostenible.

Una política monetaria y fiscal progresista depende de una globalización justa. La administración de la oferta monetaria supone un nuevo sistema de dinero, crédito y bancos; la liquidez se inyecta sin endeudamiento público a través de la Renta No Laboral, que constituye al mismo tiempo la forma de administrar la demanda efectiva desde el consumo privado y no desde el gasto público. La presión fiscal en principio se mantendrá en los mismos niveles, pero se suprimen todos los impuestos actuales. La recaudación fiscal va asociada directamente al tipo de gasto y se basa en:

- *. Los impuestos ecológicos, destinados a mejoras del medio ambiente*
  - *. Un impuesto a la propiedad (inmuebles, bienes de capital y bienes durables suntuarios) destinado al gasto social (R. N. L.)*
  - *. Un impuesto progresivo al gasto privado de aplicación eventual si la recaudación con el impuesto a la propiedad para el gasto social fuera insuficiente*
  - *. Tasas de servicios y administración públicos específicos por jurisdicción destinados al gasto público corriente del funcionamiento de la administración*
  - *. Las obras públicas se presupuestan por separado, incluyendo los impuestos o tarifas ad hoc necesarios, y deben ser aprobadas por plebiscito.*
- El gasto público incluye crédito a cincuenta años para la vivienda intergeneracional y crédito de formación de capital humano.*

Diagnòstic

1. La política fiscal keynesiana de administración de la demanda efectiva desde el gasto público sostenía el crecimiento a partir de la financiación del gasto con el déficit fiscal, lo que permitía pagar la deuda de este año con los impuestos de años futuros. Siendo los impuestos una proporción del PBI, el crecimiento permitía pagar el déficit presente con una presión fiscal muy inferior que si hubiera que pagarlos con impuestos presentes.
2. La financiación del déficit público corriente era factible porque la emisión de dinero era potestad de la soberanía monetaria del Estado Nación en una economía cerrada. El tesoro nacional emitía bonos de deuda que, con la intermediación del mercado financiero, iban a para al banco central, quien emitía dinero para comprarlos.
3. Las políticas monetaria y fiscal keynesianas permitieron construir el Estado de Bienestar. Este era una forma de sostenimiento de la demanda efectiva para evitar la crisis económica cíclica pero permitía, a la vez, una indolora transferencia de ingresos hacia los sectores de menores recursos, fortaleciendo la paz social y la estabilidad política del sistema.
4. El supuesto básico de las política monetaria y fiscal keynesianas es el de una economía cerrada en un alto grado y, particularmente, una escasa movilidad internacional de capitales, de modo que el Estado Nación tiene el poder efectivo de intervención económica.
5. La política monetaria tradicional sustentada en la macroeconomía keynesiana se ha convertido en inviable por la globalización financiera y el despojo de la soberanía monetaria a los Estados Nacionales. La movilidad

internacional de capitales impide la financiación del déficit fiscal del Estado Nación con emisión monetaria. El intento de aplicar las viejas recetas en estas condiciones conduce rápidamente a una espiral inflacionaria con fuga de capitales.

6. La incapacidad de financiar con emisión monetaria el déficit exige aumentar la presión fiscal para pagar el gasto de este año con impuestos de este mismo año. La negativa de los capitalistas y terratenientes a aceptar una mayor presión fiscal ha llevado a que los políticos se resignen, bajo protesta o con alarde de pragmatismo, al desmantelamiento del Estado de Bienestar.

7. La inviabilidad práctica de las políticas estatizadoras o intervencionistas en la realidad de la economía globalizada ha dejado sin discurso a los políticos de formación keynesiana o marxista. El discurso dominante es el "realismo" de los neoliberales, genuinos o conversos. Los partidos conservadores dominan la escena y el resto o bien se asimila "pragmáticamente" al neoliberalismo reinante, integrándose en la corporación política indiferenciada ideológicamente que administra el status quo, o se refugia en los viejos dogmas al precio del aislamiento y la reducción de su caudal electoral.

Objectius

1. Presentar una alternativa progresiva a las políticas insostenibles del monetarismo y antiestatismo neoliberal.
2. Sustituir con solidaridad social y responsabilidad ecológica las inviables políticas monetaria y fiscal keynesianas del Estado de Bienestar y el estatismo socialista.
3. Administrar eficientemente las finanzas públicas de **UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA.**

Mitjans i/o instruments.

1. Una política monetaria y fiscal nacional para un desarrollo integralmente sostenible depende en la actualidad de las condiciones internacionales, razón por la cual una propuesta en este sentido debe abarcar simultáneamente la propuesta de **CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL**
2. Administración de la oferta monetaria en base al modelo de dinero giral telemático pasivo con patrón trabajo, planteado en **UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO**, con monopolio de la autoridad monetaria sobre la creación de dinero, inyección de liquidez por medio de **LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO** y ajuste de balanza de pagos vía tipo de cambio flexible.
3. Administración de la demanda efectiva a través del consumo privado con la R.N.L. Equilibrio presupuestario; la redistribución de la riqueza se da por la distribución de las rentas del sistema a través del gasto social, cuyo único concepto será la R.N.L., reemplazando a todas las pensiones y subsidios de todo tipo. Esta renta se financia con su impuesto específico y con la creación de dinero exigida por la economía real.
4. La presión fiscal en principio se mantendrá en los mismos niveles del presente, pero se suprimen todos los impuestos actuales.
5. La recaudación fiscal va asociada directamente al gasto:
  5. 1. Impuestos ecológicos: gravan el consumo de recursos no renovables y la polución en todas sus formas; se destinan a mejoramiento del medio ambiente.
  5. 2. Impuesto a la propiedad de inmuebles, bienes de capital y bienes durables suntuarios: el objetivo es liberar la oferta de bienes de la concentración oligopólica y monopólica y del acaparamiento especulativo. La tasa es uniforme; el sujeto imponible es la persona física o jurídica propietaria; la base imponible es la que declare voluntariamente el propietario, pero tal valoración es pública (y se publicita en un banco de datos de acceso ilimitado) y a dicho valor el propietario tiene obligación de venta. Las viviendas de primera residencia pueden declararse bien de familia y sólo la autoridad pública tiene derecho de exigir la venta. Este impuesto sustituye todas las contribuciones actuales a la seguridad social. La recaudación se destina al gasto social (R.N.L.)
  5. 3. Las transformaciones inherentes al Estado virtual y a la democracia real implican una ganancia de eficiencia que libera presión fiscal. Esos recursos se reorientan hacia el gasto social. Este, como mínimo, se mantiene en el promedio porcentual del PBI de las últimas décadas. Si la recaudación por impuesto a la propiedad no lo cubre, se complementa con el impuesto progresivo sobre el gasto privado. Este impuesto es eventual y su tasa progresiva varía según la necesidad.
  5. 4. Tasas de servicios y administración públicos específicos de cada jurisdicción; cubren los gastos públicos corrientes. La burocracia cuesta lo que los ciudadanos quieran. Si se les cobra más, pueden destituir a quienes aprueban el presupuesto.
  5. 5. Presupuestos ad hoc para la construcción de obras públicas: se financian con impuestos, tasas, peajes o tarifas ad hoc y deben ser aprobados por plebiscito telemático.
6. El presupuesto público concede crédito con sus ahorros, fondos de mejoramiento del medio ambiente o ingresos externos:
  6. 1. Para vivienda familiar intergeneracional, apta para convivencia de abuelos padres e hijos adolescentes en el plan descentralizador espacial de las metrópolis planteado en **UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA**. Son créditos a cincuenta años de plazo con hipoteca a

interés real cero; es deuda hereditaria, aunque los herederos naturalmente pueden vender la propiedad.

6. 2. Para formación de capital humano: financia el costo del plan de estudios con prenda sobre el título, con interés real cero y a pagar con los futuros ingresos laborales.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al *Fòrum Català per Repen-sar la Societat*. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

El Estado estético [02] La Política: por una Democracia Pura

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Models

Resum

Las relaciones sociales en el modelo del ESTADO ESTÉTICO se presentan siempre y solo de persona a persona o personas, no dándose en ningún caso relaciones corpora-tivistas ni con estructuras ni instituciones por no existir estas.

Así mismo se distinguen dos momentos diferentes que se fundamentan en la división del tiempo y se concretan en los correspondientes tiempos de "libertad relativa" y de "libertad pura". El primero corresponde al tiempo de trabajo y el segundo al tiempo de máxima libertad posible para el ser humano, el cual puede llenar de contenido según sus gustos, deseos y capacidades realizantes sin coste alguno.

Las relaciones sociales que surgen de esta división del tiempo, aun siendo esencial-mente libres y no condicionantes en su conjunto, se presentan en dos formulaciones distintas y que corresponden a los distintos tiempos.

En el primer tiempo señalado (el de trabajo) las relaciones entre los ciudadanos que trabajan son relaciones de producción, las cuales se caracterizan por la responsabilidad y una perfecta organización por una parte y por la colaboración y persecución de una única y común finalidad, como es la de desarrollar el Plan programa que permite la consecución de la abundancia en el sí de los límites reconocidos. Ahora bien en el ESTADO ESTÉTICO las relaciones de producción se presentan exentas de poder, lo que las hace no condicionantes y reconocedoras de la autoridad que nace de la maestría, el saber y la mayor humanidad, la cual permite gestionar el trabajo y las cosas para el disfrute de las personas, así mismo permite realizar la democracia pura de ma-nera permanente y desde el puesto de trabajo.

Por contra el tiempo de "libertad pura" se presenta como no organizado ni estructurado y las relaciones sociales se concretan a partir de las necesidades realizantes de cada cual.

La propuesta presenta y desarrolla la formulación de la democracia pura como la herramienta que permite a la persona particular el reconocimiento de los límites a partir de la comunidad, permitiéndole así ganar la máxima abundancia posible y disfrutarla.

Diagnòstic

La democracia burguesa en tanto que expresión política, es decir, expresión de las actividades y prácticas referentes a las relaciones entre los ciudadanos. Si bien en su momento pudo significar un avance en la evolución histórica del ser humano al permitirle suavizar las relaciones de poder y así avanzar en su autonomía y por lo tanto mejorar la calidad de su voluntad y así ensanchar su capacidad de decisión, ha finales del siglo XX se muestra ya caduca por impedirle seguir avanzando y poder alcanzar la plena auto-nomía y libre albedrío que su misma evolución le exigen para poder mostrar sus plenas cualidades bellas.

Las relaciones entre los ciudadanos que en origen y de forma natural se presentan libres, igualitarias, fraternales, de colaboración y complementación y que se dan a partir del juego de las propias capacidades y deseos, la democracia burguesa y su sistema económico las pervierte imponiendo unas relaciones de intereses separados y por lo tanto en-frentados, solamente mitigados por un confuso e indefinido contrato social que sitúa a cada cual en una determinada posición y situación, exigiéndole no salirse del rol que el sistema impone. Contrato social, que no impide el uso del poder en provecho propio, es decir, de cada uno hacia los que se encuentran en una posición de inferioridad y dependencia. Consiguiendo de esa forma una situación de equilibrio y estabilidad personal y social forzada, la cual se rompe en mil pedazos ante cualquier desajuste de los mínimos que cada cual o a una determinada comunidad se ha adecuado.

En este panorama cualquier intento de modificar el propio estatus comporta violencia al tener, el ser humano, que enfrentarse y luchar por lo que se aspira, por ser lo que se aspira de otro.

Tal estado permite aseverar que el ser humano aun se conduce por las leyes de la natu-raleza animal, es decir, que lucha para sobrevivir y así el mas fuerte, el mejor dotado, el que parte de una situación original de mayor privilegio o el mas desalmado consigue el poder que cree asegurará su porvenir.

Así mismo, el hecho de soportar una estabilidad y equilibrio forzados conlleva el haber de vivir en permanente contradicción con uno mismo, con la sociedad y la naturaleza.

Así, el ser humano se encuentra impedido de gozar del vivir, de realizar sus capacidades y deseos mas íntimos, en definitiva de ser y mostrarse conforme su conciencia y momento evolutivo le reclaman.

Objectius

Adeuar la política, es decir, el conjunto de actividades y practicas referentes a las rela-ciones entre los seres humanos a las exigencias de la conciencia y del momento evolutivo del ser humano.

Superar las contradicciones para ganar la armonía y el equilibrio que han de permitir gozar de la vida en lugar de sufrirla.

Ganar la calidad de la voluntad para así disponer de la capacidad de decidir libre de condicionamientos y poder autoderminarse según la propia ley moral.

Realizar la comunidad de iguales.

Superar las inseguridades para así ganar la confianza en uno mismo y en los demás.

En definitiva el objetivo central es la superación de la civilización de los individuos para ganar el estadio de la persona, en el cual el ser humano en tanto que dualidad pasa del dominio de las leyes de la materia al dominio de la conciencia.

Mitjans i/o instruments.

La ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCION

La democracia

Para el Ser Humano en tanto que Persona el concepto Democracia es entendido como Persocracia o poder de la persona, que será denominada «Democracia pura», entendida como estadio superior de las significaciones y representaciones que a lo largo de la historia ha asumido la Democracia como forma política de organizarse la sociedad.

La Democracia Pura

a) Es una necesidad nueva para la persona. Es nueva, por el hecho que se la reconoce la propia persona al tomar conciencia de sí mismo y de comunidad.

b) Es universal. Compete a todas las personas con capacidad de discernir

c) Es participativa. Para las personas en tiempo de libertad relativa:

*. Lo es permanentemente, a partir del desarrollo de su responsabilidad.

*. Lo es periódicamente, reconociendo los límites y definiéndolos mediante la elección del Plan Programa.

Para las personas que gozan todo su tiempo de libertad pura; adolescentes, adultos que no trabajan por cualquier razón, etc., lo es periódicamente, reconociendo los límites y eligiendo el Plan Programa.

d) Se fundamenta:

*. En la información.

*. En el conocimiento.

*. En el propio criterio.

*. En la propia voluntad.

*. En la propia decisión.

*. En el sentido común.

*. En la confianza.

*. En la gestión.

e) Es directa:

*. Por no darse cesión ni delegación de poder, de criterio, de voluntad, ni de decisión.

*. Por no ser parlamentaria.

*. Por ser gestora y ejecutora de las responsabilidades asumidas por uno mismo y a través de la confianza

otorgada por los demás.

f) Es natural:

*. Por basarse en la ley moral, es decir la que dicta la conciencia, la cual cosa comporta la inexistencia de leyes y reglamentos exteriores a la propia persona.

*. Por ser liberadora de las potencialidades bellas de la persona.

*. Por no ser condicionante.

*. Por no ser represiva.

*. Por ofrecer unas condiciones objetivas de ilimitación.

g) La estructura y organización que comportan, la persona la soporta únicamente en tiempo de libertad relativa.

h) La estructura y organización aun desapareciendo en el tiempo para la persona particular, estas se mantienen en el tiempo a través de la comunidad, la cual cosa da tiempo de libertad pura para la persona.

El control, la supervisión y el seguimiento

a) Dejan de ser conceptos condicionantes para devenir naturales, al ser la finalidad y los objetivos comunitarios.

b) Se llevan a cabo verticalmente y horizontalmente:

*. Verticalmente:

- En tiempo de libertad relativa.

- A partir de LOS SECTORES PRODUCTIVOS, del Primer Nivel al Sexto Nivel y viceversa.

- Los lleva cabo la persona a partir de la responsabilidad asumida en el trabajo. Responsabilidad que se extiende a su entorno por ser el entorno común, igual que la finalidad y los objetivos.

- Mediante la información, el sentido común, la experiencia, el conocimiento y el propio criterio.

*. Horizontalmente:

- En tiempo de libertad pura.

- Mediante la información, el sentido común, la experiencia, el conocimiento y el propio criterio, los cuales permiten valorar la gestión del Plan Programa y al finalizar cada periodo definir el próximo.

La estructuración social

Si bien estructura y organización son elementos condicionantes, para la persona lo son solo relativamente por cuanto los soporta en tiempo de libertad relativa, la cual desaparece en el entretiem po una vez satisfecha la necesidad de trabajar.

a) La sociedad del ser humano en tanto que persona es perfectamente estructurada y organizada al mismo tiempo que es, no-estructurada y no-organizada.

- *. Se encuentra organizada y estructurada en tiempo de libertad relativa.
- *. Se encuentra no-estructurada y no-organizada en tiempo de libertad pura.
- *. La organización y estructura en tiempo de libertad relativa la determina ella misma en tanto que comunidad.
- *. Las propias necesidades de realización personal determinan para la persona la forma en que organiza y estructura su tiempo de libertad pura, la cual cosa hace que se de, no-organización y no-estructura social en tiempo de libertad pura
- *. Todo ello hace que la persona sea al mismo tiempo comunidad y particularidad.
- b) La persona se estructura y organiza socialmente básicamente de dos formas:
  - *. A partir de la necesidad de trabajar y en tiempo de libertad relativa:
    - A través de la ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCION
    - Deviene y se siente comunidad.
    - Participa en la generación de la riqueza comunitaria que es al mismo tiempo propia.
    - Desarrolla y gestiona su responsabilidad particular en comunidad.
    - Reconoce los límites y gana lo ilimitado, es decir la máxima abundancia posi-ble.
    - Decide; «como», «con que» y «de que manera» ha de ser lo ilimitado, mediante la ELECCION PERIODICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA.
  - *. A partir de sus necesidades de realización personal y en tiempo de libertad pura:
    - A través de la familia.
    - A partir de la afinidad con otras personas.
    - Mediante el asociacionismo.
    - Enseñando, colaborando y participando en la necesidad de realización de sus congéneres.
    - Aceptando y recibiendo enseñanzas, colaboración y ayuda.
    - Gozando de la vida con los demás.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propues-tas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [03] Elección periódica por sufragio universal del Plan programa

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic: Política

Fòrum transversal: Models

Resum

En el Plan Programa Periódico y en la forma de elegirlo se muestra una de las dos formas en que se realiza la propuesta LA POLITICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA. El plan programa permite definir, planificar, organizar y gestionar las posibilidades que la comunidad quiera darse en el futuro próximo (es decir, en el periodo que se ha de iniciar). A través de él se reconocen los límites, lo cual permite ganar la máxima abundancia posible. La persona decide por sufragio universal, es decir a través de la comunidad, la forma y contenido que habrá de tener la satisfacción de las necesidades primarias y estéticas: a partir del conocimiento de las posibilidades objetivas así como del tiempo de libertad relativa que convenga dedicar al trabajo.

Diagnòstic

En la democracia burguesa/capitalista aun y cuando a través del gobierno del estado se pretenda (cosa dudosa) organizar la economía en interés y para el conjunto de la sociedad, esta pretensión no deja de ser una entelequia por cuanto este (el estado) no puede armonizar ni controlar los intereses particulares de las partes enfrentadas por la supervivencia económica que determinan y definen al propio sistema de economía de mercado. Al estado tan solo se le permite, por propia dinámica e interés del sistema, regular los métodos de lucha, y redistribuir parte de la riqueza en la medida de lo estrictamente necesario, al afecto de mantener la paz social. En estas condiciones creer, pensar o defender que la finalidad de la economía es el bienestar general es caer en el autoengaño y negarse a la realidad que muestra impudicamente que la verdadera finalidad de la economía es el beneficio económico de las partes en litigio y el individuo (sea patrón o asalariado) solamente el medio de obtenerlo, además en un doble sentido: como productor y como consumidor.

En estas condiciones llamar a la población a las urnas para elegir a su gobierno pretendiendo hacer creer que este hará todo lo posible para dar respuesta a las necesidades y deseos del conjunto de la sociedad no es más que vivir en el más absoluto de los engaños.

La economía en la sociedad burguesa al perseguir el beneficio económico como única posibilidad de supervivencia en el sí del sistema de producción, junto con la consideración del ser humano como un simple recurso productivo al mismo tiempo que consumidor hace que dicho concepto haya visto modificado su original sentido y valor, por lo cual podemos decir que la economía en el estado capitalista es la negación de la economía en tanto que "administración ordenada de los bienes de la comunidad".

Así los programas de gobierno que se plantean en la democracia burguesa/capitalista sufren los defectos, perjuicios y contradicciones que emana el propio sistema de competencia e intereses separados que mueven la economía y el sistema de producción y por ende la vida de los individuos en sociedad y están en función de las distintas relaciones de poder. Así el mismo poder que permite al estado y a su gobierno mantener la paz y equilibrio social forzado le impide ser equitativo con la totalidad de la población.

Objectius

Conseguir que la economía recupere su original sentido y valor de dar satisfacción a las necesidades de la comunidad, así como que los planes de autogobierno devengan planes de gestión y administración de las cosas para el disfrute de las personas en comunidad y con ellos reconocer los límites que han de permitir ganar la máxima abundancia posible. Todo ello a partir del conocimiento, la voluntad, la decisión y los deseos de la persona a través de la comunidad.

Mitjans i/o instruments.

Es la herramienta del sistema productivo por la cual cada persona a través de la comunidad reconoce y define los límites que llevan a la abundancia.

a) El límite:

Es el punto que separa lo conveniente, posible y realizable de lo inconveniente, imposible e irrealizable, su reconocimiento y aceptación hacen «desaparecer» los límites, llevando a la «abundancia», permitiendo la armonía y disfrute del tiempo.

Los límites son de orden material y son genéricos, es decir de la condición humana, por lo cual la persona los reconoce desde la comunidad a partir del intelecto que permite el conocimiento de: la realidad material, en el sentido de las posibilidades que nos ofrece la naturaleza, de la ciencia y la técnica, del tiempo necesario de libertad relativa que se debe dedicar. Los límites se superan en cada nuevo periodo.

b) El Plan Programa:

Es la forma concreta que debe ir tomando la abundancia a lo largo del periodo que da el reconocimiento de límite. El Plan programa se elige por las personas en el acto especial de decidir. Es gestionado directamente por la persona que ha presentado la propuesta elegida, el equipo de las UNIDADES DE PRODUCCION del sexto nivel y

las U/P a través de LOS SECTORES PRODUCTIVOS correspondientes.

c) El Período:

El período es el tiempo de aplicación de cada Plan Programa (cuatro años). En el último semestre se abre el proceso de preparación del nuevo acto de decidir.

d) Acto especial de decidir:

Es el acto por el cual cada persona decide a partir de la información, el conocimiento, el sentido común y los deseos de entre las distintas propuestas presentadas de Plan Programa. Este acto se realiza en tiempo de libertad relativa.

Los límites reconocidos por la comunidad son los mismos para las distintas opciones, lo que varía es la forma que ha de ir tomando la abundancia ganada a lo largo del período. Puede también variar la dedicación de tiempo de libertad relativa.

La preparación del acto de decidir es permanente, puesto que desde el mismo inicio de un período se empieza a preparar el siguiente por el Sector productivo de información y comunicación que recoge y suministra datos significativos a la sociedad que, a su vez va conociendo y valorando la realidad cambiante.

Esta preparación, en el último semestre antes de finalizar el período, tiene tres fases de dos meses más intensas:

1ª: El Sector productivo de información y comunicación, elabora el balance técnico de gestión del período a concluir en un doble sentido: a) Resultados y b) Posibilidades nuevas que se ofrecen, en el sentido de ampliar los límites en el próximo período. Y pone este balance de gestión a disposición de las personas que decidan presentar sus propuestas de Plan programa, personas con un nivel elevado de conocimientos en gestión.

2ª: Se elabora, publica y difunde el balance popular de gestión con un lenguaje comprensible para la sociedad en general.

Las personas y sus colaboradores que hayan decidido presentar un Plan Programa para el próximo período, dejan sus ocupaciones laborales, para así disponer de tiempo de libertad relativa para dicha preparación, constituyéndose en una unidad productiva, cuyo bien resultante será, la propuesta. Disponiendo de un mes y medio para remitirlos al Servicio de publicaciones que los distribuye en los últimos quince días.

3ª: El Sector de producción pone al servicio de las personas de las U/P del primer nivel los balances presentados así como de las propuestas presentadas para ampliar la información.

Las personas en tiempo de libertad relativa y de forma escalonada en cada U/P, dejan el trabajo por una semana para dedicarse al estudio de las diferentes propuestas y preparar su decisión acerca de la elección.

Al finalizar estos dos últimos meses de preparación intensiva llega el momento de elegir el Plan Programa para el próximo período. La elección es a dos vueltas. En la segunda pasan los equipos que hayan obtenido más votos, quedando elegido el que salga más votado.

Una vez elegido el Plan programa se constituye la nueva gerencia de la U/P del sexto nivel. Se abre un período de dos meses para el traspaso de responsabilidades. Compartiendo la gerencia las personas entrantes y salientes, siendo la responsabilidad y decisión de la primera. El proceso de transferencia se da dentro de la mayor naturalidad, el cambio es siempre de continuidad con lo viejo para llegar siempre a lo nuevo.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Model Sòlid [07] El senat de vigilància

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic: Política

Fòrum transversal: Models

Resum

L'estructura dels sistemes democràtics parlamentaris occidentals facilita que les decisions preses pel poder tingui major pes els factors a curt termini, especialment la reelecció.

Es proposa la creació d'un poder polític, paral·lel al que ja existeix, amb duració de llarg termini i encarregat de preservar els patrimonis humans, culturals, econòmics i ecològics, anomenat Senat de Vigilància. Cadascun dels dos poders haurà de comptar amb recursos i instruments propis i separats. Per atorgar legitimitat democràtica al Senat caldrà reformar el sistema electoral, creant dos grups electorals diferenciats segons el límit d'edat.

A nivell geogràfic, la proposta contempla la divisió del territori en districtes electorals suficientment petits perquè cada candidat sigui ben conegut pels seus electors, que de fet seran els seus veïns, i no esdevindrà imprescindible fer propaganda electoral. Aquesta reforma política acompanya a les reformes econòmiques del MODEL SÒLID, que suposen una transformació cap a la potenciació del sistema productiu i la riquesa social mitjançant la limitació del paper de l'economia financera, excessivament especulativa.

Diagnòstic

L'estructura dels sistemes democràtics parlamentaris occidentals facilita que les decisions preses pel poder tingui major pes els factors a curt termini, especialment la reelecció. "Actualment hi ha una desconfiança generalitzada del paper dels polítics, i a la vegada un desinterès per part d'aquests en la participació dels ciutadans en política," això vol dir no la participació electoral sinó el qüestionament de les regles del joc polític. "Simultàniament hi ha una progressiva concentració dels poders polítics i econòmics amb l'ajut de la tecnificació, i un creixement paral·lel de la burocràcia. (...)

La democràcia actual topa amb limitacions. Els parlaments tenen un poder petit en comparació amb l'aparell de l'estat, connectat amb la xarxa de les finances i de la tecnocràcia. Encara que hom pot participar en les eleccions, resulta menys clara i directa la intervenció en el moment de les decisions". Les necessitats de finançament dels partits els fa dependre molt d'empresaris, banquers... amb interessos divergents i sovint contraris als dels ciutadans representats.

El resultat és que els partits imposen llistes electorals cercant la màxima eficàcia en obtenir vots per guanyar poder polític. Tot plegat fa pensar més en un poder oligàrquic gens democràtic en el qual periòdicament es van tornant grups d'interès en el govern.

Objectius

Ampliar el camp de les responsabilitats de la classe política cap a la resolució de problemàtiques de llarg termini.

En concret:

Reestructurar les institucions polítiques cap a una major autonomia dels diferents poders (executiu, legislatiu, judicial...)

Personalitzar els candidats, o sigui fer d'ells persones conegudes dels seus electors (veïns...) abans que no candidats representants d'opcions ideològiques uniformitzades per grans masses d'electors, cercar igualment una desprofessionalització de la classe política que allunyi els interessos personals de la tasca de representació dels interessos comuns.

En conclusió, orientar el sistema polític (l'organització interna dels partits, el monopoli que formen els partits majoritaris...) cap a formes més properes a la democràcia directa.

Mitjans i/o instruments.

Un poder polític, paral·lel al que ja existeix, amb duració de llarg termini i encarregat de preservar els patrimonis humans, culturals, econòmics i ecològics, anomenat Senat de Vigilància. "Es tracta d'establir un sistema de dos poders polítics independents i no subordinats, corresponents a dues visions temporals radicalment diferents. Es mantindrà un poder polític per assumptes contingents, similar a l'actual govern, i es crearà un nou poder polític per assumptes de llarg termini. Cadascun d'aquests dos poders polítics, Govern i Senat, haurà de comptar amb recursos i instruments propis i separats. Però sobre tot s'haurà de reformar el sistema electoral, ja que per atorgar legitimitat democràtica al senat no es pot pensar en fer votar als mateixos electors els dos poders, car donaria com a resultat un únic poder de dues cares. Per aquest motiu s'han de crear dos grups d'electors.

La proposta és dividir el territori en districtes electorals suficientment petits perquè cada candidat sigui ben conegut pels seus electors, que de fet seran els seus veïns, i no esdevindrà imprescindible fer propaganda

electoral. En la votació primària cada compromissari serà elegit per un sufragi secret pe tots els ciutadans del seu districte que superin un límit d'edat, per exemple 45 anys (a partir d'aquesta edat ja no es podrà votar per a l'altre govern de gestió). Un cop elegits els compromissaris, aquests elaboraran els programes (els candidats ja hauran exposat prèviament en les eleccions primàries les seves propostes). La segona votació serà nominal, oberta i explícita entre compromissaris que, normalment, no seran professionals de la política, puix que la proposta pretén retornar als orígens fent que s'incorpori al sistema polític gent que en lloc de viure de la política, visqui un temps per a la política (ciutadans que es dediquin a temps parcial).

Un grup selecte d'aquests ciutadans constituïria un Senat de Vigilància de qualitat i independència excepcional. Consistirà en un poder independent del govern de gestió en quant a recursos, persones, normes, procediments, etc. , els seus ingressos no vindran d'uns impostos sinó d'unes rendes de patrimonis públics.";

Documentació tractada:

Casals, Joan N; "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (coord.) "Propostes innovadores per repensar l'Economia". Publ. de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144

Documentació addicional:

Casals, Joan N; "El futur era possible". La llar del llibre, Barcelona, 1988

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrarietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILÀNCIA

Societat Transparent [07] Democràcia responsabilitzadora i descentralització

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum. transversal Models

Resum

En el marc del model anomenat LA SOCIETAT TRANSPARENT, que pretén democratitzar l'accés a les fonts d'informació econòmica per construir una societat econòmica i ecològicament més responsable, solidària i transparent, es proposa un sistema polític reformat a partir dels principis d'extensió i aprofundiment de la independència dels poders funcionals de l'aparell central d'estat (legislatiu, executiu, judicial) i dels poders territorials, mitjançant el dret d'autodeterminació.

Cal però a la vegada mantenir els principis de subsidiarietat interterritorial i d'interdependència i col·laboració entre els poders funcionals. L'instrument clau que garanteix aquesta transformació és l'eliminació de la moneda anònima corrent i l'ús exclusiu de targetes electròniques personalitzades amb un nou diner, LA FACTURA – XEC. La conseqüència pel sistema polític és la implantació d'un RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA que impedeix el joc brut dels poders fàctics per incomplir l'estat de dret i controlar la política en interès propi mitjançant la corrupció.

Diagnòstic

"A causa de les regles de joc del sistema polític i econòmic actual i mitjançant el diner anònim, el joc brut és afavorit i els poders fàctics actuen impunement. Com a conseqüència la democràcia és només formal -ni real, ni participativa ni responsabilitzadora- per a la majoria de la població. (...) Els polítics es veuen condicionats pels vots dels ciutadans, desinformatos o esbiaixadament informats. També pels grups de pressió: mitjans de comunicació de masses, oposició parlamentària, sindicats i patronal... dret de veto antidemocràtic dels "forts" en les Nacions Unides, el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional... Però també la dependència en el finançament dels partits per part dels bancs i de les empreses. Les decisions polítiques es veuen condicionades, en darrera instància, pels poders fàctics. Aquests financen els partits -legalment o il·legalment-, subornen -els polítics, els jutges, els funcionaris, els professionals independents...-, controlen els mitjans de comunicació de masses -conformadors de consciència-, etc."

Objectius

"Aconseguir que l'estat de dret deixi de ser torpedinat pels poders fàctics. Això és impossible en el règim d'opacitat del diner desinformatiu actual; però es més possible amb LA FACTURA – XEC.

Tenir en compte alhora, en la presa de decisions, la voluntat de la població i l'eficiència dels resultats, amb major participació i responsabilització, i amb plena informació. En concret: "Garantir una democràcia participativa i responsabilitzadora partint dels principis de separació real dels poders i de descentralització, i cercant la responsabilització de persones i institucions en cada nivell funcional i territorial, i a la vegada la interdependència i la plena informació entre els diferents nivells." "Assegurar la interdependència i la plena informació entre els diferents nivells." "Promocionar de forma paral·lela la democratització del mercat, augmentant la participació i la responsabilització de les persones, especialment en l'àmbit de l'autogestió."

Mitjans i/o instruments.

"Cal separar, però amb interdependència, d'una banda els tres poders polítics: legislatiu, executiu i judicial; i de l'altra els sistemes polític, informatiu/judicial i econòmic." "Tanmateix cal descentralitzar el poder seguint el principi de subsidiarietat, amb lliure confederació dins un marc federal, afavorint les reivindicacions d'autogestió i d'autodeterminació, trencant amb el paper dels actuals estats-nació."

"És fonamental que el nou sistema monetari-informatiu, basat en LA FACTURA – XEC, no depengui ni d'Hisenda, ni de la policia, ni del govern, ni d'empreses privades. L'estat i els particulars només tindran accés a les dades de caràcter general, que es posaran a l'abast de tothom, de forma coherent i gratuïta. La seva socialització, fonamental per a la racionalització de l'economia, també ho serà per a la construcció d'una democràcia participativa i responsabilitzadora.

En canvi, les dades de caràcter personal només hi tindran accés el mateix interessat i una justícia independent, en cas d'haver d'obrir una investigació i documentar una sentència.

La informació global -la de caràcter general més la de caràcter personal- estarà només en mans de la Justícia. Aquesta informació ha d'estar molt ben protegida, per exemple, tractada simultàniament per tres equips -humans i d'ordinadors-, tant per evitar errors com joc brut. Els tres equips tindran independència econòmica, institucional i organitzativa, i només estaran sub-ordinats a la llei, però no tindran cap força executiva ni coercitiva.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.
Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, recopilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Societat Transparent [08] Pla anticorrupció. L'EuroPass cap a un règim de transparència.

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Models

Resum

La democràcia perd legitimitat cada cop que es constata la poca independència que té el sistema judicial front tota mena de pressions, cada cop que el sistema judicial no pot disposar d'una bona informació per documentar les seves sentències i no evita la impunitat dels crims i delictes.

Però la democràcia també s'afebleix i perd legitimitat quan la classe política no sap desfer-se de la corrupció i quan l'administració pública no és transparent ni eficaç.

El "Règim de transparència" proposat compromet a la persona o institució que l'adopta a efectuar tots els seus pagaments i cobraments amb LA FACTURA – XEC. La factura-xec és nominativa, perquè hi consta el nom de les dues parts que fan la transacció, i és informativa, perquè a més de la funció de xec, també fa la funció de factura: hi consta els béns o serveis motiu de la transacció, amb els corresponents preus i característiques. El "Règim de transparència" s'aplicarà obligatòriament a les institucions públiques i als partits polítics. Les empreses privades i els ciutadans que ho desitgin s'hi podran acollir beneficiant-se fiscalment, donat que pagaran el que els correspondrà.

La implantació de l'Euro com a moneda única europea no aprofita l'ocasió històrica de depassar els inconvenients de l'anonimat i costos de gestió de les monedes metàl·liques i dels bitllets de banc.

L'EuroPass és una targeta electrònica de pagament amb funció d'identificació i passaport internacional, que facilita la implantació progressiva del "Règim de transparència". La seva acceptació pot ser una contribució decisiva a l'enfortiment d'un estat de dret europeu, contra el frau, la corrupció i la majoria de crims i delictes per raó de diners.

Diagnòstic

"El sistema democràtic perd legitimitat cada cop que nous casos de corrupció demostren la fragilitat de l'Estat de Dret. Aquesta fragilitat de l'Estat de Dret queda palesa a partir de constatar la poca independència que té el sistema judicial de tota mena de pressions, i s'agreuja quan la justícia no pot disposar d'una bona informació per documentar les seves sentències i no pot evitar la impunitat dels crims i delictes.

Però la democràcia també s'afebleix i perd legitimitat quan la classe política no sap desfer-se de la corrupció i quan l'administració pública no és transparent ni eficaç. Els problemes de corrupció es donen en diferents grups socials: en la classe política són específicament importants en el sistema de finançament dels partits i de les eleccions, en les administracions públiques, on gran part de la mala gestió dels seus fons i de la ineficàcia provenen de la seva excessiva burocratització, que exigeix nombrosíssims controls formals, en l'empresa privada que es veu desafavorida per la pressió fiscal poc equitativa... La societat és conscient de la necessitat d'un canvi d'actitud moral dels nostres polítics i de qui els corromp però no ha estat capaç de visualitzar algunes mesures instrumentals que facilitin la transparència i que estan basades només en l'aplicació de certs canvis tècnics i legals. No ha previst la capacitat de canvi del conjunt a partir del canvi de les regles de joc. Encara que aquestes regles tampoc poden canviar sense voluntat política.

S'està posant en marxa la moneda única europea després de moltes dificultats. Per primera vegada una gran part d'Europa s'integra en un dels símbols polítics propis fins ara de cada estat. Paral·lelament, des de fa algunes dècades les formes convencionals de moneda (peces metàl·liques i bitllets de banc) estan essent substituïdes per noves formes de moneda escriptural (xecs), electrònica (comptes corrents connectats i targetes). Sembla incongruent i obsolet que l'Euro (que ja funciona com a moneda comptable) prengui la forma de peces metàl·liques i bitllets. És un retrocés tecnològic (els sistema bancari està a punt per a la generalització del diner electrònic) i un retrocés social, polític i judicial (perquè les característiques intrínseques dels bitllets i de les monedes són afavoridores del diner negre i per tant encobridores dels fraus i delictes que provoca).

Objectius

Assolir la transparència de les gestió pública i, a mesura que aquesta doni exemple, afavorir la transparència de la gestió privada, mitjançant mecanismes que obliguin enregistrar, a efectes judicials, cada acció de compra-venda. "Amb la monètica, -moneda telemàtica- en determinades condicions molt precises, la societat pot disposar d'un sistema que afavoreixi la llibertat (més enllà dels constreïments de la burocràcia) però que també faciliti l'autoresponsabilitat, perquè els actes lliures deixin la petja necessària que permeti resseguir i clarificar les conductes delictives (terrorismes, drogues, armes, suborns, estafes, robatoris...)"

Que s'aprofiti l'Euro com a oportunitat històrica de fer-lo una moneda d'un Europa transparent i responsable.

Mitjans i/o instruments.

"El "règim de transparència" es fonamenta en la hipòtesi que la persona o institució que l'adopta es compromet a efectuar tots els seus pagaments i cobraments amb uns xecs especials a través dels comptes bancaris. És a dir, que es compromet a fer totes les seves operacions amb uns xecs nominatius i informatius. Nominatius, perquè només seran vàlids si hi consta el nom de les dues persones que fan la transacció. Informatius, perquè a més de la funció de xec, també faran la funció de factura: hi consta-ran els béns o serveis motiu de la transacció, amb els corresponents preus i característiques.

Les persones sotmeses al règim de transparència per la seva funció pública o que s'hi acullin voluntàriament no podran usar efectiu (bitllets de banc anònims) sota greu sanció penal.

Per facilitar el procediment i evitar burocràcia i paperassa, aquest sistema de LA FACTURA – XEC pot esdevenir molt àgil i fiable amb les darreres possibilitats de la monètica (transferència electrònica de fons activada amb targetes monetàries in-tel·ligents). "Per un ús democràtic del "règim de transparència" la informació de les operacions de les institucions públiques serà de lliure accés a tota la ciutadania, en canvi la informació de les operacions empresarials i personals només hi tindrà accés les persones interessades, i el sistema judicial quan la necessiti per obrir una investigació o per documentar una sentència".

L'EuroPass pot ser una targeta electrònica de pagament amb funció d'identificació i passaport internacional, que faciliti la implantació progressiva del "Règim de transparència", independentment que pugui obri portes al model de LA SOCIETAT TRANSPARENT.

La seva acceptació política i social pot ser una contribució decisiva en l'enfortiment d'un estat de dret europeu, contra el frau, la corrupció i la majoria de crims i delictes per raó de diners i a favor d'una gestió pública transparent.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.
Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Disseny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Un nou ordre mundial: constitucionalisme global i participació política

Gemma Rodríguez Villanueva

Redacció: Gemma Rodríguez Villanueva
Fòrum temàtic Política

Fòrum transversal Models

Resum

Davant del procés de mundialització i dels reptes que aquest planteja s'imposa la necessitat de repensar l'actual ordre de les coses en el plànol de les relacions internacionals i dissenyar un nou ordre mundial.

El nou ordre mundial que planteja la present proposta es basa en l'establiment d'un Constitucionalisme Global que pretén garantir el dret a la interlocució dels pobles i dels ciutadans i ciutadanes del món, així com servir de guia d'una política de transformació que permeti assolir uns nous valors per a un nou ordre mundial.

Diagnòstic

El segle XX ha estat el segle de les grans transformacions: en molt poc temps el món ha sofert canvis molt importants. Per sobre d'aquestes transformacions, s'ha anat consolidant un estat de realitat: al marge de les fronteres físiques, el món es dibuixa com un sistema ineludiblement interconnectat i submergit en un procés de globalització on les polítiques locals són clarament insuficients.

No obstant, l'Estat continua essent el subjecte per excel·lència dins l'estructura del sistema de relacions internacionals en el món contemporani. D'altra banda, al llarg dels darrers anys, s'ha anat configurant un conjunt de problemes globals que necessiten ser tractats i resolts des de mecanismes d'abast igualment global: degradació del medi ambient, salut internacional, desarmament, desenvolupament, etc. L'Estat no pot afrontar amb polítiques nacionals la solució a aquests problemes.

D'altra banda, els organismes internacionals existents que haurien d'ocupar la nova esfera de competències i d'actuació que es perfila d'acord amb la situació descrita, estan mancats de legitimitat, no tenen un funcionament democràtic, no representen el conjunt de la població mundial i no compten amb els procediments ni amb els mecanismes que han de garantir el compliment de les seves decisions.

Objectius

Donar resposta als problemes que planteja el procés de mundialització a través de la configuració d'un nou ordre mundial que garanteixi el dret a la interlocució de tots els pobles i ciutadans i ciutadanes del món.

Establir una estructura internacional d'òrgans de govern, caracteritzada per la seva legitimitat i legalitat en les actuacions, i que atorgui la gestió dels problemes mundials a la població afectada.

Mitjans i/o Instruments.

Establiment d'un constitucionalisme global.

El constitucionalisme global suposa establir un conjunt de normes i procediments a partir d'uns valors no universals sinó específics i referits a temàtiques mundials: gestió dels recursos naturals, conservació del medi ambient, desarmament, desenvolupament dels pobles, comerç internacional, mercat financer, etc.

L'establiment d'aquests valors ha de ser el fruit de l'anàlisi dels diferents ordenaments jurídics i sistemes legals, però també de l'estudi de les cultures no necessàriament adscrites a un determinat Estat ni recollides en un sistema jurídic formal i que facin referència a la forma en què les societats s'apropen a l'ús i gaudi dels recursos naturals, a la conservació del medi ambient, a la resolució dels conflictes, a la gestió de les seves economies, etc. Veure què és allò que resulta exportable a l'àmbit mundial.

En la gestació d'aquest constitucionalisme mundial, així com en el seu desenvolupament i aplicació han de participar els diferents sistemes de política que s'interrelacionen en un sistema interdependent:

1. Un primer sistema format pels estats i les corporacions econòmiques, bancàries, militars i d'altres que els sustenten.
2. Un sistema d'organitzacions internacionals governamentals.
3. Un tercer sistema de grups no estatals i individus que actuen a través d'ONGs i d'altres moviments socials crítics i que representen a la població civil independentment de la seva adscripció a una determinada nacionalitat.

El conjunt d'institucions transnacionals que sorgeixin a partir de l'establiment del constitucionalisme global, han de complir dos requisits fonamentals:

- a) assegurar la representació en el seu si dels tres sistemes de política detallats més a dalt
- b) elaborar la seva política a partir del conjunt normatiu bàsic establert pel nou constitucionalisme global

Aquelles institucions transnacionals que no compleixin algun d'aquests requisits no estan legitimades per a prendre decisions o elaborar polítiques que afectin al conjunt o a una part de la població mundial o que es refereixin a temàtiques que han de ser tractades des de polítiques globals. Com a molt, aquestes institucions poden considerar-se incloses dins d'algun dels sistemes polítics enunciats més a dalt. L'ONU com a organisme internacional que té l'objectiu de mantenir la pau i la seguretat internacionals, així com el treballar pel desenvolupament dels pobles, queda inclosa dins d'aquestes exigències de legitimació i legalitat que exigiria, d'altra banda, una profunda reforma de l'organització per tal de passar a formar part d'aquest nou ordre mundial com a poder constitucional.

Una proposta de finançament per impulsar la gestació d'aquest nou ordre mundial són els nous models d'imposició globals, com ara l'impost sobre els fluxos financers (veure proposta taxa Tobin).

Documentació tractada:

Monográfico: Democratización del sistema internacional. Papeles, Cuestiones de paz, ecología y desarrollo, nº 53, 1995, Centro de Investigación por la Paz. Amb articles de Mario Zamorano, José M. Tortosa, Vicent Martínez Guzmán, Domingo García Marzá i José Antonio Sanahuja.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

L'autora d'aquesta proposta s'ha inspirat en els materials redactats per D. García, Richard Falk i Vicent Martínez, entre d'altres. L'autora no fa responsables a cap d'aquestes persones del contingut d'aquesta proposta.

El Estado estético [12] Hombres y mujeres, niños y adultos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum. transversal Models

Resum

A través de la alternativa por un ESTADO ESTÉTICO el ser humano adquiere la categoría de persona lo cual abre la posibilidad real de que las relaciones de género y las relaciones entre generaciones devengan relaciones de igualdad en tanto que unas y otros son personas, al superarse los condicionamientos que lo impedían en la civilización de los individuos, fundamentalmente de tipo religioso, económico y de poder o dominio.

Diagnòstic

En una sociedad basada en la escasez, el poder, la propiedad, el dinero, la herencia, la fuerza,... las relaciones de género, como cualquier otra relación entre individuos, no puede ser del todo libre ni natural, como tampoco puede ser de igualdad, sino que ha de ser, como en realidad es en la sociedad de los individuos, condicionada, interesada, de subyugación y siempre de relaciones difíciles y complicadas, cuando no de enfrentamiento y lucha. En estas condiciones el amor acaba siendo una entelequia, la amistad una permanente filigrana, el respeto un engaño, las relaciones sexuales un problema y una escapada. En la sociedad de los individuos las relaciones íntimas y sentimentales (llamadas amorosas) si bien también pueden originarse a partir de aquella inexplicable atracción que mueve a las partes a compartir un proyecto de vida y a menudo a formar una familia, con el paso del tiempo se ven enormemente perjudicadas por las dificultades que comporta, por lo general, realizar el proyecto y mucho más renovarlo en un marco adverso.

Una sociedad movida por el interés personal, la prisa, el trabajo alienante y agotador o a menudo por la falta de este, por la incertidumbre, por el dinero que compra hasta el tiempo... y siempre condicionadas por la economía personal, las relaciones intergeneracionales difícilmente pueden ser naturales y de respeto y complementación, como tampoco de transmisión de cultura y tradiciones, de conocimientos y experiencias, de goce y disfrute. Solo pueden ser interesadas y en el mejor de los casos, cuando son óptimas se presentan limitadoras y condicionantes por no darse el apoyo social necesario que las faciliten.

Objectius

Conseguir que el género sea una anécdota más entre los seres humanos, y cada uno de ellos junto a todos sus congéneres sean lo verdaderamente importante. Así sus relaciones serán de igualdad y respeto, de colaboración y conjunción, de amor genérico y de amistad entre los próximos que tengan afinidades que compartir y proyectos que realizar y como no de especial y superior relación cuando se dé aquella especial e inexplicable atracción que lleva a dos personas a ser una, a formar una familia, a perpetuar la especie con nueva vida.

Las relaciones de género:

*. Al ser humano se le reconoce persona independientemente de color, sexo y edad y sus relaciones entre próximos son de igualdad y mutuo respeto.

*. Las relaciones interpersonas son de complementación.

*. La relación intangible por lejanía es de sentimiento de unicidad.

*. La sexualidad es libre y realizadora. En la niñez y pubertad la criatura encuentra las respuestas y explicaciones que su propio desarrollo le pide en la familia y escuela.

*. Las relaciones de pareja están libres de intereses materiales y jamás condicionadas por nada ni por nadie.

Vienen únicamente determinadas por la pura e inexplicable atracción que hace que dos personas se fijen una en la otra y viceversa. De darse la atracción en una sola dirección impera el respeto hacia la voluntad de la otra por encima de la misma atracción unidireccional.

*. La separación de la pareja no comporta conflicto ni enemistad; la comunicación y capacidad de comprensión permiten reconocer el nuevo momento como distinto al que les unió y que ahora les disuelve.

Conseguir la naturalidad del ser humano, la cual conllevará unas relaciones intergeneracionales de respeto y complementación, de transmisión de experiencias y de conocimientos, de cultura y de vida. Comportará unas relaciones de complementación entre vejez y juventud y así se conjugara el tiempo sin rupturas.

Así, la familia recuperará todo su sentido como centro natural de convivencia y de especial relación entre sus miembros en la cual coincidirá el pasado con el presente y el futuro de forma natural y gozosa.

Mitjans i/o instruments.

Un sistema de producción no represivo y liberador de las potencialidades bellas, mediante el cual el ser humano genera las condiciones de abundancia necesaria que le han de permitir superar los intereses separados y enfrentados, ha de permitir conseguir los objetivos detallados en el apartado anterior.

Sistema de producción que permite la plena autonomía personal en el sí de la comunidad, es decir que nadie

dependa de nadie al mismo tiempo que todos dependen de todos y que las relaciones personales se puedan fundamentar en la plena libertad, deseos, gustos y afinidades de cada cual.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se presenta en 14 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] ESTADO ESTETICO
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS

Se puede consultar otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos.

- * SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- * SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- * SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [14] La resolución de conflictos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Models

Resum

En el ESTADO ESTÉTICO los conflictos o problemática que pueda surgir se dan únicamente entre personas particulares y en ningún caso entre grupos de interés, ni a partir de cuestiones motivadas por intereses ajenos ni por fines extraños a la propia persona, es decir de orden económico, de poder o propiedad por no darse ni unas ni otras. En esa situación y condiciones de abundancia y posibilidad de satisfacer las propias necesidades sin perjuicio de que los demás también puedan satisfacer las suyas particulares, junto con lo que comporta el haber alcanzado la categoría humana de persona, las controversias particulares se resuelven a partir de las propias personas en cuestión.

En el si del sistema de producción y en tiempo de libertad relativa si bien tampoco se dan intereses separados ni lucha de poder, las controversias que puedan surgir se solucionan también entre las personas en cuestión y en su caso en el si de la asamblea correspondiente según prevé la alternativa presentada.

Diagnòstic

El conflicto solo se puede resolver si se solucionan las causas que lo motivan. Hay que diferenciar entre dos tipos de conflicto:

- *. Los que son propios de la condición humana y vienen dados por su propia sociabilidad los cuales se limitan a las relaciones particulares entre seres humanos.
- *. Los que son ajenos a la condición humana y por lo tanto evitables, estos son la mayoría, los cuales vienen motivados por sus condiciones de vida, condiciones de vida que inevitablemente potencian, a menudo generan, influyen y complican la solución de los señalados en primer lugar.

De darse unas condiciones favorables de vida, lo que conllevaría la inexistencia de los segundos la solución de los primeros está en la propia condición humana y concretamente en los seres humanos que en cada momento sufran el conflicto, sin necesidad de ordenamientos ni arbitrajes ajenos a las partes. La voluntad, la razón, el intelecto, el análisis, la comprensión, el respeto, el libre albedrío entre otras facultades del ser humano bastan para solucionar la situación de conflicto o desacuerdo.

Unas condiciones como las que ofrece el sistema socioeconómico burgués/capitalista, sistema que se fundamenta en el mercado, en el acaparamiento, en la propiedad privada, en el poder y el dinero, elementos todos ellos generadores de conflictos ajenos a la condición del ser humano, solo se puede intentar conseguir un equilibrio que no armonía entre las fuerzas e intereses opuestos mediante leyes, reglamentos y normas de conducta condicionantes y punitivas. Leyes y normas que dada la relación de fuerzas e intereses creados favorecen a los poseedores del poder, bien directa o indirectamente y subyugan al menos fuerte. En estas condiciones en que no se persigue la armonía sino tan solo un equilibrio forzado y a la fuerza, los conflictos, en lugar de resolverse intentando solucionar las causas que los motivan se solventan para guardar este equilibrio forzado, la cual cosa comporta frustración y negación en una de las partes, por no haber sido valorada la situación con la comprensión y profundidad necesaria y el triunfo de la otra. Con este resultado el conflicto no se ha solventado, sino que se ha soterrado lo que da lugar: a la rebeldía o desencanto del primero y a potenciar la conflictividad del segundo al comprobar que estos le benefician.

En estas condiciones que se dan en la sociedad de los individuos, legislada y reglamentada hasta la saciedad y lo absurdo, el libre albedrío y la libertad son una facultad y un derecho escamoteados al ser humano. Sin libertad ni libre albedrío no puede haber igualdad y sin igualdad la resolución de conflictos no es más que la razón de la fuerza, del poder, de la posición...

Únicamente cuando cumplimos nuestra «Razón practica» que hace que podamos realizar elecciones morales, tenemos libre albedrío, porque cuando nos doblegamos ante la Ley Moral, somos nosotros mismos los que creamos la Ley por la que nos guiamos.

Objectius

Alcanzar las condiciones socioeconómicas favorables para que no se den los conflictos ajenos a la condición del ser humano y los que son propios de su sociabilidad puedan resolverse directamente por las partes a partir de su propia voluntad y capacidades.

Mitjans i/o instruments.

Al no darse relaciones de poder ni conflictos de intereses ajenos y extraños a la propia persona el instrumento para resolver los propios conflictos o controversias con otro congénere es la propia persona, la cual y a diferencia del individuo no ha de someterse ni sufrir arbitrajes ni punitivos para solapar un conflicto que difícilmente se

llega a solucionar, sino que la persona profundiza en él, lo razona, dialoga, comprende y aplica el sentido común libre de condicionamientos hasta superar y solucionar una situación que le incomoda y en su caso reconoce la falta.

El primer y fundamental conflicto que hay que resolver y superar, ya que como se ha visto, sin resolver las causas que lo motivan, no se puede resolver definitivamente el conflicto, es «el modelo económico de producción y relaciones sociales en que se fundamenta la sociedad de los individuos », para lo cual el modelo ESTADO ESTETICO presenta una alternativa socioeconómica con el deseo que ayude a ello.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Reivindicación y solidaridad con Chiapas para poner los límites al neoliberalismo

James Petras

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Models

Resum

En Latino América, actualmente, los sistemas electorales, no responden a las exigencias de las mayorías populares y por lo tanto están perdiendo credibilidad. Hay una brecha creciente entre la clase política electoral y los movimientos sociales lo que las deslegitima. Esto se hizo muy evidente en Chiapas.

Frente a estas realidades el derecho a rebelarse se hace presente. La rebelión de Chiapas es un desafío a las ideologías que dicen que la lucha antiimperialista es anacrónica. Chiapas es la expresión más dramática y coherente de un proceso de reacción mundial contra el neoliberalismo. Es una respuesta a un proceso de acumulación del capital que está marginando a las grandes mayorías excluyéndolas de la influencia política, concentrando el poder, el control sobre el Estado y la dominación del Estado sobre la sociedad civil. Chiapas es muy representativa de un amplio proceso socioeconómico, que abarca a toda Latinoamérica.

Chiapas no está mal integrada sino sobreintegrada en el sistema político y económico; es una gran reserva de mano de obra barata, fuente de explotación de materias primas. La extensión y profundización del neoliberalismo bajando salarios y subiendo impuestos, quitando subsidios a los alimentos básicos, multiplica las ganancias, genera nuevas inversiones y aumenta exportaciones. Pero es que son éstas las condiciones que perpetúan la pobreza. Este crecimiento genera una gran inestabilidad política. El desprestigio de los políticos está vinculado a su relación estrecha con las clases dominantes.

Se debe buscar una alternativa al neoliberalismo para poder solucionar el conflicto.

Pero ello exige la organización de un gobierno popular y representativo de las mayorías; organizar una economía en función de las necesidades básicas y construir nuevas instituciones; redefinir el consumo y diferentes maneras de vivir.

El ejemplo de Chiapas está provocando un repensamiento mundial, está reivindicando la capacidad del pueblo a decidir su historia, lo que implica solidaridad no sólo con las metas sino también con los medios que el pueblo utiliza para liberarse.

Diagnòstic

1. Hoy en Latinoamérica, los sistemas electorales, no responden a las exigencias mayoritarias, no son vehículos efectivos para realizar reformas sociales y están perdiendo credibilidad porque marginan a las mayorías. Hay una brecha creciente entre la clase política electoral y los movimientos sociales en la sociedad civil. Dentro de esa brecha hay que analizar la deslegitimación de la clase política como un fenómeno generalizado que también forma parte de los patrones mundiales y que se hace muy evidente en Chiapas
2. Chiapas no es sólo una reivindicación indigenista de pueblo oprimido de quinientos años, sino también una revolución nacional contra una política regresiva del neoliberalismo que ya lleva muchos años.
3. El movimiento zapatista es un desafío para la izquierda porque su capacidad de enfrentarse a los sistemas y no adaptarse a ellos está generando una alternativa práctica, evidencia que la confrontación es viable, que las revoluciones no surgen como producto de competencias entre sistemas estatales sino de las contradicciones internas y avanzan por la organización y lucha popular.
4. Chiapas es la expresión más dramática y coherente de un proceso de reacción mundial contra el neoliberalismo.
5. La explicación alternativa es que la lucha revolucionaria es precisamente una respuesta al éxito del capitalismo. Es una respuesta al proceso de acumulación de capital que está marginando a grandes mayorías, que está excluyendo a mayorías de la influencia política, que está concentrando el poder y el control sobre el Estado, y la dominación del Estado sobre la sociedad civil.
6. Chiapas es simbólica de la experiencia mexicana; es muy representativa de un amplio proceso socioeconómico, es una respuesta que refleja las experiencias históricas regionales.
7. Chiapas no está mal integrada en el desarrollo capitalista, está sobreintegrada en el sistema político y económico. Chiapas es una gran reserva de mano de obra barata, es una fuente de explotación de materias primas, es un lugar donde la clase dominante mexicana puede apropiarse de recursos para pagar su entrada en el primer mundo. El alto costo de su entrada en el primer mundo es la mayor explotación de la mayoría de la población y regiones de México. Frente a la concentración del poder del capital hay una mayor subordinación de la

mano de obra. Frente a las privatizaciones, hay un declive profundo en los servicios y gastos sociales. Frente a la internacionalización del capital, el aumento de inversiones de capitales para aprovecharse de los salarios bajos y la exclusión de las mayorías de poder.

8. En México hay una configuración del poder, un Estado, que responde a la dinámica internacional. Un Estado autoritario que funciona desde arriba de la sociedad civil, que interviene en el mercado de trabajo, que declara ilegales a las huelgas. Frente a esta lucha de clases desde arriba, surge la lucha de clases desde abajo. La concentración del poder en el Estado, su autoritarismo, cierra los canales para un cambio de otro estilo.

9. La extensión y profundización del neoliberalismo bajando salarios, subiendo impuestos regresivos, reduciendo o quitando subsidios a alimentos básicos y la rigidez del control y poder del capital sobre el trabajo está multiplicando las ganancias, generando nuevas inversiones y aumentando las exportaciones. Pero son estas mismas condiciones de crecimiento de las inversiones las que perpetúan la pobreza. El crecimiento es a partir de salarios bajos, bajando gastos sociales, debilitando el movimiento sindical, esas son las condiciones del éxito del capitalismo. Pero esto genera una gran inestabilidad política, destruye el medio ambiente. Esta política económica lleva a una correlación de fuerzas políticas y sociales cada vez más asimétricas.

10. El capitalismo es sostenible sólo cuando puede mantenerse políticamente. No hay crecimiento autosostenido. Los gobiernos mandan por decreto, lo cual genera un ambiente que provoca la lucha extraparlamentaria. La concentración de capital y el vínculo entre Estado y capital genera el desprestigio de los políticos que se conectan necesariamente, en forma estrecha, con las clases dominantes.

11. Chiapas es parte de un proceso que se generaliza a toda América Latina. Tiene reflejos en muchas partes del mundo, en cada país y en cada lugar tiene sus características propias. El ejemplo de Chiapas está provocando un repensamiento mundial, está desenmascarando a quienes sostienen el fin de la historia con el triunfo del capitalismo.

Objectius

Eliminar las causas que lo originaron es el único camino para la solución del conflicto chiapaneco. Esto exige buscar una alternativa al neoliberalismo. Es necesario que el ejemplo de Chiapas sirva para provocar un repensamiento mundial y desenmascarar de esa manera a quienes sostienen el fin de la historia con el triunfo del capitalismo.

Mitjans i/o instruments.

1. La cuestión básica es la organización de un gobierno popular y representativo donde estén las comunidades campesinas, las indígenas, las grandes asambleas de obreros y obreras del norte. Este concepto de representación a partir de los lugares de trabajo y las reflexiones de los movimientos sociales es esencial para después tomar decisiones sobre las formas de propiedad, sobre las formas de cooperación e incluso sobre las formas de propiedad privada.
2. Eso debe ser una decisión de un gobierno popular, porque las formas de organizar la propiedad debe ser en función de la representatividad popular. Si las colectivizaciones no sirven, si la cooperación es más representativa y sirve mejor para realizar las metas, esa es la forma que los pueblos elegirán. La alternativa elegida reflejará las composiciones sociales y la capacidad de organizar, proyectar y realizar los valores. Los nuevos valores favorecerán los servicios públicos contra modelos estatistas y modelos privados.
3. Organizar una economía en función de las necesidades básicas es un elemento central donde construir las nuevas instituciones, convertir una sociedad hacia otra nueva, cambiar estilos de vida, redefinir el consumo y diferentes maneras de vivir así como las necesidades que son construcciones sociales. Cualquier transformación genera problemas, por ejemplo, de calidad de productos y servicios para sus consumidores. No es sólo un problema de producción sino de consumidores también. El consumo y la inversión en investigaciones y tecnología son decisiones a debatir porque prefiguran la transformación. También debatir acerca de los problemas de competencia y comercio con los países capitalistas y después compaginar la democracia interna para competir con el mundo externo.
4. Todos estos problemas son como preguntas abiertas para un nuevo régimen, para discutir y resolver dentro de los movimientos populares, pero no instrumentos de poder de los sistemas dominantes.
5. Mover a los pueblos a reivindicar su propia historia; tienen capacidad para ello. Esto implica solidaridad no sólo con las metas sino también con los medios que el pueblo decide para liberarse.

Documentació tractada:

Resumen sobre la charla-debate celebrada el 02/03/94 por James Petras, C.I.N.A., 2º trimestre 1994, Collectiu Ronda

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

James Petras es sociólogo contemporáneo.

Dades de l'entitat

Camí a la democràcia [01] Nova economia del benestar

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Models

Resum

El sistema econòmic, social i polític actual es caracteritza per enormes desequilibris. La seva dinàmica de desenvolupament és ecològicament insostenible. La seva distribució social de la riquesa és injusta i poc eficient. El seu patró de creixement és cíclic i generador de forts malbarataments de la riquesa produïda i de riquesa potencial que es deixa de produir. El seu sistema polític, formalment representatiu, concentra el poder en mans d'una classe política generadora de burocràcia i despesa pública excessiva i que no tracta de manera eficient les problemàtiques que procura solucionar.

Per a pensar una alternativa a aquest estat de coses és imprescindible partir d'una caracterització adient de l'ésser humà: l'home és un animal subjectiu, social i egoista. A la vegada, serveixen de base a la proposta un conjunt de principis ja reconeguts a la Constitució Espanyola i a la Declaració Universal dels Drets de l'Home.

L'objectiu de la proposta és descobrir els principis, instruments i mecanismes d'un model de sistema alternatiu capaç d'aconseguir el màxim benestar per l'individu i la comunitat, la qual aquesta darrera, ha de ser capaç d'evitar la destrucció de la mateixa espècie humana i en el que es pugui garantir la vigència dels drets humans fonamentals ja reconeguts

La instrumentació del model es basa en cinc idees bàsiques:

- 1) LA RENDA INDIVIDUAL UNIVERSAL PER A FER LLIURE EL MERCAT DEL TREBALL** evitant que algú hagi de vendre el seu treball per necessitat de sobreviure.
- 2) LA MESURA DEL VALOR SUBJECTIU COM A BASE DEL MERCAT LLIURE DE BÉNS**
- 3) L'IMPOST SOBRE ELS BÉNS I PRIVILEGIS TRANSFERIBLES PER A FER LLIURE EL MERCAT**, tot evitant que existeixin béns posseïts per algú que quedin fora del mercat.
- 4) Diversos IMPOSTOS com a instruments per aconseguir el model de distribució i de societat desitjat;** per a eliminar els impactes (positius i negatius); per a corregir els greuges històrics existents; per a fer sostenible el sistema.
- 5) El nou model de DINER, AUTORITAT MONETÀRIA, CREACIÓ DE DINER I MONEDA TELEMÀTICA**, tot prenent el salari com a patró d'una nova unitat monetària, el **SOU**, que representi l'esforç humà com a mesura del valor. Actualment, amb la instauració de l'Euro, aquesta proposta pot avançar també amb **LA MONEDA TELEMÀTICA DE LA UNIÓ EUROPEA**.
- 6) L'organització piramidal de lliure associació com a estructura capaç de garantir LA DEMOCRÀCIA REAL EN EL MARC D'UN NOU MODEL DE DEMOCRÀCIA SOCIAL**

Diagnòstic

Molts dels sistemes d'organització social de l'home actual no s'adapten a les seves característiques. No tenen suficientment en compte que l'home és un animal social, que per a subsistir tot gaudint de totes les seves possibilitats necessita relacionar-se amb els altres individus. Què l'home prefereix el seu propi gaudi al gaudi dels altres perquè és egoista i que la visió que té de sí mateix i del seu entorn és particular, individualitzada, subjectiva. Alguns dels sistemes d'organització social coneguts no garanteixen les condicions perquè l'home pugui cobrir les seves necessitats com a espècie i perquè pugui gaudir i perdurar sobre la terra. Molts dels sistemes actuals no són capaços d'aconseguir una distribució adequada dels recursos dels quals disposa.

La continuïtat dels sistemes d'organització social coneguts només profunditzaria les diferències de poder adquisitiu entre els individus.

En el sistema actual d'economia de mercat es verifiquen els següents errors:

1. El mercat de treball no és lliure, - sinó basat en la necessitat -, perquè mentre que el treball sigui una mercaderia i existeixi atur, el salari estarà al nivell de subsistència.
- 2a. El mercat dels béns no és lliure perquè existeix el dret de retirar del mercat qualsevol bé de propietat privada.
- 2b. Mentre que el mercat de treball no sigui lliure - o sigui de necessitat - el mercat dels béns no pot ser lliure.
3. El mercat financer genera inflació i empobriment de la comunitat tot creant diner fictici que posteriorment es converteix en diner real, extraient una renda parasitària del sector productiu.
4. L'aparell burocràtic de l'Estat genera malbaratament de recursos obtinguts impositivament de la comunitat i genera inflació amb una despesa pública descontrolada.
5. El problema no té solució amb l'actual sistema polític, perquè els seus defectes resulten funcionals per a la concentració del poder en mans d'una classe política que s'aprofita d'aquesta circumstància.

Objectius

Descobrir els principis, instruments i mecanismes d'un model de sistema alternatiu capaç d'aconseguir l'òptim de benestar col·lectiu i individual de tots els membres de la comunitat d'una unitat geopolítica i capaç d'evitar l'autodestrucció humana

Mitjans i/o Instruments.

La formulació d'un sistema basat en un conjunt de principis, tals com :

- 1) El dret elemental a la vida, l'aliment, l'habitatge digne i la salut per a tots els éssers humans, ja reconeguts per la Declaració universal dels Drets Humans i la Constitució Espanyola, així com igualment reconeguts pràcticament per les constitucions i lleis de tots els països del món.
- 2) El dret a l'autodeterminació de l'individu.
- 3) El principi de subsidiarietat a tots els ordres.
- 4) El principi de la riquesa basada en la diversitat.
- 5) L'organització confederal.
- 6) Mercats veritablement lliures – no de necessitat.
- 7) Democràcia Real.

La definició dels instruments bàsics del model "Camí a la democràcia".

1. LA RENDA INDIVIDUAL UNIVERSAL PER A FER LLIURE EL MERCAT DE TREBALL (RIU).
2. LA MESURA DEL VALOR SUBJECTIU COM A BASE DEL MERCAT LLIURE DELS BÉNS.
3. L'IMPOST SOBRE ELS BÉNS I ELS PRIVILEGIS TRANSFERIBLES PER A FER LLIURE EL MERCAT (IB). L'IB garanteix la llibertat d'aquest mercat i és la contraprestació pel dret de propietat.
4. L'Impost contra les Externalitats (IE), és l'instrument que garanteix la perdurabilitat dels sistema. Amb ell disminuirà el consum d'energia. Aquest impost també opera com a protecció contra el "dumping social" i ecològic dels productes importats.
5. DINER, AUTORITAT MONETÀRIA, CREACIÓ DE DINER I MONEDA TELEMÀTICA, per a garantir l'equilibri dinàmic del sistema sense cicles de sobreproducció i acumulació d'existències. Això és possible amb la implantació d'una moneda personalitzada, responsable i telemàtica, amb un patró monetari consistent en el treball humà, el SOU.
6. Les despeses de funcionament de l'administració pública, DF, estaran en continu equilibri pressupostari, tot verificant-se contínuament la identitat comptable $IB+IEN+CD=RIU+DF$.
7. La representació social, arbitral i política – delegada explícitament sense termini fix i revocable en qualsevol moment -, és la garantia de la DEMOCRÀCIA REAL EN UN NOU MODEL D'ORGANITZACIÓ SOCIAL. Cadascun dels ciutadans els seus representants. Els representants, posteriorment, designen representants d'un ordre superior i així successivament, conformant una piràmide de representació confederal de tota la Unitat Geopolítica.
8. Aprofitar la Unió Monetària Europea per avançar en la construcció de la nova organització social instaurant LA MONEDA TELEMÀTICA EUROPEA.

Documentació tractada:

- MORA, P., Antoni Ricart. L'economia del benestar, a Herbolzheimer, E., Olivella, M. i Puddu, S., (coords.) Propostes innovadores per repensar l'Economia - Una invitació al diàleg, Publ. de la F.J.B., Barcelona, 1995
- RICART, A., Ecologia Humana, Organització Social - Una introducció a l'educació ambiental i cívica, Escola Finaly, Barcelona, 1995
- RICART, A., Societat y economia del benestar, EcoConcern, Papers d'innovació social 23, Associació EcoConcern, Barcelona
- RICART, A. y FIRMENICH, M. E., Camino a la democracia - La Renta Individual Universal, monografia, Barcelona, 1998
- IGLESIAS FERNANDEZ, J., La renda bàsica: un programa d'implantació, Papers d'innovació social 40, Associació EcoConcern, novembre 1995
- MARTINEZ ALLIER, J., De la Economía Ecológica al Ecologismo Popular, Ed. Nordan-Comunidad e Icaria Editorial, 3ª edició, Montevideo 1995
- PINTOR, M., Racionalitzar la Moneda, un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux, a Herbolzheimer, E., Olivella, M. i Puddu, S., (coords.) Propostes Innovadores per Repensar l'Economia - Una invitació al diàleg, Publ. de la F.J.B., Barcelona, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Desarrollo Integral Sostenible [01] Un modelo alternativo para el desarrollo integralmente sostenible

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

El desarrollo industrial ha llevado a la humanidad a los límites del ecosistema terrestre. Por otra parte, las políticas de izquierda y centroizquierda se basaban en las teorías marxista y keynesiana y en el poder del Estado Nación. La globalización ha diluido el poder de intervención de los Estados y ha dejado obsoletas a estas políticas. El neoliberalismo se postula como nuevo y definitivo paradigma endiosando al mercado todopoderoso. Pero su aplicación genera una sociedad dual en la que junto a la opulencia de una minoría se somete a la mayoría a la marginalidad y exclusión social. En este contexto, la democracia formal comienza acumular desprestigio por su incapacidad para responder progresivamente a la nueva situación.

La propuesta pretende estructurar una alternativa al neoliberalismo salvaje para recuperar la solidaridad y la justicia social superando el lastre regresivo de permanecer anclados en las políticas keynesiana y/o marxista. Esto implica colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, en la que se armonicen modelos nacionales y regionales de desarrollo sostenible en sentido social, económico, ecológico y político; es decir, modelos económicamente eficientes, socialmente justos, políticamente pluralistas y ecológicamente sustentables. La consecuencia buscada es conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regidos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Para lograrlo se propone instrumentar varias propuestas específicas combinadas, como CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL, UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA, UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO, UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO, UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DI-NERO Y CREDITO ALTERNATIVO, CONTROL POPULAR DE LA GESTIÓN PÚBLICA CON PODER DESTITUITIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL, unas POLÍTICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE, instaurar LA RENTA NO LABORAL, INTEGRAR LA PREVISIÓN SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA. En todas estas propuestas específicas la tecnología telemática es tratada como una realidad que signa el mundo futuro y provee una herramienta invaluable, a la vez que se propone la incorporación de la metodología de la calidad total al control democrático de todos los procesos sociales, políticos y económicos.

Diagnòstic

1. Dos siglos de civilización industrial han puesto a la humanidad ante los límites del ecosistema terrestre.

2. La evolución económica mundial de la posguerra puede interpretarse desde los ciclos económicos de Kondratieff, determinados por la tecnología dominante, cuya duración aproximada es de cincuenta años, con 25 de fase ascendente y otros tantos de fase descendente. El ciclo de posguerra está dominado por la tecnología de la industria automotriz y la energía petrolífera. En los inicios de los años 70 comienza la fase descendente hasta la primer mitad de los 90. Cada crisis estructural es seguida por una transformación tecnológica que da origen a un nuevo ciclo. La crisis del ciclo "automotor-petróleo" comienza a ser superada por las naves espaciales con combustibles sólidos y los satélites de telecomunicaciones conectados con los ordenadores personales.

3. En la posguerra el mundo se divide entre un sistema capitalista keynesiano y un sistema socialista marxista. El sistema monetario internacional dominante es el occidental basado en el patrón convertible oro (patrón dólar) surgido de los acuerdos de Bretton Woods. Ambos sistemas comparten el patrón de desarrollo tecnológico con ventajas de know how para el capitalismo.

4. Las políticas de desarrollo marxistas se han basado en:

4. 1. La administración de la oferta por vía de la planificación central en un contexto de economía casi absolutamente cerrada
4. 2. En el pleno empleo permanente
4. 3. La determinación política de todos los precios de la economía
4. 4. La inexistencia de la demanda como elemento dinámico del crecimiento
4. 5. Propiedad estatal de todos los medios de producción
4. 6. La inexistencia de sistema impositivo.

5. Las políticas de desarrollo keynesianas se han basado en:

5. 1. La administración de la demanda efectiva por vía del gasto público social y en infraestructuras, en un contexto de economía cerrada en alto grado
  5. 2. Una "tasa natural" de desempleo baja
  5. 3. Determinación o regulación política de algunos precios críticos (trabajo, tasa de interés, tipo de cambio)
  5. 4. Dejar a la oferta la libertad de iniciativa en el mercado
  5. 5. Propiedad privada de los medios de producción (con sistemas mixtos en algunos países)
  5. 6. Sistema impositivo progresivo.
6. La globalización de la economía ha generado un impulso integrador de grandes bloques regionales. La economía cerrada ha dejado de ser viable no sólo para los Estados - Nación sino también para los nuevos bloques regionales. Estos no son Estados - Nación más grandes que reducen las viejas naciones al nivel de provincias, sino que son subsistemas de un único sistema productivo mundial. Esto no implica necesariamente que todos los subsistemas (proveedores de productos que son tomados como inputs por los demás subsistemas) deban tener la misma estructura social, política y cultural.
7. La globalización ha reducido la soberanía de los estados nacionales y derrumbado los muros de las economías cerradas. La tecnología telemática aplicada al sistema financiero especulativo internacional arrasó la soberanía monetaria. Los partidos políticos de izquierda o cen-troizquierda han basado sus políticas en la teoría marxista y/o en la keynesiana. La nueva realidad mundial ha dejado obsoletas a ambas políticas basadas en el poder del Estado Nación y dichos partidos se quedaron sin programa y sin discurso.
8. La crisis de los paradigmas marxista y keynesiano dio lugar a la hegemonía del paradigma neoliberal, definido por un libremercado a ultran-za. El mercado mundial es endiosado como optimizador todopoderoso. Se proclama el triunfo ideológico definitivo de la nueva hegemonía y se postula la consecuencia del pensamiento único y el fin de la historia.
9. El modelo neoliberal ha sido impuesto en América Latina como dogma superador del subdesarrollo, a partir del llamado Consenso de Washington. Su diagnóstico es que el subdesarrollo se origina en la intervención estatal, especialmente en la Industrialización Sustitutiva de Importaciones. La receta es la liberalización y desregulación de todos los mercados en un contexto de apertura de la economía. Su teoría prescribe dos etapas:
9. 1. Se produce un ajuste estructural para garantizar la estabilidad y su consecuencia sería un superávit fiscal
  9. 2. Automáticamente se sigue el crecimiento, bajo el supuesto de que los empresarios invertirán acertadamente para las necesidades nacio-nales incentivados por la desregulación del mercado laboral y el superávit fiscal.
10. En Europa y Estados Unidos se ha avanzado con más cautela y retardo en la aplicación de las políticas neoliberales. En los lugares en que este modelo ha sido completamente impuesto no se demuestra la certeza de sus predicciones: en Argentina, por ejemplo, se ha desmantela-do el Estado a favor de monopolios privados, se ha arrasado la legislación laboral y se ha abierto completamente la economía; sin embargo, no se ha logrado ni equilibrio fiscal ni equilibrio general macroeconómico, como lo demuestran el incremento de la marginalidad y la pobreza de los jubilados, la desigualdad social y el desempleo estructural, así como la multiplicación de la deuda externa.
11. Las realidades nacionales e internacional del sistema económico, social y político actual se caracteriza por enormes desequilibrios, como la desigualdad en la distribución del poder y la riqueza, el paro, las desmesuradas concentraciones urbanas o la polución ambiental autodestruc-tiva. La actual dinámica del crecimiento es ecológicamente insostenible. El orden económico mundial sigue asentado en el patrón dólar pese a que Bretton Woods ha muerto.
12. El sistema político de la democracia formal demuestra una creciente incapacidad funcional para representar a la sociedad y solucionar las consecuencias del neoliberalismo.

Objectius

1. Estructurar una alternativa al modelo socioeconómico neoliberal como paradigma del pensamiento único para poder oponer una alterna-tiva al capitalismo salvaje que sea capaz de recuperar la solidaridad y la justicia social superando el lastre político de permanecer anclados en las políticas keynesiana y/o marxista.
2. Colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, económicamente eficiente, políticamente pluralista y ecológicamente sustentable.
3. Conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regi-dos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Mitjans i/o instruments.

1. Rescate de la existencia de alternativas para los países y subsistemas regionales-continetales dentro del sistema económico mundial único. Este implica la inexistencia de economías cerradas y la existencia de una división internacional del trabajo. Pero no implica una única forma de organización socioeconómica para todos los subsistemas. La historia determina diferencias (culturales, de sistemas de valores éticos y morales, de idiosincracia, de "condiciones iniciales"), que permiten superar el estadio de la soberanía del Estado Nación para pasar a la Soberanía Democrática de los Pueblos en el mundo globalizado con reafirmación y coexistencia tolerante de los nacionalismos culturales.

2. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACION JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTER-NACIONAL. El modelo de globalización posible no es único. Dado que la misma implica la cesión de la soberanía monetaria de todos los Estados Nación, la propuesta pasa por un nuevo sistema monetario internacional. Quien ejerce la soberanía monetaria orienta los precios relativos, distribuyendo la renta mundial. Un acuerdo internacional debe crear una autoridad monetaria supranacional federal que emita una divisa internacional, superando la inestabilidad del sistema actual, y debe reducir o condonar las falaces deudas externas de los países más pobres. La oferta de liquidez internacional no puede ser abandonada a los mercados financieros globalizados, sino que debe ser administrada por un Banco Central Internacional en base a una política monetaria consensuada.

3. Definición de UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA que contemple propuestas sobre:

3. 1. Rol del Estado y/o de las instituciones regionales-continetales
3. 2. Fallas del mercado y fallas del estado
3. 3. Sistema monetario, crediticio y bancario
- 3.3.1. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO
- 3.3.2. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO
- 3.3.3. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO
3. 4. Desarrollo sostenible social, económica, ecológica y políticamente.
3. 5. Rol de la familia
3. 6. Sistema de previsión social
3. 7. Pleno empleo
3. 8. Formación de capital humano
3. 9. Consenso social sobre el sistema socioeconómico.

4. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

4. 1. Contrato social
4. 2. Ambitos de soberanía
4. 3. Estructuración del poder institucional
4. 4. Participación democrática
4. 5. Función, formación y control de la clase dirigente

5. Nuevas formas instrumentales de la política económica:

5. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE
5. 2. Instauración de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO
5. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

6. Incorporación de la metodología de la calidad total al conjunto del sistema, aplicando el control de calidad en cada uno de los procesos institucionales de naturaleza social, económica y política. Esto implica que cada producto defectuoso, cada proceso defectuoso y cada administrador defectuoso sea corregido, descartado o reemplazado inmediatamente.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Economia Distributiva [01]

M. Louise Duboin

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Models

Resum

El procés de creixement il·limitat del sistema capitalista és el culpable de l'imparable augment de la desigualtat social. També es l'origen d'un procés de competitivitat econòmica que deriva en una guerra econòmica, que afecta el món capitalista i que promou uns valors basats en l'èxit econòmic i la rendibilitat a qualsevol preu. La falta de moneda estable basada en un patró real i no fictici, com és el cas actual, provoca una situació d'instabilitat monetària que afavoreix la inflació i l'especulació, i que propicia una distribució arbitrària de la riquesa. La manca de atractius per a la inversió en el sector productiu i la situació d'incertesa signifiquen pèrdues continuades en l'empresa privada i la impossibilitat de planificar producció i preus. El resultat és es una situació de sobreproducció que satura els mercats juntament amb una reducció important de la capacitat de compra d'un nombre creixent de consumidors, a causa de l'augment de l'atur. El descens del consum provoca l'estrangulament del sistema.

L'objectiu principal és que els sectors productiu, financer i polític siguin instruments per configurar un sistema igualitari, en el qual quedin exclosos la competitivitat i el mercantilisme. S'ha de plantejar un canvi de les relacions econòmiques i del comportament humà. S'ha de buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separadament el repartiment del treball i la distribució del mitjà d'accés a la producció.

El sector productiu ha de centrar-se en satisfer les necessitats reals de la societat mitjançant el consens de tots els seus integrants. L'Estat és l'encarregat de regular la producció mitjançant la participació activa de tota la societat en la planificació, control i seguiment dels projectes empresarials.

L'estructura productiva es fonamenta en L'EMPRESA DISTRIBUTIVA. Els instruments per assolir l'equilibri social i la igualtat es basen en el CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL. Com a instrument monetari es proposa LA MONEDA DISTRIBUTIVA, basada en la producció real. El concepte de democràcia ha de basar-se en la igualtat econòmica.

Diagnòstic

Per a Duboin el procés de creixement il·limitat del sistema capitalista és el culpable de l'imparable augment de la desigualtat social, que pateix tant els anomenats països del Tercer Món com els considerats desenvolupats (aparició de l'anomenat Quart Món). També es l'origen d'un procés de competitivitat econòmica que deriva en una guerra econòmica, que afecta el món capitalista i que promou uns valors basats en l'èxit econòmic i la rendibilitat a qualsevol preu.

La falta de moneda estable basada en un patró real i no fictici, com és el cas actual, provoca una situació d'instabilitat monetària que afavoreix la inflació i l'especulació, i que propicia una distribució arbitrària de la riquesa. Aquest fet provoca una situació que Duboin defineix d'incertesa, en la qual la inversió privada queda frenada a causa de la pèrdua de confiança per part del capital i incideix directament en la crisi empresarial davant de la lògica reticència de la banca a seguir finançant les empreses. Aquest procés no és independent de la resta de sectors (fonamentalment el productiu). La manca de atractius per a la inversió en el sector productiu i la situació d'incertesa signifiquen pèrdues continuades en l'empresa privada i la impossibilitat de planificar producció i preus.

El resultat del procés es concreta en una situació de sobreproducció que satura els mercats juntament amb una reducció important de la capacitat de compra d'un nombre creixent de consumidors, a causa de l'augment de l'atur. El descens del consum provoca l'estrangulament del sistema. Les sortides del sistema actual davant la crisi estructural es basen en el proteccionisme i la recerca, a qualsevol preu, de nous mercats.

El sistema capitalista necessita d'un sector polític que consolidi una estructura de poder que defensi els interessos dels grans grups econòmics. La manca de representativitat política i el poc pes de la societat en la presa de decisions més importants incideixen en l'augment de les desigualtats socials, que a la vegada estan directament relacionades amb les conseqüències de la crisi financera i productiva.

És una cadena sense fi, un cercle tancat sense sortida. Un sistema que per a Duboin havia desembocat en la I Guerra Mundial i que vaticinava (en el període d'entreguerres) un proper conflicte mundial com a única sortida de la crisi. El creixement il·limitat conduïa directament a la necessitat de destruir allò que s'havia produït per tornar a iniciar el procés.

Objectius

L'objectiu principal

Assolir que els sectors productiu, financer i polític siguin instruments per configurar un sistema igualitari, en el qual

quedin exclosos la competitivitat i el mercantilisme. S'ha de plantejar un canvi de les relacions econòmiques i del comportament humà. S'ha de buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció.

Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per als nostres descendents.

Una societat, que anomena el "socialisme de l'abundància", dotada d'un equipament modern que procuri a tots els seus membres el benestar material i l'accés a una vida intel·lectual. El socialisme de l'abundància pot definir-se com la forma de societat on els afanys individuals estan coordinats amb el mínim esforç per satisfer les necessitats dels seus membres.

Mitjans i/o Instruments.

El sector productiu ha de centrar-se en satisfer les necessitats reals de la societat mitjançant el consens de tots els seus integrants, que es basa en el principi de la desmercantilització del sistema productiu i en l'equilibri entre consum i producció.

L'Estat és l'encarregat de regular la producció mitjançant la participació activa de tota la societat en la planificació, control i seguiment dels projectes empresarials.

L'estructura productiva es fonamenta en L'EMPRESA DISTRIBUTIVA. Aquest tipus d'empresa perd el caràcter capitalista, ja que és creada en base a les necessitats de la comunitat i no per expectatives de benefici. El principi que governa l'organització del treball és l'autogestió.

Els instruments per assolir l'equilibri social i la igualtat es basen en el CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL. El contracte cívic es un compromís de participació en el procés productiu davant la societat e inclou un servei social que té com a objectiu assegurar les necessitats productives bàsiques. La renda social és un sou individual garantit per a cada membre de la societat independentment de la seva activitat. El sector financer ha d'estar basat en la transparència i en el principi del seu paper mercantilista (que inclou el sector bancari, ja que en ser una societat igualitària i no consumista perd el seu caràcter capitalista). Com a instrument monetari es proposa LA MONEDA DISTRIBUTIVA, basada en la producció real. La característica d'aquesta moneda és que desapareix en el consum i per tant no és atesorable ni generadora d'interessos.

El concepte de democràcia ha de basar-se en la igualtat econòmica. Els instruments esmentats anteriorment configuraran una societat participativa en la qual tots els seus membres prenen part activa en aquelles decisions que l'afecten. Aquesta societat, anomenada societat assembleïsta, es basa en el principi d'una contínua posada en comú de les lleis i de la seva posterior votació per mitjans informàtics.

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Oliveila, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", 2ed, Vioci la clef, Canada 1996 (1ed 1984), "La troisième voie", Grande Relève, 961, desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Egalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande révolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand reléve de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

El Estado estético [01] La alternativa global que podría ser y no es

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

La alternativa para el ESTADO ESTÉTICO es una alternativa global superadora de la "civilización de los individuos" que permita iniciar la "civilización de las personas", se basa en la doble tesis:

a) que el ser humano si bien ha desarrollado un nivel suficiente de consciencia, esta no es del todo reconocida y por lo tanto no puede actuar en consciencia, debido a unas condiciones socioeco-nómicas y de vida que le fuerzan a mantenerse en un estadio y bajo unas leyes que vienen determinadas por la lucha por la supervivencia. Esta situación le sitúa en contradicción consigo mismo, con su especie y con la naturaleza por haberse producido una ruptura o desfase entre lo que es y lo que habría de ser al nivel de consciencia adquirido. Las leyes que rigen la lucha por la supervivencia han dejado de serle útiles y requiere de una nueva formulación socioeconómica que le permitan superar las contradicciones en que ha sucumbido y que le permitan reconocer el nivel de consciencia adquirido y así poder actuar en consciencia;

b) que tanto el conocimiento en general como el intelecto en particular junto con la evolución de las ciencias, la técnica y la capacidad productiva permiten y ofrecen la posibilidad real de ganar la abundancia para el conjunto de la humanidad. Permiten darse unas relaciones de producción y distribución adecuadas a las exigencias del nivel de consciencia adquirido, abundancia imprescindible para superar el permanente enfrentamiento que exige la lucha por la supervivencia y que impone el actual modelo de economía de mercado.

Una y otra cosa han de permitir superar el estadio que determina al ser humano como individuo para iniciar el estadio que le permita ser y mostrarse la persona que por el nivel de consciencia adquirida, aunque no reconocida, ya es.

Para tal conquista la alternativa presentada ofrece una formulación que puede ayudar a conseguirlo.

Diagnòstic

El modelo en que se sustentan las sociedades de los países avanzados, y que de no intervenir, se ira imponiendo inexorablemente a las demás comunidades, bajo los calificativos de "democracia", "economía de mercado", "socialdemocracia", "liberalismo económico" y en los últimos años "pensamiento único" ha entrado en contradicción y ha situado en la contradicción más alevosa jamás conocida al propio ser humano; consigo mismo y con los demás congéneres.

Primero: Ha entrado en contradicción el propio sistema, por cuanto su única posibilidad de supervivencia se halla en la huida hacia adelante, en la permanente lucha entre contrincantes que se disputan el mismo ámbito y finalidad, sin capacidad de reconocer que el ámbito es limitado y la finalidad equivocada.

Segundo: Ha situado a un nivel tal de contradicción al ser humano, por cuanto le hace dudar de si mismo, de sus capacidades y deseos mas íntimos acordes a su naturaleza y momento evolutivo. Manteniéndolo en la vorágine de la permanente lucha por la supervivencia, la cual, ya no se limita a saciar las necesidades más simples y primarias, sino que la lucha por la supervivencia, ha trascendido a la satisfacción de la primaria necesidad, hasta situar la satisfacción de las necesidades estéticas en el mismo plano que las primarias, con la cual cosa, estas, las estéticas, las cuales deberían de comportar realización personal, satisfacción de vivir, a partir de haber conseguido la paz, la armonía, el equilibrio personal y social... y la abundancia necesaria, no aportan para el individuo de hoy en día, por una parte, mayor ni distinta satisfacción que la que pueda encontrar un animal después de haber saciado su apetito y por otra parte impiden al ser humano congratularse consigo mismo y con los demás congéneres por cuanto se satisfacen desde y a partir de la lucha y el enfrentamiento.

Tercero: La explotación y desequilibrio Norte/sur, la mortalidad infantil, el conflicto generacional, la crisis de la familia, los genocidios, la concentración de la población en las grandes ciudades, las bolsas de pobreza y paro en los países avanzados, son entre tantas otras situaciones, contradicciones que pesan en el ser humano hundiéndolo en la inseguridad propia y desconfianza en los demás.

La realidad que envuelve a la sociedad ha situado al ser humano en un nivel tal de contradicción por el hecho que no entiende ya casi nada de su propio comportamiento ni de lo que a su alrededor esta sucediendo y de lo cual en mayor o menor grado se siente utilizado y al mismo tiempo corresponsable, pero incapaz e impotente de dar las respuestas que su consciencia le indica.

El ser humano vive en una creciente contradicción por haber desarrollado capacidad consciente, la cual le aleja de la pura animalidad que determinan las leyes de la naturaleza material, ahora bien la creciente consciencia le exige para superar la contradicción que comporta seguir bajo los auspicios de las leyes de la naturaleza, cuando ya las

ha superado, regirse bajo las leyes de la conciencia, regirse bajo su propia ley moral, la cual le ha de llevar a reconciliarse consigo mismo, con su género y con la propia naturaleza, sostén y medio en el que se muestra la conciencia.

La organización social, el sistema productivo/económico, el modelo capitalista de mercado y sus colaterales, la propiedad, el poder, etc., es decir la lucha solapada por la supervivencia, si bien pudieron servir, pudieron ser útiles, para la evolución y crecimiento de la especie humana, se muestran hoy caducas y negativas por haber hecho entrar al ser humano en una creciente contradicción entre lo que es y lo que ya puede ser. Se muestran inservibles por no dar respuesta a las necesidades más íntimas del ser humano, a las exigencias de su dualidad; materia/conciencia. Se presentan inadecuadas y peligrosas por poner en cuestión el futuro mismo de la humanidad por no entender de los límites que la naturaleza en su conjunto impone.

Por todo ello y para superar las contradicciones, no cabe otra posibilidad, que la de salirse al menos teóricamente del sistema para así poderse regir uno mismo bajo su propia ley moral que surge de la conciencia y así poder discernir libre de condicionantes.

Tal acto lleva a comprender:

Primero; que el modelo social/económico, a causa de la dinámica establecida y mediante sus mecanismos de autodefensa, es capaz de transformar y digerir en beneficio propio o en su caso aniquilar, cualquier iniciativa progresista i de cambio real de sus estructuras y fundamentos. Ejemplos los tenemos en las sociedades capitalistas en cualquiera de las propuestas que desde la izquierda y el progresismo se hayan intentado; la socialdemocracia ha representado desde sus inicios el primer y más significativo ejemplo de como unas ideas socialistas y de cambio real, se transformaron en los mejores gestores del Capital. En los últimos años y sin que estos hayan rectificado en su quehacer, encontramos no pocos ejemplos en todos los sectores progresistas que de alguna forma u otra entienden que las cosas no van bien e intentan dar su respuesta sectorial. Vemos, como el sistema los absorbe y diluye en beneficio propio su trabajo i expectativas; ejemplos como el de los verdes alemanes y ecologistas en general o las ONG, voluntariado... que si bien en su mayoría realizan una labor encomiable y necesaria hoy en día, para el sistema no representan ningún peligro, sino, más bien un medio para lavar su conciencia, además de así ocupar a gente que dada su posición crítica con el modus operandi en sus sociedades podrían representar una fuente real de conflicto, se los saca de encima, a menudo prácticamente, financiándoles operaciones de ayuda, relajando su sentido crítico además de transformarlos en una herramienta más del sistema.

En segundo lugar; permite entender que en el sí del sistema social vigente en la mayoría de los países, léase democracia burguesa, no cabe la posibilidad de ser y actuar de forma progresista, cuando, el mismo término ha perdido todo su sentido i valor y las organizaciones políticas y sindicales de la llamada "izquierda" más representativas basan su "progresismo anquilosado" en la nueva significación devaluada que se le concede al término, es decir, progresismo dentro del marco del sistema, el cual no lleva más que a consolidar el propio sistema, y no progresismo superador el cual llevaría a la superación del sistema, y por otra parte, las demás organizaciones que se resisten a dejar de ser verdaderamente progresistas caen en la incompreensión más generalizada, además de demostrar una supina incapacidad para generar alternativas acorde a la sociedad actual, como puede verse en el actual PCE a través de Izquierda Unida, al PC Francés o al ex PC Italiano, incapaces de alcanzar el Poder y poder aplicar su "progresismo", por otra parte encontramos a los grupúsculos menos representativos, los cuales caen en la marginalidad más absoluta de la vida social y política.

A todo ello cabe añadir la corrupción que el propio sistema genera i que la clase política en general no es capaz de librarse de ella, sino que entra de lleno, aprovechándose en beneficio propio y a menudo personal para enriquecerse. Lo que la lleva a un progresivo descrédito por parte de la ciudadanía, la cual ya no sabe en qué, ni en quien confiar ni creer.

Tal situación ha llevado a la sociedad de los países avanzados a otra no menos importante contradicción, cual es por una parte la necesidad de respuestas y alternativas que le permitan gozar de la vida en lugar de sufrirla, aprovechando y utilizando tanto el grado de conocimiento adquirido como la evolución de la ciencia y la técnica. Y por otra la poca o nula capacidad de asumir riesgos que todo cambio plantea, debido a un falso y relativo bienestar, falso y relativo por darse a partir de las contradicciones en que ha caído el ser humano. Tal situación lleva a la creatividad, a la ilusión y lo esfuerzos, como hemos visto sucedía con el progresismo, a realizarse dentro del sistema establecido, con lo cual, la creatividad en lugar de ser superadora es conservadora, es decir creativa en el sí de las exigencias del sistema. La ilusión en lugar de soñar una vida de gozo se limita tan solo a desear lo que el sistema ofrece. Y los esfuerzos en lugar de ser realizantes se convierten en fatigas que agotan y convierten al individuo en una pieza más del trabajo alienante y del consumo por el consumo.

Objectius

El objetivo final de la propuesta como se desprende de lo anteriormente dicho es superar las contradicciones en que ha caído el individuo y recuperar la normalidad que corresponde al momento evolutivo de la especie humana. Normalidad que exige y ha de comportar un cambio de estadio, por cuanto las estructuras sociales actuales han de dar paso a unas nuevas relaciones sociales y productivas. Normalidad para el ser humano que ha de representar reconocerse y ser persona en lugar del individuo enfrentado de hoy en día. Para ello, la propuesta se plantea dos objetivos previos como son:

Primero; Despertar la conciencia individual, en el sentido de aflorar el nivel de conciencia adquirido hasta este

momento de la evolución, lo que ha de llevar a superar el estadio de individuo separado para reconocerse persona y así poder decir basta ha una realidad que no le corresponde.

Segundo: Crear unas nuevas condiciones materiales y de vida mediante las cuales el ser humano pueda mostrarse y ser persona en sociedad. Es decir superar la civilización de los individuos para alcanzar la civilización de las personas.

Hay un tercer objetivo y aunque es fin en si mismo, es también un medio para favorecer y alcanzar con mayor celeridad el primero y el segundo; Demostrar a la sociedad mundial que el cambio de civilización es ya no solo necesario sino posible, para ello la propuesta concretada en el segundo objetivo está pensada para Cuba o cualquier otro país que sus gobernantes hayan asumido la categoría de personas y se decidan a adoptar el modelo de producción no represivo y de organización social no condicionante que el trabajo ofrece.

Mitjans i/o instruments.

Para conseguir el primer objetivo el libro «Un mundo para Hélène, un mundo para ti, aquello que podría ser y aun no es», que presentamos aquí bajo el nombre de ESTADO ESTÉTICO pretende ser una herramienta eficaz e ilusionante del nuevo momento que los seres humanos podemos darnos, una herramienta de concienciación de la posibilidad que tenemos de vivir distinto y me-jor, la cual cosa no significa que sea ni el único camino ni el único medio de conseguir devenir persona. Para conseguir el segundo objetivo, el modelo del ESTADO ESTÉTICO ofrece los elementos teóricos y prácticos para crear las bases de una sociedad no represiva y liberadora de las potencialidades bellas del ser humano, ofrece asimismo la estrategia a seguir para conseguir el objetivo para las sociedades avanzadas o en democracia burguesa. Para conseguir el tercer objetivo, el modelo presenta además de la estrategia, la formulación concreta de las formas iniciales que ha de tomar la nueva sociedad, es decir, la organización, el sistema productivo, el trabajo, la distribución de bienes, la distribución del tiempo, la relación con la naturaleza, la democracia, la educación, la familia, las relaciones interpersonales, la medicina, la información, etc.;

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propues-tas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [15] Estrategia a seguir

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Models

Resum

Es posible a finales del Siglo XX superar el estadio de los individuos para alcanzar el de las personas? Esta es una pregunta que se la ha de responder cada uno particularmente, ahora bien la respuesta no puede ni ha de ser un acto de Fe o de falta de la misma, sino que ha de partir de las demandas de la propia conciencia, del conocimiento, de la valoración de los medios y las posibilidades objetivas con que la cuenta la sociedad actual, así como de los deseos mas íntimos y las necesidades realizativas de cada uno, haciendo abstracción de las condiciones y realidad dada, y haciendo por imaginarlas en unas condiciones óptimas como las presentadas en el modelo ESTADO ESTÉTICO.

En última instancia se hace necesario conocer las inquietudes y necesidades mas íntimas de los próximos para darse cuenta que en lo esencial no difieren de las de uno mismo, lo cual nos iguala y permite perder el miedo que puede dar lo distinto.

El autor se contesta que sí es posible y que se hace necesario.

En este sentido no hay que olvidar que son muchos los seres humanos que particularmente han superado la condición de individuos para devenir personas, aunque la realidad no les permita mostrarse, serlo y gozarlo plenamente.

Lo nuevo germina en lo caduco, lo nuevo está ya en lo viejo. La preparación de lo nuevo se está ya produciendo, aunque para la mayoría ocupada en la problemática diaria, sea aparentemente inapercibible. Lo nuevo se manifiesta a través del nivel de conciencia e intelecto adquirido, el sentimiento de globalidad, la necesidad de cambio del ser humano, la técnica y la ciencia, la capacidad de producción, las estructuras y sistemas de distribución, el tiempo libre...

La mayor parte de las aportaciones que puedan parecer innovadoras en el grueso del modelo se fundamentan en gran medida en la propia experiencia del autor a través del conocimiento de las personas e individuos, como del funcionamiento y estructuración de la organización productiva del momento presente, haciendo un ejercicio de doble percepción y valoración, es decir, haciendo por situarlas en el nuevo contexto presentado. Al valorar así las experiencias y el conocimiento de la realidad uno se da cuenta con suma facilidad que el nuevo contexto esta ya ahí, en nuestras manos y se trata tan solo de modificar los criterios de funcionamiento y sus finalidades y esto depende, no se dude, tan solo de nuestra voluntad. Así mismo, uno se da cuenta de la inutilidad de cantidad de estructuras y labores que conforman el actual ordenamiento. A partir de este ejercicio se utiliza el sentido común libre de condicionamientos, permitiendo ver con claridad meridiana la absurdidad del actual sistema económico/social y así la necesidad y conveniencia de iniciarse en un nuevo modelo de relaciones de producción que aportaran unas nuevas y satisficentes relaciones sociales.

En último término y ante la duda o el temor de la posible viabilidad del modelo presentado, es necesario preguntarse uno mismo si respondería positivamente a la nueva formulación, la respuesta con toda seguridad será que sí, y no ha de preguntarse por como responderán los demás, ya que puede tener la seguridad que no son ni mejores ni peores que él, además que en el nuevo contexto no serán ni buenos ni malos, simplemente Seremos. Al menos la experiencia del autor, el cual ha presentado esta pregunta a innumerables congéneres que han respondido que sí, no le permite tener ningún tipo de duda.

Diagnòstic

El cambio de lo nuevo por lo viejo no puede venir por la imposición de unos pocos sino que ha de llegar por la asunción de la necesidad y el convencimiento de que es necesario por parte de la mayoría. Tampoco pueden utilizarse los mecanismos e instrumentos de propaganda ni de poder que se dan en lo viejo por cuanto estos no persiguen enseñar ni despertar conciencia sino solo conducir y adormecer voluntades y criterios e imponer deseos ajenos a uno mismo. Tampoco requiere líderes ni organizaciones excluyentes.

El cambio de lo viejo por lo nuevo requiere despertar conciencia adormecida, requiere seres humanos con criterio y voluntad propios. Requiere enseñar, mostrar e ilusionar al compañero de trabajo, al vecino, al amigo y como no a los mas próximos las posibilidades que nos podemos dar, que debemos darnos, posibilidades de las que somos herederos y beneficiarios por ser el resultado de la evolución humana y que no debemos desperdiciar por propia responsabilidad y derecho a vivir mejor.

Para ello debemos organizarnos conforme plantea la alternativa propuesta, empezando ya desde el primer momento a vivir lo nuevo en el si de lo viejo y a mostrarnos nuevos frente a los que se muestran aun viejos y así les ayudaremos a cambiar lo viejo por lo nuevo.

Objectius

Estrategia:

a/ De carácter General

1- Los que se decidan por preparar el cambio, necesariamente habrán de haber superado el estadio particular de individuos y haber devenido personas, como todo lo que esto conlleva y ya se ha visto.

L'estat del benestar

Manel Pons i Romero

Redacció: Manel Pons i Romero
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

Espanya té un Estat del Benestar poc desenvolupat i no és cert que la conjuntura econòmica ens obligui a reduir-lo, és més, la nostra situació ens permet ampliar l'Estat del Benestar, i fer-ho ens permetria reduir les desigualtats, la pobresa i l'atur, a més de fer millorar la nostra situació econòmica, ja que amb un Estat del Benestar ampli es pot fer front a adaptacions i reestructuracions de la nostra economia en relació als mercats mundials per ser més competitiu, sense haver de patir conflictes socials que limiten aquestes possibilitats. L'Estat del Benestar és el sistema que garanteix una major justícia social, ja que permet donar una igualtat d'oportunitats real i, per tant, fer efectiva la llibertat de tots els ciutadans.

Diagnòstic

Espanya és un dels països de la OCDE on l'Estat del Benestar està menys desenvolupat. Això té com a conseqüència nivells baixos d'educació, importants bosses de pobresa i desigualtats. A més a Espanya hi ha un elevat índex d'atur contra el que caldria lluitar amb els mitjans que ofereix un Estat del Benestar desenvolupat.

Lluny del que puguin afirmar la majoria dels polítics, l'Estat del Benestar no només no és insostenible, sinó que a més podria ampliar-se considerablement a Espanya si hi hagués la voluntat política de fer-ho. El problema està en què a Espanya els interessos dels empresaris estan molt ben articulats i tenen molt de poder degut a la posició privilegiada de la que gaudeixen després de dictadures que els han permès controlar el poder polític, i aquest és el motiu de què no es desenvolupi més l'Estat del Benestar.

Objectius

Reduir l'atur, les desigualtats i la pobresa i millorar l'educació que és fonamental per reduir l'atur crec que haurien de ser objectius prioritaris en la política de qualsevol govern per fer que aquesta sigui una societat més justa on tothom tingui una igualtat d'oportunitats que li permeti desenvolupar la seva vida de forma lliure.

A més, el desenvolupament de l'Estat del Benestar no només és compatible amb el desenvolupament econòmic sinó que a més l'afavoreix i permet que beneficiï a tota la societat.

En definitiva l'objectiu és desenvolupar un Estat del Benestar universalista com el dels sistemes corporatistes democràtics dels petits Estats europeus, que els permet assolir una economia molt competitiva, sense conflictes socials i amb beneficis i costos que es reparteixen de forma solidària entre tots els ciutadans. Aquest tipus de sistema representa l'assoliment d'un equilibri de cooperació que beneficia a tots i supera el dilema del presoner o del "free rider".

Mitjans i/o instruments.

Cal augmentar la redistribució mitjançant impostos directes més progressius, Espanya és un dels països on hi ha menys redistribució. Cal invertir més en serveis socials com educació, que a més poden ser un mecanisme per crear llocs de treball. Un exemple: a Suècia a una persona gran malalta, la cuiden al llarg del dia cinc persones. Això és menys costós que tenir-la a l'hospital, permet crear cinc llocs de treball i allibera, normalment, a la dona de la responsabilitat de cuidar-la donant-li més llibertat i permetent-li treballar. A Espanya una altra de les conseqüències d'un escàs Estat del Benestar és que la dona s'ha d'ocupar dels fills i dels familiars, el que fa que la seva llibertat es vegi considerablement reduïda.

El finançament es pot obtenir amb impostos directes progressius, la lluita contra el frau fiscal que és molt elevat a Espanya, la reducció del pressupost de Defensa. La principal crítica que es fa a aquest tipus de polítiques socials és que poden generar molta inflació, però això no és cert si aquestes mesures es compensen amb una moderació salarial.

Per arribar a aquest equilibri caldria un mercat laboral amb negociacions col·lectives centralitzades i un alt nivell de sindicalització, situacions que poden assolir-se amb incentius adequats.

Documentació tractada:

NAVARRO, Vicenç "Neoliberalismo y Estado del Bienestar" Ed. Ariel, Barcelona 1997. Per saber alguna cosa més sobre el corporatisme democràtic que aquí tracto de passada llegir: KATZENSTEIN, Peter J. "Los pequeños Estados en los mercados mundiales".

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Perquè el desenvolupament de l'Estat del Benestar pugui ser una realitat cal que les forces d'esquerres s'uneixin i defensin aquestes polítiques i cal que els ciutadans s'adonin que és el que més els convé a tots, inclosos els empresaris, i que és possible fer-ho.

Alguns dels comentaris que faig són extrets de les classes impartides a la facultat de Ciències Polítiques de la UPF pel professor Vicenç Navarro.

Mentalitat i models globals

Lluís M. Xirinacs i Damians

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana
Fòrum temàtic: Sistemes socials

Fòrum transversal: Models

Resum

Tot pensament, acció, procés, representació de la realitat, implica un espai mental, un model que els recull. No volem la realitat si al nostre model mental subjacent no hi ha una referència a aquesta realitat. Actuem i sentim d'acord amb una imatge, un patró que ens hem fet de les coses que sovint confonem amb la realitat. Són necessaris nous patrons mentals per afrontar la complexitat del món actual. L'arrogància del nostre model actual, una visió compartimentada de la realitat, repercuteix negativament en l'ecologia, l'economia i les relacions interculturals. Ens cal una visió global de la realitat, que seleccioni una mica de tot arreu salvant el conjunt i els aspectes més importants. Hauria de bastir-se a partir de quatre principis: Cada part és ella mateixa (identitat), cada part té parts veïnes (interdisciplinarietat), cada part és el tot (totalitat), el tot és en cada part (holicitat).

Diagnòstic

Cal actualitzar els nostres models mentals per adaptar-los a una realitat canviant, per poder adaptar-hi les nostres respostes. L'especialització, fruit d'una visió "compartimentada de la realitat i d'un model unidireccional, mitificador del progrés sense mesura", ha fet avançar el progrés material però no el desenvolupament de la consciència, implicant un procés harmònic i holístic. L'exclusiu coneixement parcial i especialitzat de la realitat condueix a una manca de reflexió crítica i a actuacions de caire només descriptiu sobre la realitat, que alhora comporta un malbaratament de recursos.

"La humanitat recull el fruit nefast d'aquest model que funciona automàticament i amenaça amb voracitat antròpica, d'engolir el propi creador o creadora, la terra on viu i el món en si mateix. L'arrogància del model actual repercuteix en l'economia, l'ecologia i l'ecumene tres aspectes vitals en les relacions humanes".

Qualsevol barrera absoluta que definim en la realitat serà fictícia i condemnada al fracàs. La ciència, construint síntesis parcials provoca deformacions exaltadores en els àmbits estudiats i depressores en els que deixa de banda. Un model implica que sigui general i interconnectat.

Objectius

- Interconnectar l'abundant i valuósíssima informació analítica o parcial generada en els darrers segles per les diverses cultures arreu de l'Aldea Terra. "El generalisme vol donar orientació en la immensa complexitat que hi ha rera els fenòmens de la vida i l'univers".
- Construir síntesis globals, permanentment provisionals, redactades en termes filosòfics, amb un rigor diferent al de la ciència.

Mitjans i/o Instruments.

-Es proposa un metamodel global harmònic, que:

- a) vol integrar tant les regularitats com les contradiccions fecundes de l'Univers (i que es reflecteixen en el tarannà propi de la humanitat), intentant evitar el desordre mental i real que acostuma a produir el tractament de la contradicció;
- b) ajuda a prendre consciència dels propis patrons mentals i ajuda a millorar-los o substituir-los per altres, amb l'objectiu de poder ordenar tant els coneixements adquirits prèviament com els futurs;
- c) permet la interconnexió i l'harmonització d'aspectes abans irreconciliables de la cultura: ciència i consciència, teoria i pràctica, ètica i estètica, en un exercici de tolerància, obertura mental i síntesi de complementaris i contradictoris.

-Una visió global de la realitat, que seleccioni una mica de tot arreu, salvant el conjunt i els aspectes més importants. De fet, davant de la impossibilitat d'abastar-ho tot, una certa especialització en allò que enriqueixi la humanitat és fins i tot desitjable, però qualsevol model global hauria de respectar quatre principis bàsics:

1. Cada part és ella mateixa: principi d'identitat.
2. Cada part té parts veïnes: principi d'interdisciplinarietat.
3. Cada part és en el tot: principi de globalitat.
4. El tot és en cada part: principi d'holicitat.

- Vies d'implantació: la proposta es concreta en la presentació, en una sèrie de llibres, d'un projecte provisional de model global, de cara a estimular l'aparició d'alternatives més perfectes, globals i convincents:

- a) Llibre primer: "Gènesi d'un model global", on s'exposa el procés d'invençió d'un model per "animar el personal a inventar-ne d'altres";
- b) llibre segon: "Ment global", estudi global sobre la ment humana;
- c) llibre tercer: "Realitat global", descripció i ús de la ment fent una compilació del saber de forma harmonitzada,

estructurada, interrelacionada des de les mes diverses dimensions de la ment i la realitat;
d) llibre quart: "Un model global de la realitat" (teoria i pràctica). Exposició completa. Material de treball, estudis monogràfics, aplicacions del model, per ajudar a qui ho llegeixi a aplicar el seu propi model.

Documentació tractada:

Xirinacs, Lluís Maria; "Mentalitat i models globals" Papers d'Innovació social núm. 15. EcoConcern i diversos articles de la revista Cruïlla/Illacrua (núm. 12, 14, 17, 21)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Model Sòlid [01]

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Models

Resum

El model sòlid ofereix un marc de referència i uns instruments per a una reforma viable del sistema actual, en els aspectes econòmic, social, ecològic, polític i cultural.

Consisteix, en primer lloc, en la proposta sobre EL TITOL SOLID I EL BANC DE LA TERRA, amb creació de dues monedes amb funcions diferenciades de consum i estalvi, i en segon lloc un banc que garanteix el lligam d'aquestes a un valor estable: la terra, (per tal de vincular l'economia monetària al sector productiu i lliurar-la dels mercats especulatiu financer i immobiliari.)

La nova infraestructura financera faria possible, més endavant, posar en marxa un conjunt de polítiques socials i econòmiques: la introducció de rendes diferides segons els tipus de moneda, una política de quantificació dels costos ambientals, ELS CREDITES-ESTUDI, la promoció d'IMPOSTOS A LA PASSIVITAT enlloc d'aquells que graven la producció i els IMPOSTOS SOBRE EL CONEIXEMENT.

El model també inclou LES EMPRESES GENERALS per a l'organització de l'autogestió de la societat civil i, al pla polític, la creació d'un òrgan de govern paral·lel al Congrés però amb major durada per evitar la subjecció a interessos electorals: EL SENAT DE VIGILANCIA.

Diagnòstic

Existeixen greus i progressives disfuncions del sistema que es manifesten en les vessants econòmica i política, amb repercussions en la cultural.

El primer problema és que actualment l'estalvi es confia al sistema financer, enlloc de als antics valors-refugi com l'or, perquè aquell ofereix més liquidess, si bé dona lloc a la formació de mercats especulatiu que entretenen i encareixen aquest estalvi. La conseqüència és la manca del finançament necessari per a la producció, la innovació tecnològica, la formació i la protecció de l'entorn, elements que tots plegats garanteixen el progrés sostenible i la plena ocupació.

D'altra banda, les característiques funcionals ambigües dels instruments de canvi (la moneda) afavoreixen el seu ús pel consum abans que l'estalvi.

Finalment, el sistema ecològic es troba deslligat de l'economia, tot i ésser un factor essencial pels sistemes productiu, financer i immobiliari.

També l'organització del sistema polític afavoreix el curt termini, en concret les estratègies dels governants, orientades cap a la reelecció.

Objectius

Els principals objectius són:

- a) Alliberar l'economia productiva del llast de l'economia especulativa dels sistemes financer i immobiliari, que li provoca drenatges i retencions, cercant un progrés econòmic continuat i sostenible.
- b) L'autofinançament i reinversió constant d'un excedent estalviat mínim en el sistema productiu, la seva redistribució equitativa entre els agents que participen en la producció. A partir d'aquí, hom espera també:
- c) La protecció de la natura mitjançant el control de les externalitats ecològiques i del mercat de la terra.
- d) La millora de la competitivitat per haver abaratit el factor treball i la reducció de la inflació sense reduir el desenvolupament.
- e) Introducció de la visió política institucional a llarg termini, reducció dels aspectes tècnics i burocràtics a la dedicació dels polítics.
- f) Redefinició del concepte de propietat en funció no tan sols dels drets sinó també dels deures que suposa.

Mitjans i/o instruments.

Les principals mesures són:

EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA que inclou:

- a) Un sistema monetari amb dos instruments de canvi diferents, una moneda com la convencional (diner) per a compra i finançament a curt termini, i una quasi-moneda ("Títol Sòlid") com a reserva de valor (estalvi) i finançament a llarg termini.
- b) Un banc amb l'exclusiva de la creació i emissió de títols sòlids, el "Banc de la Terra", que lliga el valor d'aquells a la quantitat de terra que ha adquirit per emetre'is. Hom considera la terra un valor estable que no es desgasta, com podria ser l'or o altres metalls.

El model contempla també un conjunt de polítiques socials i econòmiques:

- a) introducció de les rendes diferides: part del salari o qualsevol altra renda es pagarà amb Títols Sòlids, és una forma de fer un estalvi pactat i obligatori sense forçar la pressió fiscal.
- b) Posar preu a la natura amb uns cànons ecològics que facilitin la integració de l'ecologia en el món econòmic.
- c) Un IMPOST A LA PASSIVITAT que es un recull d'impostos que substitueixi a l'impost sobre l'activitat productiva, que grava el fet de posseir capitals, terra, el consum i l'acceptació d'herències, i que inclou un "Impost sobre el Preu Afegit (IPA)" sobre els interessos dels crèdits en diner que financen el consum.
- d) ELS CRÈDITS-ESTUDI per donar garantia d'igualtat d'oportunitats però també IMPOSTOS SOBRE EL CONEIXEMENT, car el coneixement no és resultat només de la inversió i dedicació personal, sinó també de la de l'entorn social.
- e) La proposta del nou model inclou l'organització autogestionària amb LES EMPRESES GENERALS
- f) i un nou poder polític complementari, EL SENAT DE VIGILANCIA, responsable de tot allò que és permanent (les reserves naturals, culturals, humanes i financeres).

Documentació tractada:

Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977 Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144 Documentació addicional: Casals, Joan N. "El futur era possible". La Il·lustració, Barcelona, 1988 Existeix documentació addicional per cada una de les propostes del model.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front a la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament l'acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general
[01] EL MÒDEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida
[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA
[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI
[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT
[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT
[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política
[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Societat transparent [01]

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema mundial actual es caracteritza per forts desequilibris socio-econòmics, la manca de mecanismes de participació i control democràtic, i la permanent violació per part dels poders fàctics i institucionals, dels pocs mecanismes existents, tant a escala estatal com internacional.

L'objectiu principal de la SOCIETAT TRANSPARENT és la recerca interdisciplinària d'unes regles de joc amb les quals es pugui afrontar pacíficament la construcció d'un sistema més humanitzat, i responsable amb tots i amb tot, del que existeix avui dia, capaç de generar processos de llibertat i solidaritat pels individus, les comunitats i les nacions.

Aquest model parteix d'un element catalitzador: la reconversió del sistema monetari cap a un sistema basat exclusivament en targes electròniques intel·ligents personals i en LA FACTURA-XEC. Aquest sistema, que elimina la possibilitat tècnica de la corrupció, permet el desenvolupament d'altres reformes: SOUS SOCIAL I CREDITS COMUNITARIS A PARTIR D'UNA MONEDA RACIONALITZADA per a activitats avui dia poc o gens retribuïdes, i necessàries pel creixement i enriquiment social i cultural, una reconducció cap a formes més responsables d'organització política, sistema judicial, equilibri territorial, educació, sanitat, cultura, mitjans de comunicació, amb un MERCAT LIBERTARI I RESPONSABLE i una DEMOCRACIA RESPONSABILIZADORA I DESCENTRALITZADA.

Diagnòstic

El funcionament del sistema econòmic i social mundial actual és el resultat de la suma dels interessos particulars, tendents de forma prioritària a la maximització de beneficis. Els efectes són

- els desequilibris econòmics extrems entre uns pocs rics i una majoria amb dificultats per sobreviure i condicionada per la difusió d'actituds consumistes,
- la dificultat, dins de cada estat, i impossibilitat a nivell internacional, de generar mecanismes de control democràtic que siguin un contra-pès a aquesta concentració de poder a partir de l'establiment d'unes regles de joc mínimes per a tothom,
- l'incompliment i manipulació, per part de molts d'aquests poders fàctics, de les regles mínimes existents.

En el procés històric de generació i consolidació d'aquest sistema s'han creat mecanismes instrumentals que a la vegada han potenciat el desenvolupament dels efectes actuals esmentats. Un de molt important ha estat el tipus de sistema monetari amb les següents característiques:

- anonimat: la moneda no informa de qui fa la compra i la venda,
- uniformitat: la moneda no informa sobre l'operació de compra-venda (gènere, quantitat, altres condicions),
- mobilitat: serveix per més d'una operació.

El resultat d'aquesta ambivalència és que la moneda esdevé instrument de domini, perquè facilita, degut a la manca d'informació abans esmentada, l'acumulació de poder i els desequilibris a partir dels usos il·lícits que d'ella es fan: compra i venda de favors, pressions polítiques a nivell internacional per a la intervenció en determinats mercats, pràctiques polítiques dins dels estats relacionades amb interessos de poder econòmic i justificades per una legalitat permissiva.

Objectius

L'objectiu principal de LA SOCIETAT TRANSPARENT és la recerca interdisciplinària d'unes regles de joc amb les quals es pugui afrontar pacíficament la construcció d'un sistema més humanitzat, i responsable amb tots i amb tot, del que existeix avui dia, capaç de generar processos de llibertat i solidaritat pels individus, les comunitats i les nacions. Aquesta recerca parteix del supòsit que els canvis instrumentals poden ser elements essencials per a la transformació social. Aquests canvis es situen a mig camí d'altres processos com la revolució política directa que, històricament ha generat violència i la imposició de nous sistemes que han continuat la tònica de concentració i acumulació de poder, o com ara la transformació dels valors a partir de programes educatius, que si bé són el camí més segur per la construcció d'una consciència col·lectiva ciutadana en favor de canvis, poden arribar massa tard per a reconduir l'acceleració en els desequilibris econòmics i les alienacions socio-culturals i polítiques actuals. Les modificacions instrumentals poden, en canvi, donar lloc a transicions pacífiques i subtils cap a nous sistemes.

En concret, un canvi fonamental hauria de ser el del sistema monetari: la creació d'un sistema basat exclusivament en diner electrònic (als països tecnològicament avançats) pot esdevenir un instrument per, entre d'altres:

a) ajudar a fer complementàries la centralització informativa a partir de l'accés públic a la informació global sobre transaccions, i la descentralització d'acció, a partir de la lliure confederació segons el principi de subsidiarietat, per a empreses, municipis, nacions, comunitats, persones...

b) afavorir el desenvolupament i la lliure tria entre activitats mercantils amb afany lucratiu i activitats comunitàries-liberals, sense afany lucratiu.

Mitjans i/o instruments.

La reconversió del sistema monetari cap a un sistema basat exclusivament en targetes electròniques intel·ligents personals i en LA FACTURA-XEC permet:

En primer lloc, el desenvolupament, paral·lel a l'activitat mercantil, d'altres formes d'activitat, retribuïdes adequadament a partir de la invenció de "diner comunitari" que finança un sistema de SOUS SOCIAL I CRÈDITS COMUNITARIS A PARTIR D'UNA MONEDA RACIONALITZADA lligat a un règim individualitzat d'estatuts de solidaritat:

- a) l'Estatut general, acull a totes les persones, que tenen dret a un mínim mensual,
- b) l'estatut mercantil per a aquells que estan retribuïts pel mercat, (regit per la maximització de benefici), regularà una retribució comunitària en determinades circumstàncies: atur, vaga, malaltia,
- c) L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL acollirà els serveis prestats gratuïtament a la societat: educació, sanitat, justícia... basats en la reciprocitat i cobrint serveis que actualment no cobreix ni el mercat per manca de beneficis ni l'estat per impossibilitat de donar abast a tot. Cal tenir en compte que les persones acollides només poden entrar diners d'aquest estatut,
- d) l'estatut mixt, entre el mercantil i el comunitari, acollirà les empreses artesanals i certs serveis comunitaris en que intervinguin empreses mercantils.

Com a conseqüència de tot plegat:

- a) la responsabilització i nova organització de les institucions de govern amb la DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA,
- b) un sistema judicial independent, obert, documentat i gratuït,
- c) un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE,
- d) uns serveis comunitaris lliures i gratuïts d'acord amb L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL,
- e) la lliure federació política i confederació cívica de les ètnies que formen la societat geopolítica, mantenint unes relacions exteriors equili-brades i interdependents.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.
Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puudu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 147-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Model Sòlid [04] Impostos sobre el coneixement

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum transversal Models

Resum

L'anomenada fuga de cervells és un transvasament internacional de coneixement que no paga duana. Aquest coneixement és individual i intransferible de la persona que el posseeix, però és resultat no només de la inversió i dedicació personal, sinó també de la de l'entorn (escola a la infància, alimentació...)

Els impostos sobre coneixement cerquen el reconeixement de la saviesa humana com una riquesa i la seva revalorització. Tenint en compte la creixent mecanització dels processos productius, el coneixement humà i la seva capacitat reflexiva de presa de decisions es cada cop més imprescindible per estar per sobre i fer-se càrrec de cada cop més responsabilitats. Aquesta revalorització suposa per tant un aproximació més ajustada al valor real, malgrat tot difícilment quantificable, de la saviesa humana.

En concret, tot científic o tècnic diplomad ha de pagar perpètuament, cada any, encara que es trobi a l'estranger, una quota fixa ("impost de domini") i una amortització per l'ús dels seus coneixements. Els tècnics i científics són reconeguts com a propietaris d'un bé individual i intransferible, per tant el seu contracte de treball pot esdevenir un conveni d'associació (una aportació de capitals.)

Diagnòstic

L'anomenada fuga de cervells és un transvasament internacional de coneixement que no paga duana. Aquest coneixement és individual i intransferible de la persona que el posseeix, però és resultat no només de la inversió i dedicació personal, sinó també de la de l'entorn (escola a la infància, alimentació...) Tal com diu l'autor, aquesta fuga de cervells totalment desregulada "és un enginyós sistema, força barat, pel qual els països rics utilitzen els millors científics, tècnics i artistes, criats i formats pels països pobres, pel simple procediment d'oferir-los una bona col·locació en el país ric" Les conseqüències són de tots conegudes: la manca d'especialistes, que es fa especialment greu en molts països del Tercer Món, dona com a conseqüència la manca de inversions, públiques o privades, en territoris i països concrets, i per tant inutilitzant potencials fonts de generació de riquesa, i creant dependència respecte a d'altres països i grans empreses que concentren aquesta capacitat generadora, dominen els mercats econòmics mundials i com a resultat dicten la política econòmica a tots els demés a partir del principi de la defensa de llurs interessos, amb greus conseqüències socio-econòmiques i també culturals pels demés i pel conjunt.

Objectius

El reconeixement de la saviesa humana com una riquesa i la seva revalorització. Tenint en compte la creixent mecanització dels processos productius, el coneixement humà i la seva capacitat reflexiva de presa de decisions es cada cop més imprescindible per estar per sobre i fer-se càrrec de cada cop més responsabilitats. Aquesta revalorització suposa per tant un aproximació més ajustada al valor real, malgrat tot difícilment quantificable, de la saviesa humana. Es tracta del reconeixement d'un bé que, per tant, obliga als considerats propietaris o compradors a compensacions pel fet de posseir-lo. La recerca del reequilibri territorial en matèria de coneixements i sabers, a partir de posar frens a la fuga de cervells els científics, etc. reben menys ofertes de treball a d'altres països i han de prestar els seu servei en els seus propis, lligat a això la recerca d'un major control ciutadà de la ciència, gràcies a aquest mecanisme regulador dels desequilibris de la producció científica. La possibilitat de quantificar alguns tipus de transferències internacionals fins ara tan desregularitzades com aquesta, fins el punt de no ésser prou coneguda cap reclamació de mesures o solucions al problema, i la conseqüència del qual és el perjudici cap els països més desafavorits. Evitar la improductivitat d'aquells que adquireixen un títol universitari només com a font de prestigi, sense voler exercir de la seva professió

Mitjans i/o Instruments.

Tot científic o tècnic diplomad ha de pagar perpetuament, cada any, encara que es trobi a l'estranger: a) Un "impost de domini" sobre els seus coneixements o sabers, de forma fixa pel sol fet de la seva possessió b) Una "reposició" o amortització pel seu ús, calculada entre d'altres coses a partir dels anys de vida probable del savi.

Els tècnics i científics són reconeguts com a veritables propietaris i per tant el seu contracte de treball pot esdevenir un conveni d'associació (una aportació de capitals). D'aquesta manera esdevenen capdavanters de l'expansió arreu de noves formes de contracte-associació que siguin la base de noves empreses autogestionades i democràtiques, com són LES EMPRESES GENERALS del MODEL SOLID. Aquesta quota de reposició pot ser utilitzada principalment per finançar la formació de nous cervells, més joves. En aquest sentit un treball docent voluntari per part del savi pot suposar una reducció o bonificació sobre l'impost esmentat.

Documentació tractada:

Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977, p. 245-246

Casals, Joan N. "El futur era possible". La llibreria del llibre, Barcelona, 1988, p. 103-108

Documentació addicional sobre el "model sòlid":

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Societat Transparent [04] L'estatut comunitari liberal

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Societat Civil

Fòrum. transversal Models

Resum

El principal problema que avui dia afronten els serveis públics i privats, socials i culturals, és la imposició de les lògiques del mercat i del sistema d'estat burocratitzat, que redueixen les potencialitats de desenvolupament de cadascun d'ells i perjudiquen els seus usuaris i gestors.

Es proposa l'Estatut comunitari-liberal, com a règim legal de gestió privada i propietat pública dels serveis, els quals són gratuïts per l'usuari i autogestionats per associacions de professionals, finançades amb fons públics provinents dels SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS.

El finançament dels equipaments i del manteniment es fa a partir d'un sistema proporcional al nombre d'usuaris i de gestors i en relació a l'àmbit territorial cobert. El finançament dels sous és equitatiu segons les categories professionals. La transparència i la responsabilitat estan garantides per la seva relació amb un sistema de moneda personalitzada tele-màtica mitjançant LA FACTURA – XEC.

La font de finançament prové de la invenció comunitària de diner en funció dels excedents productius generats en EL MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE.

Diagnòstic

El principal problema que avui dia afronten els serveis públics i privats, socials i culturals, és la imposició de les lògiques del mercat i del sistema d'estat burocratitzat, que redueixen les potencialitats de desenvolupament de cadascun d'ells i perjudiquen els seus usuaris i gestors.

Si bé històricament mercat i estat han demostrat el seu valor com eines pel progrés material i de coneixements, també han desenvolupat mecanismes de reproducció del poder que han aturat el desenvolupament d'aquells serveis. Als professionals se'ls hi retallen recursos que són assignats a activitats poc productives (imatge i publicitat de la empresa, activitats especulatives...) o se'ls hi nega capacitat de decisió a causa de la lògica autogenerativa de la burocràcia en els serveis públics, dominada per polítics conformistes, ineficients i corruptes.

L'actual debat polític sobre aquests serveis es centra en si és més convenient el règim públic (burocràtic) o privat (mercantilista), i de fet amaga els interessos d'ambdós (polítics i empresaris) de major control social i de majors beneficis.

Objectius

L'objectiu de l'estatut comunitari-liberal és el de crear un nou marc legal al qual es puguin adscriure progressivament tots els professionals dels serveis (serveis socials i culturals, institucions educatives i sanitàries, justícia, autoritats territorials autònomes, administració pública...), que faciliti llurs possibilitats creatives de servei així com la llibertat de tria i gratuïtat de l'usuari.

Mitjans i/o instruments.

L'estatut comunitari-liberal conforma un règim legal de gestió i propietat en el qual els serveis esdevenen gratuïts per l'usuari, finançats amb fons públics, segons el sistema exposat a SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS, amb llibertat de creació i autogestió d'organismes destinats a oferir els serveis.

El finançament per a equipaments i manteniment es fa amb un sistema proporcional al nombre d'usuaris i de gestors en relació a l'àmbit territorial cobert.

El finançament dels sous és equitatiu segons categoria professional. Els professionals hi accedeixen, sense oposicions, a partir d'avaluar la seva competència en l'àrea corresponent, tenint en compte els estudis i un període de pràctiques com a passant de professionals que assumeixen la responsabilitat d'acceptar els candidats.

El sistema de LA FACTURA – XEC o del RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA facilita la gestió i comptabilitat transparent. Les pensions i el subsidi d'atur depenen també del finançament públic, si bé hom pot assegurar-se en companyies privades.

emergente, en función de la realidad ignorada de los perdedores de la dualización mundial, es la condición sine qua non de la desaparición por reducción al ridículo de la tesis del fin de la historia.

6. Un modelo alternativo al neoliberalismo no implica un pensamiento alternativo único. Existen variadas alternativas para los países y subsistemas regionales-continetales dentro del sistema económico mundial único. Este implica la inexistencia de economías cerradas y la existencia de una división internacional del trabajo. Pero esto no implica una única forma de organización socioeconómica al interior de todos los subsistemas. La historia determina diferencias (culturales, de sistemas de valores éticos y morales, de idiosincrasia, de "condiciones iniciales"), que permiten pasar de la soberanía del Estado Nación a la Soberanía Popular en el mundo globalizado con reafirmación y coexistencia tolerante de los nacionalismos culturales.

7. La realidad tecnológica que subyace en la globalización, (el nuevo ciclo económico de Kondratieff, dinamizado por los satélites de comunicaciones y la red on line de las computadoras personales, que regirá los cincuenta años subsiguientes a la decadencia del ciclo automotor-petróleo), los efectos de sincretismo cultural inevitables por la globalización de las comunicaciones multimedia y la inexorable interdependencia ecológica mundial establece un conjunto de parámetros comunes a toda la humanidad ineludibles en cualquier modelo de desarrollo social, económica y ecológicamente sostenible.

8. El tándem tecnológico telecomunicaciones-informática modifica profundamente el proceso del trabajo. El trabajo a distancia por el sistema telemático se está extendiendo y es previsible su generalización, dado que es aplicable a:

- *. Todos los servicios administrativos, públicos y privados, asalariados o autónomos, incluyendo la enseñanza profesional (secundaria y universitaria)
- *. Los servicios bancarios
- *. Los servicios profesionales, incluida la atención médica rutinaria
- *. La producción intelectual
- *. El comercio minorista e internacional.

9. La reducción proporcional del trabajo humano en la producción agrícola e industrial y la generalización del trabajo a distancia merced a los progresos tecnológicos modifican la tendencia de concentración en grandes urbes, propia de la civilización industrial en decadencia.

10. Las megametrópolis son consecuencia de la era industrial y, a la vez, son causa e instrumento de la contaminación ambiental característica del modelo de desarrollo insostenible. La sociedad de masas del modelo fordista requería la concentración de grandes contingentes de mano de obra disponible que ofreciera, al mismo tiempo, economías de concentración como mercado. Pero la tendencia concentradora ha superado largamente, en muchas ciudades del mundo, las dimensiones aptas para ganar economías de escala; las conurbaciones que superan los 10 millones de habitantes exhiben claras deseconomías de escala. En el nuevo modelo tecnológico no hacen falta tantos trabajadores y la exclusión, debida a la dualización de la sociedad, deja fuera del mercado consumidor a grandes masas empobrecidas que constituyen un riesgo de seguridad para los habitantes de la misma ciudad que han quedado dentro del modelo en marcha.

Objectius

1. Definir los lineamientos esenciales comunes deseables de un modelo de desarrollo social, económica, ecológica y políticamente sostenible.

2. Conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regidos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Mitjans i/o instruments.

1. Un pacto social y económico sin exclusiones ni marginaciones que construya el consenso:

1. 1. Sobre la legitimidad de la distribución social de la propiedad y de la renta anual.
1. 2. Sobre la sostenibilidad social basada en los valores éticos y morales de la cultura propia. En países de cultura cristiana, como en América Latina, el consenso no puede basarse en la ética neoliberal, sino en la solidaridad con los más pobres, la distribución del trabajo socialmente necesario, la pertenencia común de todos los dones de la naturaleza y su administración en función del bien común.
1. 3. Sobre las ventajas comparativas y competitivas a desarrollar, para elegir soberanamente el perfil de especialización en una globalización justa.
1. 4. Sobre el ajuste estructural ecológico.

2. Precisión sobre el rol del Estado

2. 1. Arbitra la distribución de la renta, con lo que determina el sistema de precios relativos, cuya variación es la señal de incentivos que orienta el desarrollo integralmente sostenible.

2. 2. Fin del estado burocrático sin abandono de sus funciones. En los países con suficiente desarrollo, (incluyendo a los de ingresos medios), se podrá organizar el Estado virtual. Las oficinas públicas se convierten en páginas web, con empleados que atienden al ciudadano por internet y se vinculan administrativamente entre sí por intranet.

El ahorro público obtenido por las ganancias de eficiencia se destinan a la financiación de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO.

2. 3. Fallas del mercado y fallas del Estado:

*. La falla del mercado en caso de monopolios naturales se corrige con la explotación cooperativa o el control democrático directo de los entes reguladores.

*. Instauración de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO.

*. Las fallas del Estado en su rol de proveedor de bienes públicos se corrigen con el CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTIÓN PÚBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

3. Sistema monetario, crediticio y bancario

3. 1. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

3. 2. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

3. 3. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DINERO Y CRÉDITO ALTERNATIVO

4. El fin del "puesto de trabajo" de ocho horas diarias, con festivos semanales y vacaciones anuales, es la condición necesaria del pleno empleo. La reorganización de la "jornada laboral" trabajando menos horas anuales, (alternativamente pueden ser menos horas diarias o menos días a la semana o más vacaciones anuales), sin merma de los ingresos totales, es la nueva conquista social a alcanzar, equivalente a la conquista de la jornada de ocho horas. Por otra parte, esto obliga a pensar en un ocio de alta calidad social.

5. Sistema de previsión social basado en el consenso sobre:

5. 1. Qué personas tienen el derecho a ser población pasiva

5. 2. Qué proporción del consumo agregado se destina a la población pasiva

5. 3. Criterios éticos, de incentivos, de eficiencia para la administración de las pensiones

6. Nuevo modelo de ocupación social del espacio geográfico: aprovechamiento del progreso tecnológico, que permite el trabajo a distancia, para disminuir la contaminación y aumentar la calidad de vida con la descentralización de las megametrópolis, que han integrado en un conurbano a las ciudades satélites demasiado próximas; al mismo tiempo, se incrementa la comunicación social telemáticamente.

La descentralización espacial de la población exige reducir los grandes conurbanos, ya sea por vía de pequeñas ciudades, más distantes entre sí pero intercomunicadas por internet, o por vía de viviendas de fin de semana o rurales convertidas en viviendas permanentes, con comunicación multimedia instalada. Esto permite disminuir el costo y la contaminación del transporte terrestre cotidiano de personas (automotores y trenes suburbanos) y requiere construir un sistema de transporte aéreo para urgencias (helicópteros).

7. Rol de la familia como unidad básica de la organización social:

7. 1. Reproducción y socialización primaria de los niños, lo que exige aumentar el tiempo y la calidad de la convivencia familiar.

7. 2. Soporte eficiente de la formación de capital humano durante la adolescencia.

7. 3. Asistencia de la ancianidad, lo que se mejora al INTEGRAR LA PREVISIÓN SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA.

La yuxtaposición de las tres funciones en una misma vivienda apta para tal fin implica economías de escala y participación intergeneracional en las tres funciones. Las condiciones materiales para ello nacen de la reorganización del tiempo de trabajo anual y del nuevo modelo de ocupación social del espacio, que permite viviendas mucho más amplias.

Documentació tractada:

Trabajo Del autor en elaboración

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Reopen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA